

# **BGSZC**

## **PESTERZSÉBETI TECHNIKUM**

### **KÖZISMERETI TANTERVEK ADAPTÁLÁSA**

**Helyi tantervek/óratervek**

**Érvényes: 2020. szeptember 1-jétől\***

---

\* Az alábbi közzétett kerettantervek a 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., 9. évfolyamokon, valamint a 6 évfolyamos gimnáziumok 7. évfolyamán) bevezetésre kerülő Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat 2020) foglalt szabályozásnak megfelelnek. Ezeket a Nat 2020 bevezetésével párhuzamosan, felmenő rendszerben kell alkalmazni.

## Tartalomjegyzék

|                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------|-----|
| Magyar nyelv és irodalom.....                             | 3   |
| Történelem .....                                          | 55  |
| Angol nyelv .....                                         | 95  |
| Német nyelv .....                                         | 115 |
| Német mint idegen nyelv - nyelvi előkészítő osztály ..... | 136 |
| Matematika.....                                           | 152 |
| Osztályközösség-építő kerettanterv (osztályfőnöki) .....  | 179 |
| Testnevelés .....                                         | 192 |
| Állampolgári ismeretek .....                              | 223 |
| Gazdasági és pénzügyi kultúra .....                       | 228 |
| Digitális kultúra helyi tanterv.....                      | 242 |
| Komplex természettudomány.....                            | 258 |
| Nyelvi előkészítő osztály .....                           | 261 |
| Szaknyelvoktatás a turisztikai technikus szakirányon..... | 286 |

## MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

### Tantárgyi struktúra és óraszámok

|              | Magyar nyelv | Irodalom | Éves óraszám |
|--------------|--------------|----------|--------------|
| 9. ny        | 2 óra        | -        | 68           |
| 9. évfolyam  | 3 óra        | 2 óra    | 170          |
| 10. évfolyam | 1 óra        | 3 óra    | 136          |
| 11. évfolyam | 1 óra        | 3 óra    | 136          |
| 12. évfolyam | 1 óra        | 3 óra    | 136          |

### Az értékelés alapelvei és módszerei

A tanulók teljesítményét, fejlődését döntően meghatározza, hogy mit és mennyit olvasnak, s milyen tudatosan, igényesen készülnek az iskolai órákra. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése során az értékelés különböző formáit alkalmazzuk, ez lehetővé teszi mind az ismeretek gyarapodásának, mind a képességek fejlődésének nyomon követését.

Szóbeli felelet, beszámoló Írásbeli feladatok: önálló jegyzet, kivonat, beszámoló, elemzés Írásbeli felelet (feladatlap, verstani gyakorlat, műveltségi feladatsor, stb.)

Iskolai dolgozatok: témazáró feladatlapok szövegelemzés műismertetés beszámoló esszé

Házi, megyei és országos tanulmányi versenyek

Projekt munkában való részvétel

A tanulók önértékelése (pl. a saját kiselőadás, fogalmazás). a diáktársak értékelése (pl. a disputaprogramban, szituációs játékok, kifejező szövegmondás)

### A tankönyvek kiválasztásának elvei

- Tantervi megfelelés
- Tanulhatóság (önálló ismeretszerzés lehetősége)
- Szakmai-tudományos hitelesség
- Előzetes kipróbálás pozitív tapasztalatai
- Gyermeklélektani szempontok
- Didaktikai kimunkáltság
- Nevelési értékek
- Újszerűség, korszerűség
- Esztétikum

### Módszerek

- önálló munka tanári irányítással,
- kooperatív tanulás: pár- és csoportmunka,
- önálló anyaggyűjtés módszerei: a könyvtári szolgáltatások, katalógusok, bibliográfiák használata, az internet kínálta lehetőségek alkalmazása,
- egyszerűbb bibliográfia, forrásjegyzék összeállítása,
- kiselőadás, prezentáció,
- különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazása,
- az ismeretterjesztő és a dokumentum típusú szövegek feldolgozása,

- érvelés, vita,
- projektmunkák.

### Célok és feladatok

A középfokú képzés szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit. Ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.
- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.
- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfaj történeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. *Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése.* Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.

- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek megérteni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik fontos elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttként kerüljenek ki a közoktatásból.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatók.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

A Nat alapján a törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

- A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

- A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik az oktató választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet az oktató akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A szövegek kiválasztásakor is ez a két elv érvényesül a magyar nyelv és az irodalom tanításában is: a törzsanyag témái és művei, a hozzájuk kapcsolódó választható témák, művek, illetve a szabadon választható témák, művek.

Az irodalom és média (film, tévéjáték, színház) kapcsolata azt jelenti, hogy a szaktanár döntése alapján – a kötelező olvasmányok kivételével – vagy a művet olvastatja el a diákokkal, vagy annak feldolgozását nézik meg.

## 9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

**Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteinek felmérése ajánlott.**

#### A 9–10. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

| Magyar nyelvtan                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)                                                                                    | AJÁNLOTT TANANYAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói                                                                  | A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés<br>Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái<br>A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök<br>A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei<br>A reklámok hatása nyelvhasználatunkra<br>Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem                                                                                                       |
| A személyközi kommunikáció                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A nem nyelvi jelek                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Médiaműfajok                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| II. A nyelvi rendszer, nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A nyelv mint jelrendszer                                                                                      | A jelnyelvek (pl.: a sikek jelelése)<br>Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival<br>A hangok hangulata, hangszimbolika<br>A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkcióik<br>Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása<br>A szófajváltás, a többszófajúság<br>Rendszermondat, szövegmondat<br>Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal<br>A szinteződés, tömbösödés a mondatban |
| A nyelvi szintek                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A magyar nyelv hangrendszere                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Hangkapcsolódási szabályszerűségek                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatzóok és viszonyzóok                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A szószerkezetek (szintagmák)                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Az összetett mondat                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Az alárendelő összetett mondatok                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A mellérendelő összetett mondatok                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A többszörösen összetett mondatok                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet                                                        | Szövegsemantika<br>A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| A szöveg típusai, a szöveg szerkezete                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| A szövegkohézió (lineáris és globális)                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A szöveg kifejtettsége                                                                                                                                                                            | Szöveg és vizualitás: képversek, konkrét költészet<br>Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)                                                                                                                                                              |
| Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Az esszé                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Az intertextualitás                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszék, szóképek, alakzatok</b>                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| A stílus fogalma és hírértéke                                                                                                                                                                     | Mindennapi stilisztikánk: társadalmi elvárások és megnyilatkozásaink stílusa<br>Stílusparódia<br>Korstílusok, stílusirányzatok<br>Az íráskép stilisztikai hatásai<br>Egyéni szóalkotások stilisztikai hatása<br>Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek |
| A stílus kifejező ereje                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Stílusrétegek:<br>társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/) |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                        |                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Irodalom                                                                                               |                                                                                                      |
| <b>TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)</b>                                                                      | <b>AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK</b>                                                                       |
| <b>I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom</b>                                                 |                                                                                                      |
| A) Az irodalom és hatása                                                                               |                                                                                                      |
| Karinthy Frigyes: A cirkusz                                                                            | Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról<br>II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek) |
| B) Szerzők, művek párbeszéde                                                                           |                                                                                                      |
| Aiszóposz: A tücsök és a hangya<br>Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök<br>Romhányi József: Tücsök dal |                                                                                                      |
| C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei                                                       |                                                                                                      |
| Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)                                             | Irodalom és film<br>Agatha Christie: Tíz kicsi néger                                                 |
| D) Műnemi-műfaji rendszer                                                                              |                                                                                                      |



| II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A) Az ősi magyar hitvilág                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                     |
| Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)                                                                                                                                                                                                                | Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa)<br>Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek)                                                                                  |
| Irodalom és mozgókép:<br>Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)                                                                                                                                                                                          | Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)                                                                                                                                                         |
| B) A görög mitológia                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                     |
| A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése<br>Az olimposzi istenek<br>A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros) | További görög mítoszok:<br>Hésziadosz: Istenek születése (részletek)<br>Hésziadosz: Munkák és napok (részletek)<br>A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában |
| C) Egyéb teremtmismítosz                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                     |
| Babiloni teremtmismítosz (részlet)                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                     |
| III. A görög irodalom                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                     |
| A) Az epika születése                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                     |
| Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részletek)                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                     |
| B) A görög líra, az időmértékes verselés                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                     |
| Alkaios: Az állam hajója                                                                                                                                                                                                                                              | Szemelvények az antik görög lírából                                                                                                                                                                 |
| Alkaios: Bordal                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                     |
| Szapphó: Aphroditéhez                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                     |
| Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                     |
| Anakreón: Töredék a halálról                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                     |
| Anakreón: Gyűlölöm                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                     |
| C) A görög dráma                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                     |
| Színház- és drámatörténet:<br>Szophoklész: Antigoné                                                                                                                                                                                                                   | Szophoklész: Oidipusz király<br>Arisztophanész: Lüsizisztraté                                                                                                                                       |
| IV. A római irodalom                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                     |
| A) A polgárháborúk kora                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                     |
| Catullus: Gyűlölök és szeretek                                                                                                                                                                                                                                        | Catullus: Élünk, Lesbia                                                                                                                                                                             |
| B) Augustus kora                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                     |
| Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)                                                                                                                                                                                                                                | Vergilius: IV. ecloga                                                                                                                                                                               |
| Vergilius: IX. ecloga                                                                                                                                                                                                                                                 | Horatius: Leuconoénak                                                                                                                                                                               |
| Horatius: Thaliarchushoz                                                                                                                                                                                                                                              | Horatius: Licinius Murenához                                                                                                                                                                        |
| Ovidius: Átváltozások                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                     |
| Pygmalion                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                     |
| V. A Biblia mint kulturális kód                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                     |
| A) Az Ószövetség (részletek)                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                     |
| a) Történeti könyvek                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                     |
| Mózes első könyvéből részletek:                                                                                                                                                                                                                                       | Szemelvények az Ószövetségből<br>Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban                                                                                         |
| • Teremtéstörténet                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                     |
| • József                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                     |
| Mózes második könyvéből részletek:                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</li></ul>         |                                                                                                                                                                                                 |
| b) Tanító könyvek                                                                                           |                                                                                                                                                                                                 |
| <ul style="list-style-type: none"><li>Zsoltárok könyve (23., 42.)</li></ul>                                 |                                                                                                                                                                                                 |
|                                                                                                             | Az Ószövetség és a film<br>Ridley Scott: Exodus vagy<br>Roger Young: Mózes<br>(vagy más Ószövetség-feldolgozás)                                                                                 |
|                                                                                                             | Az Ószövetség és a képzőművészet<br>(pl.: Michelangelo Buonarotti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei)                                                                             |
| <b>B) Újszövetség (részletek)</b>                                                                           |                                                                                                                                                                                                 |
| a) Az „örömhír”                                                                                             |                                                                                                                                                                                                 |
| Máté evangéliumából részletek:                                                                              | Szemelvények az Újszövetségből                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"><li>Jézus Krisztus születése, megkeresztelése</li></ul>                   | Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban<br>Karinthy: Barabbás                                                                                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata</li></ul> |                                                                                                                                                                                                 |
| <ul style="list-style-type: none"><li>Passió-történet</li></ul>                                             | Az Újszövetség és a film<br>Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés (vagy más Újszövetség-feldolgozás)                                                         |
| <ul style="list-style-type: none"><li>Jézus feltámadása</li></ul>                                           |                                                                                                                                                                                                 |
| Lukács evangéliumából (részletek):                                                                          | Az Újszövetség és a képzőművészet<br>(pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"><li>Az irgalmas szamaritánus</li></ul>                                    |                                                                                                                                                                                                 |
| <ul style="list-style-type: none"><li>A tékozló fiú</li></ul>                                               |                                                                                                                                                                                                 |
| Pál apostol Szeretethimnusza                                                                                |                                                                                                                                                                                                 |
| <b>VI. A középkor irodalma</b>                                                                              |                                                                                                                                                                                                 |
| <b>A) Egyházi irodalom</b>                                                                                  |                                                                                                                                                                                                 |
| a) Epika:                                                                                                   | Umberto Eco: A rózsza neve<br>Szent Erzsébet legendája (részlet)<br>Szent Margit legendája (részlet)<br>Szent Gellért püspök legendája (részlet)<br>Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről |
| – Szent Ágoston: Vallomások (részlet)                                                                       |                                                                                                                                                                                                 |
|                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                 |
| – Halotti beszéd és könyörgés                                                                               |                                                                                                                                                                                                 |
| b) Líra                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                 |
| – Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról                                                             |                                                                                                                                                                                                 |
| – Ómagyar Mária-siralom                                                                                     |                                                                                                                                                                                                 |
| <b>B) Lovagi és udvari irodalom</b>                                                                         |                                                                                                                                                                                                 |
| a) Epika                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                 |
| – Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)                                                                      | Kálti Márk: Képes krónika (részlet)                                                                                                                                                             |
|                                                                                                             | Irodalom és film<br>Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp                                                                                                                                 |
| b) Líra                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                 |
| – Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán                                                    | Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden                                                                                                                                           |
| <b>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</b>                                             |                                                                                                                                                                                                 |
|                                                                                                             | Irodalom és képzőművészet                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                           |                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                           | Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái                                                                                             |
| <b>D) A középkor világi irodalma</b>                                                                      |                                                                                                                                                           |
| vágánsköltészet<br>Carmina Burana (részlet)                                                               | Irodalom és zene<br>Carl Orff: Carmina Burana                                                                                                             |
| François Villon: A nagy testamentum (részletek)                                                           | Irodalom és színház<br>Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella                                                                                                |
| <b>VII. A reneszánsz irodalma</b>                                                                         |                                                                                                                                                           |
| <b>A) A humanista irodalom</b>                                                                            |                                                                                                                                                           |
| a) Líra                                                                                                   | Petrarca: Daloskönyv (részletek)                                                                                                                          |
| – Petrarca: Pó, földi kérgem                                                                              | Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz<br>Janus Pannonius: Búcsú Váradtól<br>Janus Pannonius: Mars istenhez békességért<br>Janus Pannonius: A saját lelkéhez |
| <b>Portré: Janus Pannonius</b>                                                                            |                                                                                                                                                           |
| – Janus Pannonius: Pannónia dicsérete                                                                     |                                                                                                                                                           |
| – Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról                                                             |                                                                                                                                                           |
| b) Epika                                                                                                  |                                                                                                                                                           |
| – Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella                                                               | Boccaccio: Dekameron (részletek)                                                                                                                          |
|                                                                                                           |                                                                                                                                                           |
| <b>B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése</b>                                 | Irodalom és film<br>Eric Till: Luther (részlet)                                                                                                           |
| a) Bibliafordítások<br>Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)                                     | Reményik Sándor: A fordító<br>Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers)                                                                      |
| b) Zsoltárfordítások<br>Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár                                                |                                                                                                                                                           |
| c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)                                                                 | Irodalom és film<br>Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet)                                                                              |
| <b>C) A reformáció világi irodalma</b>                                                                    |                                                                                                                                                           |
| a) Históriai énekek                                                                                       | Szemelvények a magyar reformáció irodalmából                                                                                                              |
| – Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)                                                 |                                                                                                                                                           |
| b) Széphistóriák                                                                                          |                                                                                                                                                           |
| – Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek) |                                                                                                                                                           |
|                                                                                                           | A regény születése<br>Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)                                                                                  |
| <b>D) Líra a reformáció korában</b>                                                                       |                                                                                                                                                           |
| <b>a) Portré: Balassi Bálint</b>                                                                          |                                                                                                                                                           |
| – Balassi Bálint: Egy katonaének                                                                          | További Balassi-versek<br>További Shakespeare-sonettek                                                                                                    |
| – Balassi Bálint: Borivóknak való                                                                         |                                                                                                                                                           |
| – Balassi Bálint: Adj már csendeséget...                                                                  |                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                    |                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| – Balassi Bálint: Hogy Júliára találá                                                                                              |                                                                                                                                              |
| b) <b>William Shakespeare:</b> LXXV. szonett                                                                                       |                                                                                                                                              |
| <b>E) Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában</b>                                                                    |                                                                                                                                              |
| <b>William Shakespeare:</b><br>Romeo és Júlia<br>vagy<br>Hamlet, dán királyfi                                                      | Irodalom és film<br>Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia (vagy más feldolgozás)                                                                 |
|                                                                                                                                    | Irodalom és film<br>Franco Zeffirelli: Hamlet (vagy más feldolgozás)                                                                         |
| <b>VIII. A barokk és a rokokó irodalma</b>                                                                                         |                                                                                                                                              |
| <b>A) Epika</b>                                                                                                                    |                                                                                                                                              |
| a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás<br>– Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet) |                                                                                                                                              |
| b) <b>Portré:</b> Zrínyi Miklós és a barokk eposz                                                                                  |                                                                                                                                              |
| Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)                                                                                      |                                                                                                                                              |
| c) Levél                                                                                                                           |                                                                                                                                              |
| Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)                                                                                | Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)                                                                                              |
| d) Tudományos élet                                                                                                                 |                                                                                                                                              |
| Apáczai Csere János:<br>Magyar Encyclopaedia (részlet)                                                                             | Apáczai Csere János: Az iskolák feletti szükséges voltáról (részlet)                                                                         |
| <b>B) A kuruc kor lírája: művek, műfajok</b>                                                                                       |                                                                                                                                              |
| Rákóczi-nóta                                                                                                                       |                                                                                                                                              |
| Őszi harmat után                                                                                                                   |                                                                                                                                              |
| <b>IX. A felvilágosodás irodalma</b>                                                                                               |                                                                                                                                              |
| <b>A) Az európai felvilágosodás</b>                                                                                                |                                                                                                                                              |
| <b>a) Epika</b>                                                                                                                    |                                                                                                                                              |
| Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)                                                                                      | Montesquieu: Perzsa levelek (részlet)                                                                                                        |
| Voltaire: Candide (részletek)                                                                                                      | Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet)                                                 |
|                                                                                                                                    | Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet)                                                                                                        |
|                                                                                                                                    | Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet)                                                                            |
|                                                                                                                                    | Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet)                                      |
| <b>b) Színház- és drámatörténet</b>                                                                                                |                                                                                                                                              |
| A francia klasszicista dráma                                                                                                       |                                                                                                                                              |
| Irodalom és színház<br>Molière: A fősvény vagy Tartuffe                                                                            | Irodalom és színház<br>Jean Racine: Phaedra (részlet)<br>Pierre Corneille: Cid (részlet)<br>Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet) |

|                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)                                               | Irodalom és színház<br>A német későklasszicista, koraromantikus dráma<br>Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma                                                                                           |
| <b>c) Líra</b>                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                            |
| Robert Burns: John Anderson                                                                    | William Blake: A tigris                                                                                                                                                                                                    |
| Robert Burns: Falusi randevú                                                                   | William Blake: A bárány                                                                                                                                                                                                    |
|                                                                                                | Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala                                                                                                                                                                              |
|                                                                                                | Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály                                                                                                                                                                                 |
| <b>B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</b> |                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>a) Epika</b>                                                                                |                                                                                                                                                                                                                            |
| Csokonai Vitéz Mihály:<br>Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)              | Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet)<br>Kármán József: Fanni hagyományai (részletek)<br>Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet)<br>Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek) |
| <b>b) Líra</b>                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                            |
| Kazinczy Ferenc: Tövises és virágok (részletek)                                                | Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor                                                                                                                                                                       |
| <b>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</b>                                                           | Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete                                                                                                                                                                           |
| Csokonai Vitéz Mihály: Az estve                                                                | Csokonai Vitéz Mihály: A feredés                                                                                                                                                                                           |
| Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság                                                             | Csokonai Vitéz Mihály: Az anákreoni versek                                                                                                                                                                                 |
| Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem                                                      | Csokonai Vitéz Mihály: Jövendölés az első oskoláról a Somogyban                                                                                                                                                            |
| Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz                                       | Csokonai Vitéz Mihály: A tihanyi Ekhóhoz                                                                                                                                                                                   |
| Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez                                                             | Csokonai Vitéz Mihály: A vidám természetű poéta                                                                                                                                                                            |
| Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz                                                         |                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</b>                                 |                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>a) Líra</b>                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Portré: Berzsenyi Dániel</b>                                                                |                                                                                                                                                                                                                            |
| Berzsenyi Dániel: Osztályrészem                                                                | Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet)                                                                                                                                                                                |
| Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz                                                     | Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.)                                                                                                                                                                                      |
| Berzsenyi Dániel: A közelítő tél                                                               | Berzsenyi Dániel: Horác                                                                                                                                                                                                    |
| Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)                                                           | Berzsenyi Dániel: Vitkovics Mihályhoz                                                                                                                                                                                      |
| Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)                                                             | Berzsenyi Dániel: Búcsúzás Kemenes-aljától                                                                                                                                                                                 |
| <b>Portré: Kölcsey Ferenc</b>                                                                  | Berzsenyi Dániel: Napóleonhoz                                                                                                                                                                                              |
| Kölcsey Ferenc: Himnusz                                                                        | Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa!                                                                                                                                                                                 |
| Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas                                                              | Kölcsey Ferenc: Bortal                                                                                                                                                                                                     |
| Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala                                                                    | Kölcsey Ferenc: Csolnokon                                                                                                                                                                                                  |
| Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke                                                           |                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>b) Epika</b>                                                                                |                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                      |                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)      | Kölcsey Ferenc: Mohács (részlet)                                                                                                                                  |
| Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)               |                                                                                                                                                                   |
| <b>c) Színház és dráma</b>                           |                                                                                                                                                                   |
| Katona József: Bánk bán                              | Irodalom és zene<br>Erkel Ferenc: Bánk bán                                                                                                                        |
|                                                      | Irodalom és tévéjáték<br>Kisfaludy Károly: A kérők<br>Bohák György: A kérők                                                                                       |
| <b>X. A romantika irodalma</b>                       |                                                                                                                                                                   |
| a) Az angolszász romantika                           |                                                                                                                                                                   |
| George Byron egy szabadon választott művéből részlet |                                                                                                                                                                   |
| Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)                  | Irodalom és film<br>Richard Thorpe: Ivanhoe                                                                                                                       |
| –                                                    | Irodalom és film/tévéjáték<br>Jane Austen: Büszkeség és balítélet<br>Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet<br>vagy: más Jane Austen-regény adaptációja |
| Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság    | Edgar Allan Poe: A kút és az inga<br>Edgar Allan Poe: A fekete macska<br>Edgar Allan Poe: A holló                                                                 |
| b) A francia romantika                               |                                                                                                                                                                   |
| Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)          | Irodalom és film/zene<br>Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy<br>Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr<br>vagy a regény más feldolgozása        |
|                                                      | Irodalom és film/zene<br>Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy<br>Bille August: Nyomorultak<br>vagy a regény más feldolgozása                                       |
| c) A német romantika                                 |                                                                                                                                                                   |
| Heinrich Heine: Loreley                              | Heinrich Heine: A dal szárnyára veszlek<br>Heinrich Heine: Memento                                                                                                |
| d) Az orosz romantika                                |                                                                                                                                                                   |
| Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)    | Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma                                                                                                                         |
| e) A lengyel romantika                               |                                                                                                                                                                   |
| Adam Mickiewicz: A lengyel anyához                   | Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)                                                                                                                                   |
| <b>XI. A magyar romantika irodalma</b>               |                                                                                                                                                                   |
| <b>A) Életművek a magyar romantika irodalmából</b>   |                                                                                                                                                                   |
| <b>a) Vörösmarty Mihály</b>                          |                                                                                                                                                                   |
|                                                      | Epika                                                                                                                                                             |
|                                                      | Zalán futása (Első ének, részlet)                                                                                                                                 |
| – Líra                                               | Magyarország címere<br>Virág és pillangó                                                                                                                          |
| Szózat                                               |                                                                                                                                                                   |

|                                                        |                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gondolatok a könyvtárban                               | Liszt Ferenchez                                                                                              |
| A merengőhöz                                           | Az élő szobor                                                                                                |
| Az emberek                                             | Ábránd                                                                                                       |
| Előszó                                                 | Fóti dal                                                                                                     |
| A vén cigány                                           |                                                                                                              |
| – <b>Dramai költemény</b>                              |                                                                                                              |
| Csongor és Tünde                                       |                                                                                                              |
| <b>b) Petőfi Sándor</b>                                |                                                                                                              |
| – Líra                                                 |                                                                                                              |
| A négyökrös szekér                                     | Hortobágyi kocsmárosné                                                                                       |
| A bánat? egy nagy óceán                                | Isten csodája                                                                                                |
| A természet vadvirága                                  | A virágnak megtiltani nem lehet                                                                              |
| Fa leszek, ha...                                       | Szeget szeggel                                                                                               |
| Reszket a bokor, mert...                               | Csokonai                                                                                                     |
| Minek nevezzetek?                                      | Megy a juhász számáron                                                                                       |
|                                                        | Szeptember végén                                                                                             |
| Egy gondolat bánt engemet                              | Beszél a fákkal a bús őszi szél                                                                              |
|                                                        | Várady Antalhoz                                                                                              |
| A puszta, télen vagy Kis-Kunság                        | Európa csendes, újra csendes                                                                                 |
| A XIX. század költői                                   | Pacsirtaszót hallok megint                                                                                   |
| Fekete-piros dal                                       | Szabadság, szerelem                                                                                          |
| – Epika                                                |                                                                                                              |
| A helység kalapácsa (részlet)                          | Úti levelek (részletek)                                                                                      |
| Az apostol (részlet)                                   |                                                                                                              |
| <b>c) Jókai Mór</b>                                    |                                                                                                              |
| – Elbeszélések                                         |                                                                                                              |
| A tengerszem tündére                                   | A megölt ország                                                                                              |
| A huszti beteglátogatók                                | A debreceni kastély                                                                                          |
|                                                        | A magyar Faust                                                                                               |
|                                                        | Két menyegző                                                                                                 |
| – Regények                                             |                                                                                                              |
| Az arany ember                                         | Irodalom és film                                                                                             |
|                                                        | Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy                                                                       |
|                                                        | Várkonyi Zoltán: Kárpáthy Zoltán vagy                                                                        |
|                                                        | Várkonyi Zoltán: Fekete gyémántok                                                                            |
| <b>B) Tudományos élet a romantika korában</b>          |                                                                                                              |
| Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)             | Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom-történet a legrégibb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet) |
| Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet) | Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom-történet (részlet)                                                   |

## KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Homérosz: Odüsszeia (részletek)

Szophoklész: Antigóné

Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.

Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)

François Villon: A nagy testamentum (részletek)  
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella  
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi  
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)  
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)  
Molière: A fősvény vagy Tartuffe  
Katona József: Bánk bán  
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde  
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)  
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)  
Jókai Mór: Az arany ember

## MEMORITEREK

Homérosz: Odüsszeia (részlet)  
Anakreón: Gyűlölöm azt...  
Catullus: Gyűlölök és szeretek  
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)  
Ómagyar Mária-siralom (részlet)  
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete  
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)  
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)  
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)  
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez  
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)  
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)  
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)  
Kölcsy Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)  
Kölcsy Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)  
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)  
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)  
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)  
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy ocean...  
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...  
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

A 9–10. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 238 óra

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3–4 óra javasolt elosztása:

9. évfolyamon: 1 óra nyelvtan, 2 óra irodalom.

10. évfolyamon: 1 óra nyelvtan, 3 óra irodalom.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.



## A témakörök áttekintő táblázata

| Témakör neve                                                                                                                                 |                                                                                                                        | Javasolt óraszám |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| MAGYAR NYELV                                                                                                                                 |                                                                                                                        |                  |
| I.                                                                                                                                           | Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció                                             | 11               |
| II.                                                                                                                                          | A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek                       | 18               |
| III.                                                                                                                                         | A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás               | 13               |
| IV.                                                                                                                                          | Stiliztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszók, szóképek, alakzatok                                             | 12               |
| Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7-7 óra |                                                                                                                        | 14               |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                                                                                       |                                                                                                                        | <b>68</b>        |
| MAGYAR IRODALOM                                                                                                                              |                                                                                                                        |                  |
| <b>I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom</b>                                                                                       |                                                                                                                        | <b>4</b>         |
| A)                                                                                                                                           | A művészet fogalma, művészeti ágak. Művészet és irodalom. Az irodalom születése, hatása. Az irodalmi kommunikáció      | 1                |
| B)                                                                                                                                           | Szerzők, művek párbeszéde – a művészet                                                                                 | 1                |
| C)                                                                                                                                           | Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei                                                                          | 1                |
| D)                                                                                                                                           | Műnemi-műfaji rendszer                                                                                                 | 1                |
| <b>II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia</b>                                                                                  |                                                                                                                        | <b>8</b>         |
| A)                                                                                                                                           | <i>Az ősi magyar hitvilág</i>                                                                                          | 3                |
| B)                                                                                                                                           | <i>A görög mitológia</i>                                                                                               | 4                |
| C)                                                                                                                                           | <i>Egyéb teremtménymítosz - Babiloni teremtménymítosz</i>                                                              | 1                |
| <b>III. A görög irodalom</b>                                                                                                                 |                                                                                                                        | <b>11</b>        |
| A)                                                                                                                                           | <i>Az epika születése</i>                                                                                              | 4                |
| B)                                                                                                                                           | <i>A görög líra, az időmértékes verselés</i>                                                                           | 3                |
| C)                                                                                                                                           | <i>A görög dráma</i>                                                                                                   | 4                |
| <b>IV. A római irodalom</b>                                                                                                                  |                                                                                                                        | <b>4</b>         |
| <b>V. A Biblia mint kulturális kód</b>                                                                                                       |                                                                                                                        | <b>12</b>        |
| A)                                                                                                                                           | <i>Az Ószövetség</i>                                                                                                   | 5                |
| B)                                                                                                                                           | <i>Újszövetség</i>                                                                                                     | 7                |
| <b>VI. A középkor irodalma</b>                                                                                                               |                                                                                                                        | <b>11</b>        |
| A)                                                                                                                                           | <i>Egyházi irodalom</i>                                                                                                | 3                |
| B)                                                                                                                                           | <i>Lovagi és udvari irodalom</i>                                                                                       | 2                |
| C)                                                                                                                                           | <i>Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</i>                                                           | 3                |
| D)                                                                                                                                           | <i>A középkor világi irodalma</i>                                                                                      | 3                |
| <b>VII. A reneszánsz irodalma</b>                                                                                                            |                                                                                                                        | <b>16</b>        |
| A)                                                                                                                                           | <i>A humanista irodalom</i>                                                                                            | 4                |
|                                                                                                                                              |                                                                                                                        |                  |
| B)                                                                                                                                           | <i>A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra</i> | 2                |
| C)                                                                                                                                           | <i>A reformáció világi irodalma</i>                                                                                    | 2                |
| D)                                                                                                                                           | <i>Líra a reformáció korában</i>                                                                                       | 4                |
| E)                                                                                                                                           | <i>Dráma a reformáció korában</i>                                                                                      | 4                |
|                                                                                                                                              |                                                                                                                        |                  |

|                                                                                                                                                                                                                                          |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>VIII. A barokk és a rokokó irodalma</b>                                                                                                                                                                                               | <b>7</b>   |
| A) <i>Epika</i>                                                                                                                                                                                                                          | 5          |
| B) <i>A kuruc kor lírája: műfajok, művek</i>                                                                                                                                                                                             | 2          |
| <b>IX. A felvilágosodás irodalma</b>                                                                                                                                                                                                     | <b>28</b>  |
| A) <i>Az európai felvilágosodás</i>                                                                                                                                                                                                      | 9          |
| a) <i>Epika</i>                                                                                                                                                                                                                          | 5          |
| b) <i>Dráma</i>                                                                                                                                                                                                                          | 3          |
| c) <i>Líra</i>                                                                                                                                                                                                                           | 1          |
| B) <i>A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</i>                                                                                                                                           | 8          |
| a) <i>Epika</i>                                                                                                                                                                                                                          | 2          |
| b) <i>Líra</i>                                                                                                                                                                                                                           | 6          |
| C) <i>Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</i>                                                                                                                                                                           | 11         |
| a) <i>Líra</i>                                                                                                                                                                                                                           | 8          |
| b) <i>Epika</i>                                                                                                                                                                                                                          | 1          |
| c) <i>Dráma</i>                                                                                                                                                                                                                          | 2          |
| <b>X. A romantika irodalma</b>                                                                                                                                                                                                           | <b>9</b>   |
| a) <i>Az angolszász romantika</i>                                                                                                                                                                                                        | 3          |
| b) <i>A francia romantika</i>                                                                                                                                                                                                            | 2          |
| c) <i>A német romantika</i>                                                                                                                                                                                                              | 1          |
| – d) <i>Az orosz romantika</i>                                                                                                                                                                                                           | 2          |
| e) <i>A lengyel romantika</i>                                                                                                                                                                                                            | 1          |
| <b>XI. A magyar romantika irodalma I.</b>                                                                                                                                                                                                | <b>26</b>  |
| A) <i>Életművek a magyar romantika irodalmából I.</i>                                                                                                                                                                                    | 25         |
| a) <i>Vörösmarty Mihály</i>                                                                                                                                                                                                              | 8          |
| b) <i>Petőfi Sándor</i>                                                                                                                                                                                                                  | 10         |
| c) <i>Jókai Mór</i>                                                                                                                                                                                                                      | 7          |
| B) <i>Irodalomtudomány a romantika korában</i>                                                                                                                                                                                           | 1          |
| <i>Szabadon felhasználható órák (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 17-17 óra</i> | <b>34</b>  |
| <b>magyar irodalom óraszám</b>                                                                                                                                                                                                           | <b>170</b> |
| <b>Magyar nyelv és irodalom összes órászáma:</b>                                                                                                                                                                                         | <b>238</b> |

**Magyar nyelv**

**TÉMAKÖR:** Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció

**JAVASOLT ÓRASZÁM:** 11 óra

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása
- A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése
- A kommunikáció tényezői
- A kommunikációs célok és funkciók
- A kommunikáció jelei
- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályai
- A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés

**FOGALMAK**

kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.

**TÉMAKÖR:** A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek

**JAVASOLT ÓRASZÁM:** 18 óra

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása
- Kreatív nyelvi fejlesztés
- A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei
- A szavak és osztályozásuk
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban
- A szó szerkezetek
- A mondatrészek
- A mondatok csoportosítása
- Szórend és jelentés
- Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is

**FOGALMAK**

nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései

**TÉMAKÖR: A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése
- A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban
- A szövegelemző képességek fejlesztése
- A szöveg fogalma, jellemzői
- A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői
- A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek
- A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje
- Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői
- Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás
- A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
- A helyesírási készség fejlesztése
- Helyesírási szótárak használatának tudatosítása
- A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák
- Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos
- Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás
- A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.
- Az esszé

**FOGALMAK**

szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé

**TÉMAKÖR: Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A stílus szerepének tudatosítása
- A stíláriis különbségek felfedeztetése
- Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor
- A stílus, a stilisztika, a stílustípusok
- A stílusérték

- A stílushatás
- Stílusgyakorlatok
- A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése
- Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben
- A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása
- A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása
- A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése
- Szótárhasználat fejlesztése
- A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői
- A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek
- A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező
- Motivált és motiválatlan jelentés
- A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk
- A mondat- és szövegjelentés

### FOGALMAK

stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés

### IRODALOM

#### TÉMAKÖR: I. BEVEZETÉS AZ irodalomba – művészet, irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészek olvasása, közös értelmezése
- Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei
- Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban

### FOGALMAK

művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ

#### TÉMAKÖR: II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS CÉLOK

- A mítoszok kulturális jelentőségének megértése
- Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben
- Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék
- Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése
- Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban
- A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy
- Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése
- A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése
- A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.

## FOGALMAK

szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus

## TÉMAKÖR: III. A görög irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján
- Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból
- Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).
- A szerzőkhöz, illetve hősökhez kapcsolódó toposzok megismerése
- Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen,
- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.

**FOGALMAK**

eposz, eposzi konvenciók: proposíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis

**TÉMAKÖR: IV. A RÓMAI IRODALOM****JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 ÓRA****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek.
- A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése
- Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata;
- Irodalmi műfajok, versformák megismerése;
- A görög és római kultúra viszonyának értelmezése;
- A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás);

**FOGALMAK**

imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica

**TÉMAKÖR: V. A BIBLIA MINT KULTURÁLIS KÓD****JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 ÓRA****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveg hagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése
- Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése
- Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához
- Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban
- A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban
- A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma
- A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok

**FOGALMAK**

Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis

**TÉMAKÖR: VI. A KÖZÉPKOR IRODALMA****JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 ÓRA****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése
- Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz
- A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban
- A vallásos és világi irodalom együttthatásának megismerése
- Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése
- Az antikvitas középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante)
- Dante és Villon életműve jelentőségének megértése

**FOGALMAK**

középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intellem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron

**TÉMAKÖR: VII. A RENESZÁNSZ IRODALMA****JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 18 ÓRA****A) A HUMANISTA IRODALOM****JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 ÓRA****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése
- Petrarca-szonett megismerése
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismeretnek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével



**FOGALMAK**

reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers

***B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvi kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

***C) A reformáció világi irodalmából***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése
- A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése
- A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése
- A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése

**FOGALMAK**

bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia

***D) Líra a reformáció korában***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 ÓRA**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai
- Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban
- A szonett formai változása Shakespeare-nél
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével.

**FOGALMAK**

Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett

***E) Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 ÓRA**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására
- A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása
- Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása

**FOGALMAK**

blank verse, commedia dell'arte, hármas színpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, boszszúdráma, lírai tragédia

**TÉMAKÖR:** VIII. A BAROKK ÉS A ROKOKÓ

**JAVASOLT ÓRASZÁM:** 7 ÓRA

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismeret-  
inek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével

**FOGALMAK**

Barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat.

**TÉMAKÖR:** IX. A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA

**JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM:** 29 ÓRA

**A, AZ EURÓPAI FELVILÁGOSODÁS**

**JAVASOLT ÓRASZÁM:** 9 óra

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben

- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából
- A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai
- A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat

## FOGALMAK

felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, satíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény

***B, A FELVILÁGOSODÁS KORÁNAK MAGYAR IRODALMÁBÓL: ROKOKÓ, KLASSZICIZMUS, SZENTIMENTALIZMUS***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 ÓRA**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismeretek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével

## FOGALMAK

vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal

***C, A KLASSZICIZMUS ÉS KORA ROMANTIKA A MAGYAR IRODALOMBAN***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 ÓRA**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségeként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása

- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével

## FOGALMAK

nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet

**TÉMAKÖR:** X. A ROMANTIKA IRODALMA

**JAVASOLT ÓRASZÁM:** 9 ÓRA

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből

## FOGALMAK

korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember

**TÉMAKÖR:** X. A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA

**JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM:** 26 ÓRA

**A, ÉLETMŰVEK A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMÁBÓL**

**A, VÖRÖSMARTY MIHÁLY**

**JAVASOLT ÓRASZÁM:** 8 ÓRA

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint.
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése.
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése.
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése.

- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségeként is értelmezett irodalomban.
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése.
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása.

## FOGALMAK

rapszódia, drámai költemény

*b, Petőfi Sándor*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 ÓRA**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén
- Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése
- A költő epikájának (*Az apostol, A helység kalapácsa*) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül
- Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai
- A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében
- Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében
- A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése
- A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történeteiben

## FOGALMAK

népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz

*c, Jókai Mór*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 ÓRA**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe
- A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése
- Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal
- Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemzés alapfogalmainak segítségével

## FOGALMAK

irányregény, utópia, szigetutópia

*B, Irodalomtudomány a romantika korában*

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 ÓRA**

## FOGALOM

nemzeti szemlélet, korszerű népiesség

## 11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képessé válnak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lásd meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésfelvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Válnak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című anyagrész. A *témakör* oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmusait. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjenek erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondat szerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat.

Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvemlékeinket.

- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejteni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésfelvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

### A 11-12. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

| Magyar Nyelv                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)                                                                    | AJÁNLOTT TÉMÁK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| I. Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma                                                | Retorika az ókorban<br>Retorika a középkorban<br>Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása<br>A szójáték és a retorika<br><br>Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában.<br>Az előadás szemléltetésének módjai (bemutató, prezentáció). |
| A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Az érvelés módszere                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A retorikai szövegek kifejezőeszközei                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A kulturált vita szabályai                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A befolyásolás módszerei                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során                                               | A PRAGMATIKA MINT A NYELVRE IRÁNYULÓ FUNKCIONÁLIS NÉZŐPONT<br>KOMMUNIKÁCIÓ ÉS PRAGMATIKA                                                                                                                                                                                                                                             |
| A társalgás udvariassági formái                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A beszédaktus                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer                                            | A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés                                         | A nyelv szerepe a memória alakításában                                                                                                                                                                                                                                      |
| A beszéd mint cselekvés                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| A nyelvcsaládok és nyelvtípusok                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| IV. Szótárhasználat                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| V. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvmemlékek          |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| A magyar nyelv rokonságának hipotézisei                                               | A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.)<br><br>A nyelvhasználat korszerű formái<br>Nyelvi változások a Neumann-galaxisban |
| A magyar nyelvtörténet korszakai                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Nyelvmemlékek                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| A szókészlet változása a magyar nyelv történetében                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Nyelvújítás                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| VI. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma                  |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek | Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései                                                                                                                                                                                                                    |
| Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma                        |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Nyelvünk helyzete a határon túl                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| VII. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés                                |                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                  |                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Irodalom                                                                                         |                                                                                                        |
| <b>TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)</b>                                                                | <b>AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK</b>                                                                         |
| <b>I. A klasszikus modernség irodalma</b>                                                        |                                                                                                        |
| <b>A) A nyugat-európai irodalom</b>                                                              |                                                                                                        |
|                                                                                                  | Charles Dickens: Twist Olivér                                                                          |
| a) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) <b>vagy</b><br>Stendhal: Vörös és fekete (részletek) | Irodalom és film<br>Gustave Flaubert: Bovaryné vagy<br>Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás)     |
|                                                                                                  | Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek                                                            |
| <b>b) Színház- és drámatörténet:</b><br>Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)          |                                                                                                        |
| <b>B) Az orosz irodalom</b>                                                                      |                                                                                                        |
| a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg                                                       | Nyikolaj Vasziljevics Gogol: Az orr                                                                    |
| b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevsz-kij:<br>Bűn és bűnhődés (részletek)                            |                                                                                                        |
| c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála                                                | Irodalom és film<br>Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina <b>vagy</b><br>Joe Wright: Anna Karenina |



|                                                                                                 |                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                 | (vagy a regény más feldolgozása)                                                                |
| <b>d) Színház- és drámatörténet:</b><br>Anton Pavlovics Csehov: Sirály<br>vagy Ványa bácsi      | Irodalom és színház<br>Anton Pavlovics Csehov: Három nővér<br>(valamelyik színházi adaptációja) |
| <b>C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</b>                                 |                                                                                                 |
| a) Charles Baudelaire                                                                           |                                                                                                 |
| A Romlás virágai – Előszó                                                                       | Egy dög                                                                                         |
| Az albatrosz                                                                                    | Kapcsolatok                                                                                     |
| b) Paul Verlaine                                                                                |                                                                                                 |
| Őszi chanson                                                                                    | Holdfény                                                                                        |
| Költészettan                                                                                    |                                                                                                 |
| c) Arthur Rimbaud                                                                               |                                                                                                 |
| A magánhangzók szonettje                                                                        | Kenyérlesők<br>A részeg hajó (részlet)                                                          |
| <b>D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</b>                               |                                                                                                 |
| <b>1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</b>                            |                                                                                                 |
| <b>a) Arany János</b>                                                                           |                                                                                                 |
| • Epika                                                                                         | Toldi szerelme (részletek)                                                                      |
| Toldi estéje                                                                                    | Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek)                                         |
| • Balladák                                                                                      | A walesi bárdok                                                                                 |
| Ágnes asszony                                                                                   | Tetemre hívás                                                                                   |
| V. László                                                                                       | Híd-avatás                                                                                      |
| Vörös Rébék                                                                                     | Tengeri-hántás                                                                                  |
| • Líra                                                                                          |                                                                                                 |
| Fiamnak                                                                                         | Visszatekintés                                                                                  |
| Letéstem a lantot                                                                               | Széchenyi emlékezete                                                                            |
| Kertben                                                                                         | Az örök zsidó                                                                                   |
| Epilógus                                                                                        | Őszikék                                                                                         |
| Kozmopolita költészet                                                                           | Tamburás öreg úr                                                                                |
| Mindvégig                                                                                       | Sejtelem<br>A tölgyek alatt                                                                     |
| <b>b) Mikszáth Kálmán</b>                                                                       | Tímár Zsófi özvegysége                                                                          |
| Az a fekete folt                                                                                | Hova lett Gál Magda                                                                             |
| Bede Anna tartozása                                                                             | Szegény Gélyi János lovai                                                                       |
| A bányai csoda                                                                                  |                                                                                                 |
| Beszterce ostroma                                                                               | Irodalom és tévéjáték<br>Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)                                   |
| <b>2. Színház- és drámatörténet</b>                                                             |                                                                                                 |
| Madách Imre: Az ember tragédiája                                                                | Mózes                                                                                           |
| <b>3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</b> |                                                                                                 |
| a) Tompa Mihály                                                                                 |                                                                                                 |
| A gólyához                                                                                      | Népdal                                                                                          |

|                                                                                                               |                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| A madár, fiához                                                                                               |                                                                                    |
| b) Gárdonyi Géza                                                                                              |                                                                                    |
| Az én falum (részletek)                                                                                       | Az Isten rabjai (részlet)                                                          |
| A láthatatlan ember (részlet)                                                                                 |                                                                                    |
| c) Vajda János                                                                                                |                                                                                    |
| Húsz év múlva                                                                                                 | A virrasztók<br>Az üstökös                                                         |
| –                                                                                                             | Reviczky Gyula                                                                     |
|                                                                                                               | Magamról                                                                           |
|                                                                                                               | Schopenhauer olvasása közben                                                       |
| <b>II. A magyar irodalom a XX. században</b>                                                                  |                                                                                    |
| <b>A) Életművek a XX. század magyar irodalmából</b>                                                           |                                                                                    |
| a) Herczeg Ferenc                                                                                             |                                                                                    |
| Az élet kapuja                                                                                                | A hét sváb (részlet)                                                               |
| Fekete szüret a Badacsonyon                                                                                   |                                                                                    |
| <b>Színház- és drámatörténet:</b><br>Bizánc                                                                   | Irodalom és színház<br>Kék róka (részlet)                                          |
| b) Ady Endre                                                                                                  | A Tisza-parton                                                                     |
| Góg és Magóg fia vagyok én...                                                                                 | Lédával a bálban                                                                   |
| Héja-nász az avaron                                                                                           | Vér és arany                                                                       |
| Harc a Nagyúrral                                                                                              | Sem utódja, sem boldog őse...                                                      |
| Új vizeken járok                                                                                              | Az eltévedt lovas                                                                  |
| Az ős Kaján                                                                                                   | Elbocsátó szép üzenet                                                              |
| A Sion-hegy alatt                                                                                             | Sípja régi babonának                                                               |
| Az Úr érkezése                                                                                                | Köszönöm, köszönöm, köszönöm                                                       |
| Kocsi-út az éjszakában                                                                                        | Ember az embertelenségben                                                          |
| Emlékezés egy nyár-éjszakára                                                                                  | A Hortobágy poétája                                                                |
| Őrizem a szemed                                                                                               | Párisban járt az Ősz                                                               |
| c) Babits Mihály                                                                                              |                                                                                    |
| In Horatium                                                                                                   | A Danaidák                                                                         |
| A lírikus epilógja                                                                                            | Húsvét előtt                                                                       |
| Esti kérdés                                                                                                   | Örök kék ég a felhők mögött (részlet)                                              |
| Jobb és bal                                                                                                   | Ádáz kutyám                                                                        |
| Mint különös hírmondó...                                                                                      | A gazda bekeríti házát                                                             |
| Ősz és tavasz közt                                                                                            | Csak posta voltál                                                                  |
| Jónás könyve; Jónás imája                                                                                     | Balázsolás                                                                         |
|                                                                                                               | A gólyakalifa (részlet)                                                            |
|                                                                                                               | Cigány a siralomházban                                                             |
| <b>d) Kosztolányi Dezső</b>                                                                                   |                                                                                    |
| – A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) | Számadás<br>Vörös hervadás<br>Októberi táj<br>Marcus Aurelius<br>Esti Kornél éneke |
| Boldog, szomorú dal                                                                                           |                                                                                    |
| Őszi reggeli                                                                                                  |                                                                                    |
| Halotti beszéd                                                                                                |                                                                                    |
| Hajnali részegség                                                                                             |                                                                                    |
| Édes Anna                                                                                                     | Irodalom és film                                                                   |

|                                                                                                                           |                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                           | Kosztolányi Dezső: Pacsirta<br>Ranódy László: Pacsirta                |
| Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól | Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás<br>A fürdés<br>A kulcs |
| <b>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából</b>                                                                         |                                                                       |
| <b>a) Móricz Zsigmond</b>                                                                                                 |                                                                       |
| Tragédia                                                                                                                  | Judith és Eszter                                                      |
| Úri muri                                                                                                                  | Barbárok<br>Tündérkert (részlet)                                      |
| <b>b) Wass Albert</b>                                                                                                     |                                                                       |
| – Adjátok vissza a hegyeimet!                                                                                             | Irodalom és film<br>Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!         |
| – Üzenet haza                                                                                                             | A funtineli boszorkány (részlet)                                      |
| <b>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói</b>                                                    |                                                                       |
| <b>a) Juhász Gyula</b>                                                                                                    |                                                                       |
| – Tiszai csönd                                                                                                            | Halotti beszéd                                                        |
| – Anna örök                                                                                                               | Utolsó vacsora<br>Szerelem                                            |
| <b>b) Tóth Árpád</b>                                                                                                      |                                                                       |
| – Esti sugárkoszorú                                                                                                       | Kisvendéglőben<br>Elégia egy rekettyebokorhoz                         |
| – Lélektől lélekig                                                                                                        | Jó éjszakát                                                           |
| – Isten oltó-kése                                                                                                         | Álarcosan                                                             |
| <b>c) Karinthy Frigyes</b>                                                                                                |                                                                       |
| Így írtok ti (részletek)                                                                                                  | Tanár úr, kérem (részletek)                                           |
| Találkozás egy fiatalemberrel                                                                                             | Utazás a koponyám körül (részlet)<br>Előszó                           |
| –                                                                                                                         | <b>Szerb Antal</b>                                                    |
| –                                                                                                                         | Budapesti kalauz marslakók számára<br>Utas és holdvilág (részlet)     |
| <b>III. A modernizmus irodalma</b>                                                                                        |                                                                       |
| <b>A) Avantgárd mozgalmak</b>                                                                                             |                                                                       |
| a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút                                                               | Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok;          |
| b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)                                                               | Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz                |
| <b>B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</b>                                                    |                                                                       |
| a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)                                                                | Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet)                               |
|                                                                                                                           | Gottfried Benn: Kék óra                                               |
| –                                                                                                                         | Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer              |
| <b>C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</b>                                                   |                                                                       |
| a) Franz Kafka: Az átváltozás                                                                                             | Franz Kafka: A per (részletek)                                        |

|                                                                                                                |                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| b) Thomas Mann: Tonio Kröger<br>vagy Mario és a varázsló                                                       | Irodalom és tévésorozat:<br>Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir<br>Bortko: A Mester és Margarita<br>(Vagy másik regényfeldolgozás)<br>Bulgakov: A Mester és Margarita |
| <b>D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</b>                                           |                                                                                                                                                                           |
| Irodalom és színház<br>Bertolt Brecht: Koldusopera<br>vagy Kurázszi mama                                       | Irodalom és film<br>Arthur Miller: Az ügynök halála<br>Volker Schlöndorff: Az ügynök halála<br>(vagy más feldolgozás)                                                     |
| Samuel Barclay Beckett: Godot-<br>ra várva<br>vagy<br>Friedrich Dürrenmatt: A<br>fizikusok vagy A nagy Romulus |                                                                                                                                                                           |
| <b>E) A posztmodern világirodalom</b>                                                                          |                                                                                                                                                                           |
| a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capric-<br>cio (részletek)                                                         | Irodalom és film<br>Jiří Menzel: Sörgyári capriccio                                                                                                                       |
| b) Gabriel García Márquez: Száz év<br>magány (részletek)                                                       | Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár<br>Julio Cortázar: Összefüggő parkok                                                                                                   |
| <b>IV. A magyar irodalom a XX. században II.</b>                                                               |                                                                                                                                                                           |
| <b>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</b>                                                              |                                                                                                                                                                           |
| <b>József Attila</b>                                                                                           |                                                                                                                                                                           |
| Nem én kiáltok                                                                                                 | Szegényember balladája                                                                                                                                                    |
| Reménytelenül                                                                                                  | Medáliák (részlet)                                                                                                                                                        |
| Holt vidék                                                                                                     | Istenem                                                                                                                                                                   |
| Óda                                                                                                            | Tiszta szívvel                                                                                                                                                            |
| Flóra                                                                                                          | Áldalak búval, vigalommal                                                                                                                                                 |
| Kései sirató                                                                                                   | Tedd a kezed                                                                                                                                                              |
| A Dunánál                                                                                                      | Téli éjszaka                                                                                                                                                              |
| Tudod, hogy nincs bocsánat                                                                                     | Eszmélet                                                                                                                                                                  |
| Nem emel föl                                                                                                   | Levegőt!                                                                                                                                                                  |
| (Karóval jöttél...)                                                                                            | Kész a leltár<br>Gyermekké tettél<br>Születésnapomra<br>Nagyon fáj<br>(Talán eltűnök hirtelen...)<br>(Íme, hát megleltem hazámat...)                                      |
| <b>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából</b>                                                              |                                                                                                                                                                           |
| <b>a) Örkény István</b>                                                                                        |                                                                                                                                                                           |
| – Egyperces novellák (részletek)                                                                               | –                                                                                                                                                                         |
| <b>b) Szabó Magda</b>                                                                                          |                                                                                                                                                                           |
| Az ajtó                                                                                                        | Irodalom és film<br>Szabó István: Az ajtó                                                                                                                                 |
| <b>c) Kányádi Sándor</b>                                                                                       |                                                                                                                                                                           |
| Fekete- piros                                                                                                  | Dél keresztje alatt                                                                                                                                                       |
| Halottak napja Bécsben                                                                                         | Csángó passió                                                                                                                                                             |
| Sörény és koponya (részlet)                                                                                    | Hiúság                                                                                                                                                                    |
| Valaki jár a fák hegyén                                                                                        | Kuplé a vörös villamosról                                                                                                                                                 |

|                                                                            |                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából</b>                        |                                                                                                 |
| <b>a) Metszetek: egyéni utakon</b>                                         |                                                                                                 |
| – <b>Krúdy Gyula</b>                                                       |                                                                                                 |
| Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út | Irodalom és film<br>Huszárik Zoltán: Szindbád                                                   |
| – <b>Szabó Dezső</b>                                                       |                                                                                                 |
| Feltámadás Makucskán                                                       | Az elsodort falu (részletek)                                                                    |
| <b>Weöres Sándor</b>                                                       |                                                                                                 |
| Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)                                    | Psyché (részletek)                                                                              |
| <b>b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói</b>            |                                                                                                 |
| – <b>Szabó Lőrinc</b>                                                      |                                                                                                 |
| Semmiért Egészen                                                           | Kalibán<br>Dsuang Dszi álma<br>Különbéke<br>Tücsökzene (részletek)                              |
| Mozart hallgatása közben                                                   |                                                                                                 |
| – <b>Radnóti Miklós</b>                                                    | –                                                                                               |
| Járkálj csak, halálraítélt!                                                | Első ecloga<br>Tétova óda<br>Nem bírta hát...<br>Levél a hitveshez<br>Töredék<br>A la recherche |
| Hetedik ecloga                                                             |                                                                                                 |
| – Erőltetett menet                                                         |                                                                                                 |
| – Razglednicák                                                             |                                                                                                 |
|                                                                            | <b>Márai Sándor:</b>                                                                            |
|                                                                            | Szindbád hazamegy (részlet)                                                                     |
|                                                                            | Halotti beszéd                                                                                  |
|                                                                            | <b>Ottlik Géza</b>                                                                              |
|                                                                            | Iskola a határon (részlet)                                                                      |
|                                                                            | Buda (részlet)                                                                                  |
| <b>c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból</b>       |                                                                                                 |
| – <b>Dsida Jenő</b>                                                        | –                                                                                               |
| – Nagycsütörtök                                                            | Psalmus Hungaricus (részletek)                                                                  |
| – Arany és kék szavakkal                                                   |                                                                                                 |
| – <b>Reményik Sándor</b>                                                   | –                                                                                               |
| – Halotti beszéd a hulló leveleknek                                        | Ahogy lehet                                                                                     |
| – Eredj, ha tudsz (részlet)                                                |                                                                                                 |
| – <b>Áprily Lajos</b>                                                      | –                                                                                               |
| – Tavasz a házsongárdi temetőben                                           | Holló-ének<br>Kolozsvári éjjel                                                                  |
| – Március                                                                  |                                                                                                 |
|                                                                            | <b>Kós Károly</b>                                                                               |
|                                                                            | Varjú-nemzetség (részlet)                                                                       |

|                                                                   |                                          |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
|                                                                   | <b>Nyirő József</b>                      |
|                                                                   | Madéfalvi veszedelem (részlet)           |
|                                                                   | <b>Gion Nándor</b>                       |
|                                                                   | A kárókatónak még nem jöttek vissza      |
|                                                                   | <b>Kovács Vilmos</b>                     |
|                                                                   | Holnap is élünk                          |
| <b>d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából</b>     |                                          |
| – <b>Nagy László</b>                                              | Gyöngyszoknya (részlet)                  |
| – Ki viszi át a Szerelmet                                         | Himnusz Minden időben                    |
| Adjon az Isten                                                    | Csodafiú szarvas                         |
|                                                                   | Tűz                                      |
| <b>e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói</b>      |                                          |
| – <b>Pilinszky János</b>                                          |                                          |
| – Halak a hálóban                                                 | Harbach 1944                             |
| – Apokrif                                                         | Agonia christiana                        |
| Négysoros                                                         | Nagyvárosi ikonok                        |
|                                                                   | <b>Nemes Nagy Ágnes</b>                  |
|                                                                   | A fák                                    |
|                                                                   | Kiáltva                                  |
|                                                                   | Ekhnáton éjszakája                       |
|                                                                   | <b>Mándy Iván</b>                        |
|                                                                   | Irodalom és film                         |
|                                                                   | Mándy Iván: Régi idők focija             |
|                                                                   | Sándor Pál: Régi idők focija             |
| <b>f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból</b> |                                          |
| <b>Illyés Gyula</b><br>Puszták népe (részlet)                     | <b>Sinka István</b>                      |
|                                                                   | Fekete bojtár vallomásai (részlet)       |
|                                                                   | <b>Csoóri Sándor</b>                     |
|                                                                   | Tudósítás a toronyból (részlet)          |
|                                                                   | Anyám fekete rózsa                       |
|                                                                   | Anyám szavai                             |
| <b>Metszetek a magyar posztmodern irodalomból</b>                 |                                          |
|                                                                   | <b>Tandori Dezső</b>                     |
|                                                                   | Horror                                   |
|                                                                   | Töredék Hamletnek                        |
|                                                                   | Táj két figurával                        |
|                                                                   | Egy talált tárgy megtisztítása           |
|                                                                   | <b>Hajnóczy Péter</b>                    |
|                                                                   | A fűtő (részletek)                       |
|                                                                   | M (részletek)                            |
|                                                                   | A halál kilovagolt Perziából (részletek) |
|                                                                   | <b>Esterházy Péter</b>                   |
|                                                                   | Termelési kisssregény (részlet)          |
|                                                                   | Harmonia caelestis (részlet)             |

|                                                                                    |                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| <b>D) Színház- és drámatörténet</b>                                                |                                                                              |
| <b>a) Örkény István: Tóték</b>                                                     | Irodalom és film<br>Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!                    |
|                                                                                    | <b>Németh László: A két Bolyai (részlet)</b>                                 |
| <b>b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)</b>                              | Szabó Magda: A macskák szerdája                                              |
|                                                                                    | <b>Sütő András: Advent a Hargitán</b>                                        |
|                                                                                    | <b>Csurka István: Házmestersírató</b>                                        |
|                                                                                    | <b>Gyurkovics Tibor: Nagyvizit</b>                                           |
| <b>V. A XX. századi történelem az irodalomban</b>                                  |                                                                              |
| <b>a) Trianon</b>                                                                  |                                                                              |
| • Juhász Gyula: Trianon                                                            | • Babits Mihály: A repülő falu                                               |
| • Vértő Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)                                   | • Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)                                |
| – Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)                          | • Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás                                         |
| <b>b) Világháborúk</b>                                                             |                                                                              |
| • Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...                                                | Magyar katonák dala                                                          |
|                                                                                    | Alexis levele Alexandrához                                                   |
|                                                                                    | Polcz Alaine: Asszony a fronton                                              |
| <b>c) Holokauszt</b>                                                               |                                                                              |
| • Szép Ernő: Emberszag (részlet)                                                   | Irodalom és film<br>Török Ferenc: 1945                                       |
| • Tadeusz Borowski: Kővilág                                                        | Irodalom és film<br>Roberto Benigni: Az élet szép                            |
|                                                                                    | Irodalom és film<br>Kertész Imre: Sorstalanság<br>Koltai Lajos: Sorstalanság |
| <b>d) Kommunista diktatúra</b>                                                     |                                                                              |
| • Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy<br>George Orwell: 1984 (részletek) | Irodalom és film<br>Bacsó Péter: A tanú<br>Bereményi Géza: Eldorádó          |
|                                                                                    | Faludy György: Kihallgatás                                                   |
|                                                                                    | Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetecsoport (részlet)          |
|                                                                                    | Irodalom és film<br>Michael Radford: 1984                                    |
| <b>e) 1956</b>                                                                     |                                                                              |
| • Nagy Gáspár<br>Öröknyár: elmúltam 9 éves<br>A Fiú naplójából                     | Irodalom és film<br>Gothár Péter: Megáll az idő                              |
|                                                                                    | Irodalom és film<br>Szilágyi Andor: Mansfeld                                 |
|                                                                                    | Albert Camus: A magyarok vére (részlet)                                      |
| • Márai Sándor: Mennyből az angyal<br>vagy Halotti beszéd                          |                                                                              |
| <b>VI. Metszetek a kortárs magyar irodalomból</b>                                  |                                                                              |
| A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek                           |                                                                              |

## KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)  
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi  
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála  
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus  
Arany János: Toldi estéje  
Madách Imre: Az ember tragédiája  
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma  
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja  
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája  
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia  
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!  
Örkény István: Tóték  
Szabó Magda: Az ajtó

## MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)  
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból  
Arany János: Epilógus (részlet)  
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...  
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában  
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)  
Babits Mihály: Jónás imája  
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)  
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)  
József Attila: Óda (részlet)  
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén  
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)  
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)  
Áprily Lajos: Március (részlet)  
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

A 11–12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 256 óra  
A 11. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.  
A 12. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.  
A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.



## A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

| TÉMAKÖR NEVE                                                                                                                                          | JAVA-SOLT ÓRA-SZÁM |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Magyar nyelv                                                                                                                                          |                    |
| Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés                                                                                             | 11                 |
| Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv                                                             | 7                  |
| Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok                                                                                   | 7                  |
| Szótárhasználat                                                                                                                                       | 2                  |
| Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek                                                                              | 6                  |
| A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma                                                                                      | 8                  |
| Felkészülés az érettségire, rendszerező ismételtes                                                                                                    | 10                 |
| Szabadon felhasználható óra – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, évfolyamonként 7, illetve 6 óra | 13                 |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                                                                                                | <b>64</b>          |
| <b>IRODALOM</b>                                                                                                                                       |                    |
| <b>TÉMAKÖR NEVE</b>                                                                                                                                   |                    |
| <b>I. A klasszikus modernség irodalma</b>                                                                                                             | <b>38</b>          |
| <b>A) A nyugat-európai irodalom</b>                                                                                                                   | <b>5</b>           |
| B) Az orosz irodalom                                                                                                                                  | 5                  |
| C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai                                                                                                   | 3                  |
| D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában                                                                                            | 25                 |
| 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából                                                                                         |                    |
| a) Arany János                                                                                                                                        | 10                 |
| b) Mikszáth Kálmán                                                                                                                                    | 6                  |
| 2. Színház- és drámatörténet                                                                                                                          | 5                  |
| 3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából                                                              | 4                  |
| <b>II. A magyar irodalom a XX. században</b>                                                                                                          | <b>44</b>          |
| <b>A) Életművek a XX. század magyar irodalmából</b>                                                                                                   | <b>30</b>          |
| a) Herczeg Ferenc                                                                                                                                     | 5                  |
| b) Ady Endre                                                                                                                                          | 9                  |
| c) Babits Mihály                                                                                                                                      | 8                  |
| d) Kosztolányi Dezső                                                                                                                                  | 8                  |
| <b>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából</b>                                                                                                     | <b>9</b>           |
| a) Móricz Zsigmond                                                                                                                                    | 5                  |
| b) Wass Albert                                                                                                                                        | 4                  |
| <b>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.</b>                                                                                                | <b>5</b>           |
| Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói                                                                                                 |                    |
| – Juhász Gyula                                                                                                                                        | 3                  |
| – Tóth Árpád                                                                                                                                          |                    |
| – Karinthy Frigyes                                                                                                                                    | 2                  |
| <b>III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma</b>                                                                                     | <b>17</b>          |
| <b>A) Avantgárd mozgalmak</b>                                                                                                                         | <b>3</b>           |
| <b>B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</b>                                                                                | <b>3</b>           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                     |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| C) <i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>                                                                                                                                                                                             | 4             |
| D) <i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i>                                                                                                                                                                                                | 4             |
| E) <i>A posztmodern világirodalom</i>                                                                                                                                                                                                                               | 3             |
| <b>IV. A magyar irodalom a XX. században II.</b>                                                                                                                                                                                                                    | <b>42</b>     |
| A) <i>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i>                                                                                                                                                                                                                | <b>9</b>      |
| József Attila                                                                                                                                                                                                                                                       | 9             |
| B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</i>                                                                                                                                                                                                                | <b>7</b>      |
| a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)                                                                                                                                                                                                                         | 2             |
| b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)                                                                                                                                                                                                                           | 2             |
| c, Kányádi Sándor                                                                                                                                                                                                                                                   | 3             |
| C) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.</i>                                                                                                                                                                                                             | <b>23</b>     |
| a) Metszetek: egyéni utakon                                                                                                                                                                                                                                         |               |
| – Szabó Dezső                                                                                                                                                                                                                                                       | 2             |
| – Krúdy Gyula                                                                                                                                                                                                                                                       | 2             |
| Weöres Sándor                                                                                                                                                                                                                                                       | 2             |
| b) Metszetek a modernista irodalomból                                                                                                                                                                                                                               |               |
| Szabó Lőrinc                                                                                                                                                                                                                                                        | 2             |
| Radnóti Miklós                                                                                                                                                                                                                                                      | 4             |
| c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból                                                                                                                                                                                                       | 6             |
| Dsida Jenő                                                                                                                                                                                                                                                          |               |
| Reményik Sándor                                                                                                                                                                                                                                                     |               |
| Áprily Lajos                                                                                                                                                                                                                                                        |               |
| d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából                                                                                                                                                                                                              | 2             |
| – Nagy László                                                                                                                                                                                                                                                       |               |
| e) Metszet a tárgyias irodalomból                                                                                                                                                                                                                                   | 2             |
| – Pilinszky János                                                                                                                                                                                                                                                   |               |
| f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból                                                                                                                                                                                                          | 1             |
| Illyés Gyula                                                                                                                                                                                                                                                        |               |
| D) <i>Színház- és drámatörténet</i>                                                                                                                                                                                                                                 | <b>3</b>      |
| Örkény István                                                                                                                                                                                                                                                       | 2             |
| Szabó Magda                                                                                                                                                                                                                                                         | 1             |
| <b>V. A XX. századi történelem az irodalomban</b>                                                                                                                                                                                                                   | <b>8</b>      |
| a) Trianon                                                                                                                                                                                                                                                          | 2             |
| b) Világháborúk                                                                                                                                                                                                                                                     | 1             |
| c) Holokauszt                                                                                                                                                                                                                                                       | 2             |
| d) Kommunista diktatúra                                                                                                                                                                                                                                             | 1             |
| e) 1956                                                                                                                                                                                                                                                             | 2             |
| <b>VI. Kortárs magyar irodalom</b>                                                                                                                                                                                                                                  | <b>5</b>      |
| –                                                                                                                                                                                                                                                                   |               |
| <b>VII. Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására (11. évfolyamon 20, 12. évfolyamon 18 óra)</b> | <b>38 óra</b> |
| Összes óraszám:                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>192</b>    |
| <b>MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM ÖSSZES ÓRASZÁM:</b>                                                                                                                                                                                                                     | <b>256</b>    |

## MAGYAR NYELV

**TÉMAKÖR: Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés****JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban
- A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése
- Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése
- A szónok tulajdonságai, feladatai
- A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
- Az érv, érvelés, cáfolat megértése
- Az érvelési hibák felfedeztetése
- A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása
- Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása

**FOGALMAK**

retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése

**TÉMAKÖR: PRAGMATIKA- A MEGNYILATKOZÁS FOGALMA, TÁRSALGÁSI FORDULÓ, BESZÉDAKTUS, EGYÜTTMŰKÖDÉSI ELV****JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése

**FOGALMAK**

megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

**TÉMAKÖR: Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok****JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban
- a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek

- a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése
- a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya
- nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása

## FOGALMAK

Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv

**TÉMAKÖR: Szótárhasználat**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kézisztár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár

## FOGALMAK

értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár

**TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra**

## FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése

- A magyar nyelv rokonságának megismerése
- Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban
- Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével
- Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése
- Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata
- A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása
- A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése
- A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái
- A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek
- A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (*A tihanyi apátság alapítólevele*, *Halotti beszéd*, *Ómagyar Mária-siralom*)
- A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása

## FOGALMAK

nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet

**TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása
- A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése
- A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése
- A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata

**FOGALMAK**

nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek

**TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismételés**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A rendszerező képesség fejlesztése
- Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása
- A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

**FOGALMAK**

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismételése

**IRODALOM**

**TÉMAKÖR: I. A klasszikus modernség irodalma (A,B,C,D)**

**JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 38 ÓRA**

**A. *A realizmus a nyugat-európai irodalomban***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**

**B. *A realizmus az orosz irodalomban***

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A.+B.)**

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása
- A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése
- Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével

- Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
- Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése

### FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma

#### ***C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai***

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

##### **A KLASZIKUS MODERNISTA KÖLTÉSZET FŐBB IRÁNYZATAINAK, PROGRAMJAINAK MEGISMERÉSE**

- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)

### FOGALMAK

szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő

#### ***D.) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában***

##### ***1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából***

###### ***a) Arany János***

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján
- Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)
- Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése
- A költő epikájának (*Toldi estéje*, *Buda halála*) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével
- A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében
- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Ószikék)
- Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása
- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése
- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése

### FOGALMAK

ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus

#### ***b, Mikszáth Kálmán***

**Javasolt óraszám: 6 ÓRA**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása
- A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
- Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
- A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
- Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
- Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben

### **FOGALMAK**

különc, donquijoteizmus

#### **2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája**

**Javasolt óraszám: 5 ÓRA**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása
- A mű irodalmi, történetfilozófiai, esztétikai előzményeinek megismerése
- A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása
- Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)
- Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben

### **FOGALMAK**

emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, ke-retszínek, falanszter

#### **3. Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából**

– *Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula*

**Javasolt óraszám: 4 óra**

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- A lírai beszéd mód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszéd-módok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

**FOGALMAK**

nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal

**TÉMAKÖR: II. A magyar irodalom a XX. században (A,B, C)****JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 44 ÓRA*****A, Életművek a XX. század magyar irodalmából*****i. Herczeg Ferenc****Javasolt óraszám: 5 ÓRA****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismerése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

**FOGALMAK**

Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

**ii. Ady Endre****Javasolt óraszám: 9 ÓRA****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái
- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében
- A szimbólumok újszerű használata az életműben
- A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése
- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése
- Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból
- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával
- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása
- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése
- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása

**FOGALMAK**

szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bi-metrikus verselés



**c, Babits Mihály****Javasolt óraszám: 8 óra (6-8)****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével
- Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése
- Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
- Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége

**FOGALMAK**

filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia

**d, Kosztolányi Dezső****Javasolt óraszám: 8 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)

**FOGALMAK**

homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

**B, Portrék a XX. század magyar irodalmából I.****Témakör: a, Móricz Zsigmond****Javasolt óraszám: 5 óra****Témakör:b, Wass Albert****Javasolt óraszám: 4 óra****FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /A) + B)/**

- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata
- A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselmélet alapfogalmainak segítségével

- Világkép és műfajok, kompozíciók, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismerése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben
- A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása

## FOGALMAK

naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

***C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói***

***a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád***

**Javasolt óraszám: 3 ÓRA**

***c) Karinthy Frigyes***

**Javasolt óraszám: 2 ÓRA**

## FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a)+b)+c)/

- Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólhat meg
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszéd-módok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- Az **Így írtok ti** irodalmi jelentőségének megértése
- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
  - Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

## FOGALMAK

A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

**Témakör: III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma (A,B,C,D,E)**

**Javasolt óraszám: 18 ÓRA**

***A. Avantgárd mozgalmak***

**Javasolt óraszám: 4 óra**

***B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai***

**Javasolt óraszám: 3 óra**

***C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai***

**Javasolt óraszám: 4 óra**

***D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései***

**Javasolt óraszám: 4 óra**

***E. A posztmodern világirodalom***

**Javasolt óraszám: 3 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,B,C,D, E)**

- Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése
- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben
- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása
- Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése
- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.
- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése
- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése
- Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése
- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.
- Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai

**FOGALMAK**

dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern

**Témakör: IV. A magyar irodalom a XX. században II.**

**Javasolt óraszám: 41 ÓRA**

***A, Életmű a XX. század magyar irodalmából II.***

***József Attila***

**Javasolt óraszám: 9 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsszövegek megnevezett vers elemzésével
- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása
- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal
- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai
- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata

- József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)
- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

**FOGALMAK**

tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, **létértelmező vers, önmegszólító vers, dialógizáló versbeszéd**

***B, Portrék a XX. század magyar irodalmából II.******a, Örkény István***

**Javasolt óraszám: 2 óra**

***b, Szabó Magda***

**Javasolt óraszám: 2 óra**

***c, Kányádi Sándor***

**Javasolt óraszám: 3 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (B - a,+b,+c,)**

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólhat meg
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

**FOGALMAK:**

groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség

***C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.******iii. Metszetek: egyéni utakon******Szabó Dezső, Krúdy Gyula és Weöres Sándor***

**Javasolt óraszám: 6 óra (2-2-2)**

***b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói******Szabó Lőrinc***

**Javasolt óraszám: 2 óra**

***Radnóti Miklós***

**Javasolt óraszám: 4 óra**

***C) METSZETEK AZ ERDÉLYI, DÉLVIDÉKI ÉS KÁRPÁTALJAI IRODALOMBÓL******Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos***

**Javasolt óraszám: 6 óra**

***D) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából***

Nagy László

Javasolt óraszám: 2 óra

*E, METSZET A TÁRGYIAS IRODALOMBÓL*  
Pilinszky János

Javasolt óraszám: 3 óra

### FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (C- a,+b,+c,+d,+e,)

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólhat meg.
- Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében
- Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
- A lírai beszéd mód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszéd módok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

### FOGALMAK

ÉLETRAJZI IHLETETTSÉG, KULTURÁLIS VESZTESÉG, EKLOGA, EKLOGACIKLUS, RAZGLEDNICA, SZEREPVERS, „FÉNYES SZELLŐK NEMZEDÉKE”; TÁRGYIAS IRODALOM  
*D, Színház- és drámatörténet*

Örkény István

Javasolt óraszám: 2 óra

Szabó Magda

Javasolt óraszám: 1 óra

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése
- Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal
- Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban
- A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése
- A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése

FOGALMAK: totalitárius, történelmi dráma

Témakör: V. A XX. századi történelem az irodalomban

Javasolt óraszám: 6 óra

– a, Trianon

**Javasolt óraszám: 2 óra**

*b, Világháborúk*

**Javasolt óraszám: 1 óra**

*c, Holokauszt*

**Javasolt óraszám: 2 óra**

*d, Kommunista diktatúra*

**Javasolt óraszám: 1 óra**

*e, 1956*

**Javasolt óraszám: 2 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,+B,+C,+D,+E,)**

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
- Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

**TÉmakör: VI. Kortárs magyar irodalom**

**Javasolt óraszám: 5 óra**

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.

## TÖRTÉNELEM

**Érvényes: 2020.09.01-től felmenő rendszerben**

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudománnyal, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. A történelem tananyag tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be.

Az egyetemes és a magyar történelmi témák általában külön témakörökbe szerveződnek, mivel előbbiek jobbra tematikus, utóbbiak pedig tematikus és eseménytörténelmi jellegűek. A magyar történelem eseményei és folyamatai az egyetemes történelem által felrajzolt háttér előtt, nemzetközi összefüggésekbe ágyazva jelennek meg.

A tanulás-tanítás folyamatában egyre nagyobb szerepet biztosítunk az önállóan végzett információ-szerző és –feldolgozó tevékenységeknek, a forrásokkal végzett különböző műveleteknek, a kooperatív munkának.

Minden évben két témával mélységelvűen ismerkednek meg a tanulók. A téma kiválasztása a tanév kezdetén megtörténik, annak kiválasztása a szaktanár feladata. A kiválasztott időszakot részletesebben tanulmányozzák a diákok, erre többlet óra áll rendelkezésre.

### 9-10. évfolyam

#### Történelmi ismeretek

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;
- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;
- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;
- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;
- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményt formál a francia forradalom európai hatásáról;

- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;
- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;
- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

#### A témakörök áttekintő táblázata:

| 9. évfolyam                              |         |
|------------------------------------------|---------|
| Témakör                                  | Óraszám |
| Civilizáció és államszervezet az ókorban | 18      |
| Vallások az ókorban                      | 8       |
| Hódító birodalmak                        | 10      |
| A középkori Európa                       | 17      |
| A magyar nép eredete és az Árpád-kor     | 19      |
| A középkori Magyar Királyság fénykora    | 22      |
| Mélységelvű téma                         | 8       |
| Összes óra szám                          | 102     |
| 10. évfolyam                             |         |
| A kora újkor                             | 16      |
| A török hódoltság kora Magyarországon    | 14      |
| A felvilágosodás kora                    | 10      |
| Magyarország a 18. században             | 18      |
| Új eszmék és az iparosodás kora          | 8       |
| A reformkor                              | 16      |
| A forradalom és szabadságharc            | 12      |
| Mélységelvű téma                         | 8       |
| Összes óraszám:                          | 102     |

#### TÉMAKÖR: Civilizáció és államszervezet az ókorban

ÓRASZÁM: 18 óra

#### ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK    |                                                                                                                             |                                                                                                      |                                                                                                                                |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                      | Altémák                                                                                                                     | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                           | Fejlesztési feladatok                                                                                                          |
| A Közel-Kelet civilizációi | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján.</li> <li>– Tudomány.</li> </ul> | <i>Fogalmak:</i> öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia, Akropolisz, filo- | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül.</li> </ul> |



|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A pénz megjelenése.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                              | <p>zófia, <u>jósda</u>, <u>olümpiai játékok</u>, <u>városállam/polisz</u>, arisztokrácia, démosz, demokrácia, <u>népgyűlés</u>, sztratégosz, cserépszavazás, <u>rabszolga</u>, patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, <u>amfiteátrum</u>, <u>gladiátor</u>, <u>provincia</u>, <u>légió</u>, <u>limes</u>, polgárjog.</p>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése.</li> <li>– Az ókori civilizációk azonosítása térképen.</li> <li>– Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.</li> <li>– A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.</li> <li>– Pannónia jelentősebb városainak azonosítása.</li> <li>– A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása.</li> <li>– Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása.</li> <li>– A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.</li> <li>– A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása.</li> <li>– A demokrácia melletti érvek megfogalmazása.</li> <li>– Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával.</li> <li>– Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.</li> </ul> |
| <i>A görög civilizáció</i>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A görög anyagi kultúra öröksége.</li> <li>– A filozófia és a történetírás.</li> <li>– A görög embereszmény.</li> <li>– A hellenisztikus kultúra elterjedése.</li> </ul>                                                                     | <p><i>Személyek:</i> Hammurapi, Kleiszthenész, <u>Periklész</u>, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, <u>Nagy Sándor</u>, <u>Julius Caesar</u>, <u>Augustus</u>.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <i>Az athéni demokrácia</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Arisztokratikus köztársaság és demokrácia.</li> <li>– Kleiszthenész és Periklész.</li> <li>– Az athéni államszervezet és működése.</li> </ul>                                                                                               | <p><i>Kronológia:</i> <u>Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor</u>, <u>Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok</u>, <u>Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint</u>, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, <u>Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora</u>, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása,</p> <p>Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <i>A római civilizáció</i>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Római városépítészet, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak.</li> <li>– A római jog néhány máig élő alapelve.</li> <li>– A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia).</li> <li>– A latin nyelv és írás elterjedése.</li> </ul> | <p><i>Topográfia:</i> Mezopotámia, Babilon, <u>Egyiptom</u>, <u>Nílus</u>, <u>Olümpia</u>, <u>Athén</u>, <u>Alexandria</u>, <u>Itália</u>, <u>Róma</u>, <u>Római Birodalom</u>, <u>Pannónia</u>, <u>Aquincum</u>, Savoria, <u>Jeruzsálem</u>.</p>                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <i>A római köztársaság</i>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A vérségi, a vagyoni és a területi elv.</li> <li>– A római köztársaság államszervezete és működése.</li> <li>– Köztársaságból egyeduradalom: Caesar és Augustus.</li> </ul>                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.
- Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.
- Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.
- Római kori emlékek felkeresése.

**TÉMAKÖR: Vallások az ókorban****ÓRASZÁM: 8 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK           |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                             | Altémák                                                                                                                                                                                                             | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <i>Politeizmus és monoteizmus</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A politeizmus az ókori Keleten.</li> <li>– Görög és római istenek.</li> <li>– A zsidó monoteizmus.</li> </ul>                                                              | <i>Fogalmak:</i> politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra, Messiás, <u>keresztény vallás</u> , <u>keresztység és úrvacsora</u> , apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség</u> , evangélium, püspök, zsinat.                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása.</li> <li>– A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása.</li> <li>– A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása.</li> <li>– Bibliai történetek, személyek felidézése.</li> <li>– A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen.</li> <li>– Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.</li> <li>– Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.</li> <li>– Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.</li> </ul> |
| <i>A kereszténység kezdete</i>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Jézus tanításai.</li> <li>– A páli fordulat.</li> <li>– Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban.</li> <li>– A Szentháromság-tan.</li> </ul> | <i>Személyek:</i> <u>Kheopsz</u> , <u>Zeusz</u> , <u>Pallasz Athéné</u> , <u>Ábrahám</u> , <u>Mózes</u> , <u>Jézus</u> , <u>Szent Péter</u> és <u>Szent Pál apostolok</u> , Constantinus<br><br><i>Kronológia:</i> <u>a keresztény időszámítás kezdete</u> (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.<br><br><i>Topográfia:</i> <u>Jeruzsálem</u> , Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, <u>Betlehem</u> . |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.
- Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

## TÉMAKÖR: Hódító birodalmak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                 |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                   | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                              | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <i>Egy eurázsiai birodalom: a hunok</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nomád életmód, harcmódor és állam-szervezés.</li> <li>– A népvándorlás.</li> <li>– A Hun Birodalom.</li> <li>– Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása.</li> <li>– Róma örökösei Európa térképén.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>népvándorlás</u>, <u>hunok</u>, ortodox, <u>iszlám</u>, <u>Korán</u>, kalifa.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Attila</u>, Justinianus, <u>Mohamed</u>, Nagy Károly, I. Ottó.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>476 a Nyugatrómai Birodalom bukása</u>, 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.</p> <p><i>Topográfia:</i> Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában.</li> <li>– A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.</li> <li>– A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen.</li> <li>– Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.</li> </ul> |
| <i>Az Arab Birodalom és az iszlám</i>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Mohamed tanításai és a Korán.</li> <li>– Az iszlám kultúra jellegzetességei.</li> <li>– Az Arab Birodalom és az arab hódítás.</li> <li>– Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc.</li> </ul>            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- A Római Birodalom bukása külső és belső okainak összegyűjtése.
- A monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) összehasonlítása különböző szempontok alapján.
- Kiselőadás, prezentáció készítése jellegzetes iszlám vallási épületekről, szokásokról.

## TÉMAKÖR: A középkori Európa

ÓRASZÁM: 17 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                      | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <i>A parasztság világa</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A hierarchikus világkép.</li> <li>– Az uradalom.</li> <li>– A jobbágyság kötelességei és jogai.</li> <li>– Az önellátástól az árutermelésig.</li> <li>– Éhínségek, járványok, felkelések.</li> </ul>                                                                                               | <p><b>Fogalmak:</b> <u>uradalom</u>, <u>földesúr</u>, <u>majorság</u>, <u>jobbágyság</u>, <u>robot</u>, <u>kiváltság</u>, <u>rend</u>, <u>pápa</u>, <u>érsek</u>, <u>cölibátus</u>, <u>szerzetes</u>, <u>bencés rend</u>, <u>ferences rend</u>, <u>eretnek</u>, <u>inkvizíció</u>, <u>kolostor</u>, <u>katolikus</u>, <u>szent</u>, <u>kódex</u>, <u>román stílus</u>, <u>gótikus stílus</u>, <u>reneszánsz</u>, <u>lovag</u>, <u>nemes</u>, <u>feudalizmus</u>, <u>hűbériség</u>, <u>király</u>, <u>rendi monarchia</u>, <u>keresztes hadjáratok</u>, <u>polgár</u>, <u>céh</u>.</p> <p><b>Személyek:</b> <u>Szent Benedek</u>, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, <u>Gutenberg</u>, Dózsa György.</p> <p><b>Kronológia:</b> 476–1492 a <u>középkor</u>, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.</p> <p><b>Topográfia:</b> Egyházi Állam, <u>Anglia</u>, <u>Franciaország</u>, <u>levanti kereskedelmi hálózat</u>, <u>Velence</u>, <u>Firenze</u>, <u>Hanza kereskedelmi hálózat</u>, <u>Szentföld</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása.</li> <li>– A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása.</li> <li>– Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról.</li> <li>– A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.</li> <li>– A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése.</li> <li>– Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában.</li> <li>– A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével.</li> <li>– A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása.</li> <li>– A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása.</li> <li>– A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az anti-judaista törekvésekre.</li> </ul> |
| <i>Az egyházi rend</i>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer.</li> <li>– Az egyházszakadás és a 11. századi reform.</li> <li>– A szerzetesség.</li> <li>– Az eretnokség.</li> <li>– Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek.</li> <li>– Román és gótikus építészet – európai és magyar példák.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <i>A nemesi rend</i>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség).</li> <li>– Lovagi eszmény és lovagi kultúra.</li> <li>– A keresztes hadjáratok eszméje.</li> </ul>                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <i>A polgárok világa</i>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A középkori város és lakói.</li> <li>– A város kiváltságai (magyar példák alapján).</li> <li>– A céhek.</li> <li>– A helyi és távol-sági kereskedelem.</li> <li>– A reneszánsz építészet (európai és magyar példák).</li> </ul>                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|  |  |  |                                                    |
|--|--|--|----------------------------------------------------|
|  |  |  | – A céhek működésének jellemzése források alapján. |
|--|--|--|----------------------------------------------------|

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.
- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.
- Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a keresztes háborúkban való részvétel hirdetése).

**TÉMAKÖR: A magyar nép eredete és az Árpád-kor****JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| <b>RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK</b>                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témák</b>                                          | <b>Altémák</b>                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fogalmak és adatok/Lexikák</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Fejlesztési feladatok</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <i>Magyar őstörténet és honfoglalás</i>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei.</li> <li>– A magyar törzsszövetség az Etelközben.</li> <li>– A honfoglalás okai és menete.</li> <li>– A kalandozások – a lovas-íjász harcmodor.</li> </ul> | <i>Fogalmak:</i> <u>finnugor</u> , <u>törzs</u> , <u>fejedelem</u> , <u>kabarovok</u> , <u>vérszerződés</u> , <u>honfoglalás</u> , <u>kettős honfoglalás elmélete</u> , <u>avarok</u> , <u>rovásírás</u> , <u>kalandozások</u> , <u>székelyek</u> , <u>vármegye</u> , <u>egyházmegye</u> , <u>érsekség</u> , <u>tized</u> , <u>nádor</u> , <u>ispán</u> , <u>kancellária</u> , <u>kettős kereszt</u> , <u>szászok</u> , <u>kunok</u> , <u>tatárok/mongolok</u> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása.</li> <li>– A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése.</li> <li>– A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.</li> <li>– Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése.</li> <li>– A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése.</li> <li>– A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő</li> </ul> |
| <i>Az államalapítás</i>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége.</li> <li>– A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet.</li> <li>– Az egyházszervezés.</li> </ul>                                                                                      | <i>Személyek:</i> <u>Álmos</u> , <u>Árpád</u> , <u>az Árpád-ház</u> , <u>Géza</u> , <u>I. (Szent) István</u> , <u>Koppány</u> , <u>Szent Gelért</u> , <u>Szent Imre</u> , <u>I. (Szent) László</u> , <u>Könyves Kálmán</u> , <u>III. Béla</u> , <u>II. András</u> , <u>IV. Béla</u> , <u>Szent Margit</u> .                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <i>A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Szent László, az országépítő.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Könyves Kálmán törvénykezési reformjai.</li> <li>– A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása.</li> <li>– II. András kora: az átalakuló társadalom.</li> <li>– Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla.</li> <li>– Az Árpádok európai kapcsolatai.</li> </ul> | <p><i>Kronológia:</i> <u>895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás.</u></p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Pannónhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Múhi, Erdély, Horvátország.</u></p> | legfontosabb kulturális alkotások azonosítása. |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmódoráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszervezetről.
- Információgyűjtés Szent László kultuszáról a krónikák és néphagyományok tükrében.
- Tabló összeállítása az Árpád-kor legfontosabb kulturális emlékeiből.
- Folyamatábra készítése II. András politikai döntéseinek okairól és következményeiről.
- A 13. századi társadalmi rétegek azonosítása az Aranybulla szövegében.
- Az Árpádok európai dinasztikus kapcsolatainak ábrázolása térképen.
- A magyar igazságszolgáltatás gyakorlatának bemutatása Szent László és Könyves Kálmán törvényeinek elemzésével.

**TÉMAKÖR: A középkori Magyar Királyság fénykora****ÓRASZÁM: 22 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                   | Altémák                                                                                                                                                                                 | Fogalmak és adatok/Le-<br>xikák                                                                                                                                                                               | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                          |
| <i>Az Anjouk</i>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején.</li> <li>– A visegrádi királytalálkozó.</li> <li>– Az 1351-es törvények.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>aranyforint, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszonálunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, kormányzó, székervár,</u></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése.</li> <li>– Érvekkel alátámasztott véle-</li> </ul> |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Nagy Lajos hadjáratai.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                  | <p>végvár, szultán, szpáhi, janicsár, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, <u>zsoldos</u>, Corvina, <u>Szent Korona</u>, <u>Szent Korona-tan</u>, Képes krónika.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. (Anjou) Károly</u>, <u>I. (Nagy) Lajos</u>, <u>Luxemburgi Zsigmond</u>, <u>Hunyadi János</u>, <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1301 az Árpád-ház kihalása</u>, <u>1308. I. Károly uralkodásának kezdete</u>, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u>, <u>1351 I.(Nagy) Lajos törvényei</u>, <u>1396 a nikápolyi csata</u>, <u>1443–1444-es hosszú hadjárat</u>, <u>1444 a várnai csata</u>, <u>1453 Konstantinápoly eleste</u>, <u>1456 a nándorfehérvári diadal</u>, <u>1458–90 Mátyás uralkodása</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u>, <u>Lengyelország</u>, <u>Csehország</u>, <u>osztrák tartományok</u>, <u>Nikápoly</u>, <u>Várna</u>, <u>Nándorfehérvár</u>, <u>Kolozsvár</u>, <u>Kenyérmező</u>, <u>Oszmán Birodalom</u>.</p> | <p>mény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése.</li> <li>– Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre.</li> <li>– Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése.</li> <li>– A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában.</li> <li>– A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</li> </ul> |
| <i>A török fenyegetés árnyékában</i>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az Oszmán Birodalom.</li> <li>– Török hódítás a Balkánon.</li> <li>– Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai uralkodó és a török veszély.</li> <li>– Hunyadi János, a politikus és hadvezér.</li> <li>– Hunyadi János törökellenes harcai.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <i>Hunyadi Mátyás</i>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Mátyás útja a trónig.</li> <li>– A központosított királyi hatalom.</li> <li>– Jövedelmek és kiadások.</li> <li>– Birodalomépítő tervek.</li> <li>– Aktív védelem a török ellen.</li> </ul>                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <i>A magyar középkor kulturális hagyatéka</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Honfoglalás kori leletek.</li> <li>– A Szent Korona.</li> <li>– Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok.</li> <li>– Magyar geszták, krónikák és szentek legendái.</li> </ul>                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása különböző írásos és vizuális források alapján.
- A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)
- Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok és írott források segítségével.
- Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.

- A magyar középkor egy kiemelkedő helyszínének (pl. Pannonhalma, Diósgyőr, Székesfehérvár, Visegrád, stb.) meglátogatása és jellemzőinek bemutatása.
- Gyűjtőmunka készítése Mátyás és a budai zsidók kapcsolatáról.

**10. ÉVFOLYAM****TÉMAKÖR: A kora újkor****ÓRASZÁM: 16 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| <b>RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK</b>                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témák</b>                                  | <b>Altémák</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fogalmak és adatok/Lexikák</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési feladatok</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <i>A földrajzi felfedezések</i>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A portugál és spanyol felfedezések.</li> <li>– A korai gyarmatosítás és következményei.</li> <li>– A világkereskedelem kialakulása.</li> <li>– Az abszolutizmus.</li> </ul>                                                                              | <p><b>Fogalmak:</b> <u>gyarmat</u>, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, <u>manufaktúra</u>, <u>tőke</u>, <u>tőkés</u>, <u>bérmunkás</u>, <u>kapitalizmus</u>, <u>bank</u>, <u>tőzsde</u>, <u>részvény</u>, örökös jogbágyság, <u>reformáció</u>, <u>protestáns</u>, <u>evangélikus</u>, <u>református</u>, <u>anglikán</u>, <u>unitárius</u>, <u>vallási türelem</u>, <u>ellenreformáció</u>, <u>katolikus megújulás</u>, <u>jezsuiták</u>, <u>barokk</u>.</p> <p><b>Személyek:</b> <u>Kolumbusz Kristóf</u>, <u>Vasco da Gama</u>, <u>Ferdinánd Magellán</u>, <u>Luther Márton</u>, <u>Kálvin János</u>, <u>Károli Gáspár</u>, <u>Pázmány Péter</u>, <u>Apáczai Csere János</u>, <u>Habsburg-dinasztia</u>, <u>V. Károly</u>, <u>Loyolai (Szent) Ignác</u>, <u>XIV. Lajos</u>.</p> <p><b>Kronológia:</b> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <u>1517 a reformáció kezdete</u>, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat,</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken.</li> <li>– Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről.</li> <li>– Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral.</li> <li>– Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése.</li> <li>– A reformáció okainak és következményeinek bemutatása.</li> <li>– A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszervezet összehasonlítása.</li> <li>– A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen.</li> <li>– Vallás és politika összefonódásának felismerése.</li> <li>– Az erdélyi vallási türelem szerepének és</li> </ul> |
| <i>A korai kapitalizmus</i>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az árforradalom.</li> <li>– A manufaktúrák.</li> <li>– Bankok és tőzsdék.</li> <li>– Az európai munkamegosztás és következményei</li> </ul>                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <i>Reformáció Európában és Magyarországon</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye).</li> <li>– Luther és Kálvin fellépése.</li> <li>– A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése.</li> <li>– A reformáció eredményei Magyarországon</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <i>„Hitviták tüzeiben”</i>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Vallási konfliktusok Európában.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |



|  |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                              |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben.</li> <li>– A magyar protestáns és katolikus iskolák.</li> <li>– A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon.</li> </ul> | <p>1648 a vesztfáliai békek.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, <u>Párizs/Versailles</u>, <u>Sárospatak</u>.</p> | <p>jelentőségének felismerése.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.</li> </ul> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## TEVÉKENYSÉGEK

- A felfedező utak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Információk gyűjtése a korai gyarmatosítás módszereiről és következményeiről.
- Beszámoló készítése az európai és magyar reformáció kapcsolatáról (pl. peregrináció, kulturális hatások, irányzatok).
- Interjú készítése különböző felekezetek papjaival, lelkészeivel az egyházak szerepvállalásáról és hivatásukról.
- Kiselőadás készítése a reformáció korának valamely jelentős személyiségéről (pl. Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter).

## TÉMAKÖR: A török hódoltság kora Magyarország

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                 |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                   | Altémák                                                                                                                                                                                                                  | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <i>Az ország három részre szakadása</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás.</li> <li>– Az ország három részre szakadása.</li> <li>– A várháborúk és az új végvárrendszer.</li> </ul>     | <p><i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés, hajdúsabadság.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. Szulejmán</u>, <u>II. Lajos</u>, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, <u>Dobó István</u>, <u>Zrínyi Miklós</u> (a szigetvári hős), <u>Báthory István</u>, <u>Bocskai István</u>, <u>Bethlen Gábor</u>, <u>Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér)</u>, I. Lipót, Savoyai Jenő.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken.</li> <li>– A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján.</li> <li>– A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelme-</li> </ul> |
| <i>A két magyar állam</i>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok.</li> <li>– Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                               |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>A török kiűzése és a török kor mérlege</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Magyarország az európai munkamegosztásban.</li> <li>– Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása.</li> <li>– A török kiűzése.</li> </ul> | <p><i>Kronológia:</i> <u>1526 a mohácsi csata</u>, <u>1541 Buda eleste</u>, <u>1552 Eger védelme</u>, <u>1566 Szigetvár eleste</u>, <u>1664 a vasvári béke</u>, <u>1686 Buda visszafoglalása</u>, <u>1699 karlócai béke</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Mohács</u>, <u>Kőszeg</u>, <u>Eger</u>, <u>Szigetvár</u>, <u>Habsburg Birodalom</u>, <u>Erdélyi Fejedelemség</u>, <u>Hódoltság</u>, <u>Magyar Királyság</u> (királyi Magyarország), <u>Pozsony</u>, <u>Gyulafehérvár</u>, <u>Bécs</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zése adatok, grafikonok, diagramok alapján.</li> <li>– A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása.</li> <li>– A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</li> </ul> |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- A mohácsi csata eseményeinek megvitatása különböző interpretációk alapján.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák készítése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.
- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A Habsburg-magyar konfliktusok okainak és eredményeinek vázlatos összegzése.
- Korabeli beszámolók gyűjtése a török kiűzéséről (pl. Bél Mátyás, Schulhof Izsák).

**TÉMAKÖR: A felvilágosodás kora****JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| <b>RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK</b> |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témák</b>                   | <b>Altémák</b>                                                                                                                                                                                | <b>Fogalmak és adatok/Lexikák</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési feladatok</b>                                                                                                                                                               |
| <i>A felvilágosodás</i>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe.</li> <li>– A felvilágosodás államelméletei.</li> <li>– A szabad verseny elmélete.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u>, <u>jogegyenlőség</u>, <u>hatalmi ágak megosztása</u>, <u>népfelség</u>, <u>társadalmi szerződés</u>, <u>szabad verseny</u>, <u>alkotmány</u>, <u>alkotmányos monarchia</u>, <u>elnök</u>, <u>miniszterelnök</u>, <u>felelős kormány</u>, <u>cen-</u></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A középkor és a felvilágosodás világképének összehasonlítása.</li> <li>– A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző</li> </ul> |

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A parlamentáris rendszer: parlament és kormány.</li> <li>– Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök.</li> </ul>                                                                 | <p>zus, általános választójog, <u>forradalom</u>, <u>diktatúra</u>, jakobinus, Szent Szövetség.</p> <p><i>Személyek:</i> Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, <u>George Washington</u>, Maximilien Robespierre, <u>Bonaparte Napóleon</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1689 a Jognyilatkozat, <u>1776 a Függetlenségi nyilatkozat</u>, <u>1789 a francia forradalom</u>, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, <u>1815 a waterlooi csata</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u>, <u>Amerikai Egyesült Államok</u>, <u>Párizs</u>, <u>Oroszország</u>, <u>Waterloo</u>.</p> | <p>szempontok alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése.</li> <li>– Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása.</li> <li>– A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.</li> </ul> |
| <i>A francia forradalom és hatása</i>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata.</li> <li>– A jakobinus diktatúra.</li> <li>– Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Képek és irodalmi idézetek gyűjtése a felvilágosodás világképének bemutatásához.
- Vita a brit és az amerikai államszervezet sajátosságairól.
- Vita rendezése a francia forradalom pozitív és negatív hatásairól.
- Gondolattérkép készítése a francia forradalom okairól.

**TÉMAKÖR: Magyarország a 18. században****JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK        |                                                                                                                                      |                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                          | Altémák                                                                                                                              | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                         | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                          |
| <i>A Rákóczi-szabadságharc</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Magyarország a Habsburg Birodalomban.</li> <li>– A szabadságharc okai és céljai.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>kuruc</u>, <u>labanc</u>, <u>szabadságharc</u>, trónfosztás, amnesztia, felvilágosítás.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése.</li> <li>– A szabadságharc katonai történetének felidézése</li> </ul> |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai.</li> <li>– A szatmári béke kompromisszuma.</li> </ul>                                                                              | <p>gosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.</p>                                                                                                                        | <p>térképek, képek és szöveges források segítségével.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Magyarország újranépesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével.</li> </ul>                                                                     |
| <i>Magyarország újranépesülése és újranépesítése</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés.</li> <li>– A többnyelvű és többvallású ország.</li> <li>– Gazdaság és életmód.</li> </ul>                     | <p><i>Személyek:</i> <u>II. Rákóczi Ferenc</u>, <u>Mária Terézia</u>,<br/>II. József.</p>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása.</li> </ul>                                                                                                                                    |
| <i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai</i>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A Pragmatica Sanctio.</li> <li>– A felvilágosult abszolutizmus céljai.</li> <li>– Mária Terézia: együttműködés és reform.</li> <li>– II. József reformpolitikája és kudarca.</li> </ul> | <p><i>Kronológia:</i> <u>1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc</u>,<br/>1711 a szatmári béke, 1740–1780 Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Temesvár</u>, Határőrvidék, Poroszország.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása.</li> <li>– II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése.</li> <li>– A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.</li> </ul> |

## TEVÉKENYSÉGEK

- Összefoglaló készítése a szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatáról.
- Képek, térképek, irodalmi szövegek, kuruc nóták gyűjtése a Rákóczi-szabadságharccal kapcsolatban.
- A Rákóczi-szabadságharc nemzetközi kapcsolatainak ábrázolása gondolattérképen.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok nyomon követése térképen.
- Magyarázó ábra készítése a kettős vámhatár működéséről.
- Beszélgetés az állami iskolarendszer létrejöttéről és működéséről a Ratio Educationis részlete alapján.

## TÉMAKÖR: Az új eszmék és az iparosodás kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                  | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság.</li> <li>– Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam.</li> <li>– Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása.</li> </ul>                                                                  | <i>Fogalmak:</i> <u>liberalizmus</u> , <u>nacionalizmus</u> , <u>nemzetállam</u> , <u>konzervativizmus</u> , <u>reform</u> , <u>ipari forradalom</u> , <u>urbanizáció</u> , <u>tömegtermelés</u> , <u>szegregáció</u> . | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján.</li> <li>– Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése.</li> <li>– Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése.</li> <li>– Az ipari forradalmak ökológiai következményeinek azonosítása.</li> <li>– A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.</li> </ul> |
| <i>Az ipari forradalom hullámai</i>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat.</li> <li>– A közlekedés forradalma.</li> <li>– A második hullám: elektronika és vegyipar.</li> <li>– A gyár és a futószalag.</li> <li>– Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai.</li> </ul> | <p><i>Személyek:</i> <u>James Watt</u>, <u>Thomas Edison</u>, <u>Henry Ford</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> Manchester, New York.</p>                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.
- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.

## TÉMAKÖR: A reformkor

ÓRASZÁM: 16 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK           |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                             | Altémák                                                                                                                                                                                                                                             | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>A politikai élet színterei</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A Habsburg Birodalom és Magyarország.</li> <li>– A rendi országgyűlés és a meggyerendszer.</li> <li>– A reformkori Pest-Buda.</li> <li>– A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra.</li> </ul>      | <p><i>Fogalmak:</i> alsó- és felsőtábla, érdek-egyesítés, <u>közteherviselés</u>, <u>jobbágyfelszabadítás</u>, örökváltáság.</p> <p><i>Személyek:</i> József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u>, Kölcsey Ferenc, <u>Deák Ferenc</u>, <u>Kossuth Lajos</u>, Ganz Ábrahám.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1830–1848 a reformkor</u>, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A jobbágykérdés és megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adatok alapján.</li> <li>– A nyelvkérdés és a nemzetté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelváltása, Löv Lipót)</li> <li>– A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján.</li> <li>– Széchenyi és Kossuth társadalmi háttérének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése.</li> <li>– A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján.</li> <li>– A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.</li> </ul> |
| <i>A reformkor fő kérdései</i>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A magyar nyelv ügye és a nemzetté válás.</li> <li>– A jobbágykérdés: örökváltáság, kárpótlás.</li> <li>– A polgári alkotmányosság kérdése.</li> <li>– Széchenyi és Kossuth programja és vitája.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Ábrák készítése a rendi államszervezet működéséről.
- Kiselőadások, prezentációk készítése a reformkor jelentősebb alkotásairól.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformellenzék, a konzervatívok és az udvar álláspontjáról a főbb vitakérdésekben.
- A reformkor legfontosabb kérdéseinek, jellemzőinek azonosítása szépirodalmi művekben és más szöveges forrásokban.

## TÉMAKÖR: A forradalom és a szabadságharc

ÓRASZÁM: 12 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                         | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <i>A forradalom céljai és eredményei</i>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az európai forradalmi hullám és március 15.</li> <li>– Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények.</li> <li>– A Batthyány-kormány tevékenysége.</li> </ul>                                                                        | <p><i>Fogalmak:</i> márciusi ifjak, <u>sajtószabadság</u>, <u>cenzúra</u>, áprilisi törvények, népképviselői <u>országgyűlés</u>, politikai nemzet, <u>nemzetiség</u>, <u>honvédség</u>, Függetlenségi nyilatkozat.</p> <p><i>Személyek:</i> Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Görgei Artúr, <u>Bem József</u>, <u>Klapka György</u>, <u>Ferenc József</u>, Julius Haynau.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1848. március 15. a <u>pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április-május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világsi fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Pákozd</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A reformkori elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása.</li> <li>– A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével.</li> <li>– A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján.</li> <li>– A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása.</li> <li>– A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során.</li> <li>– A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése.</li> <li>– A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.</li> </ul> |
| <i>A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Harc a dinasztia-<br/>val és a vele szövethető nemzetiségekkel.</li> <li>– A tavaszi hadjárat.</li> <li>– A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére.</li> <li>– A szabadságharc leverése és a megtorlás.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének okairól.
- Kisesszé készítése a forradalom és szabadságharc valamely vitatott kérdéséről.

- A forradalom és szabadságharc eseményeit megörökítő művészeti alkotások (képek, irodalmi szövegek, filmek) gyűjtése és értelmezése.
- Mikrotörténeti kutatás: konfliktusos élethelyzetek és életutak bemutatása a szabadságharc nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevői köréből.

## 11-12. ÉVFOLYAM

### TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményt tud formálni a kiegyezésről;
- fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békék tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;
- bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;
- képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;
- tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;
- össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;
- képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;
- bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;
- össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;
- bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;
- bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közel-keleti régió helyzetét és jelentőségét;
- ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;
- bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;
- ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a vi-segrádi együttműködésére;



## A témakörök áttekintő táblázata:

| 11. évfolyam                                                   |         |
|----------------------------------------------------------------|---------|
| Témakör                                                        | Óraszám |
| A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése  | 6       |
| A dualizmus kori Magyarország                                  | 15      |
| A nagy háború                                                  | 14      |
| Az átalakulás évei                                             | 13      |
| A két világháború között                                       | 8       |
| A Horthy-korszak                                               | 12      |
| A második világháború                                          | 18      |
| A két világrendszer szembenállása                              | 6       |
| Mélységelvű téma                                               | 10      |
| Összes óraszám                                                 | 102     |
| Háborútól forradalomig                                         | 8       |
| Az 1956-os forradalom és szabadságharc                         | 7       |
| A kádári diktatúra                                             | 7       |
| A kétpólusú világ és felbomlása                                | 7       |
| A rendszerváltoztatás folyamata                                | 7       |
| A világ a 21. században                                        | 6       |
| Magyarország a 21. században                                   | 10      |
| A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században | 5       |
| Ismétlés, felkészülés az érettségire                           | 20      |
| Évente két mélységelvű téma                                    | 16      |
| Összes óraszám:                                                | 93      |

## TÉMAKÖR: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése

ÓRASZÁM: 6 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK            |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                              | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                            | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                 | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                           |
| A szocializmus és a munkásmozgalom | <ul style="list-style-type: none"> <li>Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok.</li> <li>A Kommunista kiáltvány.</li> <li>Szakszervezetek és munkáspártok.</li> <li>Szociáldemokrácia és kommunizmus.</li> <li>Keresztényszocializmus.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>polgárháború</u>, <u>polgári állam</u>, <u>szakszervezet</u>, <u>társadalombiztosítás</u>, <u>monopólium</u>, <u>szocializmus</u>, <u>szociáldemokrácia</u>, <u>kommunizmus</u>, <u>keresztényszocializmus</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból.</li> <li>A polgári állam feladatköreinek és eredményeinek azonosítása.</li> </ul> |

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                                                     | Altémák                                                                                                                                                                                                                                               | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                 |
| <i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra).</li> <li>– Alkotmányosság és választójog.</li> <li>– Jogegyenlőség és emancipációs törekvések.</li> <li>– A polgári állam kiépítése.</li> </ul> | <p>proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.</p> <p><i>Személyek:</i> Abraham Lincoln, <u>Otto von Bismarck</u>, <u>Karl Marx</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, 1871 <u>Németország egyesítése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Németország</u>, <u>Japán</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.</li> </ul> |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Egyetemes és magyar történeti példák gyűjtése a polgári állam feladatköreiből és társadalmi hatásairól.
- Táblázat készítése a szociáldemokrácia és a kommunizmus céljainak, módszereinek, lehetőségeinek összevetéséről.
- Vita a szocialista eszméről, és hatásukról a korabeli közéletre.
- Az egységes Olaszország és a Német Császárság kialakulásának, valamint az Egyesült Államok terjeszkedése főbb mozzanatainak követése a térképen.

## TÉMAKÖR: A dualizmus kora

ÓRASZÁM: 15 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                     |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                       | Altémák                                                                                                                                          | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                              | Fejlesztési feladatok                                                                                                                       |
| <i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A kiegyezés és okai.</li> <li>– A közös ügyek rendszere.</li> <li>– A magyar államszervezet.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, <u>kiegyezés</u>, <u>közös ügyek</u>, <u>közjogi kérdés</u>, <u>húsvéti cikk</u>, <u>dualizmus</u>, <u>nyílt</u></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi</li> </ul> |

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                        | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                 | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete</i> | – A pártrendszer, a választójog és a véderőviták.                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népeségrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentrí, népoktatás, <u>Millennium</u> , asszimiláció, autonómia.                | távlat nézőpontjából.<br>– A dualizmus állam-szervezetét bemutató ábra értelmezése.<br>– A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése.<br>– A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével. |
|                                                              | – A politikai nemzet koncepciója.<br>– A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény.<br>– Asszimiláció és anyanyelvhasználat.<br>– Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak.<br>– Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése.<br>– Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon. | Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.                                                                                       | – A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével.                                                                                                                                                        |
| <i>Az ipari forradalom Magyarországon</i>                    | – A gazdasági kiegyezés.<br>– A vasútépítés.<br>– Állami gazdaságpolitika.<br>– Mezőgazdaság és élelmiszeripar.<br>– Modernizálódó ipar.                                                                                                                                                                                                           | <i>Kronológia:</i><br>1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, <u>1867 a kiegyezés</u> , 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, <u>1896 a Millennium</u> . | – A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban.                                                                                                                                                                           |
| <i>Társadalom és életmód a dualizmus korában</i>             | – Demográfiai robbanás és urbanizáció.<br>– Kivándorlás Európából és Magyarországról.<br>– A földkérdés és a vidék.<br>– A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros.<br>– Oktatás és kultúra.<br>– Életmód és szórakozás.                                                                                                                       | <i>Topográfia:</i> <u>Budapest, Osztrák-Magyar Monarchia, Fiume</u> .                                                                                                                                                      | – A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.                                                                                                                                                                                                                                     |

## TEVÉKENYSÉGEK

- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia dualizmus kori kapcsolatáról.
- Folyamatábra, készítése a dualizmus kori pártviszonyokról.
- A dualizmus kori nemzetiségi törekvések és ideológiai hátterük táblázatos összefoglalása.
- A Nemzeti Sírkert felkeresése (a 19. század szereplőihöz kapcsolódó sírok, mauzóleumok közös megtekintése).
- A korszakkal kapcsolatos emlékművek, emlékhelyek fölkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Kiselőadás / tabló készítése a dualizmus korának kiemelkedő beruházásairól.
- Programajánló összeállítása egy a millennium korában Budapestre látogató turista számára.
- Tisza István lexikon szócikk készítése kormánypárti, illetve függetlenségi és szociáldemokrata szemszögből.
- Ellenzéki és kormánypárti választási plakát készítése az 1905-ös választásokra.

## TÉMAKÖR: A nagy háború

T ÓRASZÁM: 14 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                         |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                           | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                       | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <i>Az első világ-háború előzményei</i>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A gyarmatosítás okai és céljai.</li> <li>– Az imperializmus – a terjeszkedő tőke.</li> <li>– Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok.</li> <li>– Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> vilámlámlháború, <u>front</u>, <u>állóháború</u>, <u>hátor-szág</u>, <u>antant</u>, <u>köz-ponti hatalmak</u>, hadigazdaság, hadifogság.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1914. június 28. a szarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése.</li> <li>– Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken.</li> <li>– Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban.</li> <li>– A front és a hátszág körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján.</li> <li>– A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében.</li> </ul> |
| <i>Az első világ-háború</i>                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A világháború kitörése.</li> <li>– A hadviselő felek és a frontok.</li> <li>– Oroszország és a központi hatalmak összeomlása.</li> </ul>                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <i>Az első világ-háború jellemzői és hatása</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az állóháború és az anyagcsata.</li> <li>– A hadigazdaság és a háborús propaganda.</li> <li>– A hagyományos világrend felbomlása.</li> <li>– A nők helyzetének megváltozása.</li> </ul>                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK              |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                        |                                                                                                                                      |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                | Altémák                                                                                                                                                                                                                                     | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                             | Fejlesztési feladatok                                                                                                                |
| <i>Magyarország a világháborúban</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Magyar frontok, nagy csaták.</li> <li>Az antant ígéretei a Monarchia nemzeti-ségeinek.</li> <li>Magyar hősök a világháborúban.</li> <li>A hátország.</li> <li>A magyar hadifoglyok sorsa.</li> </ul> | <i>Topográfia:</i> <u>Brit Birodalom</u> , <u>Szara-jevó</u> , <u>Doberdó</u> , <u>Románia</u> , <u>Szerbia</u> , <u>Olaszország</u> . | <ul style="list-style-type: none"> <li>A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.</li> </ul> |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- A háború előzményeinek összesítése, a döntési alternatívák bemutatása saját szerkesztésű ábrán.
- Példák gyűjtése a magyar katonák első világháborús hősi helytállásáról.
- Első világháborút bemutató múzeumok meglátogatása (pl. Hadtörténeti Múzeum, "Új világ született" c. kiállítás).
- A lakóhelyen található első világháborús hősi emlékmű, katonasírok felkeresése, egy-egy hős életének feltárása.
- Képek gyűjtése és elemzése a háború új jellegzetességeiről (fegyverek, intézmények, jelenségek).
- Különböző internetes háborús témájú szövegek, propagandaképek, plakátok, karikatúrák gyűjtése és elemzése.
- Családi történetek, fényképek gyűjtése feldolgozása, bemutatása az első világháborúból.

## TÉMAKÖR: Az átalakulás évei

ÓRASZÁM: 13 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                          | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                            | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom).</li> <li>Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban.</li> <li>Az újrászülető Lengyelország.</li> <li>Az olasz fasizmus.</li> </ul> | <i>Fogalmak:</i> <u>bolsevik</u> , <u>szovjet</u> , <u>örmény népirtás</u> , <u>egypártrendszer</u> , <u>Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP)</u> , <u>tanácsköztársaság</u> , <u>vörösteror</u> , <u>Lenin-fiúk</u> , <u>ellenforradalom</u> , <u>fehér különítményes megtorlások</u> , <u>"vörös térkép"</u> , <u>kisantant</u> , <u>jóvátétel</u> , | <ul style="list-style-type: none"> <li>Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása.</li> <li>A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének</li> </ul> |

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                                     | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása.</li> <li>– A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca.</li> <li>– Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése.</li> </ul>                                                                                                                                    | <p>Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.</p> <p><i>Személyek:</i> Kemal Atatürk, <u>Vlagyimir I. Lenin</u>, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, <u>Károlyi Mihály</u>, Kun Béla, <u>Horthy Miklós</u>, Apponyi Albert.</p> | <p>bemutatása és értékelése források alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével.</li> <li>– A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése.</li> <li>– A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján.</li> </ul> |
| <i>A tanácsköztársaság és az ellenforradalom</i>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A kommunista hatalomátvétel.</li> <li>– A proletárdiktatúra és a vörösteror.</li> <li>– Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége.</li> <li>– Az ellenforradalom győzelme.</li> </ul>                                                                                                                             | <p><i>Kronológia:</i> <u>1917 a bolsevik hatalomátvétel</u>, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, <u>1920. június 4. a trianoni békediktátum</u>.</p>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen.</li> <li>– A trianoni békediktátum okainak feltárása.</li> <li>– A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében.</li> </ul>                                                |
| <i>A Párizs környéki békék</i>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása.</li> <li>– Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata.</li> <li>– Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások.</li> <li>– A szétszabdalt közép-európai régió.</li> </ul>                                                                   | <p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpátalja</u>, <u>Felvidék</u>, <u>Délvidék</u>, <u>Burgenland</u>, <u>Csehszlovákia</u>, <u>Jugoszlávia</u>, <u>Ausztria</u>, trianoni Magyarország.</p>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével.</li> </ul>                                                                                                                                   |
| <i>A trianoni békediktátum</i>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A magyar ügy a békekonferencián.</li> <li>– A magyar delegáció érvei.</li> <li>– Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei.</li> <li>– Az önrendelkezési elv megsértése</li> <li>– A békediktátum etnikai és gazdasági következményei.</li> <li>– Az ellenállás példái: székely hadosztály,</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                 |

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK |                         |                            |                                                                |
|-------------------------|-------------------------|----------------------------|----------------------------------------------------------------|
| Témák                   | Altémák                 | Fogalmak és adatok/Lexikák | Fejlesztési feladatok                                          |
|                         | Balassagyarmat, Sopron. |                            | – A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása. |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak meghatározó személyiségeiről.
- Példák gyűjtése az 1919-es rendezetlen politikai viszonyok bemutatására (pl. vörösteror, román megszállás, különítmények, Rongyos Gárda).
- Bizonyítékok és adatok gyűjtése az elcsatolt területeknek az ezeréves magyar kultúrában betöltött jelentős szerepéről (pl. történelmi személyiségek, művészek, tudósok, épületek, művészeti alkotások, intézmények).
- Különböző internetes revíziós témájú szövegek, képek, plakátok, dalok gyűjtése és vizsgálata, elemzése.
- A várpalotai Trianon Múzeum meglátogatása.

## TÉMAKÖR: A két világháború között

ÓRASZÁM: 8 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                    |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                      | Altémák                                                                                                                                                                                      | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <i>A kommunista Szovjetunió</i>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A totális diktatúra és a pártállam kiépítése.</li> <li>– A tervgazdaság és a kollektivizálás.</li> <li>– A terror eszközei és áldozatai.</li> </ul> | <p><b>Fogalmak:</b> <u>totális állam</u>, <u>többspártrendszer</u>, <u>egypártrendszer</u>, <u>személyi kultusz</u>, <u>konceptiós per</u>, <u>GULAG</u>, <u>holodomor</u>, <u>álamosítás</u>, <u>kollektivizálás</u>, <u>kulák</u>, <u>tervgazdaság</u>, <u>piacgazdaság</u>, <u>New Deal</u>, <u>fasiszmus</u>, <u>nemzetiszocializmus</u>, <u>fajelmélet</u>, <u>antisemitizmus</u>, <u>Führer</u>, <u>SS</u>, <u>Anschluss</u>.</p> <p><b>Személyek:</b> <u>Joszif V. Sztálin</u>, <u>Adolf Hitler</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével.</li> <li>– A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása.</li> <li>– A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével.</li> <li>– A totális diktatúrák ideológiáinak és</li> </ul> |
| <i>A Nyugat és a gazdasági világválság</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása.</li> <li>– A munkanélküliség.</li> <li>– Állami beavatkozás a gazdaságba.</li> </ul>      | <p><b>Kronológia:</b> 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <i>A nemzetiszocialista Németország</i>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom.</li> </ul>                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|  |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                          |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A totális állam kiépítése.</li> <li>– A terror eszközei.</li> <li>– Terjeszkedés a háború előtt.</li> </ul> | <p>gazdasági világválság kezdete, <u>1933 a náci hatalomátvétel</u>, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Szovjetunió</u>, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.</p> | <p>működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|

## TEVÉKENYSÉGEK

- Visszaemlékezések, források gyűjtése és prezentáció készítése a sztálini terror megnyilvánulásairól (pl. GULAG, holodomor, koncepciós perek).
- Különböző képi és szöveges források gyűjtése a sztálini diktatúra hétköznapijairól.
- Folyamatábra készítése a világ gazdasági válság kirobbanásáról és kezeléséről, a folyamatábra szemléltetése az Amerikai Egyesült Államok példáján.
- Prezentáció készítése a náci terror megnyilvánulásairól (pl. kristályéjszaka, GESTAPO, koncentrációs táborok stb.).
- Statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok gyűjtése és tanulmányozása (pl. a német választások eredményei 1928-1933 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937 között).
- A korszakkal kapcsolatos dokumentum- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

## TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

ÓRASZÁM: 12 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                            | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Talpra állás Trianon után</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A király nélküli alkotmányos királyság.</li> <li>– A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában.</li> <li>– A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években.</li> <li>– A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> kormányzó, Egységes Párt, <u>numerus clausus</u>, <u>pengő</u>, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése.</li> <li>– A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval.</li> <li>– A bethleni gazdasági konszolidáció</li> </ul> |



| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                           | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| A 1930-as évek<br>Magyarországa | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A válság és hatása.</li> <li>– A belpolitika irányváltásai.</li> <li>– Életmód és társadalom.</li> <li>– A földkérdés.</li> <li>– Tudomány és művészet a két világháború között.</li> <li>– A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei.</li> </ul> | <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebensberg Kunó</u>, <u>Gömbös Gyula</u>, <u>Weiss Manfréd</u>, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p> | <p>folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján.</li> <li>– Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).</li> <li>– A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.</li> </ul> |

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak kiemelkedő szereplőiről (pl. Horthy, Bethlen, Teleki).
- Kormánypárti és ellenzéki választási plakát készítése egy-egy fontos témakörben.
- A Horthy-korszak gazdasági fejlődéséről tanúskodó képek gyűjtése és bemutatása (pl. Csepeli Szabadkikötő, villamosított vasútvonal stb.).
- Folyamatábra készítése a Horthy-korszak pártviszonyairól, korlátozott parlamentáris rendszerről.

**TÉMAKÖR: A második világháború****ÓRASZÁM: 18 óra**

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                                    | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <i>A tengelyhatalmak sikerei</i>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás.</li> <li>Nyugat-Európa lerohanása.</li> <li>Német támadás a Szovjetunió ellen.</li> <li>Japán támadás az Egyesült Államok ellen.</li> </ul>                                              | <p><i>Fogalmak:</i> Molotov-Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u>, <u>szövetségesek</u>, <u>totális háború</u>, <u>kiugrási kísérlet</u>, <u>zsidótörvények</u>, <u>munkaszolgálat</u>, <u>gettó</u>, <u>deportálás</u>, <u>koncentrációs tábor</u>, <u>haláltábor</u>, <u>népirtás</u>, <u>holokauszt</u>, <u>partizán</u>, <u>Vörös Hadserg</u>, <u>jaltai konferencia</u>, <u>háborús bűn</u>, <u>malenkij robot</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund Veesenmayer, <u>Szálasi Ferenc</u>, Raoul Wallenberg, <u>Salkaházi Sára</u>, Apor Vilmos, Sztéhlo Gábor, Richter Gedeon.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, <u>1939–45 a második világháború</u>, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, <u>1941. június</u></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján.</li> <li>A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken.</li> <li>A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján.</li> <li>A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján.</li> <li>A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Don-kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma).</li> <li>A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése.</li> <li>A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges</li> </ul> |
| <i>A szövetségesek győzelme</i>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>A keleti és a nyugati front.</li> <li>A csendes-óceáni hadszíntér.</li> </ul>                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <i>Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>A területi revízió lépései.</li> <li>A fegyveres semlegesség.</li> <li>A Szovjetunió elleni háború.</li> <li>A Don-kanyar.</li> <li>A német megszállás és következményei.</li> </ul>                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <i>A holokauszt</i>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia.</li> <li>Koncentrációs és megsemmisítő táborok.</li> <li>Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában.</li> <li>A magyarországi zsidótörvények.</li> <li>A magyar holokauszt.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Felelősség és embermentés.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 22. a Szovjetunió megtámadása; 1941. június                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | visszaemlékezések feldolgozásával.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <i>A második világháború jellemzői</i>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A villámháború és következményei.</li> <li>– Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror.</li> <li>– Az ellenállás formái.</li> <li>– A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per.</li> </ul>                                                                                                                                                                | 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, 1945. április a háború vége Magyarországon, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hiroshima ellen. | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nyilas terror áttekintése források alapján.</li> <li>– A tömeges deportáltak és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével.</li> <li>– A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján.</li> <li>– Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.</li> </ul> |
| <i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom.</li> <li>– A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma.</li> <li>– Megszabadulás és szovjet megszállás.</li> <li>– Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak.</li> <li>– A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás).</li> </ul> | <p><i>Topográfia:</i> <u>Sztálingrád</u>, <u>Normandia</u>, <u>Pearl Harbor</u>, <u>Hiroshima</u>, <u>Észak-Erdély</u>, <u>Don-kanyar</u>, <u>Kamenyec Podolszk</u>, <u>Árpád-vonal</u>, <u>Auschwitz</u>, <u>Újvidék</u>, <u>Drezda</u>, <u>Szolyva</u>.</p>                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- A nagyhatalmak (Németország, Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország) világháború kitörésében játszott szerepének megvitatása.
- Beszámoló készítése az európai és/vagy csendes-óceáni hadszínterek egyik jelentős csatájáról.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- A magyar honvédség háborús részvétele főbb helyszíneinek nyomon követése térképen.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a második világháborúból.
- Híres magyar tudósok, művészek életművének bemutatása, akik származásuk vagy politikai nézeteik miatt emigrációba kényszerültek.
- Kiselőadás készítése a budapesti gettó életéről visszaemlékezések alapján.

- Második világháborús emlékművek, emlékhelyek, sírok felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- A Holokauszt Emlékközpont meglátogatása.
- A felelősség és embermentés kérdéseinek megbeszélése.
- A Malenkij Robot Múzeum meglátogatása.
- Beszámoló készítése a határon túli magyarság körében folytatott etnikai tisztogatásokról források alapján.

### TÉMAKÖR: A két világrendszer szembenállása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

#### ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <i>A kétpólusú világ kialakulása</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az ENSZ megalapítása.</li> <li>– A párizsi béke.</li> <li>– Kitelepítések és lakosságcserek a háború után.</li> <li>– A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása.</li> <li>– A két világrend jellemzői.</li> <li>– A két Németország.</li> </ul> | <p><b>Fogalmak:</b> <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u>, kitelepítés, <u>hidegháború</u>, <u>vasfüggöny</u>, <u>szuperhatalom</u>, <u>Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST)</u>, <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)</u>, <u>Varsói Szerződés</u>, kétpólusú világ, <u>a berlini fal</u>.</p> <p><b>Személyek:</b> Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>, <u>John F. Kennedy</u>, <u>Mahátma Gandhi</u>, <u>Mao Ce-tung</u>.</p> <p><b>Kronológia:</b> 1945 az ENSZ létrejötte, <u>1947 a párizsi béke</u>, <u>a hidegháború kezdete</u>, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.</p> <p><b>Topográfia:</b> <u>Berlin</u>, <u>Németországi Szövetségi</u></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A második világháború után kialakult világrend áttekintése.</li> <li>– A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése.</li> <li>– A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása.</li> <li>– Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása.</li> <li>– A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása.</li> </ul> |
| <i>A hidegháború</i>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda.</li> <li>– A szembenállás és enyhülés hullámai.</li> <li>– Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán).</li> </ul>                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <i>A gyarmatok felszabadulása</i>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– India függetlenné válása.</li> <li>– Kommunista fordulat Kínában.</li> <li>– A gyarmatbirodalmak felbomlása.</li> </ul>                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|  |                        |                                                                                                                                                                |  |
|--|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | – Izrael megalapítása. | <u>Köztársaság (NSZK)</u> , <u>Német Demokratikus Köztársaság (NDK)</u> , Közel-Kelet, Izrael <u>Észak- és Dél-Korea</u> , Vietnam, <u>Kuba</u> , Afganisztán. |  |
|--|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Beszélgetés a kollektív bűnösség elvéről.
- A kitelepítések irányainak és létszámának grafikus ábrázolása.
- Információk gyűjtése a főbb hidegháborús konfliktusokról (Korea, Suez, Kuba, Vietnam).
- Beszámoló készítése a Mao Ce-tung-i diktatúra jellemzőiről (pl. „nagy ugrás”, kulturális forradalom).
- Képek, idézetek gyűjtése Mahátma Gandhi életútjáról.

**TÉMAKÖR: Háborútól forradalomig****ÓRASZÁM: 8 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK               |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                 | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <i>Az átmenet évei Magyarországon</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés.</li> <li>– A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság.</li> <li>– A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947.</li> </ul> | <i>Fogalmak:</i> népbíróság, háborús bűnös, földosztás, <u>államosítás</u> , forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u> , tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat. | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása.</li> <li>– A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása.</li> <li>– A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva.</li> </ul> |
| <i>A szovjetizálás Magyarországon</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az egypárti diktatúra kiépítése.</li> <li>– Államosítás és kollektivizálás.</li> <li>– Konceptiós perek, egyházüldözés.</li> <li>– A keleti blokk.</li> </ul>                                                                                  | <i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, Kovács Béla, Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát.</li> <li>– A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a</li> </ul>                                                                                                    |
| <i>A Rákosi-diktatúra</i>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az erőltetett iparosítás.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                           | <i>Kronológia:</i> <u>1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon</u> , földosztás,                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|  |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A pártállam.</li> <li>– A terror.</li> <li>– A diktatúra hatása a mindennapi életre.</li> </ul> | <p>1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u>, 1949 kommunista alkotmány.</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rákosi-rendszer példáján.</li> <li>– A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon.</li> <li>– A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével.</li> </ul> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Választási plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A kékcédulás választások feldolgozása adatsorok és a választási törvény értelmezésével.
- Beszélgetés az átmeneti időszak demokratikus jellegéről.
- Internetes gyűjtés a Rákosi-időszak vicceiből és karikatúráiból – a mögöttük kirajzolódó kor-kép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a Rákosi időszakból.
- Egy kiemelkedő koncepció per (pl. Mindszenty-per) feldolgozása.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.
- Tanulmányi kirándulás a Recski Nemzeti Emlékparkba.
- Beszámoló készítése a diktatúra prominens szereplőiről, felelőseiről (pl. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Péter Gábor, Rajk László).
- Kommunista propaganda plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Beszámoló készítése a korabeli magyar sporteredményekről.

**TÉMAKÖR: Az 1956-os forradalom és szabadságharc****ÓRASZÁM: 7 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                           |                                                                                                              |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                   | Altémák                                                                                                                                                                                      | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                | Fejlesztési feladatok                                                                                        |
| <i>A forradalom</i>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A forradalom okai és közvetlen előzményei.</li> <li>– A forradalom céljai.</li> <li>– Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>ME-FESZ</u>, <u>pesti srácok</u>, <u>Molotov-koktél</u>, munkástanács, sortűz.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és</li> </ul> |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | – A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | főbb fordulópontjai-nak bemutatása.                                                                                                                                                                                                        |
| <i>A nemzet szabadságharca</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Szabadságharc a fővárosban és vidéken.</li> <li>– A fegyveres ellenállás hősei.</li> <li>– Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai.</li> <li>– A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban.</li> <li>– Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvégharcai és leverése.</li> </ul> | <p><i>Személyek:</i> Gerő Ernő, Maléter Pál, Nagy Imre, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1956. október 23. a forradalom kitörése</u>, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, <u>1956. november 4. a szovjet támadás</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> Kossuth tér és <u>Corvin köz</u> (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u>, Salgótarján.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– 1956 szimbólumainak értelmezése.</li> <li>– Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása.</li> <li>– A forradalom és szabadságharc értékelése.</li> </ul> |

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Korabeli dokumentumok elemzése.
- A forradalommal és szabadságharcral kapcsolatos archív- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Az 1956-os forradalom külpolitikai hátterének vizsgálata.
- Információk gyűjtése a forradalom és szabadságharc kiemelkedő hőseiről és mártírjairól.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

**TÉMAKÖR: A kádári diktatúra****ÓRASZÁM: 7 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                   |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                        |                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                     | Altémák                                                                                                                                                                                    | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                             | Javasolt tevékenységek                                                                                                                                  |
| <i>A pártállami diktatúra és működése</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A megtorlások időszaka, formái és áldozatai.</li> <li>– A pártállam és szervezetei.</li> <li>– Az erőszakos tévesztés – a mezőgazdaság</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP)</u>, <u>munkásőrség</u>, <u>Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ)</u>,</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata.</li> <li>– A „kádári alku” fogalmának értelmezése.</li> </ul> |

|                                      |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | szocialista átszervezése.<br>– Hamis társadalmi béke – a kádári alku.<br>– Az elnyomás változó formái.                                                                            | úttörő, <u>termelőszövetkezet</u> , <u>háztáji</u> , III/III. ügyosztály, <u>tervgazdaság</u> , új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, <u>gulyáskommunizmus</u> , „három T”.<br><br><i>Kronológia: 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.</i> | – Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában.<br>– A tétesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával.<br>– A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején.<br>– A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása. |
| <i>Gazdaság, társadalom, életmód</i> | – A tervgazdaság és a KGST.<br>– A gazdasági reform és a második gazdaság.<br>– A „gulyáskommunizmus”.<br>– Népesedési folyamatok.<br>– Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

**TEVÉKENYSÉGEK:**

- Információk gyűjtése a kultúrpolitika jellemzőiről, módszereiről.
- Internetes gyűjtés a kádári időszak vicceiből. A mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása a kádári diktatúra időszakából.

**TÉMAKÖR: A kétpólusú világ és felbomlása****ÓRASZÁM: 7 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

| <b>RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK</b>                |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témák</b>                                  | <b>Altémák</b>                                                                                                                                    | <b>Fogalmak és adatok/Lexikák</b>                                                                                                                   | <b>Fejlesztési feladatok</b>                                                                                                                                                          |
| <i>A Nyugat a 20. század második felében</i>  | – A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam.<br>– Emancipáció, szekularizáció, individualizáció.<br>– Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra. | <i>Fogalmak:</i> jóléti állam, prágai tavasz, Szolidaritás.<br><br><i>Személyek:</i> Nicolae Ceaușescu, Mihail Sz. Gorbacsov, Lech Wałęsa, VI. Pál, | – A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése.<br>– A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. |
| <i>A szocializmus válsága és megrendülése</i> | – Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra.<br>– A kis hidegháború.                                                       |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                       |



|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése.</li> <li>– Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban.</li> </ul>                                                                      | <p>II. János Pál, <u>Ronald Reagan</u>, Helmut Kohl.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekeztetés, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u>, <u>Ukrajna</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján.</li> <li>– A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése.</li> <li>– A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása.</li> <li>– A délszláv háború okainak feltárása.</li> <li>– A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.</li> </ul> |
| <i>A kétpólusú világ megszűnése</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás.</li> <li>– A Szovjetunió felbomlása.</li> <li>– A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában.</li> <li>– Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Esszé készítése Mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán címmel.
- Tények és képek gyűjtése 1968 eseményeiből a nyugati és keleti tömbből. Párhuzamosságok keresése.

## TÉMAKÖR: A rendszerváltoztatás folyamata

ÓRASZÁM: 7 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                             | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <i>A Kádár-rendszer végnapjai</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az adósságválság kialakulása és következményei.</li> <li>– Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok.</li> <li>– Az ellenzék megszerveződése</li> <li>– Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, <u>rend-</u></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon.</li> <li>– A magyarországi rendszerváltoztatás főbb állomásainak felidézése.</li> <li>– A gazdasági rendszerváltoztatás leg-</li> </ul> |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 | – A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása.                                                                                                                                                                                           | szerváloztatas, <u>vi-segrádi együttműködés</u> , <u>privatizáció</u> , kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.                             | fontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése.                                                                                                                                   |
| <i>A rendszerváltoztatás</i>    | – Az új pártok – különböző ideológiák.<br>– Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás.<br>– Az Antall-kormány megalakulása.<br>– A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás). | <i>Személyek:</i> Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula</u> , <u>Antall József</u> , <u>Göncz Árpád</u> , <u>Orbán Viktor</u> .                                          | – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján.<br>– A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása. |
| <i>A piacgazdaság kiépülése</i> | – A privatizáció – vesztesek és nyertesek.<br>– A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe.<br>– A külkereskedelem átalakulása.<br>– Gazdasági szerkezetváltás.                                                               | <i>Kronológia:</i> 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, <u>1990 az első szabad választások</u> , 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról. |                                                                                                                                                                                    |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- A rendszerváltó pártok plakátjainak és jelszavainak elemzése.
- Kronológia készítése a rendszerváltoztatás legfontosabb történéseiről.
- Magyarország államberendezkedésének nyomon kísérése a 20. század folyamán.
- Interjú készítése egy családdal, ismerőssel a rendszerváltoztatás időszakáról.

## TÉMAKÖR: A világ a 21. században

ÓRASZÁM: 6 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK   |                                                                                         |                                                                                                                             |                                                                                                                                                  |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                     | Altémák                                                                                 | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                  | Fejlesztési feladatok                                                                                                                            |
| <i>Az átalakuló világ</i> | – A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. | <i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u> , <u>multikulturalizmus</u> , párhuzamos társadalom, <u>népességrobbanás</u> , | – A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben.<br>– A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján. |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A világpolitika és világ-gazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína.</li> <li>– Óriásvállalatok a globális térben.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>iszlamizmus , <u>terrorizmus</u>, <u>globalizáció</u>.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése.</li> <li>– A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése.</li> <li>– A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése.</li> <li>– A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében).</li> <li>– Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).</li> </ul> |
| <i>A globális világ</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Demográfiai változások, népmozgások.</li> <li>– Az iszlamizmus térhódítása.</li> <li>– A kereszténység helyzete a globalizálódó világban.</li> <li>– Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus.</li> <li>– Globalizáció és kultúra.</li> <li>– A hagyományos és új identitások – értékek és értékvesztés.</li> <li>– Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség.</li> </ul> |                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

**JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:**

- Vita a globalizáció előnyeiről és hátrányairól.
- A globalizációval kapcsolatos napi hírek gyűjtése és elemzése.

**TÉMAKÖR: Magyarország a 21. században****JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra**

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                              | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                                                                                 | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <i>A demokrácia működése Magyarországon</i>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az Alaptörvény.</li> <li>– A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer.</li> <li>– A választási rendszer.</li> </ul>                                                                                                                                                          | <i>Fogalmak:</i> közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció</u> , euró, <u>Európai Unió</u> , Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése.</li> <li>– A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján.</li> <li>– A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése.</li> </ul> |
| <i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai.</li> <li>– Magyarország a NATO-ban.</li> <li>– Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek.</li> </ul>                                                                                                                 | <i>Személyek:</i> Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők).                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében.</li> <li>– Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről.</li> <li>– Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.</li> </ul>                          |
| <i>Magyarország és az Európai Unió</i>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés.</li> <li>– Az Európai Unió főbb szervei és működésük.</li> <li>– Magyarország csatlakozásának folyamata.</li> <li>– Az együttműködés eredményei és nehézségei.</li> <li>– Nemzetek Európája vagy föderatív Európa?</li> </ul> | <i>Kronológia:</i> <u>1957 a római szerződés</u> , <u>1992 a maastrichti szerződés</u> , <u>1999 Magyarország belép a NATO-ba</u> , <u>2004 Magyarország belép az Európai Unióba</u> , <u>2012 az Alaptörvény bevezetése</u> .<br><br><i>Topográfia:</i> <u>Brüsszel</u> . |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- A magyar alkotmányozás, alkotmányjellegű törvények (pl. Aranybulla, Tripartitum / Corpus Juris Hungarici, Pragmatica Sanctio, áprilisi törvények) nyomon követése különböző nyomtatott és internetes források segítségével.
- Vita az Európai Unió szerepéről életünkben.

## TÉMAKÖR: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században

ÓRASZÁM: 5 óra

## ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

| RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                          | Altémák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Fogalmak és adatok/Lexikák                                                                                                                                                                                         | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <i>A határon túli magyarok</i>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére.</li> <li>– Demográfiai jellemzők és folyamatok.</li> <li>– Az asszimilációs politika megnyilvánulásai.</li> <li>– Autonómia és kisebbségi jogok kérdése.</li> <li>– Anyanyelvű oktatás és kultúra.</li> <li>– Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság.</li> </ul> | <p><i>Fogalmak:</i> <u>kitelepítés</u>, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Esterházy János</u>, <u>Márton Áron</u>, Tőkés László.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig.</li> <li>– A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.</li> <li>– A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján.</li> <li>– A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.</li> </ul> |
| <i>A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére.</li> <li>– A cigányok/romák 20–21. századi története.</li> <li>– Demográfiai jellemzők és folyamatok.</li> <li>– Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon.</li> <li>– Anyanyelvű oktatás és kultúra.</li> </ul>                                        | <p><i>Kronológia:</i> <u>1944–1945 magyarellenességek</u>, 1990 feketemárcius.</p> <p><i>Topográfia:</i> Csúrog, Jarek, <u>Duna-delta</u>, Marosvásárhely, Székelyföld.</p>                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

## TEVÉKENYSÉGEK:

- Népszámlálási adatok, statisztikai adatsorok segítségével a határon túli magyarság létszámadatainak a nyomon követése 1920-tól a közelmúltig, következtetések levonása az adatokból.

- Információk gyűjtése a magyar kisebbségek önszerveződésének, érdekvédelmének intézményeiről a 21. században.

## ANGOL NYELV

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

## 9-10. évfolyam

| Témakörök                                                        | Óraszám |
|------------------------------------------------------------------|---------|
| Personal topics: family relations, lifestyle, people and society | 60      |
| Environment and nature                                           | 20      |
| School and education                                             | 20      |
| Holidays, travelling, tourism                                    | 20      |
| Public matters, entertainment                                    | 20      |
| English and language learning                                    | 20      |
| Intercultural topics                                             | 20      |
| Cross-curricular topics and activities                           | 20      |
| Current topics                                                   | 28      |
| Science and technology, Communication                            | 20      |
| Gaining and sharing knowledge                                    | 40      |
| Összes óraszám                                                   | 288     |

**TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle, people and society****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő rövid jellemzésével;
- leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;
- érthetően tud folyamatosan beszélni, kisebb szünetek beiktatásával;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;
- előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématarományon belül;

- a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
  - véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
  - véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
  - mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
  - információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.
- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**
- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people
  - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
  - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
  - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
  - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
  - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
  - Személyes élethez tartozó információk átadása
  - Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
  - Interakció a személyes tématarományban.
- **TÉMAKÖR: Environment and nature**
- **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
  - megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
  - véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
    - véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
  - egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
  - összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
  - összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
  - értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
  - megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.



**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons
- A környezeti és természeti tématarományhoz tartozó információk átadása
- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos tématarományban.

**TÉMAKÖR: School and education****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart akár önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatosan és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK

- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

### **TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism**

#### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tematartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tematartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

#### **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests both in Hungary and around the world
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy
- Az utazás és turizmus tematartományhoz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tematartományban.

**TÉMAKÖR: Public matters, entertainment**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
- összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közéleti témartományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti témartományban.

**TÉMAKÖR: English and language learning**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;
- céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;
- ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;
- a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újrakezdi a mondandóját;
- a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;
- nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;
- megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédkészségének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
- összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
- a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
- a szöveggörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;

- kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott témakörökkel kapcsolódó témákban;
- nyelvi haladását fel tudja mérni;
- hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

### TÉMAKÖR: Intercultural topics

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
- **felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;**
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions in the different countries
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

### TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

**TÉMAKÖR: Current topics**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Életkorának és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkorának és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

**TÉMAKÖR: Science and technology, Communication**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématarományban
- Egyszerű interakció a tudomány és technika tématarományban.

**TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása angol nyelven.

**11-12. évfolyam**

| Témakör                                      | Óraszám |
|----------------------------------------------|---------|
| Personal topics: family relations, lifestyle | 40      |
| Environment and nature                       | 35      |
| Holidays, travelling, tourism                | 40      |
| Public matters, entertainment                | 40      |
| English and language learning                | 25      |
| Intercultural topics                         | 30      |
| Cross-curricular topics and activities       | 30      |
| Current topics                               | 40      |
| Science and technology, Communication        | 35      |
| People and society                           | 45      |
| Összes óraszám                               | 360     |

**TÉMAKÖR: Personal topics: family relations, lifestyle**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématautományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- értelmezi az összefüggéseket;

- megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszélőpartneréhez, hallgató-sághoz igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématarományban és az ide-tartozó érettségi témákban.

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: environment, workplace, healthcare, places to spend free time
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sports events, illnesses
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing the garden and taking care of everyday responsibilities
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare treatments, positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans
- Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématarományban.



**TÉMAKÖR: Environment and nature****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tematartományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tematartományban és az ide tartozó érettségi témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tematartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: weather and climate, seasons, recycling and reusing
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématarományban.

**TÉMAKÖR: Holidays, travelling, tourism****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus témaköréhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott témakörökkel kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott témakörökkel kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourism, public services
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms,
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, language learning

- A nyaralás, utazás, turizmus témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

### **TÉMAKÖR: Public matters, entertainment**

#### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélőtárs esetében is;
- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;

#### **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free-time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörben.

## **TÉMAKÖR: English and language learning**

### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességeinek, szókincsének és kifejtésének továbbfejlesztése céljából;
- a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;
- a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
- hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
- nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
- hibáit általában önállóan is tudja javítani;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

### **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

**TÉMAKÖR: Intercultural topics**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
- ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
- interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
- megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
- interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
- tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
- átadja célnyelven a magyar értékeket;

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.
- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions.
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, local food and language, tourist attractions.
- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete.
- Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása.
- Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek és személyeinek ismerete célnyelven.
- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása.
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

**TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

**TÉMAKÖR: Current topics**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

**TÉMAKÖR: Science and technology, Communication**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématerületéhez tartozó alapvető témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématerületekhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientific and technological development
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, IT gadgets
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, inventions
- A tudomány és technika tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében.

**TÉMAKÖR: People and society**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, society
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks, volunteering, community service
- A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations
- Az ember és társadalom tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom tématarományban.

**TÉMAKÖR: Financial matters**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, banking, advertisements, commercials
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, online shopping, exchanging currencies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
- A pénzügyek és gazdaság témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében.

### TÉMAKÖR: Career and employment

#### A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás témaköréhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: jobs, employers, employees, colleagues



- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life-long learning, applying for a job
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part-time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, CV
- A karrier és munkavállalás témamartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témamartományban.

### **TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge**

#### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összetettebb információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
- használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

#### **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
- Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

**TÉMAKÖR: Final exam preparation**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
- megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
- egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
- közép- és emeltszintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
- az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
- az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
- A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
- A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása
- Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

## NÉMET NYELV

### Célok és feladatok

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven kommunikálni, ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgytól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

A 9-12. évfolyamon az idegennyelv-tanítás szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett nyelvi fejlesztésre, valamint annak eredményeire. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább középpontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság fejlesztése. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban folytatódik az eddig megszerzett nyelvi ismeretek bővítése, illetve az idegen nyelv felépítésének és szerkezetének még mélyebb és árnyaltabb megismerése.

A diák aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válása elengedhetetlen feltétele az egész életen át tartó nyelvtanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák egyre tudatosabb elsajátítására, további útmutatásra az önálló tanuláshoz, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak folyamatos megteremtésére.

### Kapcsolódás a kompetenciákhoz

**A tanulás kompetenciái:** Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

**A kommunikációs kompetenciák:** A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

**A digitális kompetenciák:** Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

**A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő idegen nyelvgondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

**A személyes és társas kompetenciák:** A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

**A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

**Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

## Módszerek

Az idegen nyelv-oktatás a középiskolában is tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő helyzeteket teremt, amelyekben a nyelvet eszközként, hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza, és birtokában van a megfelelő szókincsnek.

Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben felkészítsük. Mindezek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás fontos szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében. A nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése tehát a felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, valamint általában a nyelvórákon kívüli nyelvtanulási lehetőségek, (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.), amelyek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást. Ennek kialakítása és megalapozása a nyelvórák egyik fontos feladata. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. A nyelvoktatói munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.

A nyelvtanítás folyamatában szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák már képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértse és létrehozzon szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen angol nyelven. Az idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúrának, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, és ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága erősödik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. E tapasztalatok által a nyelvtanuló a nevelési-oktatási szakasz végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. A változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései, a különféle értékelési formák a középiskolában is segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórai feladatokban. Önbizalma erősödik, nyitott és motivált marad nyelvtudása hosszú távú fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, és egyre inkább szívesen és tudatosan használja nyelvtudását. Képes saját hibáit észrevenni, javítani, valamint saját és társai haladását értékelni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű szöveg, mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulóknak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó lehet. E nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia tudatos fejlesztése egyre elvontabb és összetettebb szövegek révén. A nyelvtanulóknak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, és az azokból kinyert információkat fel tudja használni saját kommunikációs céljainak megvalósítására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionálisának, melyek nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazottan kell, hogy megjelenjenek. A nyelvtanulót arra is képessé kell tenni, hogy a szövegértés és a szövegalkotás során a nyelvi eszközök szövegben betöltött funkcióját tudatosan kezelje, és szövegkohéziós, valamint figyelemvezető eszközöket használjon.

## 9-12. évfolyam német mint első idegen nyelv: 532 óra

### 9-10. ÉVFOLYAM

A 9-10. évfolyamon a német nyelv tantárgy alap óraszám 272 óra.

| Témakör neve                                                                                                    | Javasolt óraszám |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft | 50               |
| Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt                                                       | 25               |
| Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums                                                              | 35               |
| Reisen und Urlaub, Tourismus                                                                                    | 20               |
| Öffentliches Leben, Unterhaltung                                                                                | 20               |
| Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen                                                                   | 35               |
| Interkulturelle und landeskundliche Themen                                                                      | 25               |
| Fächerübergreifende Themen und Situationen                                                                      | 20               |

|                                         |            |
|-----------------------------------------|------------|
| Aktuelle Themen                         | 15         |
| Wissenschaft und Technik, Kommunikation | 15         |
| Wissenserwerb, Wissensvermittlung       | 12         |
| <b>Összes óraszám:</b>                  | <b>272</b> |

**Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft**  
**Javasolt óraszám: 50 óra**

### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő jellemzésével;
- leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;
- előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő helyzetekben alkalmazza;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématarományon belül;
- a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Freizeitorte, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Persönliche Dienstleistungen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, tägliche Aufgaben,
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten und Verletzungen, medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause, positive und negative Charakterzüge Wohlstand, Lebensphasen, Zukunftspläne, persönliche Erfolge und Misserfolge, Jungsein, Frauenrolle-Männerrolle
- Személyes élethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Interakció a személyes tématarományban

**Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt**  
**Javasolt óraszám: 25 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen Personen im Dienste des Umweltschutzes
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande geografische Orte, Weltall, die Erde
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Wetter und Klima, Jahreszeiten
- A környezeti és természeti tématarományhoz tartozó információk átadása
- Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos tématarományban

### **Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung**

**Javasolt óraszám: 35 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon;
- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatos és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule



- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Schulsystem in Ungarn und in den DACHL-Ländern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

### **Témakör: Reisen und Urlaub, Tourismus**

**Javasolt óraszám: 20 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

##### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tematartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tematartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen öffentliche Dienstleistungsbetriebe in Ungarn und im Ausland
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt Stadtführung
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede Währungen, Wirkung des Tourismus auf Menschen und Wirtschaft
- Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témakörében

### **Témakör: Öffentliches Leben, Unterhaltung**

**Javasolt óraszám: 20 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

##### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
- összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a témakörhöz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dienstleistungen
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: Freizeitaktivitäten, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
- Interakció a közéleti tématarományban

**Témakör: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN****Javasolt óraszám: 35 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;
- céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;
- ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
- félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpартnere jelzi a problémát;
- a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újrakezdi a mondanódóját;
- a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;
- nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hibáiból levont következtetéseiire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;
- megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;

- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
- összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
- a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ;
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
- a szöveggörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó témákban;
- nyelvi haladását fel tudja mérni;
- hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, autonomes Lernen,
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása

#### Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen

Javasolt óraszám: 25 óra

#### TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
- felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten Kunst, Geschichte
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
- Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról

#### Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen

**Javasolt óraszám: 20 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban

**Témakör: Aktuelle Themen****Javasolt óraszám: 15 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

**Témakör: Wissenschaft und Technik, Kommunikation****Javasolt óraszám: 15 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi a lényeget az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika témartományban
- Egyszerű interakció a tudomány és technika témartományban

**Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung****Javasolt óraszám: 12 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű információ megszerzése
- Információ megosztása német nyelven

**Kimeneti cél:** A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti A2/B1 nyelvi szintet.

**A 11-12. évfolyamon a német nyelv tantárgy alap óraszám 260 óra.**

| <b>Témakör neve</b>                                                                    | <b>Javasolt óraszám</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil | 40                      |
| Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt                              | 23                      |
| Reisen und Urlaub, Tourismus                                                           | 20                      |
| Öffentliches Leben, Unterhaltung                                                       | 20                      |
| Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen                                          | 35                      |
| Interkulturelle und landeskundliche Themen                                             | 25                      |
| Fächerübergreifende Themen und Situationen                                             | 20                      |
| Aktuelle Themen                                                                        | 15                      |
| Wissenschaft und Technik, Kommunikation                                                | 15                      |
| Wissenserwerb, Wissensvermittlung                                                      | 12                      |
| Vorbereitung auf das Abitur                                                            | 35                      |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                                 | <b>260</b>              |

**Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil**

**Javasolt óraszám: 40 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
- értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
- mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;

- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatókhoz igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes témakörben és az idetartozó érettségi témákban.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte, Generationen in der Familie, Liebe, Ehe, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal, Gleichberechtigung von Mann und Frau, alte und neue Familienmodelle
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Wohnorte, Freizeitorte, Persönliche Dienstleistungen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste (Familienfeste, Kirchenfeste, Nationalfeste) Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten,
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, Hausarbeiten, tägliche Aufgaben
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, Rollenverteilung in der Familie, Wohlstand, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, Kleidung als Ausdruck der gesellschaftlichen Zugehörigkeit, Lebensphasen, Beziehungen, Zukunftspläne, häufige Krankheiten und Verletzungen, Gesundheitswesen (medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause), positive und negative Charakterzüge, persönliche Erfolge und Misserfolge, Freundschaft
- Személyes élethez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes témakörben

#### **Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt**

**Javasolt óraszám: 23 óra**

#### TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

##### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a témakörhöz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;



- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatókhoz igazítja;
- beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
- környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
- szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen, Personen im Dienste des Umweltschutzes
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Land, geografische Orte, Kontinente, Weltall, die Erde
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne, Möglichkeiten vom Umweltschutz,
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wetter und Klima, Jahreszeiten, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Ökologisch wohnen, erneuerbare Energien
- Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti témamateriában

**Témakör: Reisen und Urlaub, Tourismus****Javasolt óraszám: 20 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus témamateriához tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott témamateriához kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott témamateriához kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen, öffentliche Dienstleistungsbetriebe
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sehenswürdigkeiten, Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland, Festivals
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt, Stadtführung
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, Währungen, kulturelle Unterschiede, Wirkung des Tourismus auf Menschen, Bedeutung des Tourismus auf die Wirtschaft, Neue Tourismuszweige (Wellness, Sprachtourismus u.s.w)
- A nyaralás, utazás, turizmus témamateriához tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében.

**Témakör: Öffentliches Leben und Unterhaltung****Javasolt óraszám: 20 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
- a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
- megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
- megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
- megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
- megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörhöz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
- a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dienstleistungen
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: Freizeitaktivitäten, Bücher, Filme, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörben

**Témakör: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN****Javasolt óraszám: 35 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;
- céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
- használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
- használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
- társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
- kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
- törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
- a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondatot;
- a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;
- a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
- digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
- hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
- nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
- hibáit általában önállóan is tudja javítani;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, Akzente und Dialekte, autonomes Lernen
- A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
- A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
- Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása

**Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen****Javasolt óraszám: 25 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
- ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
- interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
- megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
- alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
- szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
- interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
- tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
- ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
- tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
- átadja célnyelven a magyar értékeket;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten, Kunst, Geschichte, Literatur
- Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete: Das Heilige Römische Reich Deutscher Nation, Kaiserreich, Das Dritte Reich, BRD, DDR, Wende, Mauerfall
- Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása (Tschüß, sehr geehrte..., Hallo u.s.w)
- Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
- Célnyelvi kultúráról információk átadása
- Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
- Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről

**Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen****Javasolt óraszám: 20 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
- használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
- Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban

**Témakör: Aktuelle Themen****Javasolt óraszám: 20 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra

**Témakör: Wissenschaft und Technik, Kommunikation****Javasolt óraszám: 15 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika témaköréhez tartozó alapvető témákban;
- összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
- megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika témaköréhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
- véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Wissenschaftler, Forscher, Erfinder, Ingenieure
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geräte für Alltagsmenschen/Wissenschaftler/IT-Fachleute, (Teile von) IT-Geräten,
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Messen, Konferenzen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit, wesentliche Innovationen
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke, Forschung, Erfindungen
- A tudomány és technika témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
- A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika témakörében.

#### Témakör: Wissenserwerb und Wissensvermittlung

Javasolt óraszám: 12 óra

#### TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

##### A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összetett információkat ad át és cserél;
- összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
- környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
- összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
- írott szöveget igénylő projekt munkát készít olvasóközönségnek;
- írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
- célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
- digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
- nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
- nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
- használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
- használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
- használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Német nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése

- Akár elvontabb információ megosztása német nyelven
- Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre

**Témakör: Vorbereitung auf das Abitur****Javasolt óraszám: 35 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a témartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
- alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
- a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
- összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
- megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
- informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
- aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvtanulási tevékenységekben;
- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
- szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
- megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
- egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
- nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
- egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
- közép- és emelt szintű nyelvi érettségi szóbeli és írásbeli feladatokat old meg;
- az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
- az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- közép- és emelt szintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
- a szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
- a folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása
- az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése

**Kimeneti cél:** A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B1/B2 nyelvi szintet és fel tud készülni a közép/emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére.

**NÉMET MINT IDEGEN NYELV - NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY**



9-12. évfolyam német mint második idegen nyelv: 368 óra

### 9. NY-9.C-10.C ÉVFOLYAM

A nyelvi előkészítő (9.ny) és 9-10. évfolyamon a német nyelv tantárgy alap óraszám 238 óra.

| Témakör neve                                                                           | Javasolt óraszám |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil | 44               |
| Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt                              | 24               |
| Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums                                     | 33               |
| Reisen und Urlaub, Tourismus                                                           | 14               |
| Öffentliches Leben                                                                     | 14               |
| Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen                                          | 32               |
| Interkulturelle und landeskundliche Themen                                             | 22               |
| Fächerübergreifende Themen und Situationen                                             | 17               |
| Aktuelle Themen                                                                        | 14               |
| Unterhaltung                                                                           | 12               |
| Wissenserwerb, Wissensvermittlung                                                      | 12               |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                                 | <b>238</b>       |

**Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil**

**Javasolt óraszám: 44 óra**

### TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare Umgebung, Zuhause
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Kleider
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Familienfeiern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Mahlzeiten, Kleidungsstücke
- A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Weihnachten, Ostern, Geburtstag) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- Személyes környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása

### **Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt**

**Javasolt óraszám: 24 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Wetter
- Közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

**Témakör: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums****Javasolt óraszám: 33 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott adott témartományhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismételését vagy betűzését kéri;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule, Mitschüler
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schule
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, Sprachkönnen und Sprachkenntnisse
- Résztétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

**Témakör: Reisen und Urlaub, Tourismus****Javasolt óraszám: 14 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Reiseziele, Sehenswürdigkeiten
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Reisedokumente, Verkehrsmittel
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
- Az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus témakörhöz tartozó egyszerű információk értelmezése

**Témakör: Öffentliches Leben, Unterhaltung****Javasolt óraszám: 14 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Leben in der Stadt und auf dem Lande
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Wegbeschreibung, Auskunft geben
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Freizeitaktivitäten, Hobbys, Kunst und kulturelle Veranstaltungen
- A közéleti témakörhöz tartozó egyszerű információk értelmezése

**Témakör: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN****Javasolt óraszám: 32 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése
- A német nyelv betű és jelkészletének alkalmazása
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
- Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata

**Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen**

**Javasolt óraszám: 22 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

**Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen**

**Javasolt óraszám: 17 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

**Témakör: Aktuelle Themen**

**Javasolt óraszám: 17 óra**

### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján

**Témakör: Unterhaltung**

**Javasolt óraszám: 12 óra**

### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
- Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok Feste und Feiertage témakörben

**Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung**

**Javasolt óraszám: 12 óra**

### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű, egyszerű információ megszerzése

**Kimeneti cél:** A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti A1+ szintet.

## 11-12. ÉVFOLYAM

**A 11-12. évfolyamon a német nyelv tantárgy alap óraszám 130 óra.**

| <b>Témakör neve</b>                                                                    | <b>Javasolt óraszám</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil | 20                      |
| Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt                              | 10                      |
| Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung                            | 10                      |
| Reisen und Urlaub, Tourismus                                                           | 12                      |
| Öffentliches Leben                                                                     | 8                       |
| Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen                                          | 10                      |
| Interkulturelle und landeskundliche Themen                                             | 12                      |
| Fächerübergreifende Themen und Situationen                                             | 10                      |
| Aktuelle Themen                                                                        | 8                       |
| Wissenschaft und Technik, Kommunikation                                                | 10                      |
| Unterhaltung                                                                           | 10                      |
| Wissenserwerb, Wissensvermittlung                                                      | 10                      |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                                 | <b>130</b>              |

**Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil**

**Javasolt óraszám: 20 óra**

### TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott tématarományban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;

- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

#### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, Verwandte
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, mein Wohnort
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, Kleider und Accessoires
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, gesunde Ernährung, zum Arzt gehen, Hausarbeiten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten, positive und negative Charakterzüge
- Személyes témákhoz tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

#### **Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt**

**Javasolt óraszám: 10 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az adott témakörben;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédshándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- megoszt alapvető személyes információkat környezetéről egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.



## Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Wetter und Klima, Jahreszeiten
- Környezethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

**Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung**

**Javasolt óraszám: 10 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi órávezetést és utasításokat, kérdéseket;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az adott témakörhöz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
- megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- részt vesz szövegértést igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz szövegalkotást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

#### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens, Sprachkönnen und Sprachkenntnisse
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

#### **Témakör: Reisen und Urlaub, Tourismus**

**Javasolt óraszám: 12 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- megérti és értelmezi az egyszerű, az adott témakörhöz kapcsolódó összefüggő szövegeket, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

#### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókinsz ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Prospekte

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede
- Az utazás és turizmus tématerületéhez tartozó egyszerű információk átadása
- Interakció az utazás és turizmus tématerületén

### **Témakör: Öffentliches Leben**

**Javasolt óraszám: 8 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
- értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
- információt cserél, információt kér, információt ad.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Leben in der Stadt und auf dem Land
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Sport, Lesen, Filme, Unterhaltung
- A közéleti tématerületéhez tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása

### **Témakör: BEZÜGE ZUR ZIELSPRACHE UND ZUM SPRACHENLERNEN**

**Javasolt óraszám: 10 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
- követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
- ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
- hibáit többnyire észreveszi és javítja;
- társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprache
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
- Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása

**Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen**

**Javasolt óraszám: 12 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
- megismerkedik hazai idevágó legfőbb országismereti és történelmi eseményekkel a célnyelven;
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Célnyelvi és hazai kulturális szokások, jellemzők ismerete
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
- Főbb hazai országismereti jellemzők ismerete célnyelven
- Legfontosabb hazai látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

**Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen****Javasolt óraszám: 10 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
- Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

**Témakör: Aktuelle Themen****Javasolt óraszám: 8 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

**Témakör: Wissenschaft und Technik, Kommunikation****Javasolt óraszám: 10 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
- egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projekt munkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
- az adott tématerületben értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;
- az adott tématerületben szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geräte für Alltagsmenschen, Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke
- Egyszerű információ átadása a tudomány és technika témakörében

**Témakör: Unterhaltung**

**Javasolt óraszám: 10 óra**

### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
- rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
- üzeneteket ír;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és élményalapú játékos nyelvtanulásra.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
- Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és élményalapú nyelvtanulás céljára

**Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung**

**Javasolt óraszám: 10 óra**

### **TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és igyekszik azokat kihasználni;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
- felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

#### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó releváns német nyelvű információ megszerzése

**Kimeneti cél:** A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A2 szintet.

## MATEMATIKA

(Középszint)

A középfokú képzés során a matematika tanulása-tanítása tekintetében az egyik legfontosabb feladat a tanuló önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. A 9. évfolyamtól kezdve a spirális felépítésnek megfelelően – a korábbi képzési szakaszok során megszerzett készségekre, képességekre és ismeretekre alapozva – egyre absztraktabb formában épül fel a matematika belső struktúrája (fogalmak definíciója, tételek, bizonyítások).

Jól megválasztott problémák tárgyalása során válik a tanulók számára is szükségessé az új fogalmak bevezetése és pontos definiálása. Tanári irányítással a tételek, általános összefüggések is felfedeztethek a tanulókkal. Ezen folyamat során fejlődik a tanulók szintetizáló és modellalkotó képessége. A felfedezett tételek és összefüggések egy része bizonyítás nélkül is gyarapítja a matematikai eszköztárat. Néhány tétel bizonyítása azonban elengedhetetlen része a matematika tanításának, hiszen a bizonyításokon keresztül mutatható meg a matematika logikus és következetes felépítése. Az új fogalmak megalkotása, az összefüggések, stratégiák felfedezése és az ismereteknek feladatok, problémák megoldása során történő tudatos alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a meglévő ismeretek mobilizálásának képességét, valamint a problémamegoldó gondolkodás eltérő típusainak adekvát használatát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen a tanuló meg tudja állapítani adott állítás, tétel érvényességi és alkalmazási körét, megállapításai, állításai mellett logikusan tud érvelni. A matematika tanulása-tanításának egyik fő célja, hogy fejlődjön a tanuló mérlegelő gondolkodása, az adatok elemzését, szintézisét és értékelését lehetővé tevő készségek és képességek rendszere. A matematikai jártékok, logikai feladványok fejlesztik a stratégiaalkotást, az algoritmikus gondolkodást, a kreativitást és a gondolkodás rugalmasságát.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ismert számok köre az irracionális számokkal bővül, valamint új műveletek bevezetésére és már ismert műveletek alaphalmazának bővítésére kerül sor a permanenciaelv alapján. Ezen folyamat során a tanuló egyre inkább képes lesz rá, hogy változatos matematikai objektumokat jelölő szimbólumokkal végezzen műveleteket.

A tanuló társaival közösen tervez és hajt végre kooperatív tevékenységeket, projekteket. A közös munkában érvel, képes a vitára, az érvei ütköztetésére. Mérlegeli és kontrollálja mind a társai, mind a saját véleményét.

Ebben az életkorban is érvényesülnie kell a tanuló érdeklődésének, adottságának, absztrakciós szintjének megfelelő differenciálásnak. Ez a differenciálás jelentheti a Nat-ban leírt tananyag-tartalmaknak a lehetőségekhez igazított bővítését is.

A tanuló digitális eszközöket, a tanulást, a szemléltetést, a tapasztalatszerzést és a felfedezést segítő szoftvereket, digitális információforrásokat használ, a matematika alkalmazását segítő számítógépes programokat ismer meg. Aktív résztvevője a tanulási-tanítási folyamatnak, ami lehetővé teszi azon kompetenciáinak és tervezési stratégiáinak a fejlődését, amelyek segítik a mai gyorsan változó világban való eligazodást és a különböző élethelyzetekben előforduló problémák megoldását.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

**A tanulás kompetenciái:** A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának képességét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több



szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

**A kommunikációs kompetenciák:** A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

**A digitális kompetenciák:** A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

**A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozhat olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása.

A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

**A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:** A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulása során erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

**A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

**Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projektekben való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

### 9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalomnak. Ebben a szakaszban jelennek meg először a valós számok; elsőfokú egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek; másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek; a függvény fogalma, függvénytulajdonságok; a kör és részei. Vannak olyan témakörök, amelyek megjelennek más területek tanítása során is, ezért a tananyag egyes részeihez javasolt óraszámok nem feltétlenül jelentenek időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése lehetővé teszi a hétköznapi vagy matematikai nyelven megfogalmazott problémák és a megoldás során alkalmazott matematikai modellek körének bővülését.

#### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------|
| Halmazok                                                                |
| Matematikai logika                                                      |
| Kombinatorika, gráfok                                                   |
| Számhalmazok, műveletek                                                 |
| Hatvány, gyök                                                           |
| Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során |
| Arányosság, százalékszámítás                                            |
| Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek               |
| Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek                                  |
| A függvény fogalma, függvénytulajdonságok                               |
| Geometriai alapismeretek                                                |
| Háromszögek                                                             |
| Négyszögek, sokszögek                                                   |
| A kör és részei                                                         |
| Transzformációk, szerkesztések                                          |
| Leíró statisztika                                                       |
| Valószínűség-számítás                                                   |

**TÉMAKÖR: Halmazok****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- véges halmazok elemszámát meghatározza;
- alkalmazza a logikai szita elvét.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- adott halmazt diszjunkt részhalmazaira bont, osztályoz;
- halmazokat különböző módokon megad;
- halmazokkal műveleteket végez, azokat ábrázolja és értelmezi.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Halmaz közös elem nélküli részhalmazokra bontása, példák ennek alkalmazására a matematikán belül, más tantárgyaknál és a mindennapi életben
- Halmaz megadása utasítással, elemek felsorolásával
- Halmazok közötti viszonyok ábrázolása, értelmezése
- Halmazok metszetének, uniójának, különbségének, komplementerének képzése, ábrázolása és értelmezése
- Két-három halmaz elemszámával kapcsolatos feladatok megoldása logikai szita segítségével
- Szemléletes kép végtelen halmazokról

**FOGALMAK**

alaphalmaz, részhalmaz, üres halmaz, halmazok egyenlősége, Venn-diagram; halmazműveletek: unió, metszet, különbség, komplementer halmaz; diszjunkt halmazok, halmaz elemszáma, logikai szita

**Javasolt tevékenységek**

- Hétköznapi életből, más tantárgyakból vagy a matematikából vett, konkrétan vagy digitálisan megjelenített alaphalmazból megadott tulajdonságokkal rendelkező elemek válogatása
- Konkrét részhalmaz esetén a részhalmaz képzési szempontjainak megállapítása
- A történelem, a művészetek, a tudományok, a sport neves személyiségeinek kitalálása különböző tulajdonságok alapján
- Barkochba játék
- A „végtelen szálloda” mint modell
- Megszámlálhatóan végtelen számosságú halmazok elemei között egyértelmű hozzárendelés felfedeztetése, például a pozitív természetes számok halmazának számossága megegyezik a pozitív páros számok halmazának számosságával

**TÉMAKÖR: Matematikai logika****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- adott állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- alkalmazza a tagadás műveletét egyszerű feladatokban;
- ismeri és alkalmazza az „és”, a (megengedő és kizáró) „vagy” logikai jelentését;
- megfogalmazza adott állítás megfordítását;
- helyesen használja a „minden” és „van olyan” kifejezéseket.

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A matematikai bizonyítás fogalma
- Állítás logikai értékének megállapítása (igaz vagy hamis)
- Állítás tagadásának alkalmazása egyszerű feladatokban
- A „nem”, az „és”, a megengedő „vagy” és a kizáró „vagy” logikai jelentésének ismerete és alkalmazása matematikai és matematikán kívüli feladatokban
- A „minden” és a „van olyan” típusú állítások logikai értékének megállapítása és ennek indoklása egyszerű esetekben
- Adott állítás megfordításának megfogalmazása
- „Ha..., akkor...” és „akkor és csak akkor” típusú egyszerű állítások logikai értékének megállapítása
- Stratégiai és logikai játékok

### FOGALMAK

tétel, bizonyítás, igaz-hamis; „nem”, „és”, „vagy”, „vagy..., vagy...”, „ha..., akkor...”, „akkor és csak akkor”

### Javasolt tevékenységek

- „Bíróági tárgyalás”, ahol az osztály tanulói a védők és a vádlók egy állítás indoklására, cáfolására
- „Mit állít a szigetlakó?”, „Ki volt a tettes, ha...?” típusú feladatok eljátszása, megoldása csoportmunkában
- Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”
- Stratégiai játékok, például egyszerű NIM játékok, táblás játékok
- Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

### TÉMAKÖR: Kombinatorika, gráfok

#### Tanulási eredmények

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
- konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével;
- véges halmazok elemszámát meghatározza;
- alkalmazza a logikai szita elvét.

### Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Hétköznapi helyzetekhez kapcsolódó sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezéssel
- Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása matematikai problémákban
- Esetszétválasztás és szorzási elv alkalmazása feladatok megoldásában
- Összeszámlálási modellek alkalmazása feladatok megoldásában

- Gráfok alkalmazása konkrét hétköznapi és matematikai szituációk szemléltetésére, feladatok megoldására

**FOGALMAK**

gráf, gráf csúcsa, gráf éle

**Javasolt tevékenységek**

- Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezett leszámlálással és a szorzási és/vagy esetszétválasztási elv alkalmazásával
- Geometriai eszközök használata kombinatorikai problémák megoldására
- Néhány feltételt tartalmazó tanulói órarend készítése kis elemszámmal
- Azonos modellen alapuló, de különböző megfogalmazású feladatok megoldása
- Szorzat vagy összeg alakban megadott eredményű kombinatorikafeladatokhoz saját szöveg írása
- Téves megoldású kombinatorikafeladatokban a hiba megtalálása és a tévedés kijavítása
- Sorba rendezési feladatok megoldásának szemléltetése gráffal
- Adott gráfhhoz hozzáillő feladatszöveg alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában

**TÉMAKÖR: Számhalmazok, műveletek****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
- ismer példákat irracionális számokra.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás műveleti azonosságokat helyesen alkalmazza különböző számolási helyzetekben;
- racionális számokat tizedes tört és közönséges tört alakban is felír;
- ismeri a valós számok és a számegyenes kapcsolatát;
- ismeri és alkalmazza az abszolút érték, az ellentett és a reciprok fogalmát;
- a számolással kapott eredményeket nagyságrendileg megbecsüli, és így ellenőrzi az eredményt;
- valós számok közelítő alakjaival számol, és megfelelően kerekít.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Műveleti azonosságok (kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás), zárójelek helyes használata
- Tizedes törtek átírása közönséges tört alakba és viszont
- Irracionális számok szemléltetése
- Racionális számok elhelyezkedése számegyenesen
- Nyílt és zárt intervallumok fogalmának ismerete és alkalmazása
- Számok abszolút értékének, ellentettjének és reciprokanak meghatározása
- Számológéppel elvégzett számítások eredményének előzetes becslése és nagyságrendi ellenőrzése
- Valós számok adott jegyre kerekítése
- Valós számok gyakorlati helyzetekben történő észszerű kerekítése

**FOGALMAK**

racionális szám, irracionális szám, valós szám, nyílt intervallum, zárt intervallum, abszolút érték, ellentett, reciprok

**Javasolt tevékenységek**

- A számológép helyes használatának elsajátítása, például műveleti sorrend, zárójelek
- Írásban elvégzett műveletek ellenőrzése számológéppel
- Célszám megközelítése adott számjegyekkel, műveleti jelek és zárójelek használatával
- Tanulói kiselőadás a helyi értékes számírás kialakulásáról, a számjegyek kialakulásának történetéről
- A tanteremben vagy a tanterem környezetében végzett mérések esetén a megfelelő kerekítés alkalmazása
- Adott mérés elvégzése esetén a mérési hiba következményeinek vizsgálata

**TÉMAKÖR: Hatvány, gyök****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri és alkalmazza az  $n$ -edik gyök fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és alkalmazza a négyzetgyök fogalmát és azonosságait;
- ismeri és alkalmazza az egész kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
- ismeri és alkalmazza a normálalak fogalmát.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Valós számok hatványozása pozitív egész kitevőre
- Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre
- A hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése
- A hatványozás azonosságainak bizonyítása konkrét alapszám és tetszőleges pozitív egész kitevő esetén
- Számok normálalakja
- Számolás normálalak segítségével
- A négyzetgyök definíciója
- Nemnegatív számok négyzetgyökének megadása számológép segítségével
- A négyzetgyökvonás azonosságai

**FOGALMAK**

hatványalap, hatványkitevő, normálalak, négyzetgyök

**Javasolt tevékenységek**

- Projektmunka: hányszor lehet félbehajítani egy nagyméretű papírt? Keresés az interneten, kísérlet végzése például egy teljes guriga vécépapírral
- Internetes forrásból származó, nagyon kicsi vagy nagyon nagy számokat tartalmazó cikkek valóságtartalmának megállapítása páros vagy csoportmunkában

**TÉMAKÖR: Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- műveleteket végez algebrai kifejezésekkel;
- ismer és alkalmaz egyszerű algebrai azonosságokat;
- átalakít algebrai kifejezéseket összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, egytagú kifejezések hatványa
- Műveleti azonosságok ismerete és alkalmazása egyenletek megoldása során
- Az  $(a + b)^2$ , az  $(a - b)^2$  és az  $(a + b)(a - b)$  kifejezésekre vonatkozó nevezetes azonosságok ismerete és alkalmazása (például oszthatósági feladatokban, egyenletek megoldásában, függvények ábrázolásában)
- Egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel
- Algebrai kifejezések átalakítása összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával

**FOGALMAK**

összeg, tag, szorzat, tényező, egynemű kifejezés, együttható, teljes négyzet, polinom

**Javasolt tevékenységek**

- „Gondolj egy számra, és én kitalálom” játék, matematikai bűvésztükkök algebrai magyarázata
- Algebrai kifejezésekkel végzett műveletek geometriai modellezése
- A nevezetes azonosságok geometriai megjelenítése
- Számolási „tükkök” a nevezetes azonosságok segítségével, például kétjegyű számok négyzetének,  $99 \cdot 101$  típusú szorzat eredményének kiszámolása fejben

**TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és alkalmazza az egyenes és a fordított arányosságot.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Az egyenes és a fordított arányosság fogalmának ismerete és alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
- Az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának felismerése és elkészítése
- Példák az egyenes és a fordított arányosságtól különböző arányosságokra (négyzetes, gyökös)
- Példák egy irányban vagy ellentétes irányban változó mennyiségpárookra a mindennapi életből
- Százalékszámítással kapcsolatos hétköznapi helyzetekhez (például háztartási bevételekhez, kiadásokhoz, pénzügyi fogalmakhoz, gazdasági folyamatokhoz) és más tantárgyakhoz köthető feladatok megoldása

**FOGALMAK**

egyes arányosság, fordított arányosság, százalékalap, százaléérték, százalékláb

**Javasolt tevékenységek**

- Összetett, valódi élethelyzetekkel kapcsolatos feladatok megoldása csoportmunkában, szükség esetén grafikon segítségével
- Háztartási számlák elemzése az azokon megjelenő egységarak és fizetendő összegek figyelembevételével

**TÉMAKÖR: Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és alkalmazza a következő egyenletmegoldási módszereket: mérlegelv, grafikus megoldás, szorzattá alakítás;
- megold elsőfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket, elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszereket.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
- Alaphalmaz, megoldáshalmaz fogalmának ismerete
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvvel és grafikusan
- Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása behelyettesítéssel, közös együtthatók módszerével, grafikusan
- Elsőfokú egyenlettel, egyenlőtlenséggel, egyenletrendszerrel megoldható szöveges feladatok megoldása (például út-idő-sebesség, közös munkavégzés, keveréses feladatok, pénzügyi és gazdasági tematikájú feladatok)

**FOGALMAK**

alaphalmaz, megoldáshalmaz, mérlegelv

**Javasolt tevékenységek**

- Szöveges feladatok megoldása több különböző úton, a különböző megoldások összehasonlítása előnyök és hátrányok szempontjából
- Hiányos, túlhatározott, illetve ellentmondó adatokat tartalmazó problémák vizsgálata
- Nyílt végű problémák megoldása
- Adott egyenlethez szöveges feladat alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában
- Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek és egyenletrendszerek grafikus megoldása során; a digitális eszközzel történő ábrázolás előnyeinek és hátrányainak megbeszélése



**TÉMAKÖR: Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- megold másodfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket; ismeri és alkalmazza a diszkriminánst, a megoldóképletet és a gyöktényezős alakot.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Másodfokú egyenltre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
- Egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal
- Másodfokú egyenlet megoldása szorzattá alakítással, teljes négyzetté kiegészítéssel, megoldóképlettel és grafikusán
- Egyszerű másodfokúra visszavezethető egyenletek megoldása
- Másodfokú egyenlőtlenség megoldása grafikusán
- Másodfokú egyenlettel megoldható szöveges feladatok megoldása
- $\sqrt{x+c} = ax+b$

**FOGALMAK**

másodfokú egyenlet megoldóképlete, diszkrimináns, gyöktényezős alak, ekvivalens átalakítás

**Javasolt tevékenységek**

- Másodfokú egyenlet megoldása konkrét együtthatókkal és paraméterekkel, a lépéseket párhuzamosan végezve
- Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása során
- Tanulói kiselőadás tartása magasabb fokú egyenletek megoldásának történetéről, érdekességeiről

**TÉMAKÖR: A függvény fogalma, függvénytulajdonságok****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
- adott értékkészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- megad hétköznapi életben előforduló hozzárendeléseket;
- adott képlet alapján helyettesítési értékeket számol, és azokat táblázatba rendezi;
- táblázattal megadott függvény összetartozó értékeit ábrázolja koordináta-rendszerben;
- a grafikonról megállapítja függvények alapvető tulajdonságait.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Hétköznapi hozzárendelések megfigyelése, tulajdonságainak megfogalmazása: egyértelmű, kölcsönösen egyértelmű
- Függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete
- Függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése
- Függvények ábrázolása táblázat alapján
- Függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására
- A grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékkészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása
- Lineáris függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, fordított arányosságot leíró függvény (elemi függvények) grafikonja, tulajdonságai
- Elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása:  $f(x) + c$ ,  $f(x + c)$ ,  $c \cdot f(x)$ ,  $|f(x)|$
- Lineáris függvények hozzárendelési utasításának leolvasása grafikon alapján
- Egyszerű függvények esetén az  $f(x) = c$  alapján  $x$  meghatározása és ennek alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
- Kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés megfordítása és a megfordított hozzárendelés ábrázolása

**FOGALMAK**

egyértelmű hozzárendelés, kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés, értelmezési tartomány, képhalmaz, értékkészlet, helyettesítési érték, szélsőérték, zérushely, növekedés, fogyás

**Javasolt tevékenységek**

- Összetett, valódi helyzetekkel, például demográfiai kérdésekkel, pénzügyi feladatokkal kapcsolatos grafikonok elemzése csoportmunkában
- Hétköznapi helyzetekben időben változó folyamatokkal kapcsolatos mérések végzése és a mért adatok ábrázolása koordináta-rendszerben (például hőmérséklet)
- A tanulók mindennapi életéhez kapcsolódó grafikonok ábrázolása és elemzése (például út-idő grafikon az iskolába való eljutásról)
- Egyszerű, másodfokú függvényekkel jellemezhető, gyakorlati helyzethez köthető szélsőérték-feladatok megoldása csoportmunkában, például adott hosszúságú spárgával bekeríthető maximális területű téglalap adatainak mérése, megfigyelése
- Függvények ábrázolása digitális eszköz segítségével
- Barkochba játék a függvényekkel kapcsolatos fogalmak használatával
- Szöveges feladatok megoldása grafikus úton
- Algebrai úton nem vagy nehezen megoldható egyenletek közelítő megoldása grafikus úton digitális eszköz segítségével

**TÉMAKÖR: Geometriai alapismeretek****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és használja a pont, egyenes, sík (térelemek) és szög fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a nevezetes szögpárok tulajdonságait;
- ismeri az alapszerkesztéseket, és ezeket végre tudja hajtani hagyományos vagy digitális eszközzel.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Két pont, pont és egyenes, két egyenes távolságának alkalmazása a síkban
- Egyenesek kölcsönös helyzetének ismerete és alkalmazása
- Nevezetes szögpárok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek
- A szakaszfelező merőleges és a szögfelező mint pontthalmazok tulajdonságainak ismerete
- Dinamikus geometriai szoftver alkalmazásának előkészítése, használata
- Alapszerkesztések végrehajtása hagyományos vagy digitális eszközzel euklideszi módon: szakaszfelező merőleges, szögfelező, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése, szög másolása

**FOGALMAK**

pont, egyenes, sík, szögtartomány, hajlásszög, párhuzamos, merőleges, pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek, szakaszfelező merőleges, szögfelező

**Javasolt tevékenységek**

- Az osztályteremben vagy a terem környezetében „egyenesek” kölcsönös helyzetének megadása, ezek távolságának megmérése
- Számszerű adatként csak a méretarányt tartalmazó térkép alapján valódi távolságok meghatározása, becslése
- Számszerű adatként csak méretarányt tartalmazó térképen adott helységektől (közelítőleg) egyenlő távolságra levő helységek megkeresése

**TÉMAKÖR: Háromszögek****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választát;
- kiszámítja háromszögek területét.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és alkalmazza a háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei közötti kapcsolatokat; a speciális háromszögek tulajdonságait;

- ismeri és alkalmazza a háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmakat és tételeket;
- ismeri és alkalmazza a Pitagorasz-tételt és megfordítását.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint
- Az alapvető összefüggések ismerete és alkalmazása háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei között
- Speciális háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: szabályos, egyenlő szárú, derékszögű háromszög
- A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmak, tételek ismerete és alkalmazása: oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt, illetve beírt kör
- Az oldalfelező merőlegesek és a belső szögfelezők metszéspontjára vonatkozó tétel bizonyítása
- A Pitagorasz-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása
- A Pitagorasz-tétel bizonyítása
- Háromszög területének kiszámítása

**FOGALMAK**

szabályos háromszög, egyenlő szárú háromszög, derékszögű háromszög, oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt kör, beírt kör

**Javasolt tevékenységek**

- A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó tételek felfedeztetése szerkesztéssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával, páros vagy csoportmunkában
- Konkrét alakzatok átdarabolása más alakzattá páros vagy csoportmunkában
- A derékszögű háromszög oldalaira szerkesztett négyzetek átdarabolása a Pitagorasz-tételnek megfelelő módon, pitagorasz-tangramok vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

**TÉMAKÖR: Négyyszögek, sokszögek****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választát;
- ismeri és alkalmazza speciális négyyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
- átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és alkalmazza a szabályos sokszög fogalmát; kiszámítja a konvex sokszög belső és külső szögeinek összegét.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Speciális négyyszögek (trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) tulajdonságainak ismerete, területének kiszámítása

- Konvex sokszögeknél az átlók számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása
- Szabályos sokszög fogalmának ismerete
- Szabályos sokszög területe átdarabolással

**FOGALMAK**

trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet, konvex sokszög, szabályos sokszög

**Javasolt tevékenységek**

- Különböző típusú speciális négyszögek területének meghatározására vonatkozó formula felfedeztetése átdarabolással
- A belső és a külső szögösszegre vonatkozó tételek felfedeztetése, illusztrálása átdarabolással, hajtogatással vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével
- Projektmunka: lakás/iskola alaprajzának elkészítése méretarányosan

**TÉMAKÖR: A kör és részei****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ki tudja számolni a kör és részeinek kerületét, területét;
- ismeri a kör érintőjének fogalmát, kapcsolatát az érintési pontba húzott sugárral;
- ismeri és alkalmazza a Thalész-tételt és megfordítását.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával
- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körcikk területével
- Kör, körcikk, körgyűrű és körszelet területének és kerületének kiszámítása
- Annak ismerete és alkalmazása, hogy a kör érintője merőleges az érintési pontba húzott sugárra, és hogy külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlő hosszúak
- A Thalész-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása
- A Thalész-tétel bizonyítása

**FOGALMAK**

középponti szög, körív, körcikk, körgyűrű, körszelet, érintőszakaszok

**Javasolt tevékenységek**

- Annak felfedeztetése méréssel, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával; különböző méretű körök esetén a kapott adatok táblázatba foglalása
- A Thalész-tétel felfedeztetése szerkesztéssel, szögméréssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

**TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
- ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
- alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
- ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismer példákat geometriai transzformációkra;
- ismeri és alkalmazza a síkbeli egybevágósági transzformációkat és tulajdonságaikat; alakzatok egybevágóságát;
- ismeri és alkalmazza a középpontos hasonlósági transzformációt, a hasonlósági transzformációt és az alakzatok hasonlóságát;
- megszerkeszti egy alakzat tengelyes, illetve középpontos tükröképét, pont körüli elforgatottját, párhuzamos eltolját hagyományos és digitális eszközzel;
- geometriai szerkesztési feladatoknál vizsgálja és megállapítja a szerkeszthetőség feltételeit.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Példák ismerete geometriai hozzárendelésekre (merőleges vetítés, párhuzamos vetítés, merőleges affinitás, térkép, fényképezés)
- A tengelyes tükrözés, a középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás ismerete, tulajdonságaik
- A vektor fogalmának kialakítása a párhuzamos eltolás segítségével
- Egybevágósági transzformációk egymás utáni végrehajtása
- Egybevágósági transzformációk végrehajtása szerkesztéssel vagy digitális eszközzel
- Egybevágó alakzatok, szimmetriák megfigyelése a környezetben, művészeti alkotásokban
- Az egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában
- Háromszögek egybevágóságának alapesetei és ezek alkalmazása
- Négyszögek egybevágósága
- Egyszerű szerkesztési feladatok megoldása hagyományos vagy digitális eszközzel; diszkusszió
- Gyakorlati feladatok megoldása egybevágóságok segítségével (például a sík parkettázása különféle síkidomokkal; szabásminta készítése, használata)
- A középpontos hasonlósági transzformáció és a hasonlósági transzformáció ismerete, tulajdonságai
- A hasonlóság fogalmának ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában
- Gyakorlati feladatok megoldása hasonlóság segítségével (például alaprajz-, térképkészítés, modellezés)

**FOGALMAK**

tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, párhuzamos eltolás, egybevágóság, forgásszög, vektor, vektorok összege, középpontos hasonlósági transzformáció, hasonlósági transzformáció, hasonlóság, a hasonlóság aránya

**Javasolt tevékenységek**

- Gyakorlati példák keresése geometriai hozzárendelésekre, például fényképezés, filmvetítés
- A középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás bemutatása mint két tengelyes tükrözés egymásutánja
- M. C. Escher és Victor Vasarely néhány interneten is elérhető alkotásának elemzése a szimmetriák szempontjából; hasonló módszerrel képek alkotása
- A sík parkettázása egybevágó háromszögekkel, négyszögekkel papírsablonok vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével
- A tengelyes vagy középpontos szimmetriára alapozó stratégiai játékok (például pénzforgatós, színezős) páros munkában
- Az iskola közelében lévő magas épület (például templomtorony) magasságának meghatározása egy egyenes bot segítségével a bot és az épület árnyékának méréséből („Thalész-módszer”) csoportmunkában
- Valódi távolságok, valódi útvonalak hosszának meghatározása papíralapú térkép alapján

**TÉMAKÖR: Leíró statisztika****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
- hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
- felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- adatsokaságból adott szempont szerint oszlop- és kördiagramot készít hagyományos és digitális eszközzel.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Statisztikai adatok gyűjtésének tervezése
- Statisztikai adatok gyűjtése hagyományos és internetes forrásból
- Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése középértékekkel hagyományos és digitális eszközzel
- A kapott adatok értelmezése, értékelése, egyszerű statisztikai következtetések
- Oszlop- és kördiagram értelmezése, valamint készítése hagyományos és digitális eszközzel
- Konkrét adatsokaság ábrázolásához, statisztikai kérdés megválaszolásához a megfelelő diagramtípus kiválasztása
- Kördiagramból oszlopdiagram készítése és viszont
- Grafikus manipulációk felismerése és javítása diagramok esetén

**FOGALMAK**

oszlopdiagram, kördiagram, átlag, medián, módusz

**Javasolt tevékenységek**

- Adatgyűjtés megtervezése, például forgalomszámlálás vagy iskolai felmérés előkészítése
- A megtervezett statisztikai adatgyűjtés lebonyolítása, az eredmények szemléltetése grafikonok segítségével, a kapott eredmények értékelő bemutatása tanulói kiselőadás formájában
- Különböző adatsokaságok esetében annak vizsgálata, hogy ezek jellemezhetők-e az ismert középértékekkel

- Érvelés a tanuló saját érdemjegyei alapján különböző statisztikai jellemzők segítségével a kedvezőbb év végi jegyért
- Különböző sportágak értékelési rendszerének és statisztikáinak bemutatása tanulói kiselőadás keretében
- Osztályok/tantárgyak eredményeinek összehasonlítása érdemjegyek és ezek középértékei alapján
- Csoportmunka keretében adott céllal készülő, megtévesztő oszlop- és kördiagramok készítése, ezek szóbeli értékelése, javítása

**TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- tapasztalatai alapján véletlen jelenségek jövőbeni kimenetelére észszerűen tippel;
- véletlen kísérletek adatait rendszerezi, relatív gyakoriságokat számol, nagy elemszám esetén számítógépet alkalmaz.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Valószínűségi kísérletek elvégzése, gyakorisági, relatív gyakorisági táblázatok készítése
- A valószínűség fogalmának bevezetése statisztikai alapon
- A klasszikus valószínűségi modell fogalma és alkalmazása
- Diszkrét valószínűség-eloszlások ábrázolása hagyományos és digitális eszközzel

**FOGALMAK**

valószínűségi kísérlet, esemény, elemi esemény, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség, diszkrét valószínűség-eloszlás

**Javasolt tevékenységek**

- Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (például dobások szabályos dobókockákkal, pénzérmékkel); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; tippelés az egyes kimenetekre és becslés a bekövetkezésük valószínűségére
- Játékokban a szerencsefaktor vizsgálata, például „Ki nevet a végén” játék esetében az első hatos dobás eloszlása
- Különböző társasjátékokban stratégia meghatározása, döntéshozatal esélylatolgatás alapján
- Különböző szerencsejátékok (lottó, totó, póker, black jack, internetes sportfogadások) esetében a nyerési esély összehasonlítása

**11–12. évfolyam**

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához.



Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| <b>Témakör neve</b>                               |
|---------------------------------------------------|
| Halmazok, matematikai logika                      |
| Kombinatorika, gráfok                             |
| Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése      |
| Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus |
| Exponenciális folyamatok vizsgálata               |
| Sorozatok                                         |
| Trigonometria                                     |
| Térgeometria                                      |
| Koordinátageometria                               |
| Leíró statisztika                                 |
| Valószínűség-számítás                             |
| Rendszerező összefoglalás                         |

**TÉMAKÖR: Halmazok, matematikai logika**

**Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
- megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
- tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatok bemutatása példákon keresztül
- Logikai kifejezések megfelelő használata
- Egyszerű állítások indoklása, tételek bizonyítása
- Stratégiai és logikai játékok

**FOGALMAK**

logikai műveletek

**Javasolt tevékenységek**

- A tanulók mindennapi tapasztalataihoz köthető, összetett állítások logikai értékének meghatározása igazságtáblázat segítségével
- Rejtvényűjságokban szereplő feladványok megfejtése következtetések láncolatán keresztül
- Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”
- Stratégiai játékok, például NIM játékok, táblás játékok
- Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

**TÉMAKÖR: Kombinatorika, gráfok**

**Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;

- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
- konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása
- A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása
- Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül
- A gráf csúcsainak fokszámösszege és éleinek száma közötti összefüggés ismerete és alkalmazása gyakorlati feladatok megoldásában

**FOGALMAK**

faktoriális, binomiális együttható; csúcs fokszáma gráfban

**Javasolt tevékenységek**

- Anagramma készítése a tanulók neveiből
- A pókerben előforduló lehetséges nyerő lapkombinációk számának meghatározása
- A Pascal-háromszög és tulajdonságai felfedeztetése például kétagú összeg hatványaiban szereplő együtthatók segítségével
- Különböző szituációk kétféle módon történő összeszámlálása és ebből következő egyszerű kombinatorikus összefüggések felfedezése
- Visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel konkrét lejátsszása, a tapasztalatok összegyűjtése

**TÉMAKÖR: SZÁMELMÉLETI ISMERETEK, számhalmazok épülése****Tanulási eredmények****A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait;
- összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;
- meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban;
- ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat;
- érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben;
- ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
- ismer példákat irracionális számokra.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtenyezős felbontásból
- Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása
- Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka)
- Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben
- Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata

- A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig
- Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete
- Példák irracionális számokra
- Számhalmazok műveleti zártsága

**FOGALMAK**

természetes szám, egész szám, racionális szám, irracionális szám, valós szám, relatív prímek

**Javasolt tevékenységek**

- Oszthatósággal kapcsolatos „bűvésztükkök” bemutatása
- Számrendszerek segítségével megoldható rejtvények
- Tanulói kiselőadás a 10-esről különböző alapú számrendszerek használatáról a múltban és ennek mai napig tartó hatásairól
- Tanulói kiselőadás számelméleti érdekességekről, például tökéletes számok és barátságos számpárok, prímszámok, jelenleg ismert legnagyobb prím, titkosítás
- Halmazábra elkészítése a számhalmazokról

**TÉMAKÖR: Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és alkalmazza az  $n$ -edik gyök fogalmát;
- ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
- képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
- adott értékkészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Az  $n$ -edik gyök fogalmának ismerete és alkalmazása
- Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén
- Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén
- A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén
- Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai
- A logaritmus értelmezése
- Áttérés más alapú logaritmusra
- Számológép használata logaritmus értékének meghatározásához

**FOGALMAK**

$n$ -edik gyök, exponenciális függvény, logaritmus

**Javasolt tevékenységek**

- A permanencia-elv gyakorlati „kipróbálása” a definíció megadása előtt
- Matematikatörténeti érdekességek (például déloszi probléma) feldolgozása projektmunkában
- Különböző alapú exponenciális függvények ábrázolása milliméterpapíron, és a kapott grafikonok összehasonlítása csoportmunkában
- Nagy számok számjegyei számának meghatározása logaritmus segítségével

- 10-estől eltérő alapú logaritmus kiszámolása csak 10-es alapú logaritmus kiszámolására alkalmas számológéppel

**TÉMAKÖR: EXPONENCIÁLIS FOLYAMATOK VIZSGÁLATA****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
- a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
- a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
- a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
- egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi;
- megold egyszerű, a megfelelő definíció alkalmazását igénylő exponenciális egyenleteket, egyenlőtlenségeket.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Exponenciális folyamatok vizsgálata a természetben és a társadalomban
- Exponenciális egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
- Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
- A gyakorlati (például pénzügyi, biológiai, fizikai, demográfiai, ökológiai) problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
- A kiválasztott modellben a probléma megoldása
- A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti probléma szövegébe visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

**FOGALMAK**

Nincsenek új fogalmak.

**Javasolt tevékenységek**

- Tanulói kiselőadás az exponenciálisan változó folyamatokról a természetben és a társadalomban
- Adatgyűjtés különböző forrásokból származó, exponenciális vagy közelítőleg annak tekinthető változókra csoportmunkában
- Gyakorlati, időben exponenciálisnak tekinthető változást mutató grafikonokra exponenciális függvény illesztése digitális eszköz segítségével, és az illesztett függvény paramétereinek értelmezése

**TÉMAKÖR: Sorozatok****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat;
- a számtani/mértani sorozat  $n$ -edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados (kvóciens) ismeretében;
- a számtani/mértani sorozatok első  $n$  tagjának összegét kiszámolja;
- ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát;
- mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A számsorozat fogalmának ismerete
- Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval
- Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint
- Számtani sorozat, az  $n$ -edik tag, az első  $n$  tag összege
- Mértani sorozat, az  $n$ -edik tag, az első  $n$  tag összege
- A számtani és a mértani sorozat első  $n$  tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása
- Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában
- Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása
- Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjárdék és törlesztőrészlet számítása
- Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatok megoldása

**FOGALMAK**

számsorozat, tőke, kamatláb, kamat, futamidő, gyűjtőjárdék, törlesztőrészlet

**Javasolt tevékenységek**

- Tanulói kiselőadás tartása nevezetes sorozatokról, például Fibonacci-sorozat
- Az első 100 pozitív természetes szám összegének meghatározása a „kis” Gauss módszerével
- A sakktáblára elhelyezett, mezőről mezőre kétszeres számú búzaszemek kérdésének bemutatása
- Valódi pénzügyi termékek kamatozási és egyéb feltételeinek összehasonlítása csoportmunkában internetes adatgyűjtés segítségével

**TÉMAKÖR: Trigonometria****Tanulási eredmények****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben;
- ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján;
- ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit;
- alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban;
- a szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget;
- kiszámítja háromszögek területét;
- ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
- átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense
- Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben
- Tompaszög szinusza, koszinusza, tangense
- Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagorasz-i összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei
- Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével
- Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében
- Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása
- A szinusztétel bizonyítása
- Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével
- A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva
- Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása

**FOGALMAK**

szinusz, koszinusz, tangens, szinusztétel, koszinusztétel

**Javasolt tevékenységek**

- Tanulói kiselőadás a trigonometrikus ismeretek hétköznapi életben, munkában való felhasználhatóságáról, például: lakberendezés, ácsmunka, GPS működése
- Az iskolában vagy annak környezetében kijelölt, tetszőleges háromszög, illetve négyszög alakú részek területének meghatározása csoportmunkában, távolságok és szögek mérése alapján
- Épület magasságának meghatározása a látószög és a távolságok mérésének segítségével csoportmunkában

**TÉMAKÖR: Térgeometria****Tanulási eredmények**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
- ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
- ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
- sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg választát;
- ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait;
- lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját;
- kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben;
- ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket;
- ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Térelemek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban
- A terület, térfogat, űrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete
- Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete
- Sík- és térgeometriai feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben
- A hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban
- A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben
- A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással
- Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása
- A hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása
- A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása

**FOGALMAK**

kocka, téglatest, hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp, egyenes test, forgástest, n-oldalú szabályos gúla, tetraéder, alaplap, oldallap, alapél, oldalél, alkotó, palást, testmárgasság, test hálój

**Javasolt tevékenységek**

- Hétköznapi tárgyak (üdítődoboz, vizesflakon, tejfölddoboz stb.) térfogatának megállapítása méréssel, a kapott eredmény összehasonlítása a tárgyon szereplő értékkel
- A Louvre bejárataként épített üvegpiramis földfelszín feletti térfogatának és az üvegfelület felszínének meghatározása (szükséges adatok gyűjtése az internetről)
- Annak becslése csoportmunkában, hogy a teret milyen arányban tudjuk kitölteni egybevágó érintkező gömbökkel különböző elrendezések esetén
- Különböző méretű, megközelítőleg gömb alakú gyümölcsök térfogatának és felszínének becslése, a becslés ellenőrzése méréssel
- A Föld felszínének és térfogatának közelítése földgömbmodellel méréssel és számolással, majd a kapott értékek összevetése a hivatalos adatokkal
- Projektmunka a gömbről: hogyan jelenik meg a gömb a mindennapi életben, a többi tantárgyban és a matematikában; a gömbi geometria alapjai

**TÉMAKÖR: Koordinátageometria****Tanulási eredmények****A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
- ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
- alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
- megad pontot és vektort koordinátaival a derékszögű koordináta-rendszerben;
- koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő pontthalmazokat;
- koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;
- ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;

- egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;
- kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;
- megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;
- felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

### **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása
- A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása
- Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában
- Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben
- Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben
- Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján
- Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái
- Szakaszelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján
- Egyenes egyenlete  $y = mx + b$  vagy  $x = c$  alakban
- Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján
- Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái
- A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében

### **FOGALMAK**

vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor, vektorok összege, vektorok különbsége, vektor számszorosa, vektor koordinátái, alakzat egyenlete, egyenes egyenlete, kör egyenlete

### **Javasolt tevékenységek**

- „Torpedójáték” koordináta-rendszerben
- Helymeghatározás térképen a szélességi és hosszúsági adatok segítségével
- Ház/lakás alaprajzának elkészítése koordináta-rendszerben, az eredeti adatok alapján
- Játék helyvektorokkal dinamikus geometriai szoftver használatával
- Gondolattérkép készítése a koordináta geometria kapcsolatainak bemutatására csoportos vagy egyéni munkaformában
- „Oroszlánfogás”: lineáris egyenlőtlenségrendszer megoldása grafikusán, digitális eszköz segítségével
- „Célba lövés”: játék körökkel a koordináta-rendszerben

### **TÉMAKÖR: Leíró statisztika**

#### **Tanulási eredmények**

#### **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
- hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
- ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására;
- felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.



**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete
- Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése
- Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középértékekkel és szóródási mutatókkal
- Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása
- A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések
- Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal
- Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése

**FOGALMAK**

reprezentatív minta, sodrófa (box-plot) diagram, minimum, maximum, kiugró adat, kvartilisek, terjedelem, szórás

**Javasolt tevékenységek**

- Példák reprezentatív és nem reprezentatív mintavételre
- Szavazások szimulálása és különböző szavazatértékelő rendszerek vizsgálata iskolai körülmények között
- A Simpson-paradoxon bemutatása példákon
- Az interneten található, megbízható forrásból (pl. KSH honlapja) származó statisztikák értelmezése, elemzése, lehetséges következtetések megfogalmazása
- Különböző forrásokból származó adathalmazok statisztikai elemzése, értékelése, ezekből valamilyen adott szempont alapján manipulatív és nem manipulatív diagram készítése

**TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás****Tanulási eredmények****A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza;
- ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet;
- ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét;
- meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén.

**Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre
- Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására
- Példák ismerete független és nem független eseményekre
- A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása
- A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása
- Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén
- A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban
- Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat)

**FOGALMAK**

események összege, események szorzata, esemény komplementere, egymást kizáró események, független események, geometriai valószínűség, visszatevéses mintavétel, visszatevés nélküli mintavétel, várható érték

**Javasolt tevékenységek**

- Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (pl. szabályos dobókockákkal, pénzérmével dobálás); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; becslés az egyes kimenetek, illetve összetett események valószínűségére csoportmunkában
- Példák keresése független és nem független, illetve egymást kizáró eseményekre csoportmunkában
- Orvosi tesztek eredményének esélyelemzése fagráf segítségével
- Egyszerű valószínűségi játékokhoz kapcsolódóan a várható nyeremény és az igazságosság fogalmának kialakítása
- Konkrét bank konkrét befektetési portfóliójának értelmezése, elemzése
- Néhány konkrét biztosítási ajánlat értelmezése, elemzése

## OSZTÁLYKÖZÖSSÉG-ÉPÍTŐ KERETTANTERV (OSZTÁLYFŐNÖKI)

### Célok, feladatok

A szakgimnázium általános célja, hogy érvényesítse a humánus értékeket, közvetítse az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeit, testi és lelki egészségre törekvő, az emberi kapcsolatokban igényes felnőtteket, demokratikus elveket követő állampolgárokat neveljen, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

A szakgimnáziumban az általános műveltséget megalapozó, valamint érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. Fejlesztő célú képzési tartalmakkal, problémakezelési módokkal, hatékony tanítási-tanulási módszerekkel készíti fel tanulóit arra, hogy a tudás – az állandó értékek mellett – mindig tartalmaz átalakuló, változó, bővülő elemeket is, így átfogó céljaival összhangban kialakítja a tanulóknál az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, képességet.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát a középiskola azzal támogatja, hogy felkészíti tanulóit a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazni képes tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez elengedhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A szakgimnázium feladata, hogy előmozdítsa a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését; a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon módot tudásuk átrendezésére, továbbépítésére, integrálására.

### FEJLESZTÉSI TERÜLETEK – NEVELÉSI CÉLOK

#### Az erkölcsi nevelés

A tanulóban kialakul a kötelességtudat, érti egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Felismeri, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Megérti és belátja a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismer közösségi egyezségeket és normákat, képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Érti az etikai elvek, a normák és a törvények kapcsolódását. Képes értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat értékkonfliktusok kezelésére.

#### Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló képes elhelyezni a magyarság kultúráját európai kontextusban. Megnevez és felismer magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, tudatosan benne munkásságuk (egyetemes) jelentősége. Ismeri a magyar, illetve magyar származású Nobel-díjasokat, munkásságuk legkiemelkedőbb eredményeit. Tisztában van nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Részt vesz a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben. Ismeri a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört, van tapasztalata ezekhez kötődő szokásokról, ismer ilyen témájú folklór- és műalkotásokat. Képes felidézni népi kultúránk néhány jelentős elemét, jel-

lemzőjét. Értékeli a helytörténeti ismeretek fontosságát, ismeri lakóhelye és iskolája helytörténetének, kulturális és természeti örökségének főbb értékeit. Ismeri a nemzeti kultúrák jelentőségét, tiszteli a különböző népek és kultúrák hagyományait. Tájékozódóan kötve is ismer hungarikumokat. A hagyományos (népi) életmód, szokások megismerésén keresztül értékeli ezek fenntarthatósággal kapcsolatos szerepét. Felismeri az egyetemes emberi örökség és az európai kultúra kiemelkedő eredményeit, az ennek megőrzésén munkálkodó szervezeteket, a nemzetközi összefogás jelentőségét.

### **Állampolgárságra, demokráciára nevelés**

A tanuló érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismeri alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismeri a normaszegések társadalmi jelentőségét, képes az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyével kapcsolatban érvelni. Ismer a demokratikus jogok fenntartásáért küzdő szervezeteket, és tud példát hozni az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységére. Gyakorolja jogait és kötelességeit szűkebb környezetében, ismeri és tiszteli szűkebb közösségei tagjait, törekszik a jó együttműködésre az együttélésben. Képes a helyi közösségekkel való együttműködésre, ismeri a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit. Érzékenyebbé válik a helyi közösségek problémái iránt, és ismeri beavatkozási lehetőségeit ezek megoldáskeresési folyamataiba. Tisztában van a civil társadalmi aktivitás értékével, jelentőségével.

### **Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése**

A tanuló képes különbséget tenni az ideális és a reális énkép között és tisztában van azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagáról alkotott képet. Tudatosítja, hogy az önismeret természetes szükségleteink közé tartozik, és próbál ismereteket szerezni arról, milyen eszközök állnak rendelkezésünkre, hogy megismerjük, megmagyarázzuk önmagunkat. A tanuló tisztában van azzal, hogyan alakíthatja ki saját erőforrásait a mindennapi életben, és hogyan létesíthet, tarthat fenn kiegyensúlyozott társas kapcsolatokat. Rendelkezik a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához megfelelő ismeretekkel, készségekkel, empátiával; ez jellemzi a tőle különböző embertársaival való kapcsolatát is. Érti az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben.

### **A családi életre nevelés**

A tanuló tisztában van azzal, hogy az ember magatartását szocializációja, társas környezete hogyan befolyásolja. Tudatosan készül az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, kialakítja egyéni, eredményes munkamódszereit. Megismeri a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni. Képes szükségletei tudatos rendszerezésére, rangsorolására, megismeri a takarékoskodás alapvető technikáit. Ismeri a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tud ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. A tanuló értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

### **A testi és lelki egészségre nevelés**

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, ezért igényévé válik környezetének tisztán tartása, szépítése és a személyes higiéné. Képes egészséges étrend összeállítására, ismeri a mennyiségi és minőségi éhezés, valamint az elhízás kockázatait. Tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról, azok használatáról. Ismeri a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Képes stresszoldó módszereket alkalmazni, választani. Tudatában van annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismeri az egészségre káros, szenvedélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, tudatosan tartózkodik ezektől. Ismeri a rizikófaktor fogalmát, képes értelmezni erre vonatkozó információkat. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Tud a gyász szakaszairól és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákról, ismeri a hospice-szolgáltatás fogalmát. Képes értelmezni a gyógyszerekhez tartozó betegtájékoztatót. Ismeri az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés módját, képes tájékozódni a betegjogokról és az orvosválasztás lehetőségeiről. Tisztában van a védőoltások szerepével, ismeri ezek alapvető hatásmechanizmusát, tud példákat sorolni védőoltásokra.

### **Felelősségvállalás másokért, önkéntesség**

A tanuló felismeri, ha környezetében, szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten kötelességének érzi a segítségnyújtást és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni. Tisztában van az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

### **Fenntarthatóság, környezettudatosság**

A tanuló érti a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés különbözőségeit, képes az ezzel kapcsolatos különböző szakpolitikák, törekvések és folyamatok egyes hatásainak megértésére. Konkrét példákon keresztül érti, hogyan függ össze a fenntarthatóság három vetülete (a gazdaságossági, a környezeti és a szociális fenntarthatóság) globális problémákkal. Érti, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, érti ezek kockázatát, és látja ezzel kapcsolatos felelősségét. Képes fokozatosan megérteni és értelmezni egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. A tanulóban felelősség ébred abban, hogy saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Érti a hagyományok szerepét a harmonikus és fenntartható életvitel megalapozásában. Képes a fenntarthatósággal kapcsolatban információkat keresni és értelmezni. Ismeri egyes hazai és nemzetközi szervezetek, intézmények fenntarthatósággal kapcsolatos munkáját.

### **Pályaorientáció**

Tudatosul a tanulóban, hogy élete során többször pályamódosításra kerülhet sor, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek. Reális ismeretekkel rendelkezik saját képességeiről, adottságairól tervezett szakmájával, hivatásával összefüggésben, továbbá munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Tisztában van azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel rendelkezik. Képes önéletrajzot készíteni, vagyis képes írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

### **Gazdasági és pénzügyi nevelés**

A tanuló rendelkezik ismeretekkel az euroövezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életében. Törekszik arra, hogy a fejlődési,

megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitelben elégítse ki. Felismeri, hogy az egyén életútját a külső tényezők, hatások is nagymértékben befolyásolják, alakítják, melyek végig jelen vannak az emberi élet során. Érti a gazdasági folyamatok összefüggéseit különböző globális problémákkal is. Képes információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Kellő ismerettel rendelkezik ahhoz, hogy számlát nyisson, és azt használja.

### **Médiatudatosságra nevelés**

A tanuló tudatosan választ a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására.

### **A tanulás tanítása**

A tanuló megtanul jegyzetelni, rendszeresen használja az önálló, áttekinthető, lényegkiemelő jegyzetelési technikát hallott vagy olvasott szöveg alapján. Tisztában van azzal, hogy a jegyzetelés alkotás, hogy a gondolkodás által a meglévő ismeretekből egy új gondolatot hozhat létre. Képes saját tanulási stílusának, erősségeinek és gyengeségeinek megfelelő tanulási stratégiák kialakításával önálló tanulásra. A tanuló ismeri az időmenedzsment jelentőségét, alkalmaz ezt segítő technikákat. Képes a különböző információkat különböző formában feldolgozni és rendszerezni, használ tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. A tanulás folyamatában gyakorolja a szóbeli, az írásbeli és a képi kifejezés különböző formáit.

A tanuló tud különböző természeti és társadalmi jelenségeket megkülönböztetni, összehasonlítani; alkalmazza a különböző tantárgyakban szerzett ismereteit ezek értelmezésében.

### **Értékelés**

Érdemjeggyel nem értékelünk ebből a tantárgyból.

Értékelésünkben a formáló-segítő értékelés dominál.

Irányadó az iskolai Házi rendben megfogalmazott értékrend.

Hangsúlyt fektetünk a tanulók önértékelésére.

Figyelembe vesszük, hogy az emberben több adottság jelenik meg egymás mellett, a kiemelkedők erősítésével fejlesztjük a gyengébbeket.

### **Az osztályfőnöki órák témakörei**

#### **Kötött témák:**

- 1. Énképünk**  
(Milyen a harmonikus személyiség?)
- 2. Egészségünk védelme**  
(Ép testben ép lélek!)
- 3. Munkakultúránkról**  
(A tanulás, továbbtanulás és munkák, foglalkozások)
- 4. Helyünk a társadalomban**  
(Az osztály illetve iskolaközösségben, a társadalomban)
- 5. A családi élet harmóniája**  
(társkapcsolatok, szexualitás, szerelem, család, házasság, válás, szülői szerep)
- 6. A szabadidő helyes eltöltése**  
Művészetekkel való foglalkozás: múzeum, színház, film, könyv, tánc, zene;  
Sporttal való foglalkozás: korához adottságaihoz válasszon sportot; táplálkozás, egyéb értelmes időtöltés

**7. Gyarapítsuk műveltségünket**

(tudomány és művészet; anyanyelvi műveltség; tanítás-tanulás kultúrája; vitakultúra; az ízlésről)

**8. Környezetkultúra**

(Környezetünk védelme; vízszennyezés; talajszennyezés; légszennyezés; sugárszennyezés; a fák és erdők szerepe; lármá és csend; a tűz elleni védelemről)

**9. Hazánk és a nagyvilág (ország – haza - szeretet)**

- A keresztény Magyarországról
- A hadkötelezettség
- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
- Európai Unió
- NATO
- Honismeret

**10. Jövőképünk (egyéni, társadalmi)****9. Ny. évfolyam****Célok és feladatok:**

A belépő évfolyamon a legfontosabb feladat az egyének közösségé formálása. Ehhez széles spektrumú önismeretre van szükség. Cél tehát az önismeret fejlesztése és elmélyítése, árnyaltabbá tétele, felkészítés a kulturált társ kapcsolatok építésére. Az aktuális és ideális énkép és identitástudat megismerése, élményszerű megélése, kialakítása, elmélyítése.

**Fejlesztési követelmények:**

A tanuló vallja magáénak az iskola preferált értékeit! Legyen tisztában önnön képességeivel, értékeivel, legyen képes önfejlesztésre. Legyen képes hatékony, logikus, szelektív tanulásra. Tanulásában és egyéb tevékenységeiben legyen kreatív. Tanulja meg konfliktusait kezelni. Találja meg helyét és szerepét a különböző közösségekben. Legyen elképzelése, terve a jövőről. Törekedjen az egészséges életmód kialakítására. Legyen tisztában a káros szenvedélyek következményeivel. Igényesen tudja eltölteni szabadidejét. Védje környezete, a természet értékeit. Törekedjék a társadalmi konvenciók betartására, a törvényes magatartásra. Legyen tájékozott a világ eseményeiben. Ismerje az EU, hazánk, városunk értékeit.

Célunk felébreszteni a diákokban az önmagukkal szembeni igényességet, az önképzésre való készséget, ennek érdekében a szakórak keretén belül sem feledkezünk meg a különféle képességek fejlesztéséről. Az osztályfőnöki órák segítik a személyiségjegyek fejlődését, egymás megismerését, az osztályközösség kialakulását. A társas kapcsolatokban szükséges normák, készségek kialakítását. Megalapozza a tanulók toleráns magatartását, vitakultúráját. Segíti a serdülő életszakasz helyes és könnyebb megélését.

A csoport mikroközösségéhez való tartozásán túl a tanuló találja meg helyét az osztály egészének közösségében is.

**Belépő tevékenységformák:**

Beszélgetés, vita, játék, szerepjáték, asszociációk, események, helyzetek megfigyelése, elemzése, beszámoló. Írásos feladatmegoldások: tesztek, kérdőívek kitöltése, jellemzések, önjellemzések írása, listavezetés különböző témákban. A szülői kapcsolattartás fontossága, a képesség sajátosságaiból fakadóan a tanuló számára egy reális jövőkép körvonalozása. Szülőtanárok találkozók és spontán, illetve szerzett alkalmak az osztályközösségek homogenizálására. **A két tanítási nyelvi képzésben** részt vevő osztályokban a helyzetből fakadóan néhány cél és feladat, valamint fejlesztési követelmény és tevékenységforma fokozottabb hangsúlyt kap

**Az órák felosztása**

|                    |        |
|--------------------|--------|
| Tantervi témákra   | 22 óra |
| Aktuális témákra   | 6 óra  |
| Iskola, osztály    | 3 óra  |
| Tagozat, speciális | 5 óra  |
| Összesen:          | 36 óra |

**Követelmények**

Nagyfokú önállósággal legyenek képesek a tanulók a tanévre szóló feladatok kitűzésére, megvalósítására, értékelésére.

Értékelésük, önértékelésük reális legyen.

Tudják egyéni érdekeiket összhangba hozni a közösségeikkel, amelynek tagjai. Legyenek tisztában az emberi kapcsolatokban rejlő értékekkel.

Viselkedésük, nyelvi magatartásuk váljon tudatossá.

Művelődési szokásaikban a kulturáltság jelentkezzen. Váljon az egészség védelme állandó igényükké.

**9. évfolyam**

**Évi óraszám: 36**

**Célok és feladatok**

Az általános műveltség gyarapítása, a világszemlélet és a helyes erkölcsi értékrend megszilárdítása a tanulóban. Az önismeret fejlesztése és elmélyítése, árnyaltabbá tétele, felkészítés a kulturált társkapcsolatok építésére. Társkapcsolatok kezelése. Differenciált emberkép, énkép és identitástudat árnyalt elmélyítése. Felkészülés az ifjúsági életszakaszra.

**A továbbhaladás feltételei**

A tanuló életkorának megfelelő szinten legyen képes különböző forrásokból ismeretek összegyűjtésére, osztályozására, elemzésére. tudja leírni ideális énképét és legyen tisztában az aktuális énképével. Legyen tisztában az egyéni és a közösségi értékekkel, jogokkal és kötelességekkel. Ismerje az erkölcsi értékeket. Tudjon felvázolni értelmes és reális jövőképet.

**Fejlesztési követelmények**

Az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott preferált értékeket tekintjük fő feladatunknak (tudás, humánus, kreativitás, egészség, hazaszeretet, esztétika) figyelembe véve az életkori sajátosságokat is.

Kiemelt helyen szerepel továbbra is a gimnáziumi oktatás fő feladata az általános műveltség megszerzése, és annak tudatosítása, hogy ez csak folyamatos, és kitartó tanulással érhető el. A tanulók a gyakorlatban alkalmazható, megbízható és továbbfejleszthető alaptudással rendelkezzenek. Legyenek nyitottak a világra, az új információk szerzésére. Ismerjék fel a tudást, mint értéket. Alakuljon ki bennük igény tudásuk továbbfejlesztésére.

Rendelkezzenek megfelelő ön- és emberismerettel. Ismerjék fel saját értékeiket és hibáikat. Legyenek toleránsak, tudjanak társas kapcsolatokat teremteni. Tudják a feltárt problémákat kezelni.

Az egészséges életmódra nevelés kiemelt helyet kap. Cél az egészséges életvitelt folytató, testileg- lelkiileg egészségesen fejlődő fiatalok nevelése. Tudjanak vigyázni saját egészségükre. Megfelelő iskolai atmoszféra megteremtése.



Becsüljék meg az elért eredményeket (ország, város, iskola, család). Legyenek képesek a továbbfejlesztésre. Esztétikus környezet megteremtése.

Tanulás módszertani gyakorlatok.  
 Képességek kiaknázása, fokozása.  
 Önbizalom erősítése.  
 Gondolkodási kultúra fejlesztése.  
 Memóriatorna.  
 Külföldi tanulási lehetőségek és tapasztalatok.  
 Döntéshozatal.  
 A kritika és a kudarcok elviselésére irányuló képesség fokozása.  
 Problémafeltárás és konfliktuskezelés.  
 Vitakultúra fejlesztése  
 Módszerek a feszültség oldására (meditáció, relaxáció, agykontroll)  
 Az egészségmegőrzés lehetőségei (sport, kirándulás, rendszeres testedzés, egészséges táplálkozás)  
 Káros szenvedélyek megelőzése (dohányzás, drog).  
 Szexuális felvilágosítás Szabadidő kulturált eltöltése  
 Védje a természet értékeit  
 Legyen tájékozott a világ eseményeiben.

#### Belépő tevékenységformák:

| TÉMAKÖRÖK                    | TARTALMAK                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tanulás, módszertan          | Tanulási szokások<br>Tanulásmódszertan - kisebb csoportokban<br>Gondolkodva tanulás fontossága<br>Iskolai könyvtár ismerete<br>Szakkönyvek segítsége a tanulásban<br>Tanulmányi munka értékelése |
| Humánium, kreativitás        | Illemszabályok ismerete<br>Vitakultúra<br>Emberi kapcsolatok<br>Konfliktuskezelés                                                                                                                |
| Egészség                     | Egészséges életvitel (táplálkozás, sport)<br>Napirend<br>Káros szenvedélyek<br>Fertőző és nemi betegségek (külső óraadó)                                                                         |
| Hazaszeretet, esztétika      | A környezetünk, amelyben élünk<br>Országunk, városunk megismerése<br>Eszközeink megbecsülése<br>Magyarságtudat (film, kirándulás, sztereotípiás)                                                 |
| Pályaorientáció              | Önismeret, énkép<br>Képességek, adottságok felismerése<br>Távlati tervek, elképzelések                                                                                                           |
| Könyvtárhasználati ismeretek | Iskolai könyvtárban                                                                                                                                                                              |

#### Az órák felosztása

|                  |        |
|------------------|--------|
| Tantervi témákra | 22 óra |
| Aktuális témákra | 6 óra  |

|                    |        |
|--------------------|--------|
| Iskola, osztály    | 3 óra  |
| Tagozat, speciális | 5 óra  |
| Összesen:          | 36 óra |

**Követelmények**

Ismerjék művelődési lehetőségeiket, alakuljon ki igényük többféle műveltségghordozó felhasználására.

Rendelkezzenek az önálló ismeretszerzés képességével.

Tudjanak védekezni a negatív hatások ellen.

Tartsák tiszteletben mások meggyőződését, hitét.

Rendelkezzenek reális pályaképpel.

Viselkedésükben, nyelvhasználatukban nagyfokú tudatosság jelenjen meg.

**11-12. évfolyam****Évi óraszám: 36****Célok és feladatok:**

Az iskola pedagógiai programjában fontosnak tartott célokat és feladatokat fogalmazzuk meg, az életkori sajátosságokat figyelembe véve. E szerint értelmiségi létre, konstruktív életvezetésre, önmegvalósításra törekvő fiatalokat szeretnénk nevelni, akiknek van jövő képük, erkölcsi tartásuk, konvertálható tudásuk, igényük a folyamatos tanulásra, önmaguk és a világ megismerésére.

Preferált értékeink: *tudás, humánus, kreativitás, egészség, hazaszeretet, esztétikum.*

A 10. évfolyamon előtérbe kell kerüljön a továbbtanulásra való felkészülés – ezt fő célként is megfogalmazhatjuk. Ezzel együtt el kell kezdeni a társadalmi szerepvállalásra való felkészülést. Meg kell tanulni a kulturált konfliktuskezelést. El kell sajátítani az ellentétes nemhez való viszonyulás kulturált formáit.

Az osztályfőnöki nevelés hozzájárul az általános műveltség gyarapodásához, a világ dolgainak összhangban történő szemléléséhez. Megerősíti a szaktárgyi órákon kapott nevelői hatásokat.

A célok az alábbi tevékenységek formájában valósíthatók meg: beszélgetés, kiselőadás, vetélkedő, külső előadó meghívása, az óra külső helyszínen tartása, drámapedagógiai tevékenységek, osztálykirándulás.

**Fejlesztési követelmények**

A tanuló vallja magáénak az iskola preferált értékeit!

Legyen képes hatékony, logikus, szelektív tanulásra. Legyen tudatában szellemi és fizikai képességeinek. Tudása segítse kreativitásában. Legyen képes önfejlesztésre. Töretlenül fejlődjön önismerete, lelki harmóniája. Tanulja meg konfliktusait kezelni. Találja meg helyét és szerepét a különböző közösségekben. Legyen elképzelése, terve a jövőről.

Törekedjen az egészséges életmód kialakítására. Legyen tisztában a káros szenvedélyek következményeivel. Legyen igénye a szabadidő kulturált eltöltésére.

Védje a természet értékeit. Törekedjék a társadalmi konvenciók betartására, a törvényes magatartásra. Tegyen meg mindent szűkebb környezete esztétikusabbá tétele érdekében. Legyen tájékozott a világ eseményeiben. Ismerje az EU, hazánk, városunk értékeit, jellegzetességeit.

A tanulók legyenek képesek kulturált vitára, ehhez nyílt beszélgetésekre eszmecserékre kell lehetőséget kapniuk. Videofilm, táblázatok, kérdőívek kitöltése.

### Belépő tevékenységformák

| TÉMAKÖRÖK                  | TARTALMAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tanulás, tanulásmódszertan | Descartes:<br>Kétkedés<br>Részekre osztás<br>Fokozatosság elve<br>Általános áttekintés<br>Formális logika<br>Kritikus ember, szuggesztió nélkülözése<br>Óvatosság, pontosság, szabatosság, világosság<br>Kritikus szemlélet<br>Konstruktivitás<br>Az alkotás szükséglete<br>Éleselmjűség, specializálódás<br>Bölcsességre való törekvés<br>Szakmai tökéletességre való törekvés<br>Megelégedettségére való törekvés<br>Értelmi jellegű szenvedélyek<br>Nem értelmi jellegű tevékenységeink intellektualizálása<br>Ítéletek indoklásának ismerete, tartalmának vállalása a megindokoltsággal arányosan<br>Előítéletek, tekintélyek elutasítása<br>A saját nézetek önkritikával való ellenőrzése<br>Ok-okozati összefüggések ismerete<br>Az igazság relativitása<br>Komplementaritás a gondolkodásban |
| Vita                       | Érvelés, nyitottság, türelem, kérdésfeltevés<br>Objektív valóság – szubjektív vélemény<br>Vélemények cseréje<br>Közös igazság kimunkálása<br>A vitára való felkészülés<br>Szómagusok<br>Egyszerre egy személy beszéljen!<br>Mindenkit figyelmesen meg kell hallgatni!<br>Annyit beszélj, amennyi szükséges, ne többet!<br>Ne térjünk el messzire a tárgytól!<br>A véleménynyilvánítás és a tévedés joga mindenkinek megillet<br>A mértéktartó kritika jobb, mint a lehurrogás<br>A vita jó hangulata                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

| TÉMAKÖRÖK                                  | TARTALMAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tanulmányi munka értékelése                | Helyzetelemzés<br>A tervezettől, várttól való eltérés<br>Az okok feltárása<br>Javaslatok korrekciókra<br>Közös álláspont kialakítása<br>Szükséges tevékenység megjelölése<br>Szüksége esetén egyeztetés szaktanárokkal, szülőkkel                                                                                                                                                                                                                       |
| Önismeret                                  | Az önvizsgálat alapjai :<br>Önismereti kép (amit tartunk magunkról)<br>Énkép (környezetünk visszajelzése)<br>Ajánlott önjellemzés készítése<br>Az önmegvalósítás lépései:<br>Helyes énkép<br>Célok kijelölése<br>Értékrend kialakítása<br>Folyamatos önfejlesztő munka<br>Jövőkép: pályaorientáció (felsőoktatási intézmények bemutatása)<br>Önismereti teszt írása                                                                                     |
| Lelki harmónia – konfliktuskezelés         | Családi konfliktusforrások és megoldási módok<br>Közösségi (iskola) konfliktusforrások és kezelésük<br>Társadalmi konfliktusok, pl. gazdagság-szegénység; korrupció; bűnözés; faji vagy vallási ellentét; munkanélküliség, áldozattá válás                                                                                                                                                                                                              |
| Egészségnevelés                            | Az egészséges életmód:<br>Testkultúra Napirend Táplálkozás<br>Káros szenvedélyek<br>Fertőző és nemi betegségek<br>A sportolás szerepe<br>Egészségvédelmi teszt                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Az ember a természetben és a társadalomban | Helyünk a társadalomban:<br>Milyen társadalomban élünk<br>A „másság” fogalma<br>Gyermekevédelem és gyermekbűnözés<br>Viselkedéskultúránk:<br>Illemszabályok, a kultúrált viselkedés kritériumai különböző szituációkban<br>Közlekedésre nevelés<br>Az emberi kapcsolatok:<br>A közösséghez való viszony felmérése<br>Értékpreferenciák az osztályon belül<br>A tanulók helye a közösségben<br>Szeretet-szerelem-szexualitás<br>Aktuális politikai témák |
| Iskolánk városunk, hazánk, EU              | Ország, állam, nemzet fogalma<br><br>Az Európai Unió, az Európa Tanács, a NATO                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

**Az órák felosztása**

|                    |        |
|--------------------|--------|
| Tantervi témákra   | 22 óra |
| Aktuális témákra   | 6 óra  |
| Iskola, osztály    | 3 óra  |
| Tagozat, speciális | 5 óra  |
| Összesen:          | 36 óra |

**Követelmények**

Rendelkezzenek tanulóink kellő önbizalommal, egészséges versenyszellemmel, amely maximálisan elősegíti önmegvalósításukat.

Legyen kudarcűrő képességük, több irányban tudják mobilizálni meglévő tudásukat. Verbális kommunikációjuk feleljen meg az érettségi követelmények magas szintű kifejtéséhez.

Legyen igényük az önművelésre, művelődésre.

**11. évfolyam****Évi óraszám: 36****Célok és feladatok:**

Az iskola pedagógiai programjában fontosnak tartott célokat és feladatokat fogalmazzuk meg, az életkori sajátosságokat figyelembe véve. E szerint értelmiségi létre, konstruktív életvezetésre, önmegvalósításra törekvő fiatalokat szeretnénk nevelni, akiknek van jövő képük, erkölcsi tartásuk, konvertálható tudásuk, igényük a folyamatos tanulásra, önmaguk és a világ megismerésére.

Preferált értékeink: tudás, humánus, kreativitás, egészség, hazaszeretet, esztétikum.

A 11. évfolyamon előtérbe kell kerüljön a továbbtanulásra való felkészülés – ezt fő célként is megfogalmazhatjuk. Ezzel együtt el kell kezdeni a társadalmi szerepvállalásra való felkészülést. Meg kell tanulni a kulturált konfliktuskezelést. El kell sajátítani az ellentétes nemhez való viszonyulás kulturált formáit.

Az osztályfőnöki nevelés hozzájárul az általános műveltség gyarapodásához, a világ dolgainak összhangban történő szemléléséhez. Megerősíti a szaktárgyi órákon kapott nevelői hatásokat.

A célok az alábbi tevékenységek formájában valósíthatók meg: beszélgetés, kiselőadás, vetélkedő, külső előadó meghívása, az óra külső helyszínen tartása, drámapedagógiai tevékenységek, osztálykirándulás.

**Fejlesztési követelmények**

A tanuló vallja magáénak az iskola preferált értékeit!

Legyen képes hatékony, logikus, szelektív tanulásra. Legyen tudatában szellemi és fizikai képességeinek. Tudása segítse kreativitásában. Legyen képes önfejlesztésre. Töretlenül fejlődjön önismerete, lelki harmóniája. Tanulja meg konfliktusait kezelni. Találja meg helyét és szerepét a különböző közösségekben. Legyen elképzelése, terve a jövőről.

Törekedjen az egészséges életmód kialakítására. Legyen tisztában a káros szenvedélyek következményeivel. Legyen igénye a szabadidő kulturált eltöltésére.

Védje a természet értékeit. Törekedjék a társadalmi konvenciók betartására, a törvényes magatartásra. Tegyen meg mindent szűkebb környezete esztétikusabbá tétele érdekében. Legyen tájékozott a világ eseményeiben. Ismerje az EU, hazánk, városunk értékeit, jellegzetességeit.

A tanulók legyenek képesek kulturált vitára, ehhez nyílt beszélgetésekre, eszmecserékre kell lehetőséget kapniuk. Videofilm, táblázatok, kérdőívek kitöltése.

Fogadtassa el önmagával az egészséges életvitel elsőbbségét, legyen tisztában a káros szenvedélyek következményeivel. Érezze a felelősséget társai egészségéért is.

Környezetének esztétikumára mindenkor ügyeljen. Őrizze meg a természet értékeit. Mint jövő generáció polgár legyen tisztában döntéseinek felelősségével, legyen igénye a tájékozott világlátásra, s legyen képes megőrizni magyarságának értékeit.

### Belépő tevékenységformák

| TÉMAKÖRÖK                            | TARTALMAK                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| "Visszatérő" feladatok               | A tanév munkarendje, a házirend<br>Aktuális feladatok                                                                                                                                              |
| Helyünk a társadalomban              | Társadalom és az állam A Rendről ( köz-biztonságközrend )<br>Magánélet - közélet<br>Társadalmi konfliktusok                                                                                        |
| Devianciák                           | - öngyilkosság<br>- bűnözés - börtönélet<br>- alkoholizmus<br>- kábítószer<br>- prostitúció<br><br>Gyermekevédelem és gyermekbűnözés A gyermekek jogai<br>Vallás és társadalom ( szekták )         |
| Ember és természet                   | A környezetünk védelméről<br>A vízszennyezésről<br>A talajszennyezésről<br>A légszennyezésről<br>A sugárszennyezésről<br>A fák és erdő szerepéről<br>A lárma és a csend<br>A tűz elleni védelemről |
| "Aktualitások"<br>Aktuális feladatok | Az eredmény és a tanulás feltételeinek megbeszélése                                                                                                                                                |

### Az órák felosztása

|                    |        |
|--------------------|--------|
| Tantervi témákra   | 22 óra |
| Aktuális témákra   | 6 óra  |
| Iskola, osztály    | 3 óra  |
| Tagozat, speciális | 5 óra  |
| Összesen:          | 36 óra |

### Követelmények

Rendelkezzenek tanulóink kellő önbizalommal, egészséges versenyszellemmel, amely maximálisan elősegíti önmegvalósításukat.

Legyen kudarcűrő képességük, több irányban tudják mobilizálni meglévő tudásukat. Verbális kommunikációjuk feleljen meg az érettségi követelmények magas szintű kifejtéséhez.

Legyen igényük az önművelésre, művelődésre.

**12. évfolyam****Évi óraszám: 32****Célok és feladatok:**

Az iskola pedagógiai programjának szellemében fogalmazzuk meg céljainkat és feladatainkat. Tanulóinkat a folyamatos tanulás igényére neveljük. Sokoldalú és kreatív lelkületű fiatalokat szeretnénk útnak indítani, akik tudással és biztos erkölcsi érzékkel tudják megítélni önnön, valamint szűkebb és tágabb környezetük kapcsolatrendszerét.

Értékeink a tudás, humánus, kreativitás, egészség, hazaszeretet, esztétikum. A 12. évfolyamon óhatatlanul előtérbe kerül az érettségire és a továbbtanulásra való felkészülés.

Fő célunk, hogy tanulóink reálisan döntsenek pályaválasztásukban. Ezen kívül fel kell készítenünk őket a fiatal felnőtt szerepeire is: mikro- és makroközösségben való szerepvállalásra, a jövőre felelősségteljes családi élet normáira.

Céljainkat változatos tevékenységformában valósíthatjuk meg. Meghívott előadó (szakember), tanulói felkészülés (kiselőadás és vita), beszélgetés, filmvetítés, drámapedagógiai módszerek, stb. és ezek variánsai közül élhetünk a számunkra adott körülmények között a legmegfelelőbbel.

Tanulóink az öt év során következetes nevelésünk folytán megismerkednek iskolánk értékrendjével.

**Fejlesztési követelmények**

A 12. évben is feladatunk, hogy legyen a tanulónak igénye és kellő eszköztára a hatékony és szelektív ismeretszerzésre. Az ismeretek ismételése során mindinkább átfogóvá váló tudása biztosítson számára egy globális világlátást. Kellő önismeret birtokában találja meg helyét a közösségben. Gyakorolja a tolerancia elvét, és tanulja meg a kulturált konfliktuskezelést.

Legyen elképzelése önnön jövőjéről, céljairól.

Fogadtassa el önmagával az egészséges életvitel elsőbbségét, legyen tisztában a káros szenvedélyek következményeivel. Érezze a felelősséget társai egészségéért is. Környezetének esztétikumára mindenkor ügyeljen. Őrizze meg a természet értékeit. Mint jövőre választópolgár legyen tisztában döntéseinek felelősségével, legyen igénye a tájékozott világlátásra, s legyen képes megőrizni magyarságának értékeit.

Hazánk felelős, művelt polgáraivá váljanak.

**Belépő tevékenységek**

| <b>TÉMAKÖRÖK</b>       | <b>TARTALMAK</b>                                                                                                                                                                      |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| "Visszatérő" feladatok | Felkészülés az érettségire - érettségi szerepe<br>- vizsgaszabályzat<br>- iskolai előírások                                                                                           |
| Családtervezés         | A családtervezési alkalmassági vizsgálat<br>3 hónapos felkészülés a fogamzásra Kora terhesség fokozott védelme<br>A családtervezés általános szabályai<br>A sikertelen családtervezők |
| A munka világa         | A munka szerepe az ember életében a munkaerőpiac A pályaválasztás<br>A munkavállalás - a foglalkoztatással kapcsolatos fogalmak                                                       |
| Munkajog               | A Munka Törvénykönyve<br>A munkabékekről<br>A munkanélküliségről                                                                                                                      |

|                                                     |                                                                                              |
|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| A szaktudás fejlesztése - továbbképzés - áthelyezés | A szakszervezetekről<br>Munkahelyi viselkedéskultúra<br>Ügyintézés, az intézmények rendszere |
| Vállalkozási formák                                 | - egyéni vállalkozás<br>- társas vállalkozás<br>- magángazdálkodás                           |
| "Aktuálisok"                                        | Az eredmény és a tanulás feltételeinek megbeszélése                                          |
| Aktuális feladatok                                  |                                                                                              |

**Az órák felosztása :**

|                    |        |
|--------------------|--------|
| Tantervi témákra   | 19 óra |
| Aktuális témákra   | 6 óra  |
| Iskola, osztály    | 3 óra  |
| Tagozat, speciális | 4 óra  |
| Összesen:          | 32 óra |

**Követelmények**

Rendelkezzenek a demokráciában élő polgár felelősségtudatával.

Legyenek fogékonyak más nemzetek problémáira, eredményeire. Hazánk felelős, művelt polgáraivá váljanak.

**TESTNEVELÉS**

A Nat-ban megfogalmazott nevelési célok mentén az Európai Unió által kialakított kulcskompetenciák kialakítása a középfokú nevelési-oktatási szakaszban is folytatódik, a Nat-ban meghatározott tanulási kompetencia-összetevők fejlesztésével.

A testnevelés tanulása során kiemelt szerepet kap a testi-lelki egészségre nevelés, ezen belül az egészségtudatos magatartás kialakítása, a primer prevenció jelentőségének, módszereinek hangsúlyozása, a mindennapi stresszel történő megküzdés pozitív stratégiáinak elsajátítása, tudatos alkalmazása. Az egyéni érdeklődéshez, adottságokhoz igazodó önálló mozgásprogramok kialakítása a konstruktív tanulás alapelvein keresztül realizálódik, mely az autonóm tanulásra és tudatos életpálya-építésre nevelés célját valósítja meg. A testnevelés sajátos társas környezetben megvalósuló mozgástartalmai az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelik a tanulókat a társas kapcsolataikban.

A mozgástanuláson keresztül megvalósuló motorikus fejlesztés mellett ebben az időszakban kiemelt hangsúlyt kap az alapvető kondicionális képességek fejlesztése, azok gyakorlati hasznának tudatosítása. A mozgással kapcsolatos pozitív attitűd mellett szükséges kialakítani a mozgásszegény életmód rizikótenyezőivel szembeni egészséges félelmet. A tanuló megismeri az egészségorientált képesség-összetevőket, azok jelentőségét az egészségmegőrzésben. Tudatos lépéseket tesz egészsége megőrzése érdekében, amelynek megvalósításához a sport eszközrendszerének felhasználását stratégiai fontosságúnak tartja. Ismeri a testi-lelki jóllét fogalmát, jelentőségét. Sokoldalú mozgástapasztalatai birtokában képes választani a különböző rekreációs mozgásformák közül, önálló és tudatos sporttevékenységet végez. Értéknek tartja a természetben folytatott mozgást, tudja és tapasztalja annak pozitív, egészségmegőrző hatását, ami erősíti a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettségét.



A korosztály kondicionális fejlesztésében kiemelt szerepet kap a teljes nevelési szakaszon átívelő aerob állóképesség-fejlesztés, melynek módszereit, különböző lehetséges mozgásformáit, a biztonságos fejlődést elősegítő alapelveit, eljárásait megismeri és egyre tudatosabban alkalmazza.

A kondicionális képesség fejlesztésénél figyelembe kell venni a nemi különbségekből fakadó biológiai-élettani eltéréseket. Míg a fiúk esetében a szervezetben lezajló változások kedvezően hatnak a teljesítmény fejlődésére, a lányok helyzetében a 15-16 éves korra elért teljesítmény maximum szinten tartása is relatív fejlődésként értelmezhető, mivel fejlesztő hatások nélkül jelentős a visszaesés mértéke.

A koordinációs képesség fejlesztésében a 15–18 éves kor a differenciáló-irányító képesség fejlődésének kiemelt szenzitív időszaka. Ez elsősorban a nyílt jellegű mozgásvégrehajtások során megmutatkozó kreativitásban, a játékszituációkhoz történő gyors alkalmazkodásban ölt testet.

A tanulási terület nevelési-oktatási stratégiájában egyre fontosabb szerepet játszanak az egyéni tanulási útvonalakra épülő, kognitív dominanciájú, tanulóközpontú indirekt módszerek. Itt fokozatosan megjelenik a tanulók által szervezett, tervezett tanulás.

A tanár-diák kapcsolatokban egyre kevésbé a hierarchián alapuló tekintélyelvű, mindinkább a mentor jellegű viszony kap hangsúlyos szerepet. A korosztály nevelését koordináló pedagógiai kultúra legfontosabb részét továbbra is a tanulók pozitív énképét, önismereti folyamatait alakító, a pedagógustól érkező formatív értékelés képezi, melyet az ön- és társértékelés egészít ki.

A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpikonjainak megismerésével a tanulókat az általános iskolában megkezdett személyiségformáló tevékenység folytatásaként a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás kiemelt szerepet kap.

A digitális technológiák segítségével a tanulói teljesítmények monitorozásán keresztül erősíthetjük a tanulói motivációt és igényt az egészségorientált fittségösszetevők fejlesztésére. A technológia adta lehetőségek további felhasználásával az elméleti ismeretek elmélyítésére nyílik mód, különböző projektek megvalósításával, az aktív tanulás alapelvét követve.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

**A tanulás kompetenciái:** A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

**A kommunikációs kompetenciák:** A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sport-

tevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

**A digitális kompetenciák:** Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

**A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

**A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:** A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrataltság stb.).

**A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értéknek kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

**Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerőkölsi tulajdonságok (például fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljeség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotonitást és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkétség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító

sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A fő célok mellett kiemelt rész cél a 15–18 éves korosztály körében nagyobb arányban megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal és belgyógyászati betegségekkel rendelkező tanulók adaptív testedzésének, mozgásműveltségük bővítésének biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és tudatos, rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása. A tanulók kiválaszthatják a betegségüktől, elváltozásuktól függetlenül végezhető különböző testgyakorlatokat, szabadidős és sportjátékokat.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése, ami egyre növekvő tanulói felelősségen alapuló eljárások (ön- és társértékelés) megjelenésével válik módszertanilag változatos repertoárrá. A teljesítmények méréséhez ebben az életkori szakaszban is fontosak a különböző kritériumokra vagy normákra vonatkoztatott pontérték-táblázatok, melyeket a tanulók tudatosan nyomon követnek, de az egyes próbákban és tesztekben elért eredmények nem lehetnek kizárólagos eszközei a tanulói teljesítmény értékelésének. A motoros tanulói teljesítmények mellett az értékelés részét képezik még az érzelmi-akarati tényezők is. A minősítésbe beszámítható a tanuló által önállóan választott és rendszeresen gyakorolt szabadidős vagy versenyszerű sporttevékenység, valamint a különböző sporteseményeken való szurkolói, szervezői és versenybírói aktivitás. Ez nemcsak emocionális, hanem pedagógiai és sportszakmai kérdés is.

## 9–10. évfolyam

A pubertáskor viharos évei és annak fokozatos lecsengése tehető erre az időszakra. A 9. évfolyamba lépve a fiúk egy jelentős növekedési szakaszban vannak, melynek során koordinációs képességeik átmeneti visszaesése folyamatosan megszűnik. A tanulók között biológiai fejlettségük tekintetében jelentős eltérések tapasztalhatók, ami fokozott odafigyelést, gondos tervezést és differenciált terhelésadagolást igényel a pedagógus részéről. A lányok 7–8. évfolyamban elkezdődött testösszetétel-változási szakasza tovább folytatódik. Az egészségorientált képességösszetelevők közül az aerob állóképesség fejlődése az előző évekhez hasonlóan sok tanulónál megtorpanást mutat, melynek befolyásoló tényezője a testalkati átrendeződés és a motivációs bázis jelentős átalakulása. Itt hangsúlyossá válik a kognitív folyamatok szabályozó szerepe a

rendszeres mozgás kialakításában. A nyílt jellegű mozgásformák iránti – a szituációkhoz kötött és a személyiségvonást érintő – érdeklődés csökken, viszont a hatékony pedagógiai folyamatok eredményeként a különböző mozgásformák összetett hatásainak elérésére irányuló autonóm külső motiváció növekszik, mely idővel belső hajtóerővé válhat.

A sportjátékok oktatása terén nagy kihívást jelent a tanulók eltérő általános iskolai előképzettségének összehangolása. A cél elsősorban a fair play szabályai melletti folyamatos játék kialakítása, melynek során fokozatosan formálódik a tanulók önszabályozó képessége. A tanulók egyre inkább felismerik a sportjátékok rekreációs célú, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló lehetőségeit.

Serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének.

**A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

### **MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS**

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- a testedzéshez, a sportoláshoz kívánatosnak tartott jellemzőknek megfelelően (fegyelmezetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) törekszik végrehajtani az elsajátított mozgásformákat;
- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

### **MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS**

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;
- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készség szinten kivitelez;
- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készség szinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, tanári ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- tanári ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a tulajdonságokat tudatosan és rendszeresen fejleszti.

### **VERSENGÉSEK, VERSENYEK**

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

### **PREVENCIÓ, ÉLETVITEL**

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti kerिंगési, légzési és mozgatórendszerét;

- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

### EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészségtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

**A 9–10. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 340 óra**

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| Témakör neve                                          | óraszám    |
|-------------------------------------------------------|------------|
| Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció | 36         |
| Atlétikai jellegű feladatmegoldások                   | 46         |
| Torna jellegű feladatmegoldások                       | 46         |
| Sportjátékok                                          | 64         |
| Testnevelési és népi játékok                          | 15         |
| Önvédelmi és küzdősportok                             | 27         |
| Alternatív környezetben üzhető mozgásformák           | 38         |
| Mozgáskultúra                                         | 68         |
| <b>Összes óraszám:</b>                                | <b>340</b> |

**TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció**

**ÓRASZÁM: 36 óra**

#### TANULÁSI EREDMÉNYEK

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- belső igénytől vezérelve rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok tervezése segítségével, azok önálló végrehajtása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszer-gyakorlatok tervezése segítségével
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok önálló gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek tanári segítségével történő összeállítása, célzott alkalmazása

- A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása, egyszerűbb gyakorlatok esetén azok alkalmazása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások tudatos alkalmazása tanári segítséggel
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása és végrehajtása
- Terhelések után a különböző testrészek izomzatának nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal
- A sportágspecifikus bemelegítések önálló összeállítása, levezetése társaknak tanári kontrollal
- A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák önálló alkalmazása
- Relaxációs technikák tudatos alkalmazása
- Zenés bemelegítés összeállítása tanári segítséggel

**FOGALMAK**

légzőgyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szer gyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszer gyakorlatok

**TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások**

**ÓRASZÁM: 46 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a korábbi évfolyamokon elért eredményeihez képest folyamatosan javítja futóteljesítményét, amelyet önmaga is tudatosan nyomon követ;
- képes a kiválasztott ugró- és dobótechnikákat az ilyen jellegű játékok, versengések és versenyek közben, az eredményesség érdekében, egyéni sajátosságaihoz formálva hatékonyan alkalmazni.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképeség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása
- Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitáshoz tartozó tartós futások tanári segítséggel történő rendszeres végrehajtása
- Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel
- Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

- Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése
- Futások:
  - Futóiskolai gyakorlatok (térdemelés, saroklendítés, taposó futás, ollózó futás, keresztezőfutás) és futófeladatok (repülő- és fokozófutások kar- és lábmunkájának fejlesztése, dinamikai jellemzőinek növelése, különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással)
  - Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–30 m távolságra, térdelőrajt rajttámlából versenyszerűen, időre 20–40 m kifutással. Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgásképeség-fejlesztéssel
  - Váltóversenyek rövidített (pl.: 4×50 m, 4×200 m) távokon alsó vagy felső botátadással. Váltósorrend és váltótávolság segítségével történő kialakítása
  - Folyamatos futások 10-12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással
  - Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban
- Ugrások:
  - Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből, az elrugaszkodás és lendítések dinamikus mutatóinak és térbeli irányának javítása (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, váltott lábú elugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon)
  - Hasmánt, átlépő és flop felugrások gumiszalagra emelt elugró helyről (svédsekreány tető, dobantó). Hasmánt, átlépő és flop magasugrás 5–9 lépés nekifutásból gumiszalagra, lécre
  - Távolugrás lépő technika dinamikai és technikai javítása 10–14 lépés nekifutással. Versenyszerű ugrások eredményre. Ismerkedés a homorító és ollózó technika alapjaival emelt elugró helyről, közepes távolságról (4–8 lépés) nekifutással
  - Ismerkedés a hármassugrás technikájával, elugrások a gödörtől 4-8-mre kijelölt sávból.
- Dobások (tárgyi feltételektől függően a hajítás mellé egy lökő vagy vető technika választása kötelező):
  - Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel
  - Kislabda- vagy gerelyhajítás helyből, 1 és 2 keresztlépéssel járásból és lendületből célra és távolságra. Ismerkedés a lekészítés mozdulatával
  - Súlylökés 3 kg-os (lányok) és 5 kg-os (fiúk) szerrel, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással. Ismerkedés a forgással történő lökés technikájával
  - Egy- és kétkezes vetések szemből, oldal- és háttal felállással. Ismerkedés a diszkoszvetés és kalapácsvetés forgómozgásával könnyített vagy kiegészítő szerek alkalmazásával (pl.: gumilabda, frizbi, hulahoppkarika, ugrókötel)

## FOGALMAK

álló- és térdelőrajt, edzés módszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor

**A gyógytestnevelés-órán** atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált

alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata. Cél, hogy a tanulók ismerjék meg az atlétikai jellegű feladatok közül a betegségük, elváltozásuk számára kontraindikált gyakorlatokat.

**TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások****ÓRASZÁM: 46 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása
- A korábbi követelményeken túlmutató mozgásanyag tanulása és gyakorlása. Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan
- A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyosság, izomérzékenység) további fejlesztése
- A segítségadás biztonságos és szakszerű módjainak megismerése és elsajátítása a különböző tornaszereken, tanári felügyelettel történő alkalmazás
- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás
- Mászókulcsolással mászás 4–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 3–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek
- A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- *(Választható anyagként) Az alapugrások elsajátítása minitrampolinon*

*További tornaszer(ek) választása a helyi lehetőségeknek megfelelően, a diákok képességeihez igazodó differenciálással.*

- Talajon:
  - Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
  - Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
  - Emelés fejállásba – kísérletek
  - Fellendülés kézállásba, a kézállás megtartása 1-2 mp-ig



- Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejenátfordulás segítséggel, tarkóbillenés segítséggel
- Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
- Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
- Vetődések, átguggolások
- A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása
- Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel
- Ugrószerényen:
  - A korábban elsajátított ugrások továbbfejlesztése, az első és második ív növelése
  - Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
  - Hosszába állított ugrószerényen felguggolás, leterpesztés
  - Lányoknak keresztbe, fiúknak hosszába állított ugrószerényen terpeszátugrás

**Lányoknak:**

- Gerendán:
  - Érintőjárás; hármás lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyezten át fel- és leugrás
  - Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások
  - Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel
  - Fordulatok állásban, guggolásban
  - Tarkóállási kísérletek segítséggel
  - Leugrások feladatokkal
  - Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok

**Fiúknak:**

- Korláton:
  - Terpeszülés, támaszok (nyújtott támasz, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz), felkarfüggés
  - Alaplendület támaszban és felkarfüggésben
  - Támlázás, terpeszpedzés, szökkenés
  - Felkarállás
  - Gurulás előre terpeszülésből terpeszülésbe
  - Lendület előre

**FOGALMAK**

kézenátfordulás, fejenátfordulás, emelés fejállásba, tarkóbillenés, átguggolás, támaszugrások első és második íve, utánlépés, térdelőállások, lebegőállások, kelepfellendülés, vállátfordulás, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz, felkarfüggés, terpeszpedzés, felkarállás, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás, térdfüggés, fekvőfüggés, alugrás, kelepfelhúzóadás, kelepforrás, térdfellendülés

**TÉMAKÖR: Sportjátékok**

**ÓRASZÁM: 64 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

#### **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi.

#### **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai, alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálmódosítások mellett
- A nagyobb létszámú (5–7 fő/csapat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához
- A sportjátékokban az 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékhelyzetek jelentőségének, a hatékony csapatjátékkal történő összefüggéseinek tudatosítása
- A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek felismerése, tudatos gyakorlása a folyamatos sportjátékokban
- Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labda nélküli játékosok üres területre történő szélességi és mélységi mozgásába a kooperatív elemek bekapcsolása
- A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez
- Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása
- Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése
- Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens gondolkodásra épülő feladatmegoldások gyakorlása
- Tanári irányítással tanulói szabályalkotás
- Szabályok tudatos alkalmazása (játékvezetés gyakorlása)
- A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- Kézilabda:
  - A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező láb-munka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – célszerű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során
  - A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
  - 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékok (labdavezetés, irány- és iramváltások, indulócselek alkalmazása) kapura lövéssel összekapcsolva
  - Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen
  - Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben
  - Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban
  - A kapus-alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben
- Kosárlabda:

- A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező láb-munka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készség szintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben
- A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban
- Labdaátadások különböző módjainak a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása
- Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban
- Emberelőnyös és létszámonos helyzetekben gyorsindulások, lerohanások kosárra dobással befejezve
- Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védő játékos jelenlétében
- A folyamatos játékban történő szabálytalanságok felismerése, a fair play alkalmazása
- Létszámonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitásra épülő szabálmódosításokkal
- Röplabda:
  - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készség szintű alkalmazása különböző játék helyzetekben
  - A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre
  - Távolról érkező labda megjátszása a hálózhoz közel helyezkedő feladóhoz alkar- és kosárérintéssel
  - Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
  - Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása
  - A csapattársak közötti kommunikáció gyakorlása az eredményes játék érdekében
  - 3-3 és 4-4 elleni játék könnyített szabályokkal
- Labdarúgás:
  - A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások – tudatos és célszerű alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban
  - Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban
  - Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, valamint létszámfölényes játék helyzetekben
  - A területvédekezés és emberfogásos védekezés alkalmazása a játékban
  - A területszerzéssel történő emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának alkalmazkodása a területszerzéssel járó játék helyzetekhez
  - A kapusalaphelyzet gyakorlása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával
- Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása kisjátékokban, mérkőzésjátékokban
  - Gondolkodás és döntéskészség gyakorlása egyérintős és kétérintős játékokkal
  - Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása kisjátékokban és mérkőzésjátékokban

- Mozgások passzív, félaktív, aktív védő elleni palánkra ütött labdával
- Labdatartást fejlesztő játékok
- Kapura lövések labdavezetésből nehezített körülmények között
- Szabad ütések, büntető ütések kisjátékokban, mérkőzésjátékokban
- Kapuselhelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védekezője, a kapus és a védő játékosok együttműködése
- Csereszituációk kisjátékokban és mérkőzésjátékokban
- Emberfogós védekezés és területvédekezés kialakítása
- Létszámazonos kisjátékok a tanulók által alakított szabályok szerint

### FOGALMAK

játékrendszer, egyéni és csapattaktika, területvédekezés, emberfogás, elzárás, felső egyenes nyitás, sáncolás, forgásszabály, alapfelállítás, gyorsindulás, lerochanás, pozíciós játék, alakzatbontás és alakzatépítés, területvédekezés, emberfogós védekezés, helyezkedés

### TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok

ÓRASZÁM: 15 óra

### TANULÁSI EREDMÉNYEK

#### A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza.

#### A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi;
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre.

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A dinamikus változó méretű, alakú játéktérleten a figyelemmegosztást igénylő fogó- és futójátékokban a teljes játéktérlet felölő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktérlet határainak érzékelése
- Az azonos pályán párhuzamosan zajló 2 vagy több önálló fogó- és futójátékban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalon)
- Statikus és dinamikus célterületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástarmalaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban

- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénilig, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal
- A támadó és védő szerepek gyors váltakozására épülő, azokhoz való alkalmazkodást segítő páros, csoportos versengő játékok
- A védekezés és támadás hatékonyságát növelő csapattaktikai elemekre épülő kooperatív-tást igénylő versengő játékok gyakorlása
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Önálló tanulói kreativitáson alapuló szabályalkotás (pl. célfelület fajtája, átadási módok, pálya méretei és alakja, csapatok létszáma stb...) pontszerző kisjátékokban
- Önálló tanulói szabályalkotásra épülő különböző haladási, megfogási, kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos, manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő összetett mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

#### FOGALMAK

szabályalkotás, támadó és védő szerep.

#### TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok

ÓRASZÁM: 27 óra

#### TANULÁSI EREDMÉNYEK

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a különböző eséstechnikák készségszintű elsajátítása mellett a választott küzdősport speciális mozgásformáit célszerűen alkalmazza.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett
- Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva
- Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzékletet fejlesztő, páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdőtávolság megtartására és csökkentésére irányuló összetett játékok, sarok- és oldalszituáció megoldását segítő, támadást és védekezést segítő küzdőjátékok
- Térérzékelést segítő összetett játékok küzdőtechnikák alkalmazásával, eszköz nélkül és eszközzel
- Egy és több választásos reakciót fejlesztő páros játékok küzdőtechnikák alkalmazásával
- Az ellenfél mozgásritmusának érzékelését fejlesztő játékok

- A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása
- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra, védekezésekre, ellentámadásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása
- Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készség szintű elsajátítása
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átismétlése, elméleti tudatosítása
- Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák jártasság szintű elsajátítása
- Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás jártasság szintű elsajátítása,
- Dzsúdógurulás alaptechnikájának jártasság szintű elsajátítása harántterpeszállásból indulva, mindkét irányba, előre és hátra
- A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének jártasság szintű alkalmazása a küzdőfeladatokban
- A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- Birkózás
  - A gerincoszlop mozgékonyágát a nyakizmok erejét növelő birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készség szintű végrehajtása
  - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
  - Hídban forgás
  - Hídba vetődés fejtámaszból
  - Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával
  - Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögékerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
  - Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasság szintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
  - Mögékerülés karberántással: támadó és védekező technika
  - Mögékerülés: könyökelütéssel, kibújással
  - Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
  - A tanult rézsút és oldalsó leszorítástechnikák gyakorlása a különböző mini judo jellegű földharcjátékokban
- Dzsúdó
  - Társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
  - Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyak alatt) és oldalsó leszorítás technika végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások
  - A bokasöprés, a nagy külső horogdobás és a nagy belső horogdobás technikájának elsajátítása passzív ellenfélen

#### FOGALMAK

fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, rézsútleszorítások, oldalsó leszorítások, bokasöprés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás, karateállások és -lépések, karatevédek, karatetámadások kézzel és lábbal

**TÉMAKÖR: Alternatív környezetben üzhető mozgásformák****ÓRASZÁM: 38 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák megismerése, tanári segítséggel történő alkalmazása
- A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése, törekvés azok alkalmazására a mindennapos életvezetésben
- A környezetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúrák)
- Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervek önálló összeállítása, tanári segítséggel, azok végrehajtása
- A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, montain bike, görhoki, sportlövészet, íjászat, tenisz, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb túrák tervezése
- A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása
- Az alternatív környezetben üzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
  - Egy tradicionális, természetben üzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

**FOGALMAK**

görhoki, nordic walking, túrakenu, kajak, lövészet, kerékpártúra, életmód, vándortábor,

**TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés****ISKOLÁNKBAN NINCS.**Mozgáskultúra: 64 óraCélok és feladatok:

- A diákok a tanóra keretein belül ismerjék meg a magyar néptánc-kincs rétegeit: régi és új stílus

- A három nagy dialektusterület legjellemzőbb táncaiból egy-egy kistáj motívumkincsét, táncanyagát
- Készség-szinten sajátítsák el a magyar néptánc alapotívumait
- A zenei alapfogalmak ismeretében képesek legyenek felismerni a zenei fő és mellékhangsúlyokat, a zenei egységek kezdő és záró motívumait
- Készségek legyenek egyszerűbb ritmusképleteket felismerni, visszatapsolni, ill. a test különböző felületein megjeleníteni
- A drámajátékok segítségével oldódjanak gátlásaik,
- Sajátítsák el a páros táncokhoz szükséges tartás-ellentartás technikát
- Fejlődjön térérzékelésük, koncentrációképességük
- A magyar néptánc mellett ismerkedjenek meg a mai modern divattánc technikákkal (shuffle step, tutting, jump-style, hip-hop),
- Valamint a legismertebb társastánc stílusokkal (bécsi keringő, jive, )

| Időszak    | Téma                                                                    |
|------------|-------------------------------------------------------------------------|
| Szeptember | Ritmusgyakorlat, Moldvai: Ördög útja                                    |
|            | Méhkeréki aszimmetrikus ritmusok / Bécsi keringő alaplépés              |
|            | Moldvai: Ördög útja, Pálmácska, Bulgáros / Shuffle step                 |
|            | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / Moldvai összefoglalás                  |
| Október    | Ritmusgyakorlat, Szatmári motívumok, negyedes, nyolcados csapás         |
|            | Szatmári motívumok, csapásolás / Bécsi keringő alaplépés                |
|            | Szatmári motívumkötés, / Bécsi keringő párban                           |
|            | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / Szatmári összefoglalás: rögtönzés      |
| November   | Ritmusgyakorlat, Bécsi keringő páros folyamat                           |
|            | Moldvai körtáncok ismételése, Bécsi keringő páros folyamat              |
|            | Szatmári figurák ismételése, Bécsi keringő páros folyamat               |
|            | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / Bécsi keringő összefoglalás            |
| December   | Ritmusgyakorlat, shuffle step, tutting                                  |
|            | Szatmári ismételés, tutting folyamat betanulása, shuffle step gyakorlás |
|            | Moldvai ismételés, játék                                                |
| Január     | Ritmusgyakorlat, bécsi keringő ismételés                                |
|            | Somogyi ugrós motívumok, moldvai körtáncok ismételés                    |
|            | Somogyi kanásztánc bottal, szatmári ismételés, tutting ismételés        |
|            | Somogyi kanásztánc üveggel, somogyi ugrós összefoglalás / shuffle step  |
| Február    | Ritmusgyakorlat / jive alaplépések                                      |
|            | Somogyi kanásztánc-ismételés / jive alaplépések                         |
|            | Moldvai körtáncok ismételés / jive párban                               |
|            | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / jive folyamat párban: összefoglalás    |
| Március    | Ritmusgyakorlat, szatmári motívumok ismételés / hip-hop folyamat        |
|            | Hip-hop folyamat / szatmári lassú és friss-csárdás                      |
|            | Hip-hop folyamat / rögtönzés: szatmári lassú és friss                   |
|            | Drámajáték, Hip-hop ismételés / szatmári lassú és friss ismételés       |



| Időszak | Téma                                                                                  |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Április | Ritmusgyakorlat, néptánc forgástechnikák                                              |
|         | Jive páros folyamatisméltés / néptánc forgástechnikák párban és egyedül               |
|         | Mezőségi sűrű csárdás                                                                 |
| Május   | Drámajáték, mezőségi sűrű csárdás / hip-hop ismétlés                                  |
|         | Ritmusgyakorlat, salsa alaplépés / mezőségi sűrű csárdás                              |
|         | Salsa párban / mezőségi sűrű csárdás, csapás                                          |
|         | Salsa páros folyamat / mezőségi összefoglalás                                         |
| Június  | Ismétlés: Moldvai, Szatmári, Somogyi, Mezőségi<br>Hip-hop, Bécsi keringő, Jive, Salsa |

### 11–12. évfolyam

Az ifjúkor küszöbéhez érkezett diákok testalkati változásai lelassulnak, kialakulnak a felnőttkori testarányok, ami a mozgáskoordináció jelentős minőségi javulásában ölt testet. Személyiségük kiegyensúlyozottabbá válik, a pubertáskori érzelmi labilitás fokozatosan megszűnik, kialakul a tanulóknál a sajátos egyedi értékrend, mely áthatja mindennapi tevékenységüket. A tanulóknál tudatosan a sport egészségmegőrzésben betöltött szerepe, módszerei. Az előző években elsajátított széles körű és sokoldalú mozgásműveltségük birtokában többé-kevésbé kialakult érdeklődési körrel rendelkeznek a mozgás területén.

A 11. évfolyamba lépő tanulók nevelésének fontos feladata, hogy az őket érő pedagógiai hatásrendszerek eredményeként olyan sportágit válasszanak és űzzenek rendszeresen, amely a felnőtté válást követően hosszú évekre, évtizedekre meghatározza életminőségüket. Ezt a törekvést az önálló tanulói kezdeményezéseket preferáló, indirekt oktatásmódszertani eljárások, tanítási stílusok hatékonyan támogatják, egyúttal a tanulók belső motivációját jelentősen növelik. A fokozatosan előtérbe kerülő tanulói döntések sorozatára épülő módszerek egyre inkább kiterjednek a tanulási célok kijelölésén keresztül a megvalósítás lépéseinek kidolgozásáig, valamint az értékelés módszereinek meghatározásáig, végrehajtásáig. Ebben a tanár szerepe a konstruktív szemléletnek megfelelően átalakul egyfajta segítővé, facilitátorrá. A pedagógus nevelési stílusát a tanulót egyre inkább felnőttként kezelő bizalomteljes légkör uralja.

A tanuló társakkal történő versengő és együttműködő mozgásformáiban a nagyfokú tolerancia, a fair play szellemisége már természetes módon kirajzolódik. Ismeri és önállóan végrehajtja a különböző sportmozgások általános és speciális bemelegítő gyakorlatait, edzettséget fejlesztő eljárásait és sportági mozgástechnikáit. Szívesen és otthonosan mozog az uszodai környezetben, értékkel kezeli a természetben, a szabad levegőn végzett mozgásformákat. A nevelési-oktatási szakasz végére kész megküzdési stratégiákkal rendelkezik a civilizációs ártalmak elhárítására.

A megfelelő pedagógiai tevékenység hatására a felnőttkor küszöbén a köznevelésből kilépő tanulóifjúság a testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület eszköz- és hatásrendszerait felhasználva az egészséget értékkel kezelő, élete természetes részének tekintő magatartásformákat alakít ki. A magas szintű jóllét elérésével olyan személyiségvonásokat alakít ki, melyekkel a társadalom pozitív szemléletű, rugalmas, innovatív és hasznos tagjává válik.

**A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

### MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- a testedzés, a sport személyiségjellemzői mentén (fegyelmezetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) hajtja végre az elsajátított mozgásformákat;
- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

### MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;
- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten kivitelez;
- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, tanári ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- tanári ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a képességeket tudatosan és rendszeresen fejleszti.

### VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

### PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

### EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészségtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

**A 11–12. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 310 óra**

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| Témakör neve                                          | Javasolt óraszám |
|-------------------------------------------------------|------------------|
| Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció | 32               |
| Atlétikai jellegű feladatmegoldások                   | 44               |
| Torna jellegű feladatmegoldások                       | 44               |
| Sportjátékok                                          | 60               |
| Testnevelési és népi játékok                          | 24               |
| Önvédelmi és küzdősportok                             | 36               |

|                                             |            |
|---------------------------------------------|------------|
| Alternatív környezetben üzhető mozgásformák | 36         |
| Mozgáskultúra                               | 34         |
| <b>Összes óraszám:</b>                      | <b>310</b> |

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-óraóra szánt éves óraszám 30–50%-ában alapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

### **TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció**

**ÓRASZÁM: 32 óra**

#### **TANULÁSI EREDMÉNYEK**

##### **A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

##### **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

#### **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok önálló tervezése és végrehajtása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok tervezése, vezetése a társaknak
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékony, hajlékony fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szerszámokkal (zsámoly, pad, bordásfal)
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok tudatos gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek önálló, de tanári kontroll alatt történő összeállítása, célzott alkalmazása
- A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása és alkalmazása
- Légzőgyakorlatok összeállítása, végrehajtása
- A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások önálló és tudatos alkalmazása
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös összeállítása és önálló végrehajtása
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása, vezetése a társaknak
- Terhelések utáni nyújtó gyakorlatok tervezése, vezetése
- A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák rendszeres és tudatos alkalmazása
- Relaxációs technikák tudatos alkalmazása

- Zenés bemelegítés összeállítása önállóan

## FOGALMAK

légzőgyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szer-  
gyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszergyakorlatok

**A gyógytestnevelés-órak keretében** a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre. A cél, hogy váljanak képessé az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő egyszerűbb gyakorlatok tervezésére tanári segítséggel, majd önállóan.

## TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

**ÓRASZÁM: 44 óra**

### TANULÁSI EREDMÉNYEK

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a korábbi évfolyamokon elért eredményeihez képest folyamatosan javítja futóteljesítményét, amelyet önmaga is tudatosan nyomon követ;
- képes a kiválasztott ugró- és dobótechnikákat az ilyen jellegű játékok, versengések és versenyek közben, az eredményesség érdekében, egyéni sajátosságaihoz formálva hatékonyan alkalmazni.

### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása a speciális bemelegítésben és mozgáskészség-, illetve mozgásképesség-fejlesztésben
- Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel
- Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- Az atlétika sportág történetének, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpiakonjainak megismerése

Futások:

- A futóiskolai gyakorlatok és futófeladatok harmonikus végrehajtása ön- és társmegfigyelés segítségével
- Rajtok és rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–40 m-en. Térdelő- és állórajt szabályos végrehajtása, versengések rövid- és középtávon ismétléssel

- Váltófutások versenyszerűen rövidített és teljes távon (4×100 m, 4×400 m) felső váltással, indulójelhez igazodva, minél kisebb sebességvesztéssel. Váltórend önálló kialakítása, váltótávolság gyakorlással történő kimérése
- Folyamatos futások 8–12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással
- Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban
- Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitáson végzett tartós futások tanári segítséggel hosszabb távú edzésprogramokba történő összeállítása, rendszeres alkalmazása

#### Ugrások:

- Az ugróiskolai gyakorlatok harmonikus végrehajtása a mozgásképeség és készség fejlesztésével, ön- és társfigyelés segítségével
- A megismert elugrótechnikák gyakorlása, versenyszerű ugrások eredményre az egyénileg kiválasztott technikával
- A megismert magasugró technikák gyakorlása, versenyszerű ugrások eredményre, az egyénileg kiválasztott technikával
- Hármassugrás önállóan választott elugróhelyről és nekifutási távolságból

#### Dobások:

- Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel
- Kislabda- vagy gerelyhajítás célra és versenyszerűen távolságra 5–9 lépés nekifutással
- Súlylökés gyakorlása könnyített szerrel különböző technikákkal. Versenyszerű lökessel 4 kg-os (lányok) és 6 kg-os (fiúk) szerrel választott technikával
- Diszkoszvetés egy vagy másfél fordulattal, kalapácsvetés egy vagy két fordulattal könnyített vagy kiegészítő szerekkel

#### FOGALMAK

álló- és térdelőrajt, edzés módszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor

#### TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások

JAVASOLT MINIMUM ÓRASZÁM: 44 óra

#### TANULÁSI EREDMÉNYEK

##### A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

##### A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

#### FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása
- A korábbi követelményekben megfogalmazott mozgásanyag elmélyítése, készségszintre emelése és gyakorlása
- Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan
- A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyaság, izomérzékenység) szinten tartása, további fejlesztése
- A segítségadás készségszintű alkalmazása
- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás
- Mászókulcsolással mászás 3–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 4–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek
- A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- *(Választható anyagként) Az alapugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon*
- *További tornaszer(ek) választása a helyi lehetőségeknek megfelelően, a diákok képességeihez igazodó differenciálással*
- Talajon:
  - Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
  - Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
  - Emelés fejállásba (fiúk), emelés fejállásba segítséggel (lányok)
  - Fellendülés kézállásba
  - Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejénátfordulás segítséggel, tarkóbillenés segítséggel
  - Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
  - Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
  - Vetődések, átguggolások, átterpesztések
  - A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása
  - Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel
- Ugrószekrényen:
  - Az előző évfolyamokon tanultak gyakorlása, az elugrás távolságának, az ugrás hosszának és magasságának növelésével

**Lányoknak:**

- Gerendán:
  - Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzetben át fel- és leugrás
  - Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások
  - Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel
  - Fordulatok állásban, guggolásban
  - Tarkóállási kísérletek segítséggel
  - Felugrás mellső oldalállásból oldaltámaszba, majd egyik láb átlendítéssel és 90 fokos fordulattal terpeszülés

- Leugrások feladatokkal
- Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok

**Fiúknak:**

- Gyűrűn:
  - Magas gyűrűn: alaplendület, lebegőfüggés, emelés lefüggésbe, ereszkedés hátsó lefüggésbe, emelés lebegőfüggésbe
  - Lebegőfüggésből lendületvétel, homorított leugrás
  - Vállátfordulás előre
  - Húzódás-tolódás támaszba
  - Lendület előre támaszba, segítséggel
- Korláton:
  - Terpeszülés, támaszok (nyújtott támasz, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz), felkarfüggés
  - Alaplendület támaszban és felkarfüggésben
  - Támlázás, terpeszpedzés, szökkenés
  - Lendület előre támaszba, segítséggel
  - Saslendület előre-hátra
  - Felkarállás
  - Vetődési leugrás, kanyarlati leugrás

**FOGALMAK**

billenés, nyílugrás, húzódás-tolódás támaszba, saslendület előre-hátra,

- a zenei ütemnek megfelelően, készségszintű koordinációval végzi a kiválasztott ritmikus gimnasztika és/vagy aerobik mozgásformákat;
- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

**TÉMAKÖR: Sportjátékok**

**JAVASOLT ÓRASZÁM: 60 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai, alap- és csapattaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálmódosítások mellett
- A nagyobb létszámú (5-7 fő/csapat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához

- A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek hatékony és célszerű alkalmazása a folyamatos sportjátékokban
- Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labdás és labda nélküli játékosok üres területre történő mozgásában a kooperatív elemek alkalmazása
- A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez
- Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) játékhelyzethez adaptált alkalmazása, gyakorlása
- Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése
- Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens (ötletjáték) és konvergens (posztokhoz kötött mozgásfeladatok) gondolkodásra épülő feladatmegoldások összehangolt gyakorlása
- Önálló tanulói szabályalkotás tanári kontrollal
- Játékvezetés gyakorlása
- A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- Kézilabda
  - A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező láb-munka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – célszerű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során
  - A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok növekvő sebességgel egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
  - 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékok (labdavezetés, irány- és iramváltások, indulócselek alkalmazása) kapura lövéssel összekapcsolva
  - Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból a folyamatos játéktevékenységek során
  - Alapvető szabályok készség szintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben
  - Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban
  - A kapus-alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben
- Kosárlabda
  - A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező láb-munka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készség szintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben
  - A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban
  - Elzárás-leválás gyakorlása 2-1, 2-2, 3-3 elleni helyzetekben
  - Labdaátadások különböző módjainak – növekvő mozgássebességgel és dinamika mellett – a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása
  - Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban
  - Gyorsindulások, lerohanások tudatos és hatékony kialakítása, alkalmazása a folyamatos játék során
  - Fektetett dobás gyakorlása emberelőnyös vagy létszámban kisjátékokban
  - Alapvető szabályok folyamatos játéktevékenységben történő alkalmazása mellett a játékvezetés gyakorlása



- Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitásra épülő szabálmódosításokkal
- Röplabda
  - A leütés alaptechnikájának elsajátítása
  - A felső egyenes nyitás alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben
  - Távolról érkező labda megjátszása a hálózhoz közel helyezkedő feladóhoz alkar- és kósárérítéssel
  - Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
  - Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása
  - A csapattársak közötti kommunikáció célszerű és hatékony alkalmazása az eredményes játék érdekében
- Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások növekvő mozgássebesség és dinamika (növekvő energiabefektetéssel) mellett – tudatos és célszerű alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban
  - Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) növekvő sebességgel, dinamikával történő végrehajtása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban
  - Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, valamint létszámfölnyes és létszámazonos játékhelyzetekben
  - A területvédekezés és emberfogásos védekezés váltott alkalmazása a játékhelyzethez igazítva a folyamatos játék során
  - A területszerzéssel történő emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának alkalmazkodása a területszerzéssel járó játékhelyzetekhez
  - A kapusálfhelyzet gyakorlása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás alkalmazása a folyamatos játékhoz igazítva
- Floorball
  - Labda nélküli és labdás technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása kisjátékokban, mérkőzésjátékokban
  - Labdavezetések, átadások, átvételek készségszintű alkalmazása kisjátékokban és mérkőzésjátékokban
  - Mozgások passzív, félaktív és aktív védő ellen (2-1, 3-2)
  - Labdatartást fejlesztő játékok
  - A kapus és a védő játékosok együttműködése, a különböző védekezési formák megismerése
  - Emberfogásos védekezés és területvédekezés kisjátékokban és mérkőzésjátékokban
  - Létszámelőnyös, létszámhátrányos és létszámazonos játékok

## FOGALMAK

játékrendszerek, játékvezetés, emberelőnyös és létszámazonos kisjáték, elzárás-leválás, leütés, felső egyenes nyitás, sánc, beugrásos és felugrásos kapura lövés, támadó és védekező stratégia, alapfelállás, pozíciós játék

**TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok****ÓRASZÁM: 24 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyéni, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszerű bekapcsolásával
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal
- A támadó és védő szerepek gyors váltakozására épülő, azokhoz való alkalmazkodást segítő páros, csoportos versengő játékok
- A védekezés és támadás hatékonyságát növelő csapattaktikai elemekre épülő kooperativitást igénylő versengő játékok gyakorlása
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Önálló tanulói szabályalkotásra épülő (pl. célfelület fajtája, átadási módok, pálya méretei és alakja, csapatok létszáma stb...) pontszerző kisjátékokban a játékhelyzethez adaptált támadó és védő szerepek gyakorlása
- Önálló tanulói szabályalkotásra épülő különböző haladási, megfogási, kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő összetett mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

**FOGALMAK**

besegítés, szabálykövető magatartás, kreatív játék, játékkalkotás, dinamikus és statikus célfelületek, szélességi és mélységi mozgás,

**TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok****ÓRASZÁM: 36 óra****TANULÁSI EREDMÉNYEK****A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- a különböző eséstechnikák készségszintű elsajátítása mellett a választott küzdősport speciális mozgásformáit célszerűen alkalmazza.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett
- Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva
- Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése
- Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása, valamint a társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átisméltése, elméleti tudatosítása
- Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák készségszintű elsajátítása
- Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás adaptív, készségszintű elsajátítása
- Dzsúdógurulás alaptechnikájának készségszintű elsajátítása harántterpeszállásból indulva, mindkét irányba, előre és hátra
- A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének adaptív, készségszintű alkalmazása a küzdőfeladatokban
- A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- A tradicionális küzdősportok (birkózás, ökölvívás, dzsúdó, ) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átisméltése
- Birkózás
  - A gerincoszlop mozgékonyágát, a nyakizmok erejét növelő birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása
  - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
  - Hídban forgás
  - Hídba vetődés fejtámaszból
  - Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával
  - Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögékerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
  - Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
  - Mögékerülés karberántással: támadó és védekező technika
  - Mögékerülés: könyökfelütéssel, kibújással
  - Parter helyzetből induló birkózó technikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben

- A tanult rézsút és oldalsó leszorítástechnikák gyakorlása a különböző mini judo jellegű földharcjátékokban
- Dzsúdó
  - A társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúзва, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
  - Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyak alatt) és oldalsó leszorítás technika végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások
  - A bokasöprés, a nagy külső horogdobás és a nagy belső horogdobás technikájának gyakorlása passzív, majd aktív ellenfélen

**FOGALMAK**

fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, bokasöprés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás,

**TÉMAKÖR: Alternatív környezetben úzható mozgásformák**

**ÓRASZÁM: 36 óra**

**TANULÁSI EREDMÉNYEK**

**A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:**

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre – lehetőségeihez mérten – társait is motiválja;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

**FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák tudásanyagának elmélyítése, gyakorlati alkalmazása
- A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése, tudatos alkalmazása a mindennapos életvezetésben
- A környezetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készség szintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúrák)
- Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervek önálló összeállítása, végrehajtása
- A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, mountain bike, görhoki, sportlövészet, íjászat, tenisz, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb túrák tervezése, vezetése
- A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása
- A különböző rekreációs mozgásformák megismerése és alkalmazása az élethosszig tartó sportolás és egészséges életvitel iránti igény kialakításához

- Az alternatív környezetben üzhető sportok tudatos alkalmazása a mindennapi stresszhelyzetek feloldásában
- Az alternatív környezetben üzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- Egy tradicionális, természetben üzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

**FOGALMAK**

tervezés, tudatosság, kihívás, kitartás, rekreáció, stresszkezelés, teljesítménytúra

**TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés****NINCS GYÓGYTESTNEVELÉS ÓRA AZ ISKOLÁBA.**

Mozgáskultúra: 34 óra

Célok és feladatok:

- A diákok a tanóra keretein belül ismerjék meg a magyar néptánc-kincs rétegeit: régi és új stílus
- A három nagy dialektusterület legjellemzőbb táncaiból egy-egy kistáj motívumkincsét, táncanyagát
- Készség-szinten sajátítsák el a magyar néptánc alapmotívumait
- A zenei alapfogalmak ismeretében képesek legyenek felismerni a zenei fő és mellékhangsúlyokat, a zenei egységek kezdő és záró motívumait
- Készségek legyenek egyszerűbb ritmusképleteket felismerni, visszatapsolni, ill. a test különböző felületein megjeleníteni
- A drámajátékok segítségével oldódjanak gátlásaik,
- Sajátítsák el a páros táncokhoz szükséges tartás-ellentartás technikát
- Fejlődjön térérzékelésük, koncentrációképességük
- A magyar néptánc mellett ismerkedjenek meg a mai modern divattánc technikákkal (shuffle step, tutting, jump-style, hip-hop),
- Valamint a legismertebb társastánc stílusokkal (bécsi keringő, jive,)

| Időszak    | Téma                                                               |
|------------|--------------------------------------------------------------------|
| Szeptember | Ritmusgyakorlat, Moldvai: Ördög útja                               |
|            | Méhkeréki aszimmetrikus ritmusok / Bécsi keringő alaplépés         |
|            | Moldvai: Ördög útja, Pálmácska, Bulgáros / Shuffle step            |
|            | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / Moldvai összefoglalás             |
| Október    | Ritmusgyakorlat, Szatmári motívumok, negyedes, nyolcados csapás    |
|            | Szatmári motívumok, csapásolás / Bécsi keringő alaplépés           |
|            | Szatmári motívumkötés, / Bécsi keringő párban                      |
|            | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / Szatmári összefoglalás: rögtönzés |
| November   | Ritmusgyakorlat, Bécsi keringő páros folyamat                      |

| Időszak  | Téma                                                                                   |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------|
|          | Moldvai körtáncok ismétlése, Bécsi keringő páros folyamat                              |
|          | Szatmári figurák ismétlése, Bécsi keringő páros folyamat                               |
|          | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / Bécsi keringő összefoglalás                           |
| December | Ritmusgyakorlat, shuffle step, tutting                                                 |
|          | Szatmári ismételés, tutting folyamat betanulása, shuffle step gyakorlás                |
|          | Moldvai ismételés, játék                                                               |
| Január   | Ritmusgyakorlat, bécsi keringő ismételés                                               |
|          | Somogyi ugrós motívumok, moldvai körtáncok ismételés                                   |
|          | Somogyi kanásztánc bottal, szatmári ismételés, tutting ismételés                       |
|          | Somogyi kanásztánc üveggel, somogyi ugrós összefoglalás / shuffle step                 |
| Február  | Ritmusgyakorlat / jive alaplépések                                                     |
|          | Somogyi kanásztánc ismételés / jive alaplépések                                        |
|          | Moldvai körtáncok ismételés / jive párban                                              |
|          | Drámajáték: bizalomgyakorlatok / jive folyamat párban: összefoglalás                   |
| Március  | Ritmusgyakorlat, szatmári motívumok ismételés / hip-hop folyamat                       |
|          | Hip-hop folyamat / szatmári lassú és friss-csárdás                                     |
|          | Hip-hop folyamat / rögtönzés: szatmári lassú és friss                                  |
|          | Drámajáték, Hip-hop ismételés / szatmári lassú és friss ismételés                      |
| Április  | Ritmusgyakorlat, néptánc forgástechnikák                                               |
|          | Jive páros folyamat ismételés / néptánc forgástechnikák párban és egyedül              |
|          | Mezőségi sűrű csárdás                                                                  |
| Május    | Drámajáték, mezőségi sűrű csárdás / hip-hop ismételés                                  |
|          | Ritmusgyakorlat, salsa alaplépés / mezőségi sűrű csárdás                               |
|          | Salsa párban / mezőségi sűrű csárdás, csapás                                           |
|          | Salsa páros folyamat / mezőségi összefoglalás                                          |
| Június   | Ismételés: Moldvai, Szatmári, Somogyi, Mezőségi<br>Hip-hop, Bécsi keringő, Jive, Salsa |

## ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

### Társadalom ismeret

A tantárgy célja, hogy a tanulók

- elsajátítsák az alapvető állampolgári ismereteket, valamint azokat a kompetenciákat és eljárásokat, amelyek a társadalmi részvételéhez, a haza iránti kötelességeinek teljesítéséhez és mindennapi boldogulásához szükségesek.
- fejlesszék érvelési technikáikat, kialakítsák a mérlegelő gondolkodás gondolkodásukat,
- ismerjék fel a család fontosságát, a gyermekvállalás jelentőségét,
- képesek legyenek értelmezni a nemzeti identitás alkotóelemeit,
- ismerjék a demokratikus jogállam intézményeit,
- elsajátítsák a mindennapi élethez szükséges jártasságokat is a hivatali ügyintézéshez, a munkavállaláshoz, a szerződések kötéséhez kapcsolódó alapvető ismereteket, készségeket,
- tudatosan készüljenek a munkavállalói szerepre,
- támpontokat kapjanak a pénzügyek racionális, gyakorlatorientált intézéséhez, a család költségvetésének megtervezéséhez, megismerjék a körültekintő és megalapozott hitel-felvétel feltételeit,
- a változásokhoz alkalmazkodó, a problémahelyzetekre eredményes válaszokat kereső innovatív, vállalkozói szemléletét megalapozza.

### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                                                                       | Javasolt óraszám |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| A család, a családi szocializáció                                                  | 3                |
| A család gazdálkodása és pénzügyei                                                 | 2                |
| Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás | 5                |
| Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem                      | 4                |
| A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása                     | 4                |
| A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése                                 | 3                |
| Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem                                   | 3                |
| Bankrendszer, hitelfelvétel                                                        | 2                |
| Vállalkozás és vállalat                                                            | 2                |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                             | <b>28</b>        |

| Részletes követelmények           |                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                             | Fogalmak                                                                                                  | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| A család, a családi szocializáció | család, családi szocializáció, családi életciklus, családtervezés, gyermekvállalás, házasság, demográfia; | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása</li> <li>– A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése</li> <li>– A családi szocializáció folyamata és jellemzői</li> <li>– A családtervezés szempontjai és szakaszai</li> </ul> |

| Részletes követelmények                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                                              | Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A gyermekvállalás demográfiai, társadalmi jelentőségének tudatosítása</li> <li>– A házasság intézménye, a hagyományos családmodell, a családi szerepek</li> <li>– A család társadalmi funkciói</li> <li>– Biológiai és társadalmi reprodukció, családi háztartás; Párkapcsolatok, házasság, családtervezés; Szerepek a családban; Családi szocializáció</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A család gazdálkodása és pénzügyei                                                 | családi háztartás, családi költségvetés, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, megtakarítás, hitel, GYES, GYED;                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A döntési képesség fejlesztése</li> <li>– A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása</li> <li>– Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése</li> <li>– A társas együttműködés fejlesztése</li> <li>– A családi költségvetés felépítése</li> <li>– A családi gazdálkodás; pénzügyi tervezés: bevételek, kiadások</li> <li>– A megtakarítás szerepe és jelentősége, lehetőségei</li> <li>– A fenntarthatóság és a fogyasztási szokások kölcsönhatása</li> <li>– A családi háztartás pénzügyei; Bevételek, kiadások, megtakarítási lehetőségek; Fogyasztók a családban; A családi költségvetés, pénzügyi tervezés</li> </ul> |
| Szabadság és felelősség, jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás | állam, államforma, politikai rendszer, alapjog(ok), emberi jog, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, polgári szabadságjog, a jövő nemzedékek jogai, norma, normakövető magatartás, állampolgári felelősség, állampolgári kötelesség, közteherviselés, adómorál, választójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkor- | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A kommunikációs készség fejlesztése</li> <li>– Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése</li> <li>– A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése</li> <li>– A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése</li> <li>– A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása</li> <li>– A digitális kompetencia fejlesztése</li> <li>– Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése</li> <li>– A demokratikus elköteleződés kialakítása, erősítése</li> </ul>                                                                                                                                                    |



| Részletes követelmények                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                                          | Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|                                                                | mányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, bűncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes; | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A társadalmi normák fontosságának megismerése</li> <li>– A társas együttműködés fejlesztése</li> <li>– Az alapvető emberi jogok, állampolgári jogok, polgári szabadságjogok</li> <li>– Magyarország Alaptörvényének fontosabb részei: Alapvetés, Állam, Szabadság és felelősség</li> <li>– Az állampolgári jogok és kötelességek</li> <li>– Az országgyűlési, a helyhatósági és az európai parlamenti képviselő választás; a népszavazás intézménye</li> <li>– A választójog és feltételei</li> <li>– A jövő nemzedékek jogai</li> <li>– Az igazságszolgáltatás rendszerének felépítése, a büntetőjog, polgári jog, közjog, magánjog fogalma</li> <li>– A közteherviselés; a magyarországi adórendszer alapelemei</li> </ul> |
| Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem  | nemzet, nemzettudat, nemzeti identitás, lokálpatriotizmus, hazaszeretet, honvédelem, honvédség, különleges működési rend, nemzetállam;                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nemzethez tartozás emocionális kötődésének kialakítása, megerősítése</li> <li>– együttműködés fejlesztése</li> <li>– Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése</li> <li>– A digitális kompetencia fejlesztése</li> <li>– A nemzettudat alkotóelemeinek értelmezése</li> <li>– A nemzeti érzés sajátosságai, a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formái</li> <li>– A lokálpatriotizmus és a hazaszeretet közötti kapcsolódás</li> <li>– A honvédelmi kötelezettség teljesítésének békeidőben és a különleges működési rend idején</li> </ul>                                                                                                                                                                      |
| A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása | állam, intézmény, politikai rendszer, hatalmi ágak, jogforrási hierarchia, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvényalkotás, törvény, ország-                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése</li> <li>– A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása A magyar állam intézményrendszere; az igazságszolgáltatás rendszere, szerve-</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

| Részletes követelmények                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                        |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                              | Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok                                                                                  |
|                                                    | gyűlési határozat, képviselő, mentelmi jog, országgyűlési bizottság(ok), házszabály, parlamenti frakciók, interpelláció, Kormány, miniszterelnök, miniszter, államtitkár; miniszterelnöki, kormány- és miniszteri rendelet, Alkotmánybíróság, alkotmánybírósági határozat, Állami Számvevőszék, Kúria, Országos Bírói Hivatal, ügyészség, legfőbb ügyész, főügyészségek, fellebbviteli főügyészségek, járási és járási szintű ügyészségek, az alapvető jogok biztosa, gazdaságpolitika, államháztartás, költségvetés, költségvetési egyensúly, adórendszer, adók, járulékok, illetékek, közteherviselés, adómorál, korrupció és integritás, hatóság, hatáskör, illetékesség; | zetei; A gazdaság körforgása; A gazdaságpolitika; Az állam gazdasági feladatai; Az állami költségvetés |
| A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése | hivatal, intézmény, szervezet, ügyfélkapu, kormányablak, körjegyzőség, járási hivatal, polgármesteri hivatal, polgármester, jegyző, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, képviselőtestület, munkaerőpiac, munkáltató, munkavállaló, munkavállalás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, kollektív szerződés, adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön-, biztosítási, tartási és életjáradéki szerződés;                                                                                                                                                                                                         | A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése                                                     |

| Részletes követelmények                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Témák                                            | Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem | fogyasztóvédelem, tudatos fogyasztó, a fogyasztó jogai, a fogyasztói érdekek védelme, békéltető testület, webáruház, garancia, szavatosság, jóátlás, természetvédelem, épített környezet, klíma- védelem, ökológiai láb- nyom;                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése</li> <li>– A rendszerezési képesség fej- lesztése, a rendszerszemlélet alakítása</li> <li>– A döntési képesség fejlesztése</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Bankrendszer, hitelfel- vétel                    | Bank, kétszintű bank- rendszer, jegybank, Ma- gyar Nemzeti Bank, ke- reskedelmi bank, pénz- ügyi intézmények, hitel, hitelszerződés, a hitelek típusai, kamat, hitelfede- zeti mutató, jövedelem- arányos törlesztő részlet, jelzáloghitel, kezesség, hitelbiztosítás, teljes hi- teldíjmutató (THM), fu- tamidő, követeléskezelés, hitelközvetítő, pénzügyi tervezés, pénzügyi tuda- tosság, gazdasági-pénz- ügyi fenntarthatóság; | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az élményalapú, tapasztalati tanu- lás elősegítése</li> <li>– A monetáris politika fogalmának és alapvető jellemzőinek megismerése</li> <li>– A Magyar Nemzeti Bank műkö- dése, feladatai</li> <li>– A kereskedelmi bankok jellemzői- nek, tevékenységének megismerése</li> <li>– A pénzügyi intézetek típusai</li> <li>– A hitelfelvétel módok, feltételei és kockázatai</li> <li>– A hitelszerződés tartalmi elemei, a körültekintő hitelfelvétel feltételei <ul style="list-style-type: none"> <li>• A bank alapvető tevékenysége; Kétszintű bankrendszer: köz- ponti bank és kereskedelmi bankok; A Magyar Nemzeti Bank; A pénzügyi intézmé- nyek; Hitelfelvétel</li> </ul> </li> </ul> |
| Vállalkozás és vállalat                          | jogi személy, vállalkozás, egyéni vállalkozó, gazda- sági társaság, betéti társa- ság (bt.), korlátolt felelős- ségű társaság (kft.), rész- vénytársaság (rt.), zárt- körű (zrt.) és nyilvános (nyrt.) részvénytársaság, startup, a vállalkozások mikro- és makrokörnye- zete; vállalkozói kompe- tenciák, üzleti terv, pénz- ügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági- pénzügyi fenntarthatóság                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A vállalkozás fogalmának értelme- zése</li> <li>– A vállalkozási formák, cégtípusok megismerése</li> <li>– Az egyes cégtípusok, vállalati for- mák szerepe a gazdaságban</li> <li>– Az üzleti terv fogalma, célja</li> <li>– A vállalkozás mikro- és makrokör- nyezeti tényezői</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

## GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI KULTÚRA

### 9–10. évfolyam

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. tanterv a NAT gazdasági és pénzügyi neveléssel, valamint a kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia fejlesztésével kapcsolatos célkitűzéseinek megvalósítását szolgálja, épít a Technika, életvitel és gyakorlat, valamint a Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tanterv vonatkozó részeire. Önálló tanterv, de erősíti a Vállalkozzunk! II. választható kerettanterv megvalósítását.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. tantárgy célja, hogy az általános műveltség szintjén megjelenő gazdálkodási és pénzügyi ismereteket és a kapcsolódó sajátos kompetenciákat fejlessze, ezek segítségével járuljon hozzá a tanulók személyiségének fejlődéséhez és aktív, tudatos, felkészült állampolgárrá válásukhoz. A gazdaság és pénz világának ismerete nélkülözhetetlen a tanulók sikeres társadalmi, gazdasági szerepvállalásához, felnőtt életük eredményességét biztosító gazdasági jellegű döntések meghozatalához, a változó környezethez való alkalmazkodási készségük formálásához, korunk súlyos problémáira választ kereső felelős magatartásukhoz.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. c. tantárgy jelenlévő tartalma és gazdag módszertana közvetlenül szolgálja a középiskolai nevelés általános célját: a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére, ahhoz adaptív módon alkalmazkodó cselekvésre képes, az élet-hosszig tartó tanulásra nyitott, művelt, igényes, jogkövető állampolgárrá nevelést.

A tantárgy tartalma hozzájárul a NAT kiemelt fejlesztési területek nevelési céljainak megvalósításához: szemléletében érvényesíti és sajátos eszközeivel támogatja azokat. Tudatosítja, hogy értékteremtő munka nélkül nincs jólét, és valamennyi társadalmi tevékenységnek feltétele a gazdaság kiegyensúlyozott működése.

A tantárgy tudatosan képviseli az etikus gazdasági gondolkodás, magatartás és döntések normáját. A gazdasági kultúra értékeinek megmutatásával hozzájárul a tágabb értelemben vett nemzeti kultúra megbecsüléséhez. Széleskörűen fejleszti az aktív állampolgári magatartást, támogatja annak felismerését, hogy az egyéni sikerek és a közösség, az ország egészének eredményessége hosszú távon összefüggnek, elválaszthatatlanok.

A gazdasági szerepek, a szerepekből adódó érdekkülönbségek és ezek egyeztetésének megismerésén, gyakorlásán keresztül hozzájárul az önismeret és társas kultúra fejlesztéséhez is. Gazdasági oldalról alapozza meg a családi életre nevelést, a felelős háztartási döntések meghozatalát, a hosszú távú gondolkodást és gondoskodást. Megmutatja a gazdasági szerepekben rejlő társadalmi szolidaritás és önkéntesség mintáit, gyakorlati lehetőségeit.

Tudatosítja az erőforrások szűkösségének problémáját és ezzel összefüggésben a gazdasági döntések fenntarthatósággal és környezettudatossággal való kapcsolatát, támogatja az értéktudatos, felelős gazdálkodói magatartás képviselését.

A tantárgy tárgykörébe tartozó felnőtt szerepek segítségével hozzájárul a pályaorientáció gazdagításához, közvetlen segítséget nyújt a munkapiacra lépéshez, alkalmazott módszereivel (döntési játékok) biztosítja a hierarchiában történő munkavégzés, a vezetői, együttműködési készség és versengő magatartás megélését, problémáinak kezelését.

A tantárgy számtalan lehetőséget kínál a médiatudatosságra neveléshez, hiszen hosszú távon a gazdasági szereplők csak helyesen értékelt információk birtokában hozhatnak eredményes döntéseket, akár fogyasztóként, vállalkozóként, befektetőként, állami tisztviselőként stb. teszik ezeket. A változó gazdasági környezetben való eligazodáshoz nélkülözhetetlenek a hagyományos és modern médiumok információforrásként való kezelése, kritikai értékelése.

A tantárgy jelenlvése az ismeretek közvetlen alkalmazási lehetőségét kínálja, élet-szerűségével erősíti a spontán tanulási motivációt.

Alkalmazott eszközei segítik a megismerés, tanulás aktív formáit: projektek alkalmazását, modellek alkotását, döntési helyzetekből történő tanulást, a változásokhoz igazodó adaptív magatartás gyakorlását. Vitákban, szerepek megélésén keresztül differenciált megközelítést, értékelést, érvelést fejleszt. A gazdasági és pénzügyi kultúra tárgykörébe tartozó problémák természetükből adódóan a divergens problémamegoldás módszerét igénylik, a döntések megalapozásához gyakran alkalmazzák, és ezzel fejlesztik a diákok matematikai eszköztárát.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. c. tantárgy gyakorlatias szemlélete sokoldalúan és integratív módon járul hozzá a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák fejlesztéséhez. A tantárgy ismeretkörei, az alkalmazásukhoz szükséges készségek, képességek és attitűdök egy-egyét alkotnak.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. mindenek előtt a kezdeményezőképeség, vállalkozói kompetencia fejlesztését támogatja, hiszen a gazdasági szereplők alapvető közege a piac, amely folyamatos változásaival serkenti az újításra való beállítódást, a kockázatvállalást, az erőforrások felkutatását, alternatív felhasználását, célok kitűzését, a megvalósítás tervezését és a végrehajtás megszervezését, értékelését. A tantárgy alkalmazott módszerei (döntési szituációk, szerepjátékok stb.) a diákok számára a kompetencia közvetlen alkalmazási lehetőségét is megteremtik.

A tantárgy gazdasági oldalról alapozza meg a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését, hozzájárul a társadalmi-gazdasági folyamatok, változások megértéséhez, a személyes szerepvállalás tudatosításához, argumentumokkal támasztja alá a közjót szolgáló döntéseket.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra c. tantárgy tanítása egyrészt integráló szerepet tölt be az általános iskola különböző tantárgyaiban szerzett részismeretek rendszerezése, kibővítése és magasabb szintre emelése terén, másrészt lehetőséget teremt olyan magatartásformák gyakorlására, amelyek a jelenben való eligazodáshoz nélkülözhetetlenek.

Erősíti és kibővíti a technika, életvitel és gyakorlat, valamint a földrajz e tárgykörbe tartozó ismereteit, nagyobb összefüggésekben és mélységben mutatja be a gazdaság működésének egészét. Részletesen elemzi az egyes gazdasági szereplők (háztartások, vállalatok, állam, pénzügyi közvetítők) gazdaságban betöltött szerepét, erőforrásokkal való gazdálkodását, döntéseik motivációját, a szereplők egymásra hatását, döntéseik összefüggésrendszerét. Mindezekkel hozzájárul a diákok ésszerű gazdálkodási képességének kialakulásához, az értékteremtő munka jelentőségének felismeréséhez, az erőforrásokkal, pénzzel való egyéni/háztartási és társadalmi szintű felelős gazdálkodáshoz, a gazdálkodás pénzügyi, elszámolási (költség, haszon) összefüggéseinek megismeréséhez, az öngondoskodás mibenlétének, a jövőről való felelős gondolkodás alternatíváinak megismeréséhez.

Tevékenykedtető módszereket alkalmaz: a szereplők konkrét problémáiból kiinduló döntésekre koncentrál, a konkrét esetekben megmutatva az általános összefüggéseket. Alkalmazza a modellben történő gondolkodást. Bővíti a szakmai szókincset: részben a megértés (passzív szókincs), részben az aktív alkalmazás szintjén.

Gazdasági folyamatok, összefüggések megjelenítéséhez, elemzéséhez, döntések alátámasztásához alkalmazza a matematika eszköztárát (kamat, kamatos kamat, függvények, grafikonok, viszonyszámok, ráták), a digitális technikát, az internetet.

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél | Bevezetés a piacgazdaságba                                                                                                                                                          | Órakeret<br>8 óra |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                | A döntések mérlegelésének képessége, előnyök-hátrányok felismerése, a modellben történő gondolkodás képessége. A történelemben megismert különböző gazdasági, elosztási rendszerek. |                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Annak felismertetése, hogy mindenkinek szembe kell néznie a szűkösség problémájával és a folytonos döntések meghozatala kényszerével, azaz a gazdálkodás mibenlétének tudatosítása.<br>A döntésképeség fejlesztése a nyert haszon – feláldozott haszon fogalmának alkalmazásával.<br>Különböző elosztási rendszerek megismerésével, értékelésével az emberiség által a múltban és jelenben alkalmazott gazdasági rendszerek azonosítása, a jelenbeli piacgazdaság sajátosságainak megismertetése.<br>Az absztrakciós és modellalkotási képesség fejlesztése: a piac modelljének megalkotásával változások elemzése a piacon; a gazdaság bonyolult, szövevényes kapcsolatrendszerének összefoglalása a főbb szereplők és kapcsolatuk egyszerűsített modelljével. A saját sokoldalú gazdasági szerep tudatosításával az önismeret fejlesztése.                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
| <i>Mit jelent gazdálkodni</i><br>A gazdálkodás mint a közgazdaságtan alapproblémájának megoldása, alapfogalmak, a helyes gazdasági döntés kritériuma.<br><br><i>Az áruk és a pénz világában élünk</i><br>Elosztási rendszerek, a piacgazdaság sajátosságai, alapfogalmak. A piaci mechanizmus működése.<br><br><i>Szereplők és kapcsolatok a piacgazdaságban</i><br>Egy diák gazdasági szerepei, a piacgazdaság modelljét alkotó szereplők és kapcsolatrendszerük. | Konkrét döntések elemzése a nyert haszon, feláldozott haszon szempontjából.<br><br>A sokféle ismert erőforrás közgazdaságtudományi rendszerezése, a tudományos gondolkodás eszközeinek tudatosítása.<br><br>Esetjáték: a szűkösség modellezése alapján elosztási típusok kitálálása (egyenlőségi elvre épülő, központi, hagyományokon nyugvó, erőszakon alapuló, piaci alapokon nyugvó elosztás). Saját vélemény megfogalmazása az egyes elosztási típusok előnyének és hátrányának értékelésekor. Modellalkotás mint a megismerés eszközének alkalmazása (piac, piacgazdaság modelljének megalkotása).<br>Összefüggések, törvényszerűségek megállapítása a piac modelljében. A marketing piaci szerepének felismerése.<br>A piaci mechanizmus (kereslet és kínálat egymásra hatásának) alkalmazása egy döntési játék segítségével.<br>A homo economicus jelentésének felismerése. | <i>Földrajz:</i> természeti erőforrások, társadalmi erőforrások, a piac működése.<br><br><i>Fizika, kémia:</i> modellek mint a megismerés eszközei.<br><br><i>Etika:</i> döntéseink hatása másokra, gazdagok, szegények, adomány.<br><br><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző gazdasági rendszerek, a piacgazdaság. |  |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Döntés, gazdálkodás, szükséglet, termék, szolgáltatás, erőforrás/termelési tényező, szűkösség, jövedelem (munkabér, kamat, profit, bérleti díj,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | osztalék, járadék), termelő, fogyasztó, elosztási rendszer, piac, piacgazdaság, kereslet, kínálat, ár, piaci mechanizmus, háztartás, állam, külföld, pénzügyi közvetítő.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>A mindenható pénz</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Órakeret<br/>8 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Árupénzek a korábbi történelmi korszakokban. Valuták, az euró ismerete, valutaváltás tapasztalata. Infláció a történelemben.<br>Társadalmi, gazdasági változások hatásának árnyalt megközelítése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>A tematikai egység<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | A pénzről szerzett korábbi ismeretek rendszerezése, a változások mozgatórugóinak, a mai pénz lényegének, funkcióinak megértetése.<br>A különböző valutákról szerzett tapasztalatok rendszerezése fogalmi szinten.<br>A devizapiaci változásoknak az árfolyamra és a szereplők döntéseire, saját életére gyakorolt hatásának felismertetése.<br>A tapasztalatok rendszerezése az infláció mértékével, kiváltó okaival összefüggésben.<br>Az infláció gazdasági szereplőkre gyakorolt hatásának egyre önállóbb értékelése.                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><i>A kaori kagylótól a bankkártyáig</i><br/>Pénzkorszakok a történelemben.<br/>A modern pénz lényege, a pénz- és banktörténet összefüggése.</p> <p><i>A pénz szerepe és funkciói</i></p> <p><i>Ahány ország, annyi bankjegy</i><br/>Valuták, devizák és árfolyamok.<br/>Az euró mint az EU közös pénze.</p> <p><i>Az infláció fogalma, mérése, okai, hatásának értékelése</i></p> | <p>A pénzről szerzett korábbi ismeretek történelmi és logikai rendszerezése (tanár által adott szempontok alapján kiselőadás, vagy forrásfeldolgozás módszerével csoportban végzett munkával).</p> <p>A mindennapi pénzhasználatban rejlő pénzfunkciók tudatosítása, rendszerezése konkrét esetekből kiindulva (a konkrétban az általános megjelenése).</p> <p>A valuta és deviza eltérő fogalmának gyakorlati jelentősége, a devizapiaci mozgások, a le- és felértékelődés hatásának elemzése konkrét gazdasági szerepekben. A hatások számításokkal történő alátámasztása.</p> <p>Internetes tájékozódás az aktuális devizapiaci információkról, az euró árfolyamáról.</p> <p>Az infláció hatásának, következményeinek differenciált értékelése (konkrét esetekben).</p> | <p><i>Földrajz:</i> nemzeti és közös valuták, valutaváltás, árfolyamok; az EU és országcsoportjai.</p> <p><i>Matematika:</i> valutaváltással kapcsolatos számítási feladatok.</p> <p><i>Etika:</i> egy esemény el-<br/>lentmondásos hatásai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző pénzformák, példák hiperinflációs időszakokra.</p> |
| <b>Kulcsfogalmak/<br/>fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Árupénz, munkamegosztás, aranypénz korszaka, pénzhelyettesítő, bankjegy, váltópénz, modern pénz, jegybank, pénzteremtés, készpénz, számlapénz,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|  |                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | pénzfunkció (csereeszköz, elszámolási eszköz, fizetési eszköz, felhalmozási eszköz), nemzetközi pénz, valuta, deviza, euró, devizapiac, árfolyam, spekuláció, infláció, inflációs ráta, hiperinfláció, keresleti infláció, költséginfláció. |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | A háztartások                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Órakeret<br>6 óra                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | A családi gazdálkodás fogalmának ismerete, saját tapasztalatok mozgósításának képessége.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                             |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>A család és háztartás fogalmának megkülönböztetése, a bevételek és kiadások háztartás-statisztikai rendszerezése.</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a költségvetés-készítés eszköze az erőforrásokkal való tudatos gazdálkodásnak, az ésszerű döntéshozatalnak.</p> <p>A tudatos fogyasztói magatartás erősítése: a fenntarthatóság értelmezései és döntésekben történő megjelenítése a háztartás vásárlói és fogyasztói szokásaiban, pénzügyi tervezésében.</p> <p>A kapcsolat felismertetése a rövid és hosszú távú bevételek és kiadások között, ezzel összefüggésben a megtakarítás és a hitelfelvétel értelmezése.</p>                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                             |
| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                                         |
| <p><i>Bevételek-kiadások</i><br/>Munkavégzéshez kapcsolódó, tulajdonból származó jövedelmek, társadalmi transzferek, egyéb jövedelmek.<br/>A folyó kiadások csoportjai, beruházások.</p> <p><i>Hitelek-megtakarítások</i><br/>A hitelfelvétel oka, célja, költségei.<br/>A megtakarítások motívumai, szempontjai.<br/>A pénzügyi közvetítők szerepe a megtakarítások és hitelfelvétel összefüggésében.</p> <p><i>Fizetési technikák</i><br/>A bankszámlák előnyei, típusai, a fizetési forgalom fajtái.</p> | <p>Aktuális magyar háztartás-statisztikai adatok alapján fogalmak és tapasztalatok rendszerezése, összevetése.</p> <p>Háztartási költségvetési sémák segítségével „modellcsaládok” esetének feldolgozása csoportban, a tapasztalatok megosztása és megvitatása. (Különböző gazdasági helyzetű, eltérő jövedelmű családok modellezése alapján a szegénység, gazdagság, rászorultság, szolidaritás értelmezése.)</p> <p>A „modellcsaládok” életében generált változások segítségével a hitelfelvétel és a megtakarítás, valamint a befektetés szempontjainak, feltételeinek, kockázatának egyszerű megközelítése, elemzése.</p> <p>Kamatszámítás alapján betéti megtakarítások értékelése.</p> <p>Kérdőíves felmérés segítségével a tanulók családjai fizetési szokásainak, bankhasználatának bemuta-</p> | <p><i>Földrajz:</i> fogyasztási szokások változása, okok, következmények.</p> <p><i>Matematika:</i> kamatszámítás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a háztartás mint gazdasági formáció.</p> |



|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                | tása, a felmerülő fogalmak értelmezése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b> | Költségvetés, munkajövedelem, társadalmi juttatás, méltányosság, adomány, jövedelem-újraelosztás, megtakarítás, öngondoskodás, hozam, biztonság, kamat, kamatláb, kamatos kamat, EBKM, hitelszerződés, THM, hitelfajta, készpénzkímélő fizetés, bankszámla, folyószámla, megtakarítási számla, hitelszámla, átutalás, csoportos beszédési megbízás, internetbank. |  |

| <b>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>A vállalatok</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Órakeret<br/>6 óra</b>                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Korábbi vállalatlátogatás tapasztalatai, a nemzetgazdasági ágak termelői. Vállalatok a piacgazdaság modelljében, illetve az iskola környezetében.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                     |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>A termelés és szükségletek kölcsönhatását, összefüggését, jólétünk alapját biztosító vállalatok lényegének megértetése.</p> <p>A folyamatosan változó környezet, a vállalati innováció és kockázat összefüggésének belátása.</p> <p>A vállalkozó és az alkalmazott közötti lényeges különbségek tudatosításán keresztül az önismeret fejlesztése.</p> <p>Annak felismertetése, hogy a gazdasági szereplők megtakarításainak és a vállalatok forrásigényének sikeres összekapcsolását egy jól működő pénzügyi közvetítőrendszer biztosítja.</p> <p>Annak felismertetése, hogy az idegen forrás bevonásának követelménye a jövedelmezően felhasznált hitel.</p> <p>A kritikai gondolkodás, az elemzőképesség fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                     |
| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                          |
| <p><i>Pénz vagy tőke?</i><br/>Az üzleti vállalkozások jelentősége, lényegi jellemzői.<br/>A vállalat mint befektetés.</p> <p><i>A garázscégtől a multinacionális nagyvállalatig</i><br/>A vállalkozások saját és idegen forrásai. A megtakarítások és a vállalatok tőkeigénye. A pénzügyi közvetítők.<br/>A vállalkozási formák és lényeges különbségeik.</p> <p><i>A vállalkozások piaci helyzete és a verseny</i><br/>Versenyhelyzet, oligopóliumok, monopoliumok.<br/>Versenyszabályozás Magyarországon.</p> | <p>A vállalatok mint a nemzetgazdaság alappillérei. (Honnan származik, amit fogyasztunk?)<br/>A vállalkozó személyének és az üzleti vállalkozás jellemzőinek elemzése, szűkebb, tágabb környezetének modellezése egy konkrét, a tanulók által ismert vállalkozáson keresztül.<br/>A „környezeti” változások és a lehetséges vállalati „válaszok” csoportokban történő megvitatása.</p> <p>Külső források bevonásának szimulálása különböző vállalati helyzetekben, a döntési motívumok mérlegelése.</p> <p>A korlátolt és korlátlan felelősség, valamint az egyetemleges felelősség megértésén keresztül a</p>                                                                                                                 | <p><i>Földrajz:</i> magyar termékek, termelők, hungarikumok, transznacionális vállalatok, működő és pénztőke.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fogyasztóvédelem.</p> |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                               | <p>leggyakoribb vállalkozási formák közötti különbségek megértése, a megismertek alkalmazása vállalkozások esetében.</p> <p>A piacformák és a vállalatok helyzetének összefüggése néhány ismert vállalkozás helyzetében. A verseny előnyeinek és ellentmondásainak összegyűjtése, megvitatása.</p> <p>Esettanulmány: egy versenyhivatali döntés értelmezése.</p>                                                                            |  |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b> | <p>Vásárlói igény, profit, kockázatvállalás, termelési tényező, folyó kiadás, beruházás, versenytárs, szállító, vevő, állam/önkormányzat, egyéb partner, nemzetgazdaság, kultúra, hagyomány, technikai környezet, természeti környezet, világgazdaság, információ, saját forrás, idegen forrás, pénzügyi közvetítő, korlátlan és korlátolt felelősség, egyetemleges felelősség, jogi személy, bt., kkt., kft., rt., egyéni vállalkozás.</p> |  |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                  | Az állam                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Órakeret<br>6 óra |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                 | Az állam történelmileg megismert funkciói. Az állam és az önkormányzatok mindennapjainkban.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                   |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Annak megértetése, hogy milyen gazdasági, társadalmi problémák kényszerítették ki az állam aktív szerepvállalását a gazdaságban.</p> <p>Annak felismertetése, hogy az állam gazdasági szerepét jól tükrözi az államháztartás, illetve költségvetés bevételi és kiadási oldala. Párhuzam felismertetése a háztartások felelős gazdálkodása és az állam gazdálkodása között.</p> <p>Annak beláttatása, hogy közös a felelősség és érdek a jól gazdálkodó állam működésének elérésében, ennek révén a felelősségtudat erősítése.</p> |                   |

| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Az állam mint gazdasági szereplő</i><br/>Az állam fogalma, feladatkörei napjainkban. Az államháztartás.</p> <p><i>Az állam pénztárcája</i><br/>Bevételek, adók. Kiadások: vásárlások, transzferek.<br/>Az állami eladósodás problémái.</p> <p><i>Hogyan és miért adózunk?</i><br/>Az adók szerepe, fajtái.<br/>A fiskális politika.<br/>A potyautas magatartás problémái.</p> | <p>Saját életünkben megélt példákon keresztül az állam/önkormányzat fogalmának és szerepének tisztázása.</p> <p>Vita: kell-e állam az életünkben, a gazdaságban? (Érvek gyűjtése egy disputához.)</p> <p>Az állam bevételeinek és kiadásaink mérlegszerű bemutatása.</p> <p>Egy helyi önkormányzat költségvetési tárgyalásán keresztül a bevételek, kiadások tartalmának, egyensúlyba hozásának dilemmáját megtapasztani (szituációs játék vagy látogatás).</p> <p>Milyen adó fizetésében veszünk részt? – gyűjtés, tudatosítás, számolás, elemzés.</p> <p>Néhány adófajta példáján keresztül a gazdaságpolitikai lehetőségek érzékelése.</p> <p>Kötelességek és jogok kapcsolata az adófizetés és a felhasználás ellenőrzésében.</p> | <p><i>Földrajz:</i> eladósodás a világban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> adózás, az adórendszer.</p> <p><i>Etika:</i> egyén és közösség egymásrautaltsága, az egyén felelőssége.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az állampolgári felelősség.</p> |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Állam, monopólium, externália, közjavak, stabilizáció, újraelosztás, tőkeallokáció, államháztartás, költségvetés, költségvetési politika, adó, állami vásárlás, transzfer, deficit, kincstárjegy, államkötvény, szja, áfa, tao, jövedéki adó, helyi adó, szociális hozzájárulási adó, adómorál, állampolgári felelősség.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                  | A pénzpiac mindenkit összeköt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Órakeret<br>8 óra |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                 | Bankok a történelemben, a családok életében, környezetünkben.<br>A pénzpiacok, a tőzsde nemzetközi szerepe.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                   |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Annak megértetése, hogy a gazdaság szereplőinek megtakarításait és forrásigényét a pénzügyi közvetítők hozzák összhangba.</p> <p>A modern bankrendszer főbb szereplőinek, a piacgazdaságban betöltött feladatainak megismertetése, a jegybanki függetlenség jelentőségének megértetése.</p> <p>Annak megértetése, hogy valamennyiünknek közvetlenül vagy közvetve köze van az értékpapírok és a tőkepiac, a tőzsde világához, amelyek a gazdasági vérkeringés nélkülözhetetlen eszközei.</p> <p>Atfogó kép kialakítása a pénzügyi közvetítés főbb szereplőiről, a háztartásokkal való lehetséges kapcsolatokról.</p> <p>A spekuláció gazdasági szerepének megértetése.</p> |                   |

| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Bankrendszer a mai gazdaságban</i><br/>A bankrendszer fogalma, alaptípusai. A jegybank és a kereskedelmi bankok feladatai.</p> <p><i>A tőkepiac és termékei</i><br/>A tőkepiac fogalma, részvények, kötvények.<br/>A tőzsde szerepe és működése.</p> <p><i>A pénzügyi közvetítők</i><br/>A banki és nem banki pénzügyi közvetítők (intézményi befektetők, egyéb közvetítők: faktorházak, lízingcégek). A PSZÁF.</p> | <p>Megtakarítók és forrásigénylők a gazdaságban – szituációs játék (célja a pénzügyi közvetítés megismerése, szükségességének belátása).</p> <p>Internetes feladat: a jegybank és a kereskedelmi bankok feladatainak összegyűjtése, majd elemzése.</p> <p>Részvénykibocsátás, egy vállalkozás esettanulmánya.<br/>Egy aktuális kötvénykibocsátás gazdasági háttere.<br/>A chicagói tőzsde születése és a tőzsde fogalma.<br/>Gyűjtőmunka, kiselőadás a BÉT-ről.</p> <p>A háztartások kapcsolata a pénzügyi közvetítők világával (befektetési alapok, nyugdíjpénztárak, biztosítók, lízingcégek).</p> | <p><i>Földrajz:</i> a monetáris világ intézményei.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a családi megtakarítások lehetséges formái, pénzintézetek.</p> <p><i>Etika:</i> egyén és közösség egymásra tálttsága, az egyén felelőssége.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> pénzintézetek.</p> |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Egy- és kétszintű bankrendszer, jegybank, kereskedelmi bank, monetáris politika, alapkamat, árstabilitás, likviditás, betéti és hitelügylet, értékpapír, hitelviszony, részesedési viszony, részvény, vagyonhányad, osztalék, szavazati jog, kötvény, árfolyam, befektetési jegyek, biztosító, befektetési alap, tőzsde, brókercég, faktorház, lízingcég, kockázat, hozam, PSZÁF.</p>                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                  | Életpályánk pénzügyi döntései                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Órakeret<br>6 óra |
|-------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                 | A családok pénzügyi döntései, gazdálkodási tapasztalatai.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                   |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Annak beláttatása, hogy születésünktől halálunkig áthatják életünket a pénzügyi döntések, ezért fontos tisztában lenni a tipikus döntésekkel, információforrásokkal és a lehetséges segítő intézményekkel.</p> <p>Az előrelátás, mérlegelés, alternatívákban gondolkodás fejlesztése (saját pénzügyi elképzelések, tervek).</p> <p>Az információszerzés és -felhasználás önállóságának növelése.</p> |                   |

| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kapcsolódási pontok                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Életpályaszakaszok és ezek pénzügyi összefüggései</i><br/>Mikor és milyen döntések várnak ránk?</p> <p><i>Információforrások és intézmények a háztartás gazdálkodásának szolgálatában</i><br/>Bankok, biztosítók, nyugdíjpénztárak tőzsde, PSZÁF, civil szervezetek honlapjai, a fogyasztóvédelem intézményei.</p> | <p>Csoportmunka: egy-egy életkori szakaszban milyen pénzügyi döntések várnak rád?<br/>A gyűjtött anyag prezentálása, kiértékelése, megbeszélése.</p> <p>Intézménylátogatás/vendég a felvilágosítás szolgálatában (fogyasztóvédelem).</p> <p>Esettanulmányok a fogyasztóvédelem témaköréből.<br/>Célzott internetes tájékozódás különböző problémás helyzetek tisztázása céljából.<br/>A megoldások megbeszélése.</p> <p>Tájékoztató, felvilágosító kiadványok feldolgozása (MNB, banki ismertető...). </p> | <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A családok gazdálkodása.<br/>Fogyasztóvédelem.</p> <p><i>Etika:</i> felelősség saját jövőnkért.</p> |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Pénzügyi tervezés, megtakarítási számla, számlanyitás, bankkártya, diákhitel, rendszeres jövedelem, hitel (fogyasztási, lakással kapcsolatos), biztosítás, öngondoskodás, nyugdíj-előtakarékosság, ügyfélszolgálat, kalkulátor, PSZÁF, fogyasztóvédelem.                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                 |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                                     | Bankszámláink – bankkártyáink                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Órakeret<br>4 óra                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                    | Bankszámlatípusok, ezek családi használata, bankkártyákkal és egyéb fizetőkártyákkal kapcsolatos tapasztalatok, ismeretek.                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                    | Annak megértetése, hogy a családi gazdálkodás, a fizetési szokások hogyan függenek össze a bankválasztással és a bankszámlacsomaggal, az igényelt szolgáltatásokkal, a bankkártya típusának kiválasztásával.<br>A kritikai gondolkodás fejlesztése banki kínálatok összehasonlítása során.<br>A biztonsági szabályok és jelentőségük megértetése. |                                                                                                                                |
| Ismeretek                                                                                                                                                                                                | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Kapcsolódási pontok                                                                                                            |
| <p><i>Bankszámlanyitás</i><br/>A várható használat és a megfelelő kínálat (banki számlacsomag, költségek) összehangba hozása. A döntés főbb lépései.</p> <p><i>Mire használjuk a bankszámlánkat?</i></p> | <p>Látogatás egy bankfiókban (összegyűjtött előzetes kérdésekkel, egy számlanyitás esettanulmánya).</p> <p>Tájékozódás a lakókörnyezet banki szolgáltatásairól, bankszámlacsomagokról.</p>                                                                                                                                                        | <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a családi pénzkezelés.</p> <p><i>Informatika:</i> adatvédelem.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>A készpénzfelvétel, átutalás, csoportos beszédés, bankszámlakivonat tartalma.</p> <p><i>E-banking</i><br/>Telefon és internet a kényelem szolgálatában. Technika és biztonság.</p> <p><i>Fizetés kártyával</i><br/>Bankkártyák és egyéb kártyák (típusok, előnyök, költségek).</p> | <p>Egy bankszámlaszerződés tartalma (ürlapkitöltés konkrét helyzetre értelmezve).</p> <p>Egy bankszámlakivonat elemzése (pénzügyi partnerek, átutalások, inkasszók, költségek).<br/>Kapcsolat a munkáltatóval és a közüzemi szolgáltatókkal.</p> <p>Intelmelek, avagy teendők a biztonságos bank- és kártyahasználathoz (gyűjtés, rendszerezés, „kiadványszerkesztés”).</p> <p>A kártyatípusok rendszerezése (pl. miniprojekt keretében).</p> |  |
| <p><b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Bankszámla, számlacsomag, szerződés, aláírásminta, ügyfél-azonosító, számlaszám, számlavezetési díj, kondíciós lista, tranzakciós díj, számlakivonat, pénzforgalom, átutalás, inkasszó, bankkártya, ATM, POS-terminál, betéti kártya, hitelkártya, terheléses kártya, üzleti vállalkozás kártyái, kiegészítő szerződés, e-banking, telefonos ügyintézés, SMS-szolgáltatás, biztonság, PIN-kód.</p>                                         |  |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                                                                         | Az előre hozott vásárlások – háztartások hitelfelvétele                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Órakeret<br>4 óra                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Előzetes tudás                                                                                                                                                                                                                               | Hitelfajták. Az eladósodás problémái környezetünkben. Kamatszámítás.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                            |
| A tematikai egység<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                         | <p>A hitelezési folyamat sajátos szereplőinek, fogalmainak megértetése.<br/>Felkészítés a tárgyilagos és felelős hitelfelvételre; számításokkal tudja alátámasztani egy hitelfelvétel megalapozottságát.<br/>Egy aláírt hitelszerződés felelősségének, az abból adódó kötelezettségek megértetése.<br/>A nem fizető adósokkal kapcsolatos szankciók, az adósságrendezés alapfogalmainak megismertetése.</p> |                                                                                                                            |
| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                    | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Kapcsolódási pontok                                                                                                        |
| <p><i>Hitelkinálat – hitelfajták</i><br/>Milyen családi/egyéni célt milyen hitellel lehet finanszírozni?</p> <p><i>Hitelkockázatok</i><br/>Kamatváltozás, devizaárfolyamváltozás, jövedelemcsökkenés (munkanélküliség, betegség, halál).</p> | <p>Hiteltermékek rendszerezése a felhasználási cél, a lehetséges összeg, a futamidő és a hitelfeltételek (biztosítékok, kamat) szerint. Az alternatív megoldások elemzése.</p> <p>A hitelfelvételről hozott döntés általános algoritmusának közös</p>                                                                                                                                                       | <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a családi pénzkezelés.</p> <p><i>Földrajz:</i> eladósodás.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p><i>Hitelbiztosítékok</i><br/>Jelzálog, zálog, kezesség.</p> <p><i>Hitelekhez kapcsolódó pénzügyi számítások</i></p> <p><i>Az eladósodás és problémái</i><br/>Késedelmes fizetés, nem fizetés.<br/>Etikai és jogi következmények, KHR-lista.<br/>Adósságkezelés.</p> | <p>létrehozása. Kiemelve: a lehetséges kockázatok elemzése, ezek kezelése (esetmegbeszélés alapján stratégiaalkotás, -értékelés).</p> <p>Egy egyszerű hitelszerződés elemzése. (Kapcsolódó fogalmak értelmezése: adós, hitelező, kezesség, jogok, kötelezettségek, THM, törlesztőrészlet, fizetési késedelem stb.)</p> <p>Kidolgozott egyszerű számítási feladaton keresztül a hiteltörlesztési módok fajtáinak bemutatása, az eltérések elemzése az adós különböző pénzügyi helyzete szerint. (Előnyök, hátrányok megállapítása.)</p> <p>Esettanulmányok az eladósodás és kezelésének témaköréből.</p> <p>Kiselőadás a diákhitel-konstrukciók által nyújtott lehetőségekről.</p> |  |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                         | Folyószámlahitel, áruhitel, lakáshitel, gépjárműhitel, jelzáloghitel, hitel, kölcsön, zálog, jelzálog, kezesség, THM, kamat, törlesztőrészlet, futamidő, hiteltörlesztési mód (tőketörlesztés, kamat), egyösszegű, lineáris, annuitásos törlesztés, KHR, adósságspirál, teherbíró képesség, adósságrendezés.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                     | A háztartások befektetései                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Órakeret<br>4 óra                                                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Előzetes tudás                                                                                                           | A takarékoság egyéni, családi céljai, fajtái, lehetséges megoldásai. Értékpapírok.                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                 |
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai                                                                           | A tartalék jelentőségének beláttatása a bizonytalan jövőben.<br>Megtakarítási formák megismertetése a megtakarítási összeg, kockázat, likviditás, hozam, futamidő függvényében, a kapcsolódó fogalmak megértetése. Saját kockázattűrő képességének felismertetése.<br>Döntések alátámasztása (pl. tudjon befektetéseket egyszerű számításokkal alátámasztani). |                                                                                 |
| Ismeretek                                                                                                                | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Kapcsolódási pontok                                                             |
| <i>Megtakarításból befektetés</i><br>Milyen családi/egyéni cél megvalósítását milyen megtakarítással lehet előkészíteni? | Háztartások lehetséges befektetéseinek rendszerezése a befektetés formája, a lehetséges összeg, a fu-                                                                                                                                                                                                                                                          | <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a családi pénzkezelés. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Egyes befektetési típusok</i><br/>Betét típusú befektetések és értékelésük.<br/>Az értékpapír-befektetések (részvény, kötvény, kockázat, intézményei). Egyéb befektetések.<br/>Befektetésvédelem.</p> <p><i>Befektetésekhez kapcsolódó pénzügyi számítások</i><br/>A pénz időértéke, jelen- és jövőérték-számítás.</p> | <p>tamidő, a hozam, a kockázat szerint. Az alternatív megoldások elemzése.<br/>A kockázatmegosztás stratégiája.</p> <p>A bankok által kínált betéttípusú befektetések fajtái és kamatozása (különbségek elemzése számítási feladatok segítségével).</p> <p>Az értékpapír típusú befektetések hozamának és kockázatának elemzése. A tőzsdézés lehetséges stratégiái és a kapcsolódó kockázatok, költségek elemzése.</p> <p>A tőzsdejáték mint a befektetés egy módjának virtuális megélése. (Bekapcsolódás az évente meghirdetett tőzsdejátékok valamelyikébe.)</p> <p>A kockázattűrő képesség mint az önismeretünk része.</p> <p>Internetes tájékozódás a betét- és a befektetésvédelemről: OBA, BEVA, állampapír-befektetések biztonsága.</p> <p>Egyszerű számítási feladaton keresztül a befektetések értékelése a jelenérték és jövőérték segítségével. Egyszerű Cash flow készítése. Esettanulmányok a nem pénzügyi befektetésekről és a befektetési csalásokról.</p> | <p><i>Földrajz:</i> tőkepiac.</p> <p><i>Matematika:</i> sorozatok, kamatos kamat.</p> |
| <p><b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Kockázat, hozam, likviditás, diverzifikálás, pénzügyi, nem pénzügyi befektetés, műkincespiac, látra szóló betét, határidős betét, kamatos kamat, sávós kamatozás, EBKM, OBA, állampapír, árfolyamkockázat, visszafizetési kockázat, befektetési szolgáltató, BEVA, a pénz időértéke, jelenérték, jövőérték, diszkontálás, nettó jelenérték, megtérülési ráta.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                       |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                 | Az öngondoskodás egyéb formái                                                                                                                                                                                                                            | Órakeret<br>5 óra |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| Előzetes tudás                                       | Biztosítások a háztartásokban. Nyugdíjasok, betegek ellátása.                                                                                                                                                                                            |                   |
| A tematikai egység<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai | <p>A biztosítások szerepének megértetése a családok, egyének bizonytalan jövőjében.</p> <p>Tájékoztatottság kialakítása a magyar nyugdíjrendszerről és a nyugdíjcélú előtakarékosági formákról.</p> <p>A felelős, hosszú távú gondolkodás erősítése.</p> |                   |



| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Kapcsolódási pontok                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| <p><i>Biztosítások</i><br/>A biztosítások lényege: veszélyközösség, kockázatfelosztás, kármegosztás. A biztosítók mint kockázatokkal kereskedő vállalkozások.</p> <p><i>Élet- és nem életbiztosítások</i><br/>Egészség-, szakmai felelősségbiztosítás, utas-, lakás-, vagyonbiztosítás, életbiztosítások.</p> <p><i>Nyugdíjas évek</i><br/>Állami nyugdíjrendszer. Gondoskodás az állami nyugdíj kiegészítéséről.</p> | <p>Statisztikai gyűjtőmunka a családok által kötött biztosításokról.</p> <p>Mit tartalmaz a biztosítási szerződés? Egy konkrét szerződés elemzésével a kapcsolódó fogalmak tisztázása.</p> <p>Az életbiztosítások mint befektetési célú biztosítások elemzése. A biztosítóválasztás algoritmusának összeállítása a védendő terület alapján.</p> <p>Kiselőadás a magyar nyugdíjrendszerről.</p> <p>Lehetséges stratégiák az állami nyugdíj kiegészítésére: ötletgyűjtés, néhány forma értékelése, köztük a NYESZ és az önkéntes nyugdíjpénztári befizetés.</p> <p>Internetes tájékozódás egy önkéntes nyugdíjpénztár honlapjáról.</p> | <p><i>Matematika:</i> valószínűség-számítás.</p> |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Kockázat, veszélyközösség, kockázatmegosztás, kármegosztás, biztosítási szerződés, kockázatelbírálás, biztosítási esemény, díjfizetés, értékkövetés, felelősségbiztosítás, befektetési egységhez kötött életbiztosítás, nyugdíj, életjáradék, társadalombiztosítás, felosztó-kirovó rendszer, szolgálati idő, önkéntes nyugdíjpénztár, tőkefedezeti elv, hozam, költség, NYESZ, adókedvezmény.</p>                                                                                                                                                                                                                                |                                                  |

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</b> | <p>A tanuló ismeri a szűkösségből adódó gazdálkodási, döntési kényszert és értelmezni tudja saját életében és különböző gazdasági helyzetekben a nyert haszon, feláldozott haszon tartalmát.</p> <p>Érti a nemzetgazdaság szereplőinek (háztartások, vállalatok, állam, pénzügyi közvetítők) sajátos feladatait és kapcsolatrendszerüket, fel tudja sorolni saját gazdasági szerepeit.</p> <p>Konkrét helyzetben és általánosítva is értelmezni tudja a piac tényezőinek egymásra hatását és a piaci mechanizmus szerepét a gazdasági döntésekben. Tisztában van a gazdasági döntések etikai vonatkozásával.</p> <p>Ismeri a főbb pénztörténeti korszakokat, érti a mai modern pénz lényegét, formáit és funkcióit.</p> <p>Le tudja vezetni az árfolyamváltozás hatását a jövedelmezőségre, következtetni tud a gazdasági szereplők helyzetének változására.</p> <p>Ismeri és differenciáltan értékelni tudja az infláció gazdasági hatását.</p> |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Fel tudja sorolni a háztartások bevételtípusait és a folyó kiadások főbb csoportjait, példákat tud mondani háztartási beruházásokra. Érvelni tud a családi költségvetés készítése és hosszú távú egyensúlyban tartása mellett.</p> <p>Példákkal tudja bizonyítani, hogy érti a fenntarthatóság megvalósítását a háztartások és saját vásárlási, fogyasztási, pénzügyi tevékenységében.</p> <p>Ismeri a lakosság korszerű, készpénz nélküli fizetési technikáit.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy jólétünk a vállalatok termelésén, innovációs és kockázatvállaló készségén nyugszik.</p> <p>Ismer vállalatokat, vállalkozókat, össze tudja hasonlítani a vállalkozói és alkalmazotti személyiségjegyeket.</p> <p>Érti a leggyakoribb vállalkozási formák lényegi különbségeit.</p> <p>Meg tudja magyarázni, miért van szükség a pénzügyi közvetítőkre a gazdaságban, illetve a vállalatok működésében.</p> <p>Ismer különböző piaci versenyhelyzeteket, ezek előnyeit, problémáit és a versenyszabályozást.</p> <p>Össze tudja foglalni, miért vált szükségessé az állam gazdasági szerepvállalása, ismeri főbb feladatait és azok hatását.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy adóbefizetések nélkül az állam nem tudja megvalósítani feladatait, ami kölcsönös felelősséget jelent az állampolgárok és az állam számára.</p> <p>Átlátja a pénzügyi közvetítés nemzetgazdasági szerepét, ismeri főbb intézményeit és ezek feladatát.</p> <p>Érti, hogy mikor kerülhet sor részvény, illetve kötvény kibocsátására. Ismeri a tőzsde gazdasági szerepét és a legegyszerűbb tőzsdei ügyleteket.</p> <p>Fel tudja sorolni, hogy életpályája egyes szakaszaiban várhatóan milyen pénzügyi döntések várnak rá, tudja, hogy tájékozódásához milyen intézmények és internetes platformok állnak rendelkezésére. Ismeri a fogyasztóvédelem fontos területeit.</p> <p>A családi gazdálkodással, a fizetési szokásokkal összefüggésben a bankok kínálatából bankot, bankszámlacsomagot és bankkártyát tud választani.</p> <p>Tisztában van az információbiztonság jelentőségével, technikáival.</p> <p>Fel tudja sorolni a felelős hitelfelvétel legfontosabb szabályait, össze tud hasonlítani azonos célú hitelkínálatokat.</p> <p>Tisztában van az adós hitelszerződésből adódó kötelezettségeivel, a nemfizetés várható következményeivel. Ismer adósságkezelő stratégiákat.</p> <p>Érti a megtakarítás és a hosszú távú pénzügyi tervezés összefüggését, vannak alternatív ötletei a különböző pénzügyi helyzetben kínákozó pénzügyi és pénzpiacon kívüli befektetésekre. Tisztában van a kockázatokkal és ezek reális értékelésével.</p> <p>Ismeri a befektetőket védő intézményeket.</p> <p>Érti a jövő bizonytalanságainak negatív hatását csökkentő biztosítások fontosabb jellemzőit, fajtáit, ismeri a befektetéssel kombinált biztosítást.</p> <p>Ismeri a magyar nyugdíjrendszer lényegét, tud javaslatot tenni a nyugdíjkiegészítés módjaira.</p> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## DIGITÁLIS KULTÚRA HELYI TANTERV

(9. évf. 34 óra)

A digitális kultúra tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való mérlegelő, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért a digitális kultúra tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. A digitális kultúra tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

A digitális kultúra tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. A digitális kultúra tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

A digitális kultúra tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze elemző, mérlegelő szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. A digitális kultúra tantárgy kiemelt célja a digitális kompetenciák fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

A digitáliskultúra-órákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. A digitális kultúra tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához a tantárgy nyújtja az alapokat.

A technológia műveltségterület fejlesztési céljai – a tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak a digitális kultúrához. A technológia műveltségterület egyes elemeinek elsajátíttatása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetenciák fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Az egyes műveltségterületek építenek a digitális kultúra tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. *Az informatikai eszközök használata* témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető

működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a szakképző iskolai fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az alkalmazói ismeretek témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával szembeni attitűd, fejleszthető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szöveg-, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbáziskezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, probléma alapú feladatok sikeres megoldása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre a *Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakörben kerül sor. Feladataink, kötelességeink, önkéntes és szabadidős tevékenységeink elvégzése, a közösségi életformák gyakorlása döntések sorozatából tevődik össze. A problémamegoldás az élet minden területén jelen lévő alaptevékenység, melynek sajátosságait a tanulókkal egyrészt a problémamegoldás lépéseinek, eszközeinek, módszereinek, általános szempontjainak elsajátításával, másrészt a problémamegoldás általános elveinek más műveltségi területeken való gyakorlati alkalmazásával érdemes megismertetni.

A problémamegoldás egyes részfolyamatait, például az információ szerzése, tárolása, feldolgozása önálló problémaként jelenhetnek meg. A *Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* rész elsajátítása során a tanulók megismerkednek az algoritmizálás alapfogalmaival, a szekvenciális és vezérlésselvű programok alapvető funkcióival, majd a gyakorlatban megfigyelnek, tesztelnek különböző jelenségeket szimuláló számítógépes programokat.

A problémamegoldási ismeretek tanítása a mások által készített programok algoritmusainak értelmezését, az alkalmazói képesség kialakítását és a mérlegelő szemléletet is támogatja.

Az *infokommunikáció* térnyerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását.

Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló

használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. A túlzott vagy helytelen informatikai eszközhasználat veszélyeket rejt, melyekre érdemes felhívni a figyelmet, hasznos lehet megismerni azokat a módszereket, amelyekkel a veszélyek elkerülhetők.

Az *infokommunikáció* témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szerezniük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A *Médiainformatika* témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban való alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is.

Az *információs társadalom* témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusan és biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára, pl. a médiában szereplő események különböző szempontok szerinti értelmezésére, a társakkal történt esetek megbeszélésére, a lehetséges megoldási alternatívák kifejtésére.

A *Könyvtárhasználat* oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapi életben az információk elérésével, mérlegelő szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával, a tanuló leendő szakmájához kötődő szakkönyvtárak és a szakmához kapcsolódó könyvtári szolgáltatások használatával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló legyen képes a folyamatok alapos tervezésére. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értéke megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges elemző, mérlegelő és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulóknak a könyvtári információszerzéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A *könyvtári informatika* témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy és szakmai gyakorlatai keretében megvalósuló, erre a tudására épülő feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken, és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen

a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló modern technikai lehetőségek.

*Az informatikai eszközök használata* a számítógépteremben lévő szabályok betartásával és az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával építő módon hat az erkölcsi gondolkodásra, a testi és lelki egészségre. A biztonságos adattárolás megismerésével, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével fejleszthető az erkölcsi gondolkodás. A digitális eszközök használatával fejlődnek a diákok technikai készségei.

*Az alkalmazói ismeretek* során a tanulók dokumentumokat szerkesztenek, amely fejleszti a kommunikációs kompetenciákat, a digitális kompetenciákat és a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáit. A személyes dokumentumok készítése fejleszti az önismeretet, segíti a pályaorientációt. A multimédiás dokumentumok készítése támogatja a médiatudatosságra nevelést. A táblázatok kezelésére alkalmas programokkal végzett műveletek során nyert információk támogatják a felhasználót az önálló döntésben, segítik a matematikai, gondolkodási; a digitális; a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák fejlesztését.

*A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakör hozzájárul az önismereti és a társas kapcsolati kultúra fejlesztéséhez. A problémamegoldás során a tanulók megtapasztalják, hogy egy nagyobb probléma akkor oldható meg hatékonyan, ha azt kisebb részekre bontják, és a feladat megoldása közben csoportban dolgoznak együtt. A csoportmunka szervezése hozzájárul az önismeret fejlesztéséhez, valamint a társak megértéséhez, elfogadásához.

*A Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakör támogatja a matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztését, mert a matematikai problémák algoritmizálása és az algoritmus programmal történő megvalósítása során hangsúlyossá válik a logikus gondolkodás, a matematikai készségek rugalmas alkalmazása.

*Az Infokommunikáció* témakör során szerzett tapasztalatok támogatják a médiatudatosságra nevelést. A hagyományos média mellett az elektronikus média mindennapjaink nélkülözhetetlen részévé vált. Az információszerzés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás sem képzelhető el digitális média nélkül. A digitális kultúra tantárgy kiemelt célja, hogy a tanuló az információs társadalom aktív és mérlegelően gondolkodó részvevője legyen. A médiatudatos oktatás célja, hogy a tanuló az elképesztő mennyiségű információból legyen képes kiválasztani a hiteles információt. Fontos, hogy a diákok meg tudják különböztetni a valóságot és a virtuális világot. A multimédia jelentős szerepet játszik társadalmunk megismerésében, ezért a média működésének megismerése nélkülözhetetlen az információk mérlegelő értelmezéséhez, ennek érdekében kerül sor a médiatudatos, mérlegelő gondolkodás ösztönzésére, az etikus viselkedés betartására. A média egyes elemei a manipuláció eszközei is lehetnek, a tudatos befolyásolás jelei jól azonosíthatók. A helyes médiahasználatra való felkészítéssel, a helyes viselkedésminták megfigyelésével megelőzhető a káros függőség kialakulása. Az eszközhasználat során ügyelni kell az önálló döntéshozatalon alapuló mértéktartásra. Fontos azoknak a helyzeteknek a felismerése, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés.

*Az információs társadalom* témakör tárgyalása során a tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és mérlegelő részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, -feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készségszintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat. A társadalmi tevékenységek hatással vannak a környezetre, a környezet megóvása érdekében a környezettudatos életmód kialakítására és az ezzel kapcsolatos információk keresésére is hangsúlyt kell fektetni.

Az online rendszerek megismerésével lehetővé válik a valós és virtuális kapcsolatok közötti különbségek azonosítása. A világhálóról származó tartalmak különböző hitelességűek, ezért eleinte csak a biztonságos információforrások használata javasolt, a későbbi évfolyamokon a tanulók tanulmányi feladataiknak, érdeklődésüknek megfelelően, körültekintően bővíthetik az alkalmazott források és felhasználások körét.

A *könyvtárhasználati* tudás a kiemelt fejlesztési területek mindegyikében elengedhetetlen, mivel minden téma megismerése hatékony és mérlegelő szemléletet igényel. Ezen belül is kiemelkedik a nemzeti műveltség, értékek és az egyetemes kultúra megismertetése, hiszen ezek alapvető eszközei az információforrások. Az állampolgárságra, demokráciára nevelésnek fontos része az információhoz való jog tudatosítása, és a megszerzéséhez, megértéséhez, a társadalom érdekében való aktív felhasználásához szükséges tudás fejlesztése. Az információ feldolgozása sok erkölcsi kérdés megvitatását teszi szükségessé, melyekkel a tanulók társas kapcsolati kultúrája fejleszthető.

A *Könyvtári informatika* keretén belül kerül sor annak a megtanítására, hogy hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások a tanulás során. A forrás- és könyvtárhasználat tanulása segít az információkeresés és a tanulás folyamatának megértésében, a tanulási stratégia fejlesztésében. A témakör a gyakorlatközpontúságból adódó folyamatos tevékenykedtetéssel és az együttműködést igénylő csoportmunkával járul hozzá a differenciáláshoz. Mind a kommunikációs, mind a digitális kulcskompetenciák fejlesztése területén kiemelt jelentősége van az információs problémamegoldás folyamatának, valamint ezek bemutatásának. A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.

## 9. évfolyam

*Az informatikai eszközök* átszövik világunkat, a számítógép mellett rengeteg intelligens eszköz jelenik meg. Csak azok tudják jól kihasználni az új információs társadalom lehetőségeit, akik rendszeresen alkalmazzák ezeket az eszközöket. A szakképző iskolai évek során a magabiztos készségeken alapuló alkotó felhasználásra és a rendelkezésre álló informatikai eszközök lehetőségeinek bővítésére kerül a hangsúly.

Napi életünk során sokszor kell döntéseket hoznunk a rendelkezésünkre álló információk alapján. A tanulók felismerik, hogy az informatikai eszközök segítségével, az *alkalmazói ismeretek* birtokában segíthetnek a hétköznapi életük során szükséges döntések előkészítésében.

A kommunikáció során kiemelt fontosságú a csoportok szervezése és működtetése, ennek érdekében ismerkednek meg a tanulók a körlevél készítésével, az alkotás során szükséges fogalmakkal és a számítógéppel végzett műveletekkel.

A pénzügyi számítások a hétköznapi élet során is fontos szerepet látnak el. A táblázatkezelő programmal statisztikai elemzéseket végezhetünk, az adatokat megfelelő típusú

diagramokon jeleníthetjük meg. A táblázatkezelővel egyéb tantárgyi feladatokat is meg lehet oldani.

*Az informatikai eszközökkel és módszerekkel történő problémamegoldás* fejlesztési célja, hogy a tanulókat alkalmassá tegye a szakmájuknak megfelelő programok keresésére, kiválasztására valamint kezelésére. A tanulóknak alkalmassá kell válnia a szakirányuknak megfelelő új számítógépes programok fejlesztési céljainak megfogalmazására, a fejlesztői csapattal való együttműködésre. A tanulók az iskolai élethez köthető matematikai, természettudományi, nyelvi és egyéb problémákat dolgoznak fel, munkamódszerként elsősorban csoportos és projekt munkaformákat alkalmaznak.

A tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelően a számítógépet komplex módon használják tanulmányaik során. A problémamegoldó készségek fejlesztése érdekében tetszőleges eszközökkel történő mérési értékek begyűjtésére, ezen értékek kiértékelésére, másrészt az egyszerű, véletlen eseményeket tartalmazó folyamatok modellezésére és szimulációjára kerül sor.

Szakképző iskolában a diákok az *infokommunikáció* során a szükséges információkat már önállóan fogalmazzák meg, önállóan keresik meg és használják. Képesek az információ hitelességének értékelésére. Az elkészült anyagaikat önállóan publikálják, megosztják az interneten (szöveges állományokat, képeket, multimédiás anyagokat).

A kommunikáció során a diákok az internetes lehetőségek széles tárházát használják, a hangsúly a csoportmunkát támogató alkalmazásokra kerül át. Felismerik az infokommunikációs eszközök mindennapi életre gyakorolt hatásait.

Bármilyen tantárgyi műveltségi terület esetében önállóan használják az elektronikus média lehetőségeit. Hatékonyan alkalmazzák a média kezeléséhez szükséges eszközöket.

*Az információs társadalom* témakör tárgyalása során a tanulók a korosztálynak és a szakmai tanulmányaiknak megfelelő információkezeléssel kapcsolatos feladatokkal találkoznak, felkészülnek a veszélyek elhárítására, megismerik a jogi és etikai vonatkozásokat. Kiemelt szerepet kap az információforrások etikus alkalmazása és azok hitelességének értékelése. Tapasztalatot szereznek az informatikai eszközök helyes használatának elsajátításában, bővítik a kulturális együttélésre vonatkozó szabályokkal kapcsolatos ismereteiket és betartják azokat. Az informatikai eszközök használata jelentősen hozzájárul a változásokhoz, ezért érdemes megismerni a fejlődés egyes szakaszait, feltárni az eszközök fejlettségének, elterjedtségének társadalmi, gazdasági, kulturális életre vonatkozó hatását és ezek összefüggéseit.

A tanulók az életkori sajátosságaiknak és az igényeiknek megfelelő elektronikus szolgáltatásokat ismernek meg, felismerik a szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepét, céljait, és törekednek a biztonságos, mérlegelő használatra. A fejlesztés során a szolgáltatások kiválasztása, az egyes funkciók kipróbálása és a mérlegelő szemléletmód kialakítása kap hangsúlyos szerepet.

*A könyvtárhasználat* önálló tanulásának zárószakaszában cél, hogy a tanuló minél átfogóbb és modernebb könyvtárképpel rendelkezzen, ismerje saját igényeit, szokásait, tudását annak érdekében, hogy azt tudatosan és hatékonyan alkalmazhassa, fejleszthesse tanulmányai és a munka során is. A fejlesztés során az információs problémamegoldás folyamatának, a probléma megoldásának önálló, személyre, helyzetre szabott alakítása, irányítása zajlik tanulmányi, szakmai és hétköznapi helyzetekben. Ennek érdekében a könyvtári rendszer általános internetes, a helyben elérhető könyvtárak és a szakkönyvtárak teljes körű szolgáltatásai körében való önálló tájékozódás szükséges.

A hatékony könyvtárhasználat érdekében a korábbi évek során megismert forrástípusok és konkrét források felhasználási célhoz, leendő szakmájához viszonyított információs



értékének megállapítására, újabb könyvtári, szakmai és közhasznú adatbázisok és honlapok megismerésére, használatára kerül sor.

Az információkereső stratégia kialakításával és az etikai szempontokat is figyelembe vevő alkotó felhasználásával a tantárgyakhöz vagy a hétköznapi szituációkhoz kötött információt igénylő feladatokat a tanulók egyre önállóbban oldják meg.

### **Témakörök, órakeret:**

|                                           |        |
|-------------------------------------------|--------|
| Az informatikai eszközök használata       | 3 óra  |
| Alkalmazói ismeretek                      | 14 óra |
| Problémamegoldás informatikai eszközökkel | 6 óra  |
| Infokommunikáció                          | 4 óra  |
| Az információs társadalom                 | 4 óra  |
| Könyvtári informatika                     | 3 óra  |
| <b>Összesen 34 óra</b>                    |        |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | 1. Az informatikai eszközök használata                            | Órakeret 3 óra |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------|----------------|
| Előzetes tudás                    | Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. |                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | A számítógépes perifériák használatbavétele. Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása. Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása. Az egészséges munkakörnyezet megteremtése. |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                  |
| <i>A számítógépes perifériák megismerése, használatbavétele, működésük fizikai alapjai</i><br>A számítógép fő egységeinek megismerése, az alaplap, a processzor, a memória főbb jellemzői.<br>Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök használata, működési elve.<br><i>Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása</i><br>Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztási szempontjainak megismerése.<br>Digitalizáló eszközök.<br>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózatok főbb feladatai és szolgáltatásai.<br><i>Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása</i><br>Az adatok biztonságos tárolásának szoftveres és hardveres biztosítása.<br>Fájlok illetéktelenek által történő hozzáféréseinek megakadályozása.<br><i>Az egészséges munkakörnyezet megteremtése</i><br>Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet kialakítása. |                                                                                                                                                                                                                                  |
| Kulcsfogalmak/fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Digitális kamera, adatvédelem.                                                                                                                                                                                                   |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                     |                            |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>2. Alkalmazói ismeretek</b>                                                                                                                                                                                      | <b>Órakeret<br/>14 óra</b> |
|                                              | <b>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</b>                                                                                                                                            |                            |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A digitális képek formáinak ismerete, képszerkesztő program használata. Karakter- és bekezdésformázások végrehajtása szövegszerkesztő programmal. |                            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Körlevél készítése. Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása. Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata. |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p><i>Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i><br/> Nagyobb terjedelmű dokumentum szerkesztése.<br/> Élőfej, élőláb.<br/> Stílusok alkalmazása.<br/> Tartalomjegyzék készítése.<br/> Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p> <p><i>Körlevél</i><br/> A törzsdokumentum és az adattábla fogalmának megismerése.<br/> Dokumentum készítése körlevél funkció felhasználásával.<br/> Egyéb iskolai dokumentum készítése kiadványszerkesztő programmal.</p> <p><i>Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása</i><br/> Egyénileg készített, letöltött elemek (zene, fénykép, film, animáció stb.) elhelyezése közös multimédiás dokumentumban.<br/> Szöveg, kép elhelyezése a dokumentumban.<br/> Dokumentumok nyomtatási beállításai.</p> <p><i>Hangszerkesztés</i><br/> Digitális hangformátumok megismerése.<br/> A formátumok átalakítása.<br/> Hangszerkesztő program használata.</p> <p><i>Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése</i><br/> A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata.<br/> Utómunka egy videószerkesztő programmal.<br/> A weblapkészítés alapjai.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                               |                                                                                                   |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b> | Élőfej, élőláb, oldalszám, stílus, tartalomjegyzék, körlevél, törzsdokumentum, multimédia, videó. |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                         |                                                                                                                                                                                |  |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Tematikai egység/Fejlesztési cél</b> | <b>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés</b>                                                                                                               |  |
| <b>Előzetes tudás</b>                   | Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Egyszerű táblázatkezelési műveletek végrehajtása. Táblázatba foglalt adatokból célszerű diagramok készítése. |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Problémamegoldás táblázatkezelővel. Adatkezelés táblázatkezelővel. Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása. |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                 |
| <i>Problémamegoldás táblázatkezelővel</i><br>A hétköznapi életben előforduló problémák megoldása.<br>Tantárgyi feladatok megoldása.<br>Függvények használata.<br><i>Statisztikai számítások</i><br>Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben.<br>Az adatok grafikus szemléltetése.<br><i>Adatkezelés táblázatkezelővel</i><br>Adatok rendezése, szűrés.<br>Függvények alkalmazása különböző lapokon lévő adatokra.<br><i>Térinformatikai alapismeretek</i><br>Útvonalkeresők, térképes keresők használata.<br><i>Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása</i><br>Adatbázis létrehozása.<br>Adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs.<br>Adatbázis feltöltése.<br>Algoritmusok alkalmazása a feladatmegoldásokban. |                                                                                                                                 |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Adatbázis, relációs adatbázis, adat, adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs.                                                 |

|                                         |                                                                                                                     |                           |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| <b>Tematikai egység/Fejlesztési cél</b> | <b>3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel</b>                                                                 | <b>Órakeret<br/>6 óra</b> |
|                                         | <b>3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása</b>                                      |                           |
| <b>Előzetes tudás</b>                   | Algoritmusleíró eszközök ismerete és használata, egyszerűbb algoritmusok megírása. Fejlesztői környezet használata. |                           |

|                                                       |                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b> | Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása csoportmunkában, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése. |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>            |                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| <p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek komplex alkalmazása</i><br/> A problémamegoldáshoz szükséges informatikai eszközök kiválasztása.<br/> Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.<br/> <i>Problémák megoldása munkacsoportban. A problémamegoldó tevékenység tervezése</i><br/> Az iskolához és a köznap élethez kapcsolódó problémák megoldásának tervezése és megvalósítása csoportmunkában.<br/> Projekt munkák informatikai eszközökkel történő kivitelezése.</p> |                                                  |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Probléma, tervezés, megvalósítás, projekt munka. |

|                                              |                                                       |  |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------|--|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés</b>          |  |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Algoritmus kódolása valamely fejlesztői környezetben. |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Tantárgyi problémák algoritmizálása. Tervezési eljárások, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek használata. |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                         |
| <i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen, a feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása, elemzése</i><br>Tantárgyi problémák megoldási algoritmusainak tanulmányozása.<br>Algoritmusok alkotása különböző tervezési eljárások segítségével, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei. Algoritmusok megvalósítása.<br>Néhány típusalgoritmus vizsgálata.<br><i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata, megtervezése, értelmezése</i><br>A beállítások értelmezése. |                                                                                                                                         |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Tantárgyi probléma, alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, eredmény.     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                    |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése                                                                             |  |
| Előzetes tudás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fejlesztői környezet ismerete.                                                                                     |  |
| A tematikai egység<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Tantárgyi szimulációs programok használata. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel. |  |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                    |  |
| <i>Mérések és szimulációk, a paramétermódosítás hatásai, törvényszerűségek megfogalmazása, modellalkotás egyszerű tevékenységekre</i><br>Tantárgyi szimulációs programok használata.<br>A beállítások hatásainak megfigyelése, a tapasztalatok megfogalmazása.<br>Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel.<br>Modellalkotás egyszerű tevékenységekre. |                                                                                                                    |  |
| Kulcsfogalmak/<br>fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Mérés, értékelés, eredmény, szimuláció, beállítás, modell.                                                         |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                       |                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4. Infokommunikáció                                                                                                                                                                                   | Órakeret<br>4 óra |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek                                                                                                                                                  |                   |
| Előzetes tudás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Információ keresése, a hiteles és nem hiteles információ megkülönböztetése, az információ mérlegelő értékelése.                                                                                       |                   |
| A tematikai egység<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A feladatok elvégzéséhez szükséges információk azonosítása, meghatározása, megkeresése, felhasználása. A dokumentumok önálló publikálása.                                                             |                   |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                       |                   |
| <i>Önálló információszerzés</i><br>Információkeresési stratégia.<br>Tartalomalapú keresés.<br>Logikai kapcsolatok.<br>A szükséges információ önálló meghatározása, a találatok szűkítése, kigyűjtése, felhasználása.<br><i>Az információk közlési célnak megfelelő alakítása, a manipuláció megismerése</i><br>A találatok elemzése, értékelése hitelesség szempontjából.<br>A közlés céljának felismerése.<br>A reklámok manipulatív tevékenységének felfedése.<br><i>A publikálás módszereinek megismerése, szabályai</i><br>Az elkészült dokumentumok publikálása hagyományos és elektronikus, internetes eszközökkel.<br>Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videóanyagok, weblapok publikálása az interneten. |                                                                                                                                                                                                       |                   |
| Kulcsfogalmak/<br>fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Manipulálás, kétirányú információáramlás, adatfeltöltés.                                                                                                                                              |                   |
| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák                                                                                                                                         |                   |
| Előzetes tudás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Az infokommunikációs eszközök ismerete. A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata. A kommunikáció elméletének ismerete.                                                                 |                   |
| A tematikai egység<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Online kommunikáció folytatása, csoportmunka végzése egy vagy több résztvevővel. A legújabb két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek, valamint az elektronikus médiumok megfelelő kezelése. |                   |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                       |                   |
| <i>Kommunikációra képes eszközök összekapcsolási lehetőségeinek megismerése</i><br>Többrésztvevős beszélgetős, kommunikációs program használata.<br>Csoportmunka az interneten.<br><i>Az infokommunikációs eszközök mindennapi életre gyakorolt hatásának vizsgálata</i><br>A hagyományos infokommunikációs technológiák összehasonlítása az elektronikus és internetes lehetőségekkel.<br>A túlzott internethasználatból kialakuló káros életformák azonosítása, a függőség elhárítása.                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                       |                   |
| Kulcsfogalmak/<br>fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Kommunikációs program.                                                                                                                                                                                |                   |

|                                              |                                                                    |  |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>4.3. Médiainformatika</b>                                       |  |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | A legújabb infokommunikációs technológiák használata, alkalmazása. |  |

|                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                           | Az új elektronikus és internetes médiumok készség szintű használata. |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                      |                                                                      |
| <i>A hagyományos médiumoktól különböző, informatikai eszközöket alkalmazó lehetőségek, azok felhasználása a megismerési folyamatban</i><br>Információszerzés internetes portálokról, médiatárakból, elektronikus könyvtárakból. |                                                                      |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                   | Hírportál, médiatár, e-book, hangoskönyv.                            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 5. Az információs társadalom                                                                                                                                                                                                                                                                                | Óra-<br>keret<br>4 óra |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai                                                                                                                                                                                                                                                       |                        |
| Előzetes tudás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok.<br>A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások. A problémák megoldása érdekében alkalmazott eljárások.<br>Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése. |                        |
| A tematikai egység<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Adatvédelmi fogalmak ismerete.<br>Az információforrások hitelességének értékelése.<br>Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése.<br>Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.<br>Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése.             |                        |
| Ismeretek/fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                        |
| Az adatvédelmi alapfogalmakkal és az információhitelesség megőrzési technikáival való megismerkedés<br>Adatvédelmi fogalmak ismerete.<br>Az információforrások hitelességének értékelése.<br>Informatikai eszközök etikus használata.<br>Szerzői jogi alapfogalmak. Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése<br>Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése.<br>Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.<br>Az információ és az informatika gazdaságra, környezetre, kultúrára, személyiségre, egészségre gyakorolt hatásának megismerése<br>A globális információs társadalom jellemzői.<br>Az informatikai kultúra jellemzői.<br>Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése.<br>Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Információs társadalom, informatikai biztonság, informatikai kultúra, információkezelés, adatvédelem, netikett, szerzői jog, szerzői alkotás, plágium, közkincs, szabad felhasználás. |                           |
| <b>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata</b>                                                                                                                                 |                           |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos személyes tapasztalatok, vélemények gyűjtése, tapasztalatok cseréje.                                                                       |                           |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Az elektronikus szolgáltatások szerepének felismerése, a szolgáltatások mérlegelő használata.<br>A fogyasztói viselkedést meghatározó módszerek felismerése a médiában.               |                           |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                       |                           |
| <i>Az e-szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek, biztonsági vonatkozásainak feltérképezése</i><br>Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése.<br>Elektronikus szolgáltatások megismerése, mérlegelő használata, értékelése.<br>Az elektronikus szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek felismerése.<br><i>A fogyasztói viselkedést befolyásoló technikák felismerése a médiában</i><br>Fogyasztói szükségletek azonosítása.<br>A fogyasztói viselkedést befolyásoló módszerek megfigyelése és azonosítása. Tudatos vásárlókép kialakítása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                       |                           |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó, mérlegelő használat.                                                          |                           |
| <b>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>6. Könyvtári informatika</b>                                                                                                                                                       | <b>Órakeret<br/>3 óra</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Katalógus önálló használata. A települési könyvtár önálló használata. Önálló kézikönyvhasználat. A felhasznált irodalomjegyzék összeállítása segítségével.                            |                           |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A könyvtári rendszer szolgáltatásai és a különböző információforrások önálló felhasználása tanulmányi és egyéb feladatokhoz.                                                          |                           |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                       |                           |
| <i>Könyvtártípusok, információs intézmények</i><br>A könyvtári rendszer szerepének, lehetőségeinek megismerése.<br>A települési közkönyvtár önálló használata.<br>Könyvtárlátogatás.<br><i>Könyvtári szolgáltatások</i><br>A könyvtári információs rendszer szolgáltatásainak rendszerezése, felhasználása a tanulásban.<br>A könyvtárközi kölcsönzés funkciójának megértése.<br>Könyvtári és közhasznú adatbázisok használati útmutató segítségével való önálló használata.<br>Rendszeres, a céloknak megfelelő könyvtár- és internethasználat.<br><i>Információkeresés</i><br>A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága.<br>Információkeresési stratégiák ismerete.<br>Önálló információszerzés katalógusokból, adatbázisokból, általános és ismeretterjesztő művekből.<br>Releváns információk kiválasztása hagyományos és elektronikus információhordozókból.<br>Az iskolai tananyag elmélyítése és kibővítése önálló könyvtári kutatómunkával.<br><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> |                                                                                                                                                                                       |                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A hiteles forrás jellemzőinek ismerete.<br/>         Forrástípusok rendszerezése információs értékük szerint.<br/>         A talált információk mérlegelő értékelése.<br/>         Időszaki kiadványok önálló használata.<br/>         Elektronikus könyvek, digitalizált dokumentumok.<br/>         Az egyes tudományterületek alapvető segédkönyvtípusainak ismerete, önálló használata.<br/> <i>Forráskiválasztás</i><br/>         Komplex feladathoz való önálló forráskiválasztás a feladat céljának és a forrás információs értékének figyelembevételével.<br/> <i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i><br/>         Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése folyóiratcikkekről.<br/>         Az interneten megjelent források hivatkozási technikájának megismerése, segítséggel való alkalmazása.<br/>         Hivatkozásjegyzék, irodalomjegyzék készítése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Könyvtári rendszer, múzeum, levéltár, információkeresési stratégia, rejtett bibliográfia, relevancia, elemző forráshasználat, hivatkozás, plágium, hitelesség, önművelés, egész életen át tartó tanulás.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p><i>A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére</i><br/>         tudjon digitális kamerával felvételt készíteni, legyen képes adatokat áttölteni kameráról a számítógép adathordozójára;<br/>         ismerje az adatvédelem hardveres és szoftveres módjait;<br/>         ismerje az ergonómia alapjait.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i><br/>         legyen képes táblázatkezelővel tantárgyi feladatokat megoldani, egyszerű számításokat elvégezni;<br/>         tudjon körlevelet készíteni;<br/>         tudja kezelni a rendelkezésére álló adatbázis-kezelő programot;<br/>         tudjon adattáblák között kapcsolatokat felépíteni, adatbázisokból lekérdezéssel információt nyerni. A nyert adatokat tudja esztétikus, használható formába rendezni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i><br/>         tudjon algoritmusokat készíteni,<br/>         legyen képes a probléma megoldásához szükséges eszközöket kiválasztani;<br/>         legyen képes tantárgyi problémák megoldásának tervezésére és megvalósítására;<br/>         ismerjen és használjon tantárgyi szimulációs programokat;<br/>         legyen képes tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelésére;<br/>         legyen képes egy csoportban tevékenykedni.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i><br/>         legyen képes információkat szerezni, azokat hagyományos, elektronikus vagy internetes eszközökkel publikálni;<br/>         legyen képes társaival kommunikálni az interneten, közös feladatokon dolgozni;</p> |



|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>tudja használni az újabb informatikai eszközöket, információszerzési technológiákat.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i><br/>ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;<br/>legyen képes értékelni az információforrásokat;<br/>ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;<br/>ismerje a szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmakat;<br/>ismerje az infokommunikációs publikálási szabályokat;<br/>ismerje fel az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásait;<br/>ismerje fel az informatikai eszközök használatának személyiséget és az egészséget befolyásoló hatásait;<br/>ismerje fel az elektronikus szolgáltatások szerepét,<br/>legyen képes néhány elektronikus szolgáltatás mérlegelő használatára;<br/>ismerje fel az elektronikus szolgáltatások jellemzőit, előnyeit, hátrányait;<br/>ismerje fel a fogyasztói viselkedést befolyásoló módszereket a médiában;<br/>ismerje fel a tudatos vásárló jellemzőit.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i><br/>legyen képes bármely, a tanulmányaihoz kapcsolódó feladata során az információs problémamegoldás folyamatát önállóan, alkotóan végrehajtani;<br/>legyen tisztában saját információkeresési stratégiáival, tudja azokat tudatosan alkalmazni, legyen képes azokat értékelni, tudatosan fejleszteni.</p> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### KOMPLEX TERMÉSZETTUDOMÁNY

A tantárgy tanulása során megvalósuló legfontosabb célok:

- a tanulók nyitottan tekintsenek a bennünket körülvevő világra;
- legyenek képesek az okok és okozatok megkülönböztetésére és adott okok ismeretében az okozatra vonatkozó következtetések levonására;
- ismerjék meg és alkalmazzák az alapvető természeti törvényeket;
- legyenek képesek az adatok ismeretében diagramok készítésére, valamint adott diagram ismeretében adatok, folyamatok meglátására;
- legyenek képesek grafika/kép alapján az ábrázolt folyamat értelmezésére.
- a szerves és szervetlen világ kapcsolata megismerésének megalapozása;
- az energia és energiaáramlás mint általános szervező megismerése;
- az atomi/molekuláris folyamatok megismerése; az atomi/molekuláris folyamatok szervezetre gyakorolt hatásainak tudatosítása.
- az élő és élettelen világ evolúciójának megismerése;
- az egyes tudományos elméletek egybevetése egymással, a természettudományos érvelés néhány sajátosságának elmélyítése;
- az emberi tevékenység környezetalakító hatásának és a hatás következményeinek tudatosítása;
- az információ és jelentőségének ismerete a fizikai-biológiai-társadalmi létben.

Eközben gyakorlatot szereznek az egyéni és csoportos munkában, feltevéseik szabatos megfogalmazásában, a képi és verbális kommunikáció összekapcsolásában is.

|                                              |                                                                                        |                       |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Hogyan működik a természettudomány?<br/>A tudomány módszerei</b>                    | <b>Órakeret<br/>4</b> |
| <b>Kulcsfogalmak</b>                         | Mérés, modellezés, feltevés, igazolás, törvény, tudományos leírás, szimuláció, makett. |                       |

|                                              |                                                                                                                                           |                       |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Tájékozódás térben és időben</b>                                                                                                       | <b>Órakeret<br/>8</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Függőleges és vízszintes irány, derékszög, koordináta-rendszer, sebesség, a kör kerülete, hasonlóság a geometriában, óra, nap, hónap, év. |                       |

|                                              |                                                                                                       |                        |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Formák és arányok a természetben<br/>(Elemek és vegyületek; kristályrácsok, szerves molekulák)</b> | <b>Órakeret<br/>10</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Tükrözés, forgatás következményei. Halmaztulajdonságok. Atom és molekula, szerkezeti képlet.          |                        |

|                                              |                                                                                   |                       |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Halmazok (Gázok, folyadékok, halmazállapot-változások, az időjárás elemei)</b> | <b>Órakeret<br/>9</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Hőmérséklet, légnyomás, térfogat, sebesség, halmazállapot.                        |                       |

|                                              |                           |                            |
|----------------------------------------------|---------------------------|----------------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Lendületbe jövünk!</b> | <b>Órakeret<br/>5</b>      |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Sebesség, gyorsulás.      |                            |
| <b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>   |                           | <b>Kapcsolódási pontok</b> |

|                                              |                                   |                       |
|----------------------------------------------|-----------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Mechanikai energia</b>         | <b>Órakeret<br/>6</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Erő, sebesség, tömeg, elmozdulás. |                       |

|                                              |                                                                                                                  |                       |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Az „embergép”: mozgás, légzés, keringés<br/>(Az emberi mozgás, keringés és légzés élettana és anatómiája)</b> | <b>Órakeret<br/>7</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | A levegő térfogatának és nyomásának összefüggése. A nyomás mértékegységei.                                       |                       |

|                                              |                                                                             |                       |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Atomi aktivitás</b>                                                      | <b>Órakeret<br/>5</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Energia, elektromos töltés, elektromágneses hullám, szimmetria, normálalak. |                       |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                       |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Elektromosság, mágnesesség</b>                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Órakeret<br/>5</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Erő, energia, tömegvonzás, teljesítmény.                                                                                                                                                                                                                                    |                       |
| <b>Kulcsfogalmak</b>                         | Elektromos töltés, mágneses pólus, elektromos, mágneses tér, Coulomb-törvény, áramerősség, feszültség, ellenállás, egyenáram, váltóáram, elektromos fogyasztás, frekvencia, maximális feszültség, elektromágneses indukció, dinamó, transzformátor, elektromágneses hullám. |                       |

|                                              |                                                                            |                       |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Mi a fény?</b>                                                          | <b>Órakeret<br/>5</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Atom, elektron, tükör, rezgés, elektromágneses hullám.                     |                       |
| <b>Kulcsfogalmak</b>                         | Fénytörés, fényelhajlás, domború, homorú tükör, szín, foton, fénysebesség. |                       |

|                                              |                                                                                     |                       |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Energianyerés az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, kiválasztás</b>             | <b>Órakeret<br/>5</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Szerves molekulák. Energianyerő és energiaigényes folyamatok. A légzés funkciója.   |                       |
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Állandóság és változatok – információ, szexualitás, az emberi élet szakaszai</b> | <b>Órakeret<br/>8</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | A férfi- és női szervezet különbsége (anatómiai és genetikai).                      |                       |

|                                              |                                                                                                                                                                            |                       |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Honnan hová?<br/>Csillagászati, földrajzi és biológiai evolúció<br/>Az ember társas viselkedése</b>                                                                     | <b>Órakeret<br/>8</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                        | Betegség és immunrendszer. Az öröklődés alapjai. Önzetlenség és agresszió. Atom, magfúzió, sebesség, gyorsulás, idő, körmozgás, bolygómozgás, tömegvonzás, kör, ellipszis. |                       |

|                                              |                                                                                            |                       |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>A szervezet egysége – szabályozó folyamatok, ideg-és hormonrendszer és a viselkedés</b> | <b>Órakeret<br/>8</b> |
|                                              | Az emberi szervezetben zajló fő kémiai átalakulások. Példák csoportban élő állatokra.      |                       |
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b> | <b>Az evolúció színpada és szereplői</b>                                                   | <b>Órakeret</b>       |

|                        |                                                                     |          |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>Fejlesztési cél</b> |                                                                     | <b>9</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>  | Anyagforgalom az élő szervezetben. Gazdálkodás a Kárpát-medencében. |          |
| <b>Kulcsfogalmak</b>   | Szimbiózis, élősködés, versengés, Gaia-elmélet.                     |          |

pénzügyi - natos

<https://docplayer.hu/27748441-Helyi-tanterv-penzugyi-es-vallalkozoi-ismeretek.html>

## NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY

### Helyi tanterv

**Érvényes: 2020.09.01-től felmenő rendszerb**

A nyelvi előkészítő osztály első, az előkészítő évében 612 óra áll a tanulók rendelkezésére. Ez a hatalmas óraszám 4 tantárgy között oszlik meg, külön hangsúlyt helyezve a nyelvvizsgákon elvárt kompetenciák fejlesztésére. Feltételezzük, hogy a tanulók az általános iskolai tanulmányaiknak köszönhetően elérték az A2-es szintet, és a választott tankönyv ennek a szintnek megfelelő. A tanulók a tankönyvet használva sajátítják el a szükséges témaköröket, és az ehhez kapcsolódó nyelvtant. Az idegen nyelvi kommunikáció célja a szóbeli készségek fejlesztése, az írásbeli kommunikáció pedig a nyelvvizsgák írásbeli részére készít fel. A turizmus szakmai nyelve tantárgy ízelítőt ad a leendő szakmáról.

### Célok és feladatok

A nyelvi előkészítő évfolyamos képzés (NYEK) célja, hogy intenzív nyelvtanulás formájában a tanuló rövid idő alatt jelentős előrehaladásra tegyen szert nyelvtudásában, és ez megalapozza a további évek nyelvtanulását. Fontos azonban, hogy a magas idegen nyelvi óraszám nem feltétlenül megemelt tananyagmennyiséget jelent, hanem a tanulók igényeinek megfelelően, tággabb teret biztosít az elmélyítésre, a gyakorlásra és a szilárd alapok megteremtésére. A több nyelvóra segítségével az iskolán kívül kevesebb nyelvtanulási lehetőséggel rendelkező tanulók hátránya kompenzálható, sőt a hagyományos képzésben résztvevőkhöz képest magasabb kimeneti szint várható el.

Az előkészítő évben biztosított intenzív nyelvtanulás keretében a különböző háttérrel érkező tanulók esélyt kapnak tudásuk összehangolására, a felzárkózásra és a hatékony fejlődésre. A nyelvtanulási folyamat tervezésekor figyelembe kell venni az egyes tanulócsoportok szükségleteit és a tanulók haladási tempóját.

A korszerű idegennyelv-oktatás elsődleges célja, ugyanis, a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének kiterjesztése. A tanuló legyen képes mind személyes, mind pedig szakmai életében egyéni céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi, mind pedig digitális térben idegen nyelven kommunikálni, ismereteket szerezni. E cél elérésének érdekében kiemelten fontos az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átvívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, képes új kapcsolódási pontokat kialakítani, és az idegen nyelven megszerzett tudásával gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

Az idegen nyelvek oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

## Órakeret és annak felosztása

A nyelvi előkészítő évfolyamon a rendelkezésre álló heti órakeret legalább 60 százalékát, azaz 18 órát kell idegennyelv-oktatásra fordítani, ebből iskolánkban heti 5 óra kommunikációs óra biztosított. Alapelveiben a képzés nem tér el a hagyományos, extenzív tanórai nyelvtanulástól, azonban a nagy óraszám miatt a tanulók egyéni céljait, különbségeit még inkább figyelembe kell venni. A NYEK magas nyelvi órászáma nagy kihívás elé állítja a nyelvtanárokat. A tanári és tanulói motiváció hatékonyabban segíthető, ha az egyes csoportokat az adott idegen nyelvből egynél több nyelvtanár oktatja, ami erősíti a szakmai együttműködést is. Ez iskolánkban úgy valósul meg, hogy a tankönyv mentén sajátítják el a tanulók a nyelvtanuláshoz szükséges alapokat, és ezt támogatja a kommunikációs és íráskészség órák megtartása. A tanuló így több különféle tanári megközelítéssel találkozhat, melyek kiegészítik és támogatják egymást. A NYEK-en több lehetőség adódik kiegészítő anyagok felhasználására és új módszerek kipróbálására, melyek segítségével a tanulási folyamat még hatékonyabban alkalmazkodhat az egyéni igényekhez.

Az intenzív nyelvtanulás sajátossága, hogy a motiváció fenntartására további figyelmet kell fordítani, valamint fel kell készíteni a tanulót a további évekre, ahol az intenzív nyelvi fejlődést egy természetes lassulás követi.

## Kimeneti szintek

A nyelvi előkészítő évfolyamon elvárt kimeneti szintek a Közös Európai Referenciakerettel (KER) összhangban a következők:

A tanulótól elvárható:

- a nyelvi előkészítő 9. évfolyam végére eléri legalább a KER szerinti B1 szintet;
- az adott tématarományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A tanuló számára az adott idegen nyelvből az intézmény a pedagógiai programjában meghatározott évfolyamokon biztosítja az emelt szintű érettségire való felkészítés lehetőségeit.

## Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete

Iskolánk nyelvi fejlesztési területeket témakörök szerint csoportosítja a kommunikáció részterületén belül. A témakörökhöz rendelt óraszámok leginkább a súlyozásukra való javaslatok. A személyes, környezeti, közéleti és aktuális témák a valós nyelvhasználathoz kapcsolódnak, a továbbiak többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik. A tématarományokhoz megadott célnyelvi példák gyűjtőfogalmak, melyek a felsőbb évfolyamokon bővebb, gazdagabb szókincset jelölnek.

A négy osztályos középiskolai nevelés-oktatást megelőző nyelvi előkészítő évfolyamra ugyanazok az alapelvek és célok vonatkoznak, mint amelyeket az egyéb nyelvi kerettantervek meghatároznak.

Kiemelendő azonban, hogy bár a NYEK megemelt óraszama gyorsabb haladást biztosít a tanuló számára, az ebben az életkorban sem elsősorban a tananyag mértéktelenül való növelésére, hanem annak tényleges elmélyítésére, valamint a gyakorlásra szánt idő bővítésére szolgál. A NYEK célja az, hogy a tanuló számára az életkorának megfelelő minőségű és mennyiségű, kontextusba ágyazott nyelvi fejlesztést biztosítsa, és nem feltétlenül az, hogy a magasabb nyelvi szintekhez tartozó tartalmakat és szerkezeteket tanítsa előrehozottan vagy szövegkörnyezetük-ből kiragadva. A nyelvi előkészítő céljai továbbá azok, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ezen az évfolyamon is fejlessze a világ megismerésének és az ismeretek, a tudás átadásának igényét, a kreatív és felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciákat.

A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanuló együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is. Érzékenységből, önértékelésből adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, az építő kritika, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez. Megtanulja saját és mások hibáit felismerni, illetve azokat helyükön kezelni, s így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. A nyelvrákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvrákon kívül is szívesen foglalkozik, hogy azután az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkábbban személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

A NYEK 9. évfolyam végére a tanuló minden témakörben ismer és tudatosan alkalmaz nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is felhasználja kompetenciáinak mélyítésére. Készül az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra, valamint alkalmazza nyelvtudását és kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, kommunikációra.

A nyelvi előkészítő évfolyamos képzésnek a 9. évfolyam végére elvárható kimeneti szintje minimum a KER szerinti B1 nyelvi szint a tanulók életkori sajátosságaival összhangban. A korosztálynak és a nyelvi szintnek megfelelően a legnagyobb hangsúlyt a személyes, a környezeti és természeti, valamint az interkulturális és az osztálytermi tartalmak kapják, de már szerephez jutnak többek között az aktuális és a kereszttantervi témák is, melyekre a magasabb óraszám lehetőséget ad, a nyelvtanulás változatossága pedig szükségessé tesz.

A témakörök köré csoportosított tanulási eredményeken, fejlesztési területeken és javasolt tevékenységeken kívül a kerettanterv az évfolyamra kötelező nyelvi funkciókat és nyelvi elemeket, struktúrákat és általános tanulási eredményeket sorolja fel a következőkben.

Angol **nyelvi funkciók** a 9. évfolyamos NYEK-re:

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése
- személyre vonatkozó információkérés, információadás
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben
- bemutatkozás megfogalmazása

- hogylét iránti érdeklődés és válaszreakció kifejezése
- telefonálás
- megszólítás kifejezése és arra reagálás
- köszönet kifejezése és válaszreakció megfogalmazása
- bocsánatkérés értelmezése és reagálás a szituációra
- jókívánságok kifejezése, reakció megfogalmazása
- akarat, kívánság, ígéret, szándék, dicséret, kritika, öröm, sajnálkozás, bánat, elégedettség, elégtelenség, bosszúság, csodálkozás, remény kifejezése
- véleménykérés és arra reagálás, egyetértés, egyet nem értés kifejezése
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése, valaki igazának az elismerése és el nem ismerése
- egymást követő események leírása
- tudás, illetve nem tudás kifejezése
- kérdés, javaslat, meghívás, kínálás és arra reagálás
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése
- aggodás, félelem, együttérzés, szemrehányás kifejezése
- segítségkérés és arra reagálás, segítség felajánlása
- tanács kérése és adása
- reklamálás
- feltételezés, kétely kifejezése
- ok-okozat és magyarázat kifejezése
- emlékezés kifejezése
- visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése
- felkérés hangosabb, lassúbb beszédre, beszédszándék jelzése beszélgetés közben
- elemek összekapcsolása szóban
- kiemelés, hangsúlyozás, mondandó összefoglalása, beszélgetés lezárása

Angol **nyelvi elemek, struktúrák** a 9. évfolyamos NYEK-re:

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben
- múltbeli szokások kifejezése
- felszólító mód
- mennyiségi viszonyok
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései
- időbeli viszonyok
- modalitás
- birtoklás kifejezése
- feltételeesség kifejezése
- függő beszéd kifejezése jelen időben
- logikai viszonyok
- szövegösszetartó eszközök
- szenvedő szerkezet



Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- az adott témakörben értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott cél-nyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;
- az adott téma tartományban szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban;
- az adott témakörben életkorának megfelelő interakciót folytat.

A rendelkezésre álló órák felosztása:

| Tantárgy                            | Óraszám    |
|-------------------------------------|------------|
| Tankönyv, témakörök                 | 216        |
| Idegen nyelvi szóbeli kommunikáció  | 180        |
| Idegen nyelvi írásbeli kommunikáció | 144        |
| A turizmus szaknyelve               | 72         |
| <b>Összes:</b>                      | <b>612</b> |

### Tankönyv, témakörök: 216

| Tankönyv, témakörök                                              | Óraszám    |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| Personal topics: family relations, lifestyle, people and society | 40         |
| Environment and nature                                           | 10         |
| School and education                                             | 20         |
| Holidays, travelling, tourism                                    | 20         |
| Public matters, entertainment                                    | 20         |
| English and language learning                                    | 15         |
| Intercultural topics                                             | 20         |
| Cross-curricular topics and activities                           | 10         |
| Current topics                                                   | 26         |
| Science and technology, Communication                            | 20         |
| Gaining and sharing knowledge                                    | 15         |
| <b>Összes óraszám</b>                                            | <b>216</b> |

### Idegen nyelvi szóbeli kommunikáció: 180 óra

| CÍM     | ALCÍM                                                             | AJÁNLOTT ÓRASZÁM |
|---------|-------------------------------------------------------------------|------------------|
| MYSELF  | General information                                               | 5 óra            |
|         | Appearance                                                        |                  |
|         | Personality                                                       |                  |
|         | Practise                                                          |                  |
| FAMILY  | Precise family tree (nuclear and extended family)                 | 6 óra            |
|         | Your nuclear family ( parents, siblings)                          |                  |
|         | Family manners - responsibilities/duties! hobbies                 |                  |
|         | Family types (one-parent family, divorce, step-parents etc)       |                  |
|         | Family celebrations (birthdays, Easter, Christmas, anniversaries) |                  |
| FRIENDS | Friends - word building                                           | 4 óra            |

|                           |                                                                                             |       |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                           | Conditional - what would you do if a friend ...                                             |       |
|                           | Songs about friends/friendships                                                             |       |
| HOME                      | Your home - word building (part of a house, rooms)                                          | 7 óra |
|                           | Extras and advantages of homes (patio, sauna, solar panel, environmentally friendly homes)  |       |
|                           | Dream homes - project                                                                       |       |
|                           | Village and city life comparison                                                            |       |
| SCHOOL                    | School - word building (subjects, equipment, facilities)                                    | 6 óra |
|                           | Schools in the world - specialities (schools in Nepal, in Africa etc)                       |       |
|                           | A good teacher and a good school (dream teachers, dream school)- presentation               |       |
|                           | School rules (should, have to, need etc - deepening auxiliaries)                            |       |
| DAILY ROUTINE / FREE TIME | Daily routine                                                                               | 6 óra |
|                           | Free time                                                                                   |       |
|                           | Famous people and their hobbies                                                             |       |
| CINEMA /TELEVISION        | Cinema                                                                                      | 6 óra |
|                           | Television                                                                                  |       |
|                           | Dangers                                                                                     |       |
|                           | Future of them                                                                              |       |
| MUSIC                     | Instruments                                                                                 | 5 óra |
|                           | My favourite band                                                                           |       |
|                           | Events                                                                                      |       |
| READING                   | Writers/Poets                                                                               | 6 óra |
|                           | Bloggers/Influencers                                                                        |       |
|                           | Reading in original                                                                         |       |
| SPORTS                    | Sports word building: types, equipment, facilities                                          | 6 óra |
|                           | Professional and amateur events                                                             |       |
|                           | Sports people as role models                                                                |       |
|                           | Sports you do / follow                                                                      |       |
| HEALTH                    | Healthy lifestyles                                                                          | 6 óra |
|                           | Common and serious illnesses                                                                |       |
|                           | Treatments - Crazy or special types eg: curing with snakes                                  |       |
|                           | Relationships: sports - eating habits - health                                              |       |
| EATING                    | Eating (food, meals, dishes- daily eating habits)                                           | 7 óra |
|                           | Junk food and healthy eating                                                                |       |
|                           | Let's cook together! - your fav dish                                                        |       |
|                           | Eating out - types of restaurants (fast food - elegant restaurant, canteen - school buffet) |       |
|                           | Restaurant dialogues (ordering, asking for the bill, complaining)                           |       |
| SHOPPING                  | Shopping (daily - weekend)                                                                  | 8 óra |
|                           | Supermarket - market                                                                        |       |

|                                  |                                                                                                  |        |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
|                                  | Plaza - buying everything under one roof (types of shops, facilities) - spending a day in a mall |        |
|                                  | Online shopping                                                                                  |        |
|                                  | Complaining                                                                                      |        |
| CLOTHES                          | Clothes and fashion                                                                              | 6 óra  |
|                                  | Personality quiz - what should I wear                                                            |        |
|                                  | Favourite shop                                                                                   |        |
|                                  | Favourite designer                                                                               |        |
|                                  | Special forms of buying clothes : online, second-hand                                            |        |
|                                  | New ways of making clothes ( plastic, fibres etc - environmentally friendly aspects)             |        |
| COMMUNICATION                    | Communication - history of communication                                                         | 7 óra  |
|                                  | Letters - emails - sms                                                                           |        |
|                                  | Blog                                                                                             |        |
|                                  | Telephone                                                                                        |        |
|                                  | Internet                                                                                         |        |
| COMPUTERS AND THE WORLD WIDE WEB | Computers and the world wide web - hardware/software                                             | 7 óra  |
|                                  | Pc/laptop/smart phone                                                                            |        |
|                                  | Webpages you follow                                                                              |        |
|                                  | Internet for education/ entertainment                                                            |        |
|                                  | Dangers / security                                                                               |        |
| WORK                             | World of work - jobs and descriptions                                                            | 7 óra  |
|                                  | Categories (manual-intellectual, masculine-feminine etc)                                         |        |
|                                  | Dream job                                                                                        |        |
|                                  | Part-time/summer jobs                                                                            |        |
|                                  | Job interview/ writing a CV/ applying for a job                                                  |        |
| TRAFFIC                          | Traffic - your daily routine                                                                     | 7 óra  |
|                                  | Advantages and disadvantages of public transport                                                 |        |
|                                  | Driving /cycling                                                                                 |        |
|                                  | Train/ coach/ship                                                                                |        |
|                                  | Special ways: taxi, hitchhiking, backpacking                                                     |        |
|                                  | Dangers/ security                                                                                |        |
| HOLIDAYS / TRAVELLING            | Holidays/ Travelling- in or out of the country                                                   | 10 óra |
|                                  | Active or relaxing holidays                                                                      |        |
|                                  | My last vacation                                                                                 |        |
|                                  | Accommodations                                                                                   |        |
|                                  | Travelling long distances (plane, train, ocean liner etc)                                        |        |
|                                  | Dream destinations                                                                               |        |
|                                  | Booking a holiday/ complaining                                                                   |        |
| ANIMALS / PETS                   | Animals and Pets- pets, domestic, farm, wild                                                     | 7 óra  |
|                                  | Endangered animals                                                                               |        |
|                                  | Dream zoo                                                                                        |        |

|                        |                                         |        |
|------------------------|-----------------------------------------|--------|
|                        | My pet                                  |        |
| WEATHER AND CLIMATE    | Weather and climate: weather forecast   | 6 óra  |
|                        | Seasons                                 |        |
|                        | Natural disasters                       |        |
|                        | Climate change                          |        |
| ENVIRONMENTAL PROBLEMS | Environmental problems - global warming | 7 óra  |
|                        | Health                                  |        |
|                        | Protection                              |        |
|                        | Reuse things - recycling                |        |
|                        | Ecological footprint                    |        |
| HUNGARY / BU-DAPEST    | History                                 | 10 óra |
|                        | Sights                                  |        |
|                        | Capital                                 |        |
|                        | Famous Hungarians                       |        |

A fennmaradó órakeretben gyakorlás, elmélyítés, számonkérés történik.

|                           |        |
|---------------------------|--------|
| MYSELF                    | 5 óra  |
| FAMILY                    | 6 óra  |
| FRIENDS                   | 4 óra  |
| HOME                      | 7 óra  |
| SCHOOL                    | 6 óra  |
| DAILY ROUTINE / FREE TIME | 6 óra  |
| CINEMA /TELEVISION        | 6 óra  |
| MUSIC                     | 5 óra  |
| READING                   | 6 óra  |
| SPORTS                    | 6 óra  |
| HEALTH                    | 6 óra  |
| EATING                    | 7 óra  |
| SHOPPING                  | 8 óra  |
| CLOTHES AND FASHION       | 6 óra  |
| COMMUNICATION             | 7 óra  |
| COMPUTERS                 | 7 óra  |
| WORLD OF WORK             | 7 óra  |
| TRAFFIC                   | 7 óra  |
| HOLIDAY/TRAVELLING        | 10 óra |
| ANIMALS AND PETS          | 7 óra  |
| WEATHER AND CLIMATE       | 6 óra  |
| OUR ENVIRONMENT           | 7 óra  |
| HUNGARY AND BUDAPEST      | 10 óra |
| SUMMARY                   | 16 óra |
| PRACTICING FOR THE EXAM   | 10 óra |
| EVALUATION                | 2 óra  |

**Az írásbeli készségek fejlesztése angol nyelven: 144 óra**

A mindennap végzett tevékenységek nagy része - a munkahelyi értekezletektől és prezentációktól kezdve az e-mailek írásáig és a szokásos beszélgetésekig - rámutat a kommunikáció szükségességére. A hatékony kommunikátornak négy alapvető nyelvi képességet kell kifejlesztenie: a hallgatás, olvasás, beszéd és írás készségét. Napjainkban különösen felértékelődött az írás, a helyes és szabatos kifejezés készsége.

A négy készség közül az írás készségének az elsajátítása a leglassúbb folyamat. Írás közben keressük a szavakat, nyelvtani struktúrák között válogatunk, a megfogalmazott mondatok, elképzelések között összefüggéseket, kohéziót próbálunk teremteni. Később gondolatainkat az adott műfaj szabályainak megfelelően próbáljuk bekezdésekbe illeszteni, az odaillő kötőszavakat, kohéziós eszközöket felhasználva. A gyakori írás hozzájárul ahhoz, hogy az elképzelések, tartalmak könnyebben rögzüljenek az agyban. A célnyelven való folyamatos írás során egyre kevésbé valószínű, hogy elfelejtjük a tanultakat.

A kerettanterv anyaga egyformán hangsúlyt fektet a nyelvtani szerkezetek, a műfaj által megkövetelt struktúrák, kifejezések és más szabályok használatára. Tartalmazza a fogalmazás és levél típusok több fajtáját figyelembe véve az érettségi és nyelvvizsgák elvárásait.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló ismeri

- az alapvető szófajok és mondatrészek szerepét, helyét az angol nyelvű mondatokban,
- a szavak megfelelő sorrendjét a mondatokban,
- a mondatok típusait, azok jellegzetességeit,
- a leggyakrabban használt kötőszavakat,
- hasznos kifejezéseket,
- a leíró fogalmazások szabályait,
- a történetírás jellegzetességeit,
- a baráti és hivatalos levelek típusait, szabályait,
- képes véleményét szabatosan kifejezni, érveit érthetően megfogalmazni.

A rendelkezésre álló óraszám: 144

| Témakör                                                                                                   | Óraszám    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Szófajok                                                                                                  | 10         |
| Szókincs fejlesztés: szinonimák, antonimák, homonimák,                                                    | 25         |
| Szókincs fejlesztés: szóalkotás, idegen eredetű szavak                                                    | 12         |
| Szintaxis: az egyszerű mondat szerkezete, az alárendelő és mellérendelő mondatok, kötőszavai, kifejezései | 20         |
| Leíró fogalmazások (személy, hely)                                                                        | 10         |
| Életrajz                                                                                                  | 6          |
| Történetírások                                                                                            | 8          |
| Véleményfogalmazás                                                                                        | 7          |
| Érvelő fogalmazás                                                                                         | 8          |
| Baráti levél                                                                                              | 6          |
| Információt kérő levél                                                                                    | 8          |
| Pályázati levél                                                                                           | 6          |
| Tanácsadó levél                                                                                           | 6          |
| Project                                                                                                   | 12         |
| <b>Összesen:</b>                                                                                          | <b>144</b> |

## Részletes követelmények

| Téma                                  | Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési feladatok                                                                                        |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Szófajok                              | verbs, stative, non-stative, nouns, adjectives, adverbs                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | A szavak helyes sorrendje a mondatokban<br>A mondatok szerkezetének ismerete                                 |
| Szókincsfejlesztés                    | synonyms, antonyms, homonyms, 25. import words, suffix, prefix,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | a szókincs bővítése, a választékos szóhasználat fejlesztése<br>a nyelvtani tudatosság fejlesztése            |
| Szintaxis                             | subject, object, predicate, or, and, nor, but, or, yet, so neither/or, neither/nor, and not only/but also because, since, although, though as soon as, when as long as (as if, as though, even if in order, once,, provided that                                                                                                                                                                                                                                                     | a mondat típusok felismerése,<br>az összetett mondatok használatának fejlesztése<br>az árnyalatok kifejezése |
| Leíró fogalmazások                    | sensory description or context description, concrete abstract topic,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | A leíró fogalmazások szerkezete, szabályai                                                                   |
| Történetírás                          | narrative tenses<br>First of all, I (packed my suitcase).<br>“Secondly, I .... (made sure I had all my documents)”<br>“Previously (before that) ..... I changed some money.”<br>“Then... I (called a taxi for the airport)”<br>“Later (on)... (when we were stuck in traffic, I realised...)”<br>“But before all that... (I had double checked my reservation)”<br>“Finally... (I arrived at the wrong check-in desk at the wrong airport for a flight that didn’t go until the next | A múlt idejű igeidők használatának elmélyítése<br>a kötőszavak gyakorlása                                    |
| Véleményfogalmazás, érvelő fogalmazás | Firstly/In the first place/To start/begin with ...; Secondly/In addition/Furthermore/Moreover/Besides...;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A vélemény szabatos kifejezése<br>meggyőző érvelés fejlesztése                                               |

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                     |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
|              | <p>Thirdly/Finally/Last; Last but not least; etc</p> <p>he first/main/most important advantage of...;</p> <p>One/Another/An additional advantage of ...;</p> <p>One point of view in favour of...; It is often suggested/believed/argued that...;</p> <p>Some/Many people suggest/feel/argue that...; etc</p> <p>On the other hand; However; still; but; Nonetheless; Nevertheless; Although; Even though; Despite/ In spite of (the fact that); etc</p> <p>In conclusion; To conclude/sum up; All in all; Finally; Last; All things considered; Taking everything into account/ consideration; etc</p>                                                                                                                        |                                                     |
| Baráti levél | <p>It's great to hear from you. / Many thanks for your e-mail / letter.</p> <p>Sorry it's taken me so long to write back. / I haven't written for ages but ...</p> <p>I've been really busy recently. / You've to know that I've been working really hard.</p> <p>How are you? / How are things (with you)? / How's it going? / How's life?</p> <p>I hope you're fine. / I hope you and your family are well. / I do hope this e-mail / letter will find</p> <p>Glad / sorry to hear / read about ...</p> <p>I'm really glad / very happy to hear / read about ...</p> <p>I'm extremely sorry / very sad to hear / read about ...</p> <p>By the way, have you heard about ... / Did you hear about ... / Tell me about ...</p> | Fogalmazás készség, baráti kommunikáció fejlesztése |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                               |
|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        | <p>Oh, another thing I wanted to mention ... / So you want my advice about ...</p> <p>Anyway, the reason I'm writing ... / Anyway, I was wondering ...</p> <p>Well, time to go / to close! / Got to go now! / I've got to leave off now! / That's all for now.</p> <p>Looking forward to hearing from you. / Hope to hear from you soon. / Write back soon! Make sure you write soon! / Keep in touch! / Drop me a line if you have time! Take care of yourself! / Look after yourself!</p> <p>Yours(,) / Your friend(,) / Best wishes(,) / All the best(,) Hugs(,) / Hugs and kisses(,) Love(,) / Lots of love(,) / All my love(,) Take care(,) / Bye for now(,)</p> |                                                                                               |
| Információt kérő levél | <p>I'm writing in connection with ...</p> <p>I'm writing to ask / enquire about ...</p> <p>I have read / found your advertisement in ... and would like to ...</p> <p>I am interested in ...</p> <p>I have been looking for ...</p> <p>I am planning to ... and that's why I found this advertisement / offer / text interesting / important.</p> <p>I have read the advert and I am not sure if ...</p> <p>I have read about your services but I am not sure if ...</p> <p>I would like to know more details about ...</p> <p>I would like to ask for further information about / concerning ...</p> <p>I would be (very) grateful if you could ...</p>              | A levél típus gyakorlása, íráskészség fejlesztése, hivatalos kifejezések ismeretének bővítése |



|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                            |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>I wonder if you could ...</p> <p>I would like to ask if /when / where / why ...</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                            |
| Pályázati levél | <p>I am writing to apply for the position/post of ...</p> <p>I am writing to apply for the job you advertised in ...</p> <p>I am writing in connection with the job advertisement in ...</p> <p>I have experience of ...</p> <p>As my references show ...</p> <p>I feel I have necessary qualities for this job because ...</p> <p>I am ... (ex. - friendly and hard-working-).</p> <p>I am a motivated professional with a variety of skills and experience.</p> <p>I would also like to add ...</p> <p>I would be happy to attend an interview at any time convenient to you.</p> <p>I am available for the interview ...</p> <p>Please contact me if you have any queries at (0568292974).</p> <p>If you have any questions, please call me at ...</p> <p>I enclose a ... (CV/my references).</p> <p>I look forward to meeting you /hearing from you soon.</p> <p>Thank you for reviewing my letter and my enclosed CV.</p> | A levél típus gyakorlása, az idetartozó kifejezések és kötőszavak ismerete |
| Tanácsadó levél | <p>I am writing in reply to your letter asking for advice about ...</p> <p>I hope the following advice will be of some help to you ...</p> <p>I was sorry to hear about your problem ...</p> <p>I just got your letter and I think I can help you ...</p> <p>Here is what I think you should do, etc.</p> <p>I strongly recommend that ...</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | A levél típus gyakorlása, az idetartozó kifejezések és kötőszavak ismerete |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | I believe the best course of an action is ...<br>If I were you I would ...<br>I would suggest that ...<br>Why don't you ...<br>It would be a good idea to ...<br>The best advice I can give you is ...<br>What you should do is ...<br>I think ...<br>I really think you need to/must/should ...<br>How about ...?<br>It is usually a good idea to ... |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

### A turizmus szaknyelve: 72 óra

A szaknyelvoktatás specifikusan meghatározott idegennyelv-tanítási/tanulási folyamat. Arra irányul, hogy segítse a diákokat olyan kompetenciák kialakításában, amelyek lehetővé teszik, hogy a választott szakirányhoz köthető szakmák pontosan meghatározott tevékenységeit, feladatait végre tudják hajtani, illetve megfeleljenek az eléjük támasztott követelményeknek.

A szaknyelvoktatást a szaknyelvhasználat kontextusa iránti érzékenység és a nagyfokú rugalmasság különbözteti meg az általános célú nyelvtanítástól, ugyanakkor a négy nyelvi alapkészség alkalmazására és fejlesztésére a kerettanterv nagy hangsúlyt fektet.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló elsajátítja az alapvető szakmai készségeket, források és segédeszközök igénybevételével képes a tanult ismeretek önálló, szakszerű alkalmazására.

A kulcsképeségek közül az alábbiakban szereznek jártasságot:

- Információ felvétel és feldolgozás
- Problémaérzékenység és problémamegoldás
- Együttműködés
- Kreativitás
- Önálló munkavégzés
- Szervezési készség

| Témakör                                                              | Óra-szám |
|----------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>Bevezetés, alapfogalmak</b>                                       | 8        |
| <b>Közlekedési formák</b>                                            | 4        |
| <b>Szállástípusok kategorizálása és az őket működtető személyzet</b> | 8        |
| <b>Írásbeli kommunikáció</b>                                         | 5        |
| <b>Szóbeli kommunikáció</b>                                          | 5        |
| <b>Utazástervezés és a különböző foglalkozási formák</b>             | 10       |
| <b>Bevezetés a hazai turizmusba</b>                                  | 17       |
| <b>Bevezetés a nemzetközi turizmusba</b>                             | 15       |

| Téma                                                          | Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bevezetés, alapfogalmak                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Categories of tourism: adventure, cultural, eco, educational, health, recreational, religious, sport, winter</li> <li>- Types of tourists</li> </ul>                                                                | Formális információcsere az utazási irodában, online kommunikáció.                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Közlekedési formák                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Airport procedure</li> <li>- Types of tickets</li> <li>- Timetables</li> </ul>                                                                                                                                      | Információ felvétel és feldolgozás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Szállástípusok kategorizálása és az őket működtető személyzet | <p>Hotel, motel, B&amp;B, guest-house, holiday village, house swap, hostel, campsite, caravan, camper-van</p> <p>The star system</p> <p>Hotel staff: front desk clerk, porter, hotel house-keeper, room attendant, concierge, hotel manager</p>              | <p>Szóbeli, hivatalos kommunikációs formák:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- főnök-beosztott,</li> <li>- mellérendelt (állandó) munkatársi viszony</li> </ul> <p>Tartalmi elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Feladat ismertetése</li> <li>- Megoldási javaslatok összegyűjtése</li> <li>- Határidő, értékelés módja</li> </ul> |
| Írásbeli kommunikáció (email, memo, űrlapok)                  | Memo, registration form, customer data form, payment form                                                                                                                                                                                                    | Hivatalos ügyfél-kommunikáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Szóbeli kommunikáció (telefonbeszélgetés)                     | <p>Standard phrases:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Answering the phone</li> <li>- Introducing yourself</li> <li>- Asking to speak to someone</li> <li>- Saying why you are calling</li> </ul>                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Utazástervezés és különböző foglalási formák                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Booking sites and booking forms</li> <li>- Cancellation</li> <li>- The many forms of currency</li> <li>- Travel insurance</li> <li>- How to request a refund</li> <li>- Reservation forms</li> </ul>                | Problémaérzékenység és problémamegoldás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Bevezetés a hazai turizmusba                                  | <p>Tourist regions in Hungary:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Northern Hungary</li> <li>- Northern Hungarian Plain Region</li> <li>- Southern Hungary</li> <li>- Lake Balaton</li> <li>- Western, Central and Southern Transdanubia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kreativitás</li> <li>• Önálló munkavégzés</li> <li>• Szervezési készség</li> <li>• Projektfeladatok kidolgozása</li> </ul>                                                                                                                                                                                          |

|                                            |                                                                                                                                                                                        |  |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- World heritage sites</li> <li>- Cultural events</li> </ul>                                                                                    |  |
| Bevezetés a nemzetközi turizmusba (Európa) | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Natural features</li> <li>-Holiday activities</li> <li>-Expressions for recommending</li> <li>-History and principles of ecotourism</li> </ul> |  |

## ANGOL NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ - KOMMUNIKÁCIÓ

### **Célok és feladatok**

A nyelvi előkészítő évfolyamos képzés (NYEK) célja, hogy intenzív nyelvtanulás formájában a tanuló rövid idő alatt jelentős előrehaladásra tegyen szert nyelvtudásában, és ez megalapozza a további évek nyelvtanulását. Fontos azonban, hogy a magas idegen nyelvi óraszám nem feltétlenül megemelt tananyagmennyiséget jelent, hanem a tanulók igényeinek megfelelően, tágabb teret biztosít az elmélyítésre, a gyakorlásra és a szilárd alapok megteremtésére. A több nyelvóra segítségével az iskolán kívül kevesebb nyelvtanulási lehetőséggel rendelkező tanulók hátránya kompenzálható, sőt a hagyományos képzésben résztvevőkhöz képest magasabb kimeneti szint várható el.

Az előkészítő évben biztosított intenzív nyelvtanulás keretében a különböző háttérrel érkező tanulók esélyt kapnak tudásuk összehangolására, a felzárkózásra és a hatékony fejlődésre. A nyelvtanulási folyamat tervezésekor figyelembe kell venni az egyes tanulócsoportok szükségleteit és a tanulók haladási tempóját.

A korszerű idegennyelv-oktatás elsődleges célja, ugyanis, a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének kiterjesztése. A tanuló legyen képes mind személyes, mind pedig szakmai életében egyéni céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi, mind pedig digitális térben idegen nyelven kommunikálni, ismereteket szerezni. E cél elérésének érdekében kiemelten fontos az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, képes új kapcsolódási pontokat kialakítani, és az idegen nyelven megszerzett tudásával gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

Az idegen nyelvek oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

### **Kapcsolódás a kompetenciákhoz**

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

Kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

Digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A gondolkodás kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

Személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

## Módszerek

Az élő idegennyelv-oktatás a középiskolában is tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő helyzeteket teremt, amelyekben a nyelvet eszközként hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza, és birtokában van a megfelelő szókincsnek. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődéshez elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvtanórán fel kell készíteni. Ezek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik motivációját és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás kulcsfontosságú szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében.

A nyelvi előkészítő évfolyamon a felhasználóképes nyelvtudás megszerzése érdekében az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, valamint általában a nyelvtanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek, (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok, stb.), amelyek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást. A diák aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válása, ugyanis, elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák egyre tudatosabb elsajátítására, további útmutatásra az önálló tanuláshoz, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmazásának folyamatos megteremtésére. Kiemelt jelentőségűek a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. A nyelvoktatói munka tervezésekor az is lényeges, hogy figyelembe vegyük az egyes tanulócsoportok összetételét, az egyéni tanulási sajátosságokat és igényeket.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, személyes és társas kompetenciája fejlődik. Az idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesevé válhat az adott kultúrának, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, és ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága erősödik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. E tapasztalatok által a nyelvtanuló a nyelvi előkészítő évfolyam végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű, autentikus szöveg, mely a nyelvtanuló számára mind tartalmi, mind pedig nyelvi szempontból is releváns. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, és az azokból kinyert információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására, támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására.

## Órakeret és annak felosztása

A nyelvi előkészítő évfolyamon a rendelkezésre álló heti órakeret legalább 60 százalékát, azaz 18 órát kell idegennyelv-oktatásra fordítani, ebből iskolánkban heti 5 óra kommunikációs óra biztosított. Alapelveiben a képzés nem tér el a hagyományos, extenzív tanórai nyelvtanulástól, azonban a nagy óraszám miatt a tanulók egyéni céljait, különbségeit még inkább figyelembe kell venni. A NYEK magas nyelvi óraszama nagy kihívás elé állítja a nyelvtanárokat. A tanári és tanulói motiváció hatékonyabban segíthető, ha az egyes csoportokat az adott idegen nyelvből egynél több nyelvtanár oktatja, ami erősíti a szakmai együttműködést is. Ez iskolánkban úgy valósul meg, hogy a tankönyv mentén sajátítják el a tanulók a nyelvtanuláshoz szükséges alapokat, és ezt támogatja a kommunikációs és íráskészség órák megtartása. A tanuló így több különféle tanári megközelítéssel találkozhat, melyek kiegészítik és támogatják egymást. A NYEK-en több lehetőség adódik kiegészítő anyagok felhasználására és új módszerek kipróbálására, melyek segítségével a tanulási folyamat még hatékonyabban alkalmazkodhat az egyéni igényekhez.

Az intenzív nyelvtanulás sajátossága, hogy a motiváció fenntartására további figyelmet kell fordítani, valamint fel kell készíteni a tanulót a további évekre, ahol az intenzív nyelvi fejlődést egy természetes lassulás követi.

### **Kimeneti szintek**

A nyelvi előkészítő évfolyamon elvárt kimeneti szintek a Közös Európai Referenciakerettel (KER) összhangban a következők:

A tanulótól elvárható:

- a nyelvi előkészítő 9. évfolyam végére eléri legalább a KER szerinti B1 szintet;
- az adott tématarományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A tanuló számára az adott idegen nyelvből az intézmény a pedagógiai programjában meghatározott évfolyamokon biztosítja az emelt szintű érettségire való felkészítés lehetőségeit.

### **Az egyes élő idegennyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete**

Iskolánk nyelvi fejlesztési területeket témakörök szerint csoportosítja a kommunikáció részterületén belül. A témakörökhöz rendelt óraszámok leginkább a súlyozásukra való javaslatok. A személyes, környezeti, közéleti és aktuális témák a valós nyelvhasználathoz kapcsolódnak, a továbbiak többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik. A tématarományokhoz megadott célnyelvi példák gyűjtőfogalmak, melyek a felsőbb évfolyamokon bővebb, gazdagabb szókincset jelölnek.

A négy osztályos középiskolai nevelés-oktatást megelőző nyelvi előkészítő évfolyamra ugyanazok az alapelvek és célok vonatkoznak, mint amelyeket az egyéb nyelvi kerettantervek meghatároznak. Kiemelendő azonban, hogy bár a NYEK megemelt óraszama gyorsabb haladást biztosít a tanuló számára, az ebben az életkorban sem elsősorban a tananyag mértéktelenül való növelésére, hanem annak tényleges elmélyítésére, valamint a gyakorlásra szánt idő bővítésére szolgál. A NYEK célja az, hogy a tanuló számára az életkorának megfelelő minőségű és meny-

nyiségű, kontextusba ágyazott nyelvi fejlesztést biztosítsa, és nem feltétlenül az, hogy a magasabb nyelvi szintekhez tartozó tartalmakat és szerkezeteket tanítsa előrehozottan vagy szövegkörnyezetükből kiragadva. A nyelvi előkészítő céljai továbbá azok, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ezen az évfolyamon is fejlessze a világ megismerésének és az ismeretek, a tudás átadásának igényét, a kreatív és felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciákat.

A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanuló együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is. Érzékenységből, önértékelésből adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, az építő kritika, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez. Megtanulja saját és mások hibáit felismerni, illetve azokat helyükön kezelni, s így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. A nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik, hogy azután az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkábbban személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

A NYEK 9. évfolyam végére a tanuló minden témakörben ismer és tudatosan alkalmaz nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is felhasználja kompetenciáinak mélyítésére. Készül az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra, valamint alkalmazza nyelvtudását és kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, kommunikációra.

A nyelvi előkészítő évfolyamos képzésnek a 9. évfolyam végére elvárható kimeneti szintje minimum a KER szerinti B1 nyelvi szint a tanulók életkori sajátosságaival összhangban. A korosztálynak és a nyelvi szintnek megfelelően a legnagyobb hangsúlyt a személyes, a környezeti és természeti, valamint az interkulturális és az osztálytermi tartalmak kapják, de már szerephez jutnak többek között az aktuális és a kereszttantervi témák is, melyekre a magasabb óraszám lehetőséget ad, a nyelvtanulás változatossága pedig szükségessé tesz.

A témakörök köré csoportosított tanulási eredményeken, fejlesztési területeken és javasolt tevékenységeken kívül a kerettanterv az évfolyamra kötelező nyelvi funkciókat és nyelvi elemeket, struktúrákat és általános tanulási eredményeket sorolja fel a következőkben.

Angol **nyelvi funkciók** a 9. évfolyamos NYEK-re:

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése
- személyre vonatkozó információkérés, információadás
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben
- bemutatkozás megfogalmazása
- hógylét iránti érdeklődés és válaszreakció kifejezése



- telefonálás
- megszólítás kifejezése és arra reagálás
- köszönet kifejezése és válaszreakció megfogalmazása
- bocsánatkérés értelmezése és reagálás a szituációra
- jókívánságok kifejezése, reakció megfogalmazása
- akarat, kívánság, ígéret, szándék, dicséret, kritika, öröm, sajnálkozás, bánat, elégedettség, elégtelenség, bosszúság, csodálkozás, remény kifejezése
- véleménykérés és arra reagálás, egyetértés, egyet nem értés kifejezése
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése, valaki igazának az elismerése és el nem ismerése
- egymást követő események leírása
- tudás, illetve nem tudás kifejezése
- kérés, javaslat, meghívás, kínálás és arra reagálás
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése
- aggódás, félelem, együttérzés, szemrehányás kifejezése
- segítségkérés és arra reagálás, segítség felajánlása
- tanács kérése és adása
- reklamálás
- feltételezés, kétely kifejezése
- ok-okozat és magyarázat kifejezése
- emlékezés kifejezése
- visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése
- felkérés hangosabb, lassúbb beszédre, beszédshándék jelzése beszélgetés közben
- elemek összekapcsolása szóban
- kiemelés, hangsúlyozás, mondandó összefoglalása, beszélgetés lezárása

Angol **nyelvi elemek, struktúrák** a 9. évfolyamos NYEK-re:

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben
- múltbeli szokások kifejezése

- felszólító mód
- mennyiségi viszonyok
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései
- időbeli viszonyok
- modalitás
- birtoklás kifejezése
- feltételesség kifejezése
- függő beszéd kifejezése jelen időben
- logikai viszonyok
- szövegösszetartó eszközök
- szenvedő szerkezet

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- ☐ az adott tématarományban értelmez nyelvi szintjének megfelelő hallott és írott célnyelvi szövegeket kevésbé ismert témákban és szövegtípusokban is;
- ☐ az adott tématarományban szóban és írásban létrehoz szövegeket különböző szövegtípusokban;
- ☐ az adott tématarományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 9. NYEK évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 612 óra.

Ebből a kommunikációs órák száma heti 5 óra, összesen 180 óra.

Az alábbi összefoglaló **ajánlásokat** tartalmaz.

| CÍM    | ALCÍM                                                      | AJÁN-<br>LOTT<br>ÓRA-<br>SZÁM |
|--------|------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| MYSELF | General information                                        | 5 óra                         |
|        | Appearance                                                 |                               |
|        | Personality                                                |                               |
|        | Practise                                                   |                               |
| FAMILY | Precise family tree (nuclear and extended family)          | 6 óra                         |
|        | Your nuclear family ( parents, siblings)                   |                               |
|        | Family manners - responsibilities/duties! hobbies          |                               |
|        | Family types (one-parent family, divorce, stepparents etc) |                               |

|                           |                                                                                             |       |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                           | Family celebrations (birthdays, Easter, Christmas, anniversaries)                           |       |
| FRIENDS                   | Friends - word building                                                                     | 4 óra |
|                           | Conditional - what would you do if a friend ...                                             |       |
|                           | Songs about friends/friendships                                                             |       |
| HOME                      | Your home - word building (part of a house, rooms)                                          | 7 óra |
|                           | Extras and advantages of homes (patio, sauna, solar panel, environmentally friendly homes)  |       |
|                           | Dream homes - project                                                                       |       |
|                           | Village and city life comparison                                                            |       |
| SCHOOL                    | School - word building (subjects, equipments, facilities)                                   | 6 óra |
|                           | Schools in the world - specialities (schools in Nepal, in Africa etc)                       |       |
|                           | A good teacher and a good school (dream-teachers, dreamschool)- presentation                |       |
|                           | School rules (should, have to, need etc - deepening auxiliaries)                            |       |
| DAILY ROUTINE / FREE TIME | Daily routine                                                                               | 6 óra |
|                           | Free time                                                                                   |       |
|                           | Famous people and their hobbies                                                             |       |
| CINEMA /TELEVISION        | Cinema                                                                                      | 6 óra |
|                           | Television                                                                                  |       |
|                           | Dangers                                                                                     |       |
|                           | Future of them                                                                              |       |
| MUSIC                     | Instruments                                                                                 | 5 óra |
|                           | My favourite band                                                                           |       |
|                           | Events                                                                                      |       |
| READING                   | Writers/Poets                                                                               | 6 óra |
|                           | Bloggers/Influencers                                                                        |       |
|                           | Reading in original                                                                         |       |
| SPORTS                    | Sports word building: types, equipments, facilities                                         | 6 óra |
|                           | Professional and amateur events                                                             |       |
|                           | Sports people as role models                                                                |       |
|                           | Sports you do / follow                                                                      |       |
| HEALTH                    | Healthy lifestyles                                                                          | 6 óra |
|                           | Common and serious illnesses                                                                |       |
|                           | Treatments - Crazy or special types eg: curing with snakes                                  |       |
|                           | Relationships: sports - eating habits - health                                              |       |
| EATING                    | Eating (food, meals, dishes- daily eating habits)                                           | 7 óra |
|                           | Junk food and healthy eating                                                                |       |
|                           | Let's cook together! - your fav dish                                                        |       |
|                           | Eating out - types of restaurants (fast food - elegant restaurant, canteen - school buffet) |       |

|                                  |                                                                                                  |        |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
|                                  | Restaurant dialogues (ordering, asking for the bill, complaining)                                |        |
| SHOPPING                         | Shopping (daily - weekend)                                                                       | 8 óra  |
|                                  | Supermarket - market                                                                             |        |
|                                  | Plaza - buying everything under one roof (types of shops, facilities) - spending a day in a mall |        |
|                                  | Online shopping                                                                                  |        |
|                                  | Complaining                                                                                      |        |
| CLOTHES                          | Clothes and fashion                                                                              | 6 óra  |
|                                  | Personality quiz - what should I wear                                                            |        |
|                                  | Favourite shop                                                                                   |        |
|                                  | Favourite designer                                                                               |        |
|                                  | Special forms of buying clothes : online, second-hand                                            |        |
| COMMUNICATION                    | New ways of making clothes ( plastic, fibres etc - environmentally friendly aspects)             | 7 óra  |
|                                  | Communication - history of communication                                                         |        |
|                                  | Letters - emails - sms                                                                           |        |
|                                  | Blog                                                                                             |        |
|                                  | Telephone                                                                                        |        |
| COMPUTERS AND THE WORLD WIDE WEB | Internet                                                                                         | 7 óra  |
|                                  | Computers and the world wide web - hardware/software                                             |        |
|                                  | Pc/laptop/smart phone                                                                            |        |
|                                  | Webpages you follow                                                                              |        |
|                                  | Internet for education/ entertainment                                                            |        |
| WORK                             | Dangers / security                                                                               | 7 óra  |
|                                  | World of work - jobs and descriptions                                                            |        |
|                                  | Categories (manual-intellectual, masculine-feminine etc)                                         |        |
|                                  | Dream job                                                                                        |        |
|                                  | Part-time/summer jobs                                                                            |        |
| TRAFFIC                          | Job interview/ writing a CV/ applying for a job                                                  | 7 óra  |
|                                  | Traffic - your daily routine                                                                     |        |
|                                  | Advantages and disadvantages of public transport                                                 |        |
|                                  | Driving /cycling                                                                                 |        |
|                                  | Train/ coach/ship                                                                                |        |
|                                  | Special ways: taxi, hitchhiking, backpacking                                                     |        |
| HOLIDAYS / TRAVELLING            | Dangers/ security                                                                                | 10 óra |
|                                  | Holidays/ Travelling- in or out of the country                                                   |        |
|                                  | Active or relaxing holidays                                                                      |        |
|                                  | My last vacation                                                                                 |        |
|                                  | Accommodations                                                                                   |        |
|                                  | Travelling long distances (plane, train, ocean liner etc)                                        |        |
|                                  | Dream destinations                                                                               |        |

|                        |                                              |        |
|------------------------|----------------------------------------------|--------|
|                        | Booking a holiday/ complaining               |        |
| ANIMALS / PETS         | Animals and Pets- pets, domestic, farm, wild | 7 óra  |
|                        | Endangered animals                           |        |
|                        | Dream zoo                                    |        |
|                        | My pet                                       |        |
| WEATHER AND CLIMATE    | Weather and climate: weather forecast        | 6 óra  |
|                        | Seasons                                      |        |
|                        | Natural disasters                            |        |
|                        | Climate change                               |        |
| ENVIRONMENTAL PROBLEMS | Environmental problems - global warming      | 7 óra  |
|                        | Health                                       |        |
|                        | Protection                                   |        |
|                        | Reuse things – recycling                     |        |
|                        | Ecological footprint                         |        |
| HUNGARY / BU-DAPEST    | History                                      | 10 óra |
|                        | Sights                                       |        |
|                        | Capital                                      |        |
|                        | Famous Hungarians                            |        |

A fennmaradó órakeretben gyakorlás, elmélyítés, számonkérés történik.

|                           |        |
|---------------------------|--------|
| MYSELF                    | 5 óra  |
| FAMILY                    | 6 óra  |
| FRIENDS                   | 4 óra  |
| HOME                      | 7 óra  |
| SCHOOL                    | 6 óra  |
| DAILY ROUTINE / FREE TIME | 6 óra  |
| CINEMA /TELEVISION        | 6 óra  |
| MUSIC                     | 5 óra  |
| READING                   | 6 óra  |
| SPORTS                    | 6 óra  |
| HEALTH                    | 6 óra  |
| EATING                    | 7 óra  |
| SHOPPING                  | 8 óra  |
| CLOTHES AND FASHION       | 6 óra  |
| COMMUNICATION             | 7 óra  |
| COMPUTERS                 | 7 óra  |
| WORLD OF WORK             | 7 óra  |
| TRAFFIC                   | 7 óra  |
| HOLIDAY/TRAVELLING        | 10 óra |
| ANIMALS AND PETS          | 7 óra  |
| WEATHER AND CLIMATE       | 6 óra  |
| OUR ENVIRONMENT           | 7 óra  |
| HUNGARY AND BUDAPEST      | 10 óra |
| SUMMARY                   | 16 óra |
| PRACTICING FOR THE EXAM   | 10 óra |
| EVALUATION                | 2 óra  |

## SZAKNYELVOKTATÁS A TURISZTIKAI TECHNIKUS SZAKIRÁNYON

Érvényes: 2020.09.01-től felmenő rendszerben - 9.ny

A szaknyelvoktatás specifikusan meghatározott idegennyelv-tanítási/tanulási folyamat. Arra irányul, hogy segítse a diákokat olyan kompetenciák kialakításában, amelyek lehetővé teszik, hogy a választott szakirányhoz köthető szakmák pontosan meghatározott tevékenységeit, feladatait végre tudják hajtani, illetve megfeleljenek az eléjük támasztott követelményeknek.

A szaknyelvoktatást a szaknyelvhasználat kontextusa iránti érzékenység és a nagyfokú rugalmasság különbözteti meg az általános célú nyelvtanítástól, ugyanakkor a négy nyelvi alapkészség alkalmazására és fejlesztésére a kerettanterv nagy hangsúlyt fektet.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló elsajátítja az alapvető szakmai készségeket, források és segédeszközök igénybevételével képes a tanult ismeretek önálló, szakszerű alkalmazására.

A kulcsképeségek közül az alábbiakban szereznek jártasságot:

- Információ felvétel és feldolgozás
- Problémaérzékenység és problémamegoldás
- Együttműködés
- Kreativitás
- Önálló munkavégzés
- Szervezési készség

A rendelkezésre álló óraszám: 72

| Témakör                                                       | Óra-szám |
|---------------------------------------------------------------|----------|
| Bevezetés, alapfogalmak                                       | 8        |
| Közlekedési formák                                            | 4        |
| Szállástípusok kategorizálása és az őket működtető személyzet | 8        |
| Írásbeli kommunikáció                                         | 5        |
| Szóbeli kommunikáció                                          | 5        |
| Utazástervezés és a különböző foglalási formák                | 10       |
| Bevezetés a hazai turizmusba                                  | 17       |
| Bevezetés a nemzetközi turizmusba                             | 15       |

| Téma                    | Fogalmak                                                                                                                                                                                      | Fejlesztési feladatok                                              |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| Bevezetés, alapfogalmak | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Categories of tourism: adventure, cultural, eco, educational, health, recreational, religious, sport, winter</li> <li>- Types of tourists</li> </ul> | Formális információcsere az utazási irodában, online kommunikáció. |

|                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Közlekedési formák                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Airport procedure</li> <li>- Types of tickets</li> <li>- Timetables</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | Információ felvétel és feldolgozás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Szállástípusok kategorizálása és az őket működtető személyzet | <p>Hotel, motel, B&amp;B, guest-house, holiday village, house swap, hostel, campsite, caravan, camper van</p> <p>The star system</p> <p>Hotel staff: front desk clerk, porter, hotel house-keeper, room attendant, concierge, hotel manager</p>                                                                         | <p>Szóbeli, hivatalos kommunikációs formák:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-főnök-beosztott,</li> <li>- mellérendelt (állandó) munkatársi viszony</li> </ul> <p>Tartalmi elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Feladat ismertetése</li> <li>- Megoldási javaslatok összegyűjtése</li> <li>- Határidő, értékelés módja</li> </ul> |
| Írásbeli kommunikáció (email, memo, űrlapok)                  | Memo, registration form, customer data form, payment form                                                                                                                                                                                                                                                               | Hivatalos ügyfél-kommunikáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Szóbeli kommunikáció (telefonbeszélgetés)                     | <p>Standard phrases:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Answering the phone</li> <li>- Introducing yourself</li> <li>- Asking to speak to someone</li> <li>- Saying why you are calling</li> </ul>                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Utazástervezés és különböző foglalási formák                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Booking sites and booking forms</li> <li>- Cancellation</li> <li>- The many forms of currency</li> <li>- Travel insurance</li> <li>- How to request a refund</li> <li>- Reservation forms</li> </ul>                                                                           | Problémaérzékenység és problémamegoldás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Bevezetés a hazai turizmusba                                  | <p>Tourist regions in Hungary:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Northern Hungary</li> <li>- Northern Hungarian Plain Region</li> <li>- Southern Hungary</li> <li>- Lake Balaton</li> <li>- Western, Central and Southern Transdanubia</li> <li>- World heritage sites</li> <li>- Cultural events</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kreativitás</li> <li>• Önálló munkavégzés</li> <li>• Szervezési készség</li> <li>• Projektfeladatok kidolgozása</li> </ul>                                                                                                                                                                                         |
| Bevezetés a nemzetközi turizmusba (Európa)                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>-Natural features</li> <li>-Holiday activities</li> <li>-Expressions for recommending</li> <li>-History and principles of ecotourism</li> </ul>                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |